DE HANDELSPOLITIEKE BETREKKINGEN TUSSCHEN NEDERLAND EN DE VEREENIGDE STATEN VAN AMERIKA

1814-1914

DOOR

G. J. KLOOS

DE HANDELSPOLITIEKE BETREKKINGEN TUSSCHEN NEDERLAND EN DE VEREENIGDE STATEN VAN AMERIKA 1814-1914

DE HANDELSPOLITIEKE BETREKKINGEN TUSSCHEN NEDERLAND EN DE VEREENIGDE STATEN VAN AMERIKA 1814-1914

PROEFSCHRIFT TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD VAN DOCTOR IN DE HANDELSWETENSCHAP AAN DE NEDERLANDSCHE HANDELS-HOOGESCHOOL TE ROTTERDAM OP GEZAG VAN DEN RECTORMAGNIFICUS DR P. E. VERKADE, HOOGLEERAAR IN DE WARENKENNIS, DE TECHNOLOGIE EN DE SCHEIKUNDE DER HANDELSWAREN, IN HET OPENBAAR TE VERDEDIGEN IN HET GEBOUW DER HOOGESCHOOL OP VRIJDAG 2 NOVEMBER, DES NAMIDDAGS TE 4 URE, DOOR

GERARD JAN KLOOS
GEBOREN TE ROTTERDAM

H. J. Paris
Uitgever - Amsterdam

AAN DE NAGEDACHTENIS
MIJNER OUDERS.

Bij de voltooiïng van dit proefschrift gevoel ik de behoefte mijn hartelijken dank te betuigen aan U, Hoogleeraren, Oud-Hoogleeraren en Docenten der Nederlandsche Handelshoogeschool, aan wie ik mijne vorming verschuldigd ben.

In het bijzonder dank ik U, Hooggeleerde POSTHUMUS, voor de vele raadgevingen, welke gij mij bij het vervaardigen van dit proefschrift hebt gegeven. Uwe uitgebreide kennis en rijpe ervaring op het gebied van geschiedkundige onderzoekingen waren mij daarbij tot grooten steun.

Hooggeleerde SNELLER, Zeer Geachte Promotor! De vele uren, welke gij hebt besteed om de studie, die onder leiding van Uwen ambtsvoorganger was begonnen, voor publicatie geschikt te maken, stemmen mij tot groote erkentelijkheid. Uwe vele opmerkingen en wenken waren mij van groot nut en zullen steeds in mijne herinnering blijven.

Tenslotte gebruik ik deze gelegenheid om allen, die mij bij mijn werkzaamheden op archieven en bibliotheken en in het verkrijgen van de benoodigde gegevens, steeds op zoo welwillende wijze terzijde hebben gestaan, voor hunne medewerking te danken.

STELLINGEN

I

De reciprociteitsbepalingen uit de Amerikaansche tariefwetten van 1890 en 1897 zijn gebaseerd op een voorwaardelijke meestbegunstigingsclausule.

II

De hooge loonstandaard rechtvaardigt niet zonder meer de protectionistische tariefwetgeving van de Noord-Amerikaansche republiek.

III

De door VERVIERS gegeven beschouwing over de Nederlandsche handelspolitiek gedurende den Franschen tijd is eenzijdig (E. VERVIERS, De Nederlandsche Handelspolitiek tot aan de toepassing der vrijhandelsbeginselen. Leiden 1914).

IV

Japan's snelle industrieele ontwikkeling, vóór den wereldoorlog, is ten koste van de welvaart van een groot deel der bevolking gegaan.

V

De economische crisis is in de hedendaagsche maatschappij geen organisch verschijnsel. Sedert een twintigtal jaren bestaat een neiging, welke voor de acute crisis een meer geleidelijke

golfbeweging in de plaats stelt. Het is te verwachten, dat deze ontwikkeling verderen voortgang maken zal.

VI

Nassau Senior's onthoudingstheorie vindt men in verbeterden vorm en aangevuld met productie-technische elementen terug in de agio-theorie van v. Böhm Bawerk.

VII

Toenemende bevolking in landen, welke met het bevolkingscijfer thans aan de spits staan, is niet onverdeeld gunstig voor de welvaart van die landen, tenzij groote technische verbeteringen intreden.

VIII

De vervanging van handenarbeid door dien met werktuigen strekt alleen dan tot voordeel aan de arbeidersklasse, wanneer ze gepaard gaat met stijgende kapitaalvorming.

IX

Trustvorming in de industrie zal de economische kracht van een land verhoogen, mits onder trusts alleen verstaan worden, fusies zonder monopolistisch karakter.

X

Bij twee op elkaar volgende branden, beide voorvallende binnen den termijn, waarvoor de verzekering is aangegaan, en te zamen een schade veroorzakende, welke het totaal bedrag der verzekering niet overschrijdt, moet de verzekeraar ook bij den tweeden brand wederom de geheele schade vergoeden.

XI

De vennootschap onder firma heeft een van de privé vermogens der vennooten afgescheiden vermogen; op dit vermogen

kan geen beslag worden gelegd voor een schuld van een der vennooten.

XII

Overeenkomsten gaan door overmacht niet te niet. Daaruit volgt niet dat een overeenkomst, nadat de overmacht heeft opgehouden, altijd moet worden uitgevoerd.

XIII

Van privaat-economisch standpunt beschouwd mag agio bij de uitgifte van aandeelen niet als winst worden aangemerkt; algemeen economisch gesproken is een emissie boven pari een uiting van in het bedrijf aanwezige winsten.

XIV

Toepassing van de statistische methode is noodzakelijk tot verklaring van het causaal verband der feiten, die we in de bedrijfshuishouding waarnemen.

INHOUD.

INLEIDING.

De oorsprong der handelsbetrekkingen tusschen Nederland en het Noord-Amerikaansche Continent ligt in den aanvang der zeventiende eeuw, toen Hudson, een Engelschman in Hollandschen dienst, den mond der sedert naar hem genoemde Hudsonrivier ontdekte en met zijn schip een eind stroomopwaarts voer [1]). De berichten, door hem medegebracht, openden voor den Nederlandschen handel een nieuw verschiet en werden aanleiding, dat door onderscheiden particulieren expedities werden uitgezonden naar het pas ontdekte land.

Teneinde hun positie te versterken, vereenigden enkele dezer ondernemers zich tot de Amsterdamsche Compagnie, welke voor een periode van vier jaren het monopolie verkreeg voor den handel op Nieuw-Nederland, met welken naam de streek tusschen de 40ste en 45ste parallel werd aangeduid. Zij stichtten handelsposten, van waaruit met de Indianen ruilhandel werd gedreven.

Van een kolonie was niet eerder sprake dan in 1623, toen de West-Indische Compagnie, die in 1621 eenzelfde monopolie als enkele jaren te voren de Amsterdamsche Compagnie had verkregen, overging tot uitzending harer employés, die zich met enkele kolonisten vestigden in Nieuw-Amsterdam.

De handel, welke met het moederland werd gedreven, bestond bijna geheel in den uitvoer van pelzen, voor een waarde van ongeveer f 60.000 jaarlijks. Ook werd een weinig hout verscheept, waarbij zich later de uitvoer van tabak uit de nabijliggende Britsche koloniën Virginia en Maryland voegde. De Engelsche Acte van Navigatie, alsmede de Acts of Trade van 1660 en 1663, maakten evenwel aan den directen aanvoer van dit product een einde.

---

[1]) Johnson, History, p. 28 vlg.

Het in het octrooi der West-Indische Compagnie neergelegde monopolie voor den handel op Nieuw-Nederland, waarvan eerst later afstand werd gedaan [1]), heeft de ontwikkeling van deze nederzetting belemmerd. Het verkeer met de omliggende Engelsche koloniën, waar niet zulke beperkende voorschriften golden, nam spoedig zekeren omvang aan en bevorderde derwaarts de emigratie.

Toch waren ook de Engelsche wetten hoofdzakelijk gericht op bevordering der nationale scheepvaart, hetgeen door onze reeders maar al te zeer werd gevoeld, toen in 1664 Nieuw-Amsterdam door de Engelschen werd veroverd en dezen ons het handeldrijven op het Amerikaansche Continent practisch onmogelijk maakten.

Eerst door den opstand in de tweede helft der 18de eeuw, van de koloniale bevolking tegen het moederland, kwam hierin verandering. Het tijdstip was aangebroken om de betrekkingen met het Noord-Amerikaansche vasteland op vrijen voet te hervatten.

De eerste stappen hiertoe werden gedaan van Amerikaansche zijde door de zending van John Adams, die o.m. opdracht had een handelsverdrag met Holland te sluiten. Nadat hij den 22sten April 1782 officieel als vertegenwoordiger van de Republiek der Vereenigde Staten in Holland was erkend [2]), duurde het niet lang of het tractaat werd tot stand gebracht. De onderteekening op 8 October 1782 werd in niet geringe mate bespoedigd door den aandrang der Nederlandsche kooplieden, die hoopten in de thans opnieuw voor hen opengestelde gebieden een ruim afzetgebied te vinden voor de artikelen van den Hollandschen koophandel. Door dit tractaat kwamen zij in een bevoorrechte positie boven de handeldrijvenden van andere natiën [3]). De commercieele betrekkingen tusschen beide landen waren thans op een vasten

---

[1]) Van Rees, deel II, p. 339 vlg.

[2]) Onze eerste gezant bij de nieuwe Republiek was P. J. van Berckel, die in 1783 naar zijn post vertrok.

[3]) Alleen Frankrijk was ons voor geweest en had reeds in 1778 een dergelijk tractaat gesloten. Zie: Foster, A Century of American Diplomacy, p. 30 en p. 47. Het sluiten van deze verdragen beteekende tevens de erkenning van de onafhankelijkheid der opstandige staten.

grondslag geregeld [1]). Voorop stond de wederzijdsche behandeling als meest-begunstigde natie, niet alleen in de directe, maar ook in de indirecte vaart, een gunst, welke nevens ons alleen Frankrijk genoot, en die ons dus een voorsprong gaf boven andere Europeesche naties. Daarnaast behelsde het verdrag nog talrijke bepalingen over contrabande, aanstelling van consuls, rechtspraak over eigen onderdanen in het vreemde land, die ons hier minder belang inboezemen [2]).

De band tusschen beide volken werd nog versterkt door een Amerikaansche leening, die gedeeltelijk in ons land werd geplaatst, en die voor de Amerikaansche gewesten, wier financiën in zorgelijken toestand verkeerden, van het grootste belang was.

Tot aan het begin der nieuwe eeuw bleef de handel tusschen Nederland en de Amerikaansche Unie nog zeer beperkt, wat geen verwondering behoeft te wekken, gezien de groote moeilijkheden, waarmede elke nieuwe staat in de eerste jaren van zijn bestaan heeft te kampen. Vooral de financiën eischten dringend regeling, en het was hierom, dat de regeering der Unie haar toevlucht nam tot een algemeen tarief van invoerrechten.

Dit eerste algemeene tarief van 20 Juli 1789 [3]) droeg een fiscaal karakter. De rechten varieerden tusschen 5 en 15 % [4]), en konden niet als hinderlijk voor den handel worden aangemerkt. Verzwegen mag echter niet, dat het denkbeeld van bescherming der eigen ingezetenen reeds uiting vond in een reductie op de invoerrechten van 10 %, welke goederen aangevoerd in

---

[1]) Van Wijk, de Republiek en Amerika, oordeelt, dat men dit verdrag niet te zeer als een sympathie-betuiging met de Amerikaansche opstandsbeweging moet beschouwen (blz. 177). Zeker is dit niet het voornaamste motief voor de hernieuwing der betrekkingen tusschen beide landen geweest. De Jong, Joan Derk van der Capellen, blz. 454—473, is een andere meening toegedaan. Zie ook Kiehl, Ons Verdrag met Amerika.

[2]) Nieuwe Nederlandsche Jaarboeken, 1782, blz. 1162 vlg.

[3]) Zie voor de Amerikaansche tariefgeschiedenis voor de periode 1789—1816: Executive Documents, 42nd Congress, 2nd session, 1871—1872, vol. IX, no. 109 (p. XV tot XXXVII). Voor de Amerikaansche tariefgeschiedenis in het algemeen: Taussig, Dougnac en Ashley.

[4]) Taussig, p. 15; Ashley, p. 135.

Amerikaansche schepen genoten, en in differentieele scheepvaartgelden, ingesteld bij deze wet.

In de volgende jaren deden stemmen voor bescherming der binnenlandsche industrie zich hooren. Ze werden gewekt door Hamilton's „Report on Manufactures" van 1791, waarin premies werden voorgesteld, benevens protectie voor binnenlandsche fabrikaten. Een directen invloed op het tarief had dit rapport evenwel niet. In het algemeen kan men zeggen, dat de vele wijzigingen, welke het tarief tot 1816 onderging, niet toegeschreven moeten worden aan protectionistische, maar aan financieele overwegingen.

Met de geleidelijke verbetering van den binnenlandschen financieelen toestand tegen het einde der 18de eeuw en in de daar op volgende jaren kwamen ook handel en scheepvaart tot grooter ontwikkeling. Zoo nam de Amerikaansche koopvaardijvloot toe van 124.000 ton in 1789 tot 750.000 ton in 1805. Deze snelle vooruitgang werd bevorderd door de politieke verwikkelingen in de oude wereld, die aan de Amerikaansche scheepvaart een soort monopolie-stelling verzekerden.

De Nederlandsche scheepvaart daarentegen werd in deze jaren sterk belemmerd door de talrijke decreten, die Napoleon tegen den Engelschen handel uitvaardigde of door zijn invloed liet uitvaardigen in naburige landen. Het gevolg van deze maatregelen was een totale vernietiging van het verkeer over zee tusschen de oorlogvoerende partijen, en een groote bedreiging van den handel der neutralen.

De wet van 31 Mei 1805, uitgevaardigd door den Raadpensionaris Schimmelpenninck, vormde te onzent de inleiding tot de bekende Napoleontische decreten [1]). Zij verbood o.a. den uitvoer van oorlogs- en scheepsbouwmaterialen, waardoor den Nederlandschen uitvoerhandel groote schade werd toegebracht. In artikel 4 was daarenboven een bepaling opgenomen, die speciaal tegen de in deze jaren zoo belangrijke vrachtvaart, welke de Amerikanen via Engeland op Holland dreven, was gericht. Zij luidde: „alle neutrale schepen, komende van een

[1]) Hoekstra, p. 21, begint in 1803.

Engelsche haven met neutrale bestemming, welke een Nederlandsche haven aandoen, verliezen door prijsverklaring dat gedeelte van hun lading, dat geen neutraal eigendom is".

Het resultaat dezer wet liet zich niet lang wachten. Het aantal inklaringen in Holland verminderde van 242 in 1804 tot 198 in 1805 [1]). Daarna nam het echter weer gestadig toe, dank zij de slappe toepassing der wet onder Lodewijk Napoleon, zoodat in 1806 alleen in Amsterdam al weer 231 Amerikaansche schepen binnenliepen. Om dezelfde reden bracht ook het decreet van Berlijn van 21 November 1806 betrekkelijk weinig nadeel aan onzen handel toe [2]).

Na den vrede van Tilsit, in 1807, kreeg Napoleon de handen vrij en besloot hij krachtiger tegen Holland op te treden. Hij dreigde Fransche troepen herwaarts te zenden tot bewaking van de havens. Lodewijk zag zich nu wel genoodzaakt nieuwe maatregelen te nemen. Den 16den September 1807 vaardigde hij een decreet uit [3]), waarbij elk schip met Engelsche goederen aan boord, of komende van een vijandelijke haven, met lading en al, met confiscatie werd bedreigd.

Ook thans leed de vrachtvaart der Amerikanen het meest. Ze werd spoedig bijna onmogelijk gemaakt door de Engelsche „Orders in Council" van 11 November 1807 [4]), waarbij alle neutrale schepen, wier gezagvoerders of eigenaars, door het aannemen van certificaten van een Franschen consul, instemming met het decreet van Berlijn hadden betoond, werden prijsverklaard. Aan Engelschen werd elk handeldrijven met Frankrijk of met andere vijanden des lands verboden. Ten opzichte van den handel der neutralen op vijandelijke havens werden regelingen getroffen, die feitelijk hierop neerkwamen, dat eerst een Engelsche haven moest worden aangedaan. Doch dan stonden deze neutrale schepen aan confiscatie door de Franschen bloot! Een uitweg was moeilijk. De Amerikaansche regeering achtte

---

1) Hoekstra, p. 39.
2) Ibid., p. 43; Sautijn Kluit, blz. 9—10.
3) Hoekstra, p. 51.
4) Ibid., p. 60.

terecht de gevaren aan den handel op Europa verbonden te groot, en vaardigde den 22sten December 1807 de Embargo-Act uit, welke alle verbinding met vreemde naties verbood [1]).

Kort hierop verscheen de Nederlandsche Embargo-wet van 23 Januari 1808 [2]): onze havens werden gesloten; alle aanwezige Amerikaansche schepen vastgehouden. De handel tusschen beide landen stond stil. Slechts bij uitzondering werden enkele vaartuigen toegelaten.

In Amerika bemerkte men al spoedig, dat de Embargo-wet van 1807 de grootste nadeelen berokkende aan de nationale scheepvaart; 1 Maart 1809 werd ze daarom ingetrokken en vervangen door de Non-Intercourse-Act, die alleen den handel op Frankrijk en Engeland verbood [3]). Onmiddellijk zeilden vele Amerikanen met bestemming naar Holland uit. Toen nu ook van Nederlandschen kant de bestaande maatregelen werden verzacht door het in werking brengen van een nieuw systeem van licentiebrieven, waarbij de invoer van enkele artikelen werd toegestaan [4]), leefde de handel tijdelijk weer op, totdat op 10 Juli 1810 Holland bij Frankrijk werd ingelijfd.

Als direct gevolg van deze inlijving werden alle goederen, die sedert 1 Januari 1809 door Amerikaansche schepen in Nederlandsche havens waren binnengebracht, door Frankrijk geconfisceerd [5]).

Tot het einde van 1813 toe werd bijna geen Amerikaansche

---

[1]) Hoekstra, p. 62; Sautijn Kluit, blz. 59.

[2]) Hoekstra, p. 63.

[3]) Sautijn Kluit, blz. 65. Ook de handel op de Engelsche bezittingen bleef verboden.

[4]) Dit systeem trad 1 April 1809 in werking. Alleen tabak, potasch, huiden en walvischtraan mochten worden ingevoerd, Hoekstra, p. 78. Later werd het aantal goederen uitgebreid.

[5]) Deze maatregel bezorgde aan de Amerikaansche kooplieden groote verliezen en heeft, na het herstel onzer onafhankelijkheid, tot een langdurige briefwisseling tusschen de Nederlandsche en de Amerikaansche regeering geleid. Men vindt deze in haar geheel in de American State Papers, part V en VI. De oorspronkelijke stukken zijn te vinden in het Rijksarchief. Zie ook Hoekstra, p. 120—128.

Het Nederlandsche standpunt inzake de Amerikaansche reclamatiën was

vlag meer in onze havens gezien. Ons land geraakte, tengevolge van de totale afsluiting, in een toestand van algemeen economisch verval.

---

het volgende: toegegeven werd, dat de ladingen bij ons gesequestreerd waren, doch de confiscatie vond plaats, toen Nederland bij Frankrijk was ingelijfd en in alles Napoleon moest volgen. Frankrijk droeg dus de verantwoordelijkheid. R. A. Buit. Z. 1819, exh. Juni 14, no. 1649; R. A. Buit. Z. 1819, exh. November 4, no. 2983.

Daarentegen was het Amerikaansche standpunt gegrond op het volkenrechtelijk principe, dat de rechten en verplichtingen van een natie tegenover andere naties onafhankelijk zijn van haar inwendige regeeringswisselingen. Holland moest dus schadevergoeding betalen en kon dan op haar beurt bij Frankrijk aankloppen. R. A. Buit. Z. 1819, exh. Juni 17, no. 2761; R. A. Buit. Z. 1819, exh. November 11, no. 4295.

Onzes inziens moest, gezien de omstandigheden in deze jaren, Frankrijk betalen. Alleen zou onderhandeld kunnen worden over de wijze, waarop de verrekening zou geschieden.

Het slot is geweest, dat Frankrijk bij de Conventie van 4 Juli 1831 er in toestemde de Amerikaansche burgers schadeloos te stellen voor de door hen in de jaren 1809 en 1810 geleden verliezen tengevolge van de confiscatie van hun goed.

HOOFDSTUK I.

1814—1839.

Van den handel tusschen Nederland en de Vereenigde Staten van Amerika, in den aanvang der 19de eeuw nog vrij bloeiend, was alzoo bij het herstel onzer onafhankelijkheid in 1813 niet veel meer overgebleven. De nieuwe toestand opende intusschen weder de mogelijkheid van een hervatting der handelsbetrekkingen, hoewel onder voor Amerika minder gunstige omstandigheden, daar er thans geen sprake meer was van een betrekkelijk monopolie voor de neutrale Amerikaansche scheepvaart, zooals dat tijdens de Napoleontische oorlogen had bestaan.

In Nederland was men, na den val van Napoleon, hoopvol gestemd. Van een onmiddellijke opleving van den overzeeschen handel viel echter niet veel te bespeuren. De Nederlandsche industrie en de Nederlandsche scheepvaart bleven nog geruimen tijd gebukt onder de rampzalige gevolgen, welke de langdurige politieke verwikkelingen in Europa hadden veroorzaakt. Daarnevens eischte de regeling der binnenlandsche toestanden de volle aandacht der regeering.

Het behoeft ons dan ook niet te verwonderen, dat de buitenlandsche betrekkingen, i. c. de Amerikaansche, eenigszins werden verwaarloosd, en dat de eerste pogingen tot hervatting daarvan van Amerikaansche zijde werden gedaan. Het door Amerika beoogde doel was zekerheid te verkrijgen omtrent de behandeling van zijn schepen en van zijn onderdanen in de Nederlandsche havens, daar het in twijfel verkeerde over het al of niet meer van kracht zijn van het tractaat van 1782.

Vóórdat de Nederlandsche regeering eenig antwoord op de desbetreffende vragen van den Amerikaanschen consul-generaal

te Amsterdam [1]) geven kon, diende ze met het oog op de algemeene politieke situatie eerst Engeland te raadplegen.

Nederland had bij het herstel zijner onafhankelijkheid grooten steun ondervonden van Engeland, en was dientengevolge in zijn politiek gebonden aan die van het Britsche Rijk. Vooral in Amerikaansche aangelegenheden behoefde het de goedkeuring van Engeland, daar dit land sedert 1812 in een oorlog met de Unie was gewikkeld.

De Engelsche Minister van Buitenlandsche Zaken, Lord Castlereagh, gaf in antwoord op een door ons gestelde vraag spoedig te kennen, dat hij geen bezwaren zou maken tegen gedeeltelijke openstelling onzer havens voor Amerikaansche schepen, voorzoover de oorlogsomstandigheden dit toelieten [2]). Van die zijde waren dus geen moeilijkheden te verwachten.

Wat nu betreft de vraag naar de al of niet rechtsgeldigheid van het tractaat van 1782, dient te worden opgemerkt, dat hierover verschillend werd geoordeeld. Daar ons evenwel het door de regeering ingenomen standpunt het meest interesseert, volstaan wij met dit weer te geven.

Van Hogendorp, destijds belast met de leiding der Buitenlandsche Zaken, verklaarde, dat het tractaat van 1782 van allen rechtsgrond was ontbloot, daar het met een revolutionnaire regeering was gesloten [3]). Van een weer in werking treden kon dus geen sprake zijn. Wel zou het als grondslag kunnen dienen voor nieuwe besprekingen tusschen beide regeeringen.

Daar het raadzaam scheen eerst het einde van den Engelsch-Amerikaanschen oorlog af te wachten, alvorens tot onderhandelen over te gaan, duurde het nog tot het begin van 1815 eer Changuion, de van Nederlandsche zijde aangewezen onderhandelaar, zijn voorstellen te Washington kon indienen [4]). Bij een

[1]) R. A. Buit. Z. 1813, exh. December 14, no. 12.

[2]) R. A. Buit. Z. 1813, exh. December 24, no. 4.

[3]) R. A. Buit. Z. 1813, exh. December 26, no. 19 C. geheim.

[4]) 24 Februari 1815 werden ze ingediend. Zie over deze voorstellen R. A. Buit. Z. 1814, exh. Mei 17, no. 326, en de memories van Ten Cate en Schas over de handelsrelaties met de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, welke als voorlichting voor de Nederlandsche regeering moesten dienen.

beschouwing van het door hem ontworpen concept-tractaat zien wij, dat hij verder was gegaan, dan de Nederlandsche regeering hem had opgedragen, daar hij, behalve de in het verdrag van 1782 begrepen voorrechten, bovendien een begunstiging vroeg voor den invoer van Nederlandsche en Nederlandsch-Indische producten, welke op Nederlandsche schepen in Amerikaansche havens zouden worden ingevoerd.

Een positief antwoord op deze voorstellen bleef uit. De Amerikaansche Staatssecretaris Monroe toonde zich bereid elke afwijking van het tractaat van 1782 aan een ernstig onderzoek te onderwerpen, maar zag van een onmiddellijke voortzetting der onderhandelingen af, daar hij bezig werd gehouden door enkele kwesties van meer algemeen-politieken aard [1]). Wij hebben hierbij het oog op de Amerikaansche scheepvaartpolitiek, welke na het tot stand komen van den vrede van Gent, December 1814, volgens andere beginselen werd geleid. Bestond tot nog toe een systeem van differentieele rechten ten gunste van de nationale scheepvaart, thans werd de mogelijkheid geopend tot een gunstiger regeling van het overzeesche scheepvaartverkeer. Bij de Reciprocity-Act van 3 Maart 1815 [2]) toch werd bepaald, dat „all discriminating duties should cease, either upon tonnage or goods, wares and merchandise, whenever the President of the United States should be satisfied that the discriminating or countervailing duties of such foreign nation, so far as they operated to the disadvantage of the United States, should have been abolished". Het sluiten van reciprociteitsverdragen werd aldus in uitzicht gesteld. De wederkeerigheid zou beperkt blijven tot den directen handel.

Met deze nieuwe politiek had Amerika speciaal het oog op Engeland en het duurde dan ook niet lang of tusschen beide landen werd een reciprociteitsverdrag gesloten [3]). Doch ook

Deze memories zijn afgedrukt door Mr. N. W. Posthumus in het Economisch-Historisch Jaarboek, deel I, blz. 210 vlg.

[1]) R. A., Collectie Goldberg, port. no. 205.

[2]) U. S. Statutes at Large, vol. III, p. 224.

[3]) 3 Juli 1815, De Martens, Nouveau Recueil, tome II, p. 596.

de Nederlandsche regeering was gunstig gezind jegens de gedachte, welke aan de Amerikaansche „Reciprocity-Act" ten grondslag lag. De wet van 27 Mei 1815 [1]), „houdende bepalingen tot bevordering van den handel met de eilanden en het vasteland van Noord- en Zuid-Amerika en de kust van Guinea", kan als ons antwoord worden beschouwd. Alle goederen uit Noord- en Zuid-Amerika zouden voortaan dezelfde rechten betalen als Europeesche goederen, terwijl ook de tonnengelden dezelfde zouden zijn als die voor schepen van en naar een Europeesche haven. Feitelijk werd de toestand dus de volgende: de op Amerikaansche schepen aangebrachte goederen werden vrijwel even zwaar belast als de op nationale schepen geïmporteerde [2]); alleen bestonden er nog differentieele tonnengelden, maar ten aanzien van deze zou opheffing verkregen kunnen worden door een wederkeerige regeling.

Ook in de Nederlandsche koloniën konden de Amerikanen zich moeilijk over den bestaanden toestand beklagen. Hun schepen en goederen werden vrij toegelaten, terwijl in Suriname en Curaçao Amerika boven alle andere mogendheden werd begunstigd [3]).

Niettegenstaande dit alles verklaarde Monroe aan onzen consul-generaal Lechleitner, die, na het aftreden van Changuion, tijdelijk als vertegenwoordiger der Nederlandsche regeering was aangewezen, dat hij in onze wet van 27 Mei geen aanleiding vond de discriminating duties voor Nederland af te schaffen [4]). De Nederlandsche wet, aldus Monroe, stelde de Amerikaansche schepen en goederen gelijk met Europeesche schepen en goederen, doch niet met de nationale. Bovendien eischte de Amerikaansche wet een gelijke behandeling ook in de koloniën. Tot onderhandelen toonde hij zich evenwel steeds bereid.

De opvolger van Changuion, de vroegere secretaris der legatie

[1]) Staatsblad no. 37.

[2]) Een differentieele behandeling bestond voor zout en visscherij-producten.

[3]) Zie ook het rapport van Goldberg, den Directeur-Generaal van het Departement van Koophandel en Koloniën, d.d. 10 Juni 1816, R.A. Buit. Z. 1816, exh. Juni 21, no. 2335.

[4]) Monroe aan Lechleitner, R. A. Buit. Z. 1816, exh. Maart 11, no. 974.

Ten Cate, slaagde er echter niet in eenige overeenkomst te sluiten; hij schreef dit voornamelijk aan den onwil der Amerikanen toe, die weinig lust betoonden concessies te doen, nu ze van den bestaanden voor hunne schepen zoo gunstigen toestand profiteerden [1]). De Nederlandsche scheepvaart daarentegen verkeerde in de Amerikaansche havens in een zeer nadeelige positie. Onze schepen waren onderworpen aan hooge vuur-, ton- en bakengelden, welke ongeveer het 40-voud bedroegen van die, welke de Amerikaansche bodems betaalden [2]). Ook waren de invoerrechten niet gelijk voor vreemden en nationalen. Daarbij kwam in 1816 de herziening van het Amerikaansche tarief, welke, al bracht ze geen ingrijpende veranderingen, toch de inleiding vormde tot een periode van bescherming van de binnenlandsche industrie tegen de invasie van Europeesche, speciaal Engelsche, goederen. Het gemiddeld recht onder deze wet bedroeg 20 %. Op wollen en katoenen goederen werd een recht van 25 % geheven, terwijl die stoffen, welke in de plaats, waaruit ze ingevoerd werden, minder dan 25 dollarcents per vierkante yard kostten, toch voor die waarde werden aangeslagen. Na drie jaren zou het recht verlaagd worden tot 20 % [3]).

Inmiddels had de Amerikaansche Reciprocity-Act na het tot stand komen van het verdrag met Engeland nagenoeg geen

---

[1]) Ten Cate aan Van Nagell, R. A. Buit. Z. 1816, exh. October 31, I. S. no. 4110. Verder werden de onderhandelingen bemoeilijkt door het verschil in grondslag, waarop beide onderhandelaren zich plaatsten. Een nota van Ten Cate, d. d. 4 April 1816, was gegrond op het verdrag van 1782. Monroe daarentegen liet dit verdrag in zijn nota van 16 Augustus d. a. v. buiten beschouwing, onder verwijzing naar een indertijd door Changuion uitgesproken mededeeling, R. A. Buit. Z. 1816, exh. Juli 16, no. 2687, en October 4, I. S. no. 3776.

[2]) Amerikaansche schepen betaalden slechts 3 stuivers per ton, vreemde schepen daarentegen f 6.—. R. A. Buit. Z. 1816, exh. Augustus 14, no. 3084.

[3]) Taussig, p. 68. Deze laatste bepaling berustte op een uitspraak van het Congres, dat zich tegen een permanente protectionistische politiek had uitgesproken. Hoe weinig men zich aan deze uitspraak heeft gehouden, zal later blijken. De wet voldeed eigenlijk niemand; de Zuidelijken vonden haar te protectionistisch, de industriëelen uit het Noorden daarentegen achtten de bescherming niet voldoende.

resultaten opgeleverd. Hierover weinig tevreden, besloot de Unie door het uitvaardigen van een nieuwe wet, pressie uit te oefenen op de regeeringen der verschillende landen. Bedoelde wet is de „navigatie-acte" van 1 Maart 1817. Ze werd aldus genoemd wegens haar groote overeenkomst met de bekende Engelsche scheepvaartwet, en stond alleen den invoer toe aan Amerikaansche schepen of aan schepen van het land, waarvan de goederen afkomstig waren, of waarvan die goederen alleen konden of gewoonlijk werden verscheept [1]). Voorts zouden de tonnengelden $ 2 per ton bedragen voor alle vreemde schepen, welke uit havens kwamen, waarop de Amerikanen niet regelmatig konden handeldrijven [2]). De kustvaart werd alleen aan Amerikaansche schepen toegestaan.

De vooruitzichten voor onze toch al zoo geringe scheepvaart op de Vereenigde Staten werden er door dit alles niet beter op!

Stellen wij naast deze Amerikaansche wet de Nederlandsche scheepvaartwetgeving, dan geeft deze een veel vrijzinniger beeld. Zoo waren vanaf 1 Januari 1817 [3]) de Amerikaansche schepen vrijgesteld van de betaling der extra-tonnengelden, welke in Nederland van schepen werden geheven, afkomstig uit landen, waar onze vlag niet werd gelijkgesteld met de nationale [4]). Het ware niet meer dan billijk geweest, indien de Unie een meer tegemoetkomende houding tegenover ons had aangenomen.

Een heropening der in het vorige jaar gestaakte onderhande-

---

[1]) De tekst luidde: „Be it enacted that after the 30th day of September next, no goods, wares or merchandise shall be imported into the United States from any foreign port or place except in vessels of the United States or in such foreign vessels as truly and wholly belong to the citizens or subjects of that country of which the goods are the growth, production or manufacture, or from which such goods, wares or merchandise can only be or most usually are first shipped for transportation." U. S. Statutes at Large, vol. III, p. 351. Deze beperkingen golden alleen voor die landen, welke eenzelfde politiek tegenover de Vereenigde Staten voerden.

[2]) De wet van 14 Januari 1817 had de extra tonnenrechten van 1812 afgeschaft en herstelde die van 1790, U. S. Statutes at Large, vol. III. p. 334.

[3]) Koninklijk Besluit van 4 December 1816.

[4]) Zie ook de Nederlandsche tariefwet van 3 October 1816, Verviers, blz. 207 en 280.

lingen zou misschien tot de vervulling onzer wenschen kunnen leiden. Een voorstel daartoe werd door de Nederlandsche regeering gedaan [1]) en in Amerika gunstig opgenomen.

Als onderhandelaren traden van onze zijde op Goldberg, Minister van Koophandel en Koloniën, en J. C. van der Kemp [2]), een uitgeweken patriot, die langen tijd in Amerika had vertoefd. De Vereenigde Staten werden vertegenwoordigd door Gallatin en Eustis, den Amerikaanschen gezant in Nederland. De besprekingen, welke te 's-Gravenhage werden gehouden, begonnen op 28 Augustus 1817.

Het daarbij door Amerika ingenomen standpunt wordt ons duidelijk uit de correspondentie tusschen Ten Cate en Rush, den Amerikaanschen Staatssecretaris ad interim, en uit het verslag van een, aan de onderhandelingen voorafgaand, onderhoud tusschen Van Nagell, Minister van Buitenlandsche Zaken, en de Amerikaansche gevolmachtigden [3]).

Amerika, dat bij de besprekingen uitging van de Reciprocity-Act van 1815, zou de Nederlandsche schepen onder de volgende voorwaarden gelijkstellen met de nationale:

1e. herstel van het tractaat van 1782, met toepassing op de Zuidelijke provinciën van het Rijk;

2e. volkomen reciprociteit op het stuk der navigatierechten, ook voor de koloniën;

3e. vrijen handel op de koloniën.

Van onze zijde werd een door Goldberg zelf ontworpen concept-tractaat ingediend [4]). Hierin was opgenomen een wederzijdsche behandeling op voet van gelijkheid met de eigen onderdanen, niet alleen voor schepen, maar ook voor goederen, zonder onderscheid van herkomst. Daarenboven zouden de Amerikanen vrije vaart en handel op de Nederlandsche Oost- en West-

---

[1]) Van Nagell aan den Koning, R. A. Buit. Z. 1816, exh. October 7, no. 2552. K. B. van 8 October 1816, R. A. Buit. Z. 1816, exh. October 8, no. 3887.

[2]) Benoeming 16 Juli 1817.

[3]) R. A. Buit. Z. 1817, exh. September 20, no. 4090 (bijlage). Afgedrukt door Mr. N. W. Posthumus in het Economisch-Historisch Jaarboek, deel I, blz. 206—208.

[4]) Ec.-Hist. Jaarb., deel I, blz. 220.

Indische koloniën hebben, en daar als meest-begunstigde natie worden behandeld.

Dit laatste was echter niets nieuws en kon dus ook niet als concessie worden aangemerkt. Daarom stelde Van Nagell voor om, in ruil voor aan de Nederlandsche schepen te geven voordeelen, enkele andere voorrechten aan de Amerikaansche scheepvaart te verstrekken.

De besprekingen duurden ongeveer vijf weken, doch leidden tot geenerlei resultaat.

De moeilijkheden golden speciaal de volgende twee punten [1]:

1°. algeheele gelijkheid van rechten voor onderdanen, schepen en goederen in de wederzijdsche landen;

2°. toelating van Amerikaansche schepen in de Nederlandsche koloniën op denzelfden voet als de nationale.

De algeheele gelijkheid van rechten voor onderdanen, schepen en goederen wilde Nederland beperkt zien tot de directe vaart tusschen beide landen, terwijl ten aanzien van den tweeden eisch door ons het standpunt werd ingenomen, dat tegenover een uitbreiding van de reciprociteit tot de koloniën een tegenconcessie moest worden gedaan, bestaande b.v. in verlaging van invoerrechten op jenever, kaas of een ander belangrijk uitvoerartikel van Nederland [2].

De Amerikaansche onderhandelaren gaven te kennen, dat beperking van de reciprociteit tot het Rijk in Europa voor hen een aanleiding zou zijn, om de gelijkstelling voor goederen te beperken tot die producten, welke uit Nederland afkomstig waren. Het is duidelijk, dat een dergelijke restrictie ten aanzien van de herkomst der goederen voor Nederland, dat een belangrijk transitoverkeer tusschen Duitschland en Amerika onderhield [3], zeer nadeelig was, en niet kon worden geaccepteerd.

---

[1] Een uitvoerig rapport over de onderhandelingen werd door de gevolmachtigden op 27 October 1817 uitgebracht aan Van Nagell, R. A. Buit. Z. 1817, exh. I. S. no. 4654. Zie ook Economisch-Historisch Jaarboek, deel I, blz. 226.

[2] De Amerikaansche onderhandelaren wilden het doen voorkomen, alsof Louisiana, dat in 1803 door aankoop was verkregen, zulk een equivalent vormde, doch het is duidelijk, dat men dit gebied niet op één lijn kan stellen met de Nederlandsche Oost-Indische bezittingen.

[3] Statistische gegevens over dit verkeer zijn ons niet bekend.

Onverrichterzake ging men dus uiteen. De teleurstelling was groot en velen in den lande [1]) drongen aan op intrekking van het reeds vroeger vermelde Besluit [2]), waarbij de Amerikaansche schepen werden vrijgesteld van de betaling der extra-tonnengelden.

Dank zij het advies van Van Nagell [3]), die zijn meening grondde op een uitspraak van Eustis, dat n.l. het Amerikaansche gouvernement nog wel tot gunstiger behandeling der Nederlandsche schepen zou overgaan, werd dit voorkomen, en vaardigde de Koning een Besluit uit [4]), waarbij de Amerikaansche schepen nog tot 28 Februari 1818 in het genot der bestaande bevoorrechting zouden blijven.

Ook in Amerika was men slecht te speken over het afbreken der onderhandelingen. Al hadden de Amerikaansche gevolmachtigden tijdens de besprekingen in niets toegegeven, toch meenden zij, dat billijkheidshalve op den duur aan de Nederlandsche schepen een betere behandeling niet geweigerd zou kunnen worden. Staatssecretaris Adams voelde zelf ook veel voor een meer bevredigende regeling, welke zoo niet door tractaat, dan door wederzijdsche wetgeving zou kunnen worden verkregen. Niet lang nadat Nederland bij het afloopen van den termijn van uitstel, de hoogere rechten op Amerikaansche schepen weder was gaan heffen [5]), kwam in Amerika de wet van 20 April 1818 tot stand [6]), waarbij de Nederlandsche schepen wat betreft de tonnengelden, met de Amerikaansche werden gelijkgesteld, en de differentieele invoerrechten werden afgeschaft voor goederen, ingevoerd met Nederlandsche schepen en van Nederlandschen oorsprong. Eenzelfde regeling gold voor de goederen, aangevoerd op Nederlandsche schepen, welke alleen in een haven of

---

1) O. a. Goldberg en Van der Kemp.
2) Zie noot 3, blz. 13.
3) R. A. Buit. Z. 1817, exh. I. S. no. 3557.
4) K. B. van 24 November 1817, R. A. Buit. Z. 1817, exh. Nov. 24, no. 5054.
5) 28 Februari 1818.
6) Zie Nederlandsche staatscourant van 16 Juni 1818.

plaats in Nederland het eerst konden ingeladen worden, of gewoonlijk aldaar het eerst werden ingeladen [1]).

Deze wet bracht de Nederlandsche schepen dus in een bevoorrechte positie ten opzichte van de schepen uit die landen, welke geen handels- of scheepvaartverdrag met de Vereenigde Staten hadden gesloten.

Het behoeft dan ook geen verwondering te wekken, dat, toen een Amerikaansehe wet van 3 Maart 1819 [2]) dezelfde voordeelen toekende aan de schepen van Pruisen en van de Hanze-steden, het bericht van dit gebeuren hier te lande teleurstelling verwekte. Onze scheepvaart, die er in deze jaren toch al niet goed voorstond, kon eene zij het dan slechts kleine bevoordeeling moeilijk ontberen. De Nederlandsche reeders vreesden voor een totaal verval der scheepvaart op Amerika, als gevolg van de nieuwe mededinging, alsmede van de zich sterk uitbreidende protectionistische gezindheid aan gene zijde van den Oceaan.

Aanleiding tot deze nieuwe richting in de Amerikaansche handelspolitiek was o.a. de groote financieele en economische crisis, welke in 1819 was uitgebroken en die zich tot 1823 deed gevoelen. De sterke prijsdaling in eerstgenoemd jaar, vereenigd met vermindering der buitenlandsche vraag naar stapelproducten, leidden tot zware verliezen voor den landbouw. Algemeen gevoelde men het gemis van een binnenlandsche markt voor landbouwproducten. Het bestaan van zulk een markt hing ten nauwste samen met de ontwikkeling van de binnenlandsche industrie, welke dus in de eerste plaats aanmoediging verdiende.

Van een matiging van enkele rechten, b.v. die op wollen en katoenen goederen, welke de tariefwet van 1816 in uitzicht had

---

[1]) B.v. goederen uit Westphalen. De sedert 1 Januari 1817 extra betaalde rechten werden gerestitueerd. Omgekeerd vergoedde Nederland aan de Amerikaansche reeders de sedert 28 Februari 1818 geheven differentieele rechten. Het K. B. van 24 November 1817 werd ingetrokken bij K. B. van 19 Juni 1818 (R. A. Buit. Z. 1818, exh. Juni 23, no. 2454).

[2]) R. A. Buit. Z. 1823, exh. Mei 10, no. 1853; U. S. Statutes at Large, vol. III, p. 510. Tevens bepaalde ze, dat de Amerikaansche reciprociteitswetten op 1 Januari 1824 zouden vervallen.

gesteld, [1]) zag men derhalve voorloopig af. Bedoelde rechten zouden tot 1826 gehandhaafd blijven. Tegelijkertijd won de gedachte veld, dat de jonge Amerikaansche industrie het zonder hulp van staatswege niet zou kunnen bolwerken [2]).

Tegenover deze indirecte bedreiging der Nederlandsche scheepvaart, en onder den invloed der vele klachten welke haar bereikten, besloot de Nederlandsche regeering meer actief op te treden. De op handen zijnde tariefwijziging bood hiertoe een goede gelegenheid. Bij de wet van 26 Augustus 1822 werd bepaald, dat goederen, welke in Nederlandsche schepen werden in- of uitgevoerd, 10 % der rechten gerestitueerd zouden kiijgen [3]). Een directe bevoordeeling van de Nederlandsche vlag alzoo.

In Amerika achtte de regeering deze differentiatie voor de Nederlandsche scheepvaart in strijd met de gedurende de laatste jaren wederzijds gevolgde politiek van gelijke behandeling van vreemde schepen met nationale, ook wat de in- en uitvoerrechten betrof. Zij beschouwde ze als een systeem van „discriminating duties", en droeg haar gezant op hiertegen te protesteeren. [4]) De Nederlandsche regeering beantwoordde dit protest met de opmerking, dat de Amerikanen een verkeerde uitlegging gaven aan de bepaling van de wet van 1822, welker strekking alleen was een premie te geven aan den inlandschen scheepsbouw. [5]) Ze kon echter moeilijk ontkennen, dat de Amerikaansche scheepvaart er door werd benadeeld, wat des te meer krenkend was, wijl de regeering der Unie juist in dezen tijd blijk gaf van haar goede gezindheid. De wet van 20 April 1818 werd weliswaar tegen 1 Januari 1824 ingetrokken [6]), maar ze werd ongeveer

[1]) Zie blz. 12.

[2]) Taussig, p. 23.

[3]) Zie over de handelspolitiek van Nederland in dezen tijd: Verviers, blz. 232 vlg.

[4]) R. A. Buit. Z. 1823, exh. Maart 8, no. 937. De briefwisseling over de hier besproken kwestie vindt men in haar geheel opgenomen in de American State Papers (Foreign Relations), part. V en VI.

[5]) De Koning aan Van Nagell, R. A. Buit. Z. 1823, exh. Mei 17, no. 1937; Van Nagell aan Everett, R. A. Buit. Z. 1823, exh. Mei 27, no. 1472.

[6]) Bericht van den Nederlandschen consul te Philadelphia, R. A. Buit. Z.

tegelijkertijd vervangen door een wet van 7 Januari 1824, welke de vroegere voordeelen van Nederland toestond ook aan andere naties, mits deze in hun havens de Amerikaansche schepen wederkeerig gelijkstelden met de nationale. Feitelijk behoorde Nederland sedert 1822 niet meer tot deze naties, doch de Amerikaansche regeering stemde er in toe voorloopig de Nederlandsche schepen op denzelfden voet als tot nu toe te blijven behandelen [1]).

Verdeeldheid in de Nederlandsche regeering maakte haar houding onvast. De nieuwe liberale Minister van Buitenlandsche Zaken, Verstolk van Soelen, pleitte voor het toestaan der reductie van 10 % ook aan de Vereenigde Staten, doch alleen in de directe vaart [2]). Hij verdedigde zijn standpunt door er op te wijzen, dat een land niet alleen gebaat is door een grooten uitvoer, maar eveneens door belangrijke invoeren. Zoolang de Nederlandsche koopvaardijvloot niet toereikend was, zouden die aanvoeren gedeeltelijk met Amerikaansche schepen moeten geschieden. Door een minder goede behandeling der vreemde schepen vermeerderde het niet denkbeeldige gevaar, dat de handel zich zou verleggen naar Hamburg en Bremen, waar de scheepsgelden zooveel lager waren.

De Koning, evenals de meerderheid der regeering, was echter voor een meer beschermende politiek. Vooral Netscher, de Directeur-Generaal der Nationale Nijverheid, steunde den Koning in zijn weinig toegevende houding. Waarom zouden wij concessies doen, terwijl de laatste jaren hadden doen zien, dat de Nederlandsche scheepvaart nagenoeg niet profiteerde van de Amerikaansche wet van 1818. Voor het herstel dier wet zouden wij ons geen nieuwe opofferingen behoeven te getroosten [3]). Bovendien was in toegeven dit gevaar gelegen, dat Amerika niet zou nalaten tegen onze koloniale wetgeving der laatste

---

1823, exh. Maart 19, no. 1114. Zie ook hiervoor blz. 17, noot 2.

1) R. A. Buit. Z. 1824, exh. Februari 20, no. 4; R. A. Buit. Z. 1824, exh. Maart 29, no. 20.

2) Nota's van Verstolk aan den Koning, R. A. Buit. Z. 1826, Mei 6, no. 31 en R. A. Buit. Z. 1826, exh. Mei 16, no. 18.

3) Advies van Ewijck aan Reinhold, R. A. Buit. Z. 1824, exh. Maart 29, no. 20.

jaren te protesteeren [1]). Door hen, die een beschermende politiek voorstonden, werd verder nog betoogd, dat de Nederlandsche industrie behoefte had aan hulp van staatswege. Zij meenden, dat de regeering pogingen in het werk zou moeten stellen tot het verkrijgen van lagere tarieven voor Nederlandsche producten in de verschillende afzetgebieden. In het bijzonder leed de Nederlandsche uitvoerhandel naar de Vereenigde Staten onder het daar opnieuw sterk verhoogde tarief. Want, zooals hiervoor reeds werd opgemerkt, in Amerika namen de aanhangers eener protectionistische handelspolitiek snel in aantal toe. Ze wisten in de nieuwe tariefwet van 1824 verschillende rechten o.a. op ijzer, lood, wol, hennep, katoenen en wollen goederen en jenever belangrijk te verhoogen [2]), waarbij vooral de laatste artikelen voor onzen uitvoerhandel van belang waren.

---

[1]) Reinhold aan den Koning, R. A. Buit. Z. 1824, exh. April 14, no. 15. Zie ook Tijdeman, De Nederlandsche Handelmaatschappij. De Nederlandsche koloniale politiek ging meer en meer in de richting van bescherming der nationale nijverheid en van bevoorrechting der eigen scheepvaart. Enkele, hierop betrekking hebbende maatregelen waren:

vreemde schepen werden alleen toegelaten in de havens van Batavia, Semarang en Soerabaja;

de invoerrechten voor goederen aangevoerd op Nederlandsche schepen bedroegen 6 %, voor goederen aangevoerd op vreemde schepen uit Nederland 9 %, voor goederen aangevoerd op vreemde schepen uit het buitenland 12 % (koloniale tariefwet van 1818);

alle voortbrengselen van Nederlandschen grond en nijverheid, welke met Nederlandsche schepen in Indië werden aangevoerd, waren vrij van invoerrechten (K. B. van 26 April 1819, Tijdeman, blz. 114);

alle wollen en katoenen goederen, in Amerika of Europa gefabriceerd, komende van een vreemde bezitting ten Oosten van de Kaap de Goede Hoop gelegen, werden onderworpen aan een inkomend recht van 15 % bij invoer met Nederlandsche schepen en van 25 %, als de invoer met vreemde schepen plaats vond (Publicatie van 1 Juli 1823, Tijdeman, blz. 126);

alle wollen en katoenen goederen, in vreemde landen bewesten de Kaap de Goede Hoop vervaardigd, en met Nederlandsche of vreemde schepen aangevoerd, betaalden 25 %, doch wanneer ze werden ingevoerd uit een vreemde bezitting beoosten de Kaap, 35 % (Publicatie van 4 Februari 1824, Tijdeman, blz. 126).

[2]) Ruwe wol werd belast met 20 % (tot 1825), 25 % (tot 1826) en daarna met 30 %; wollen fabrikaten met 30 % tot 30 Juni 1825, daarna met $33\frac{1}{3}$ %. Stanwood, p. 202.

Ontegenzeggelijk was het hooge Amerikaansche tarief één van de voornaamste oorzaken van den geringen export van Nederland naar Amerika; de eenige oorzaak was het echter niet. De zwakke Nederlandsche koopvaardijvloot was er ook voor een groot deel schuldig aan. Uit de volgende cijfers ziet men, dat het aandeel van de Nederlandsche scheepvaart in de Nederlandsch-Amerikaansche betrekkingen zeer gering was [1]).

	Uitgeklaard uit Nederland naar Amerikaansche havens:		Ingeklaard in Nederlandsche havens uit Amerika:	
	onder Amerikaansche vlag.	onder Nederlandsche vlag.	onder Amerikaansche vlag.	onder Nederlandsche vlag.
1823	65 schepen	6 schepen	136 schepen	2 schepen
1824	97 „	11 „	98 „	5 „
1825 (6 md.)	66 „	7 „	55 „	5 „

Een verbetering van onze positie was in de eerste plaats afhankelijk van het aanbrengen van enkele verlagingen in het Amerikaansche tarief. Zoolang dit niet was geschied, konden wij er niet aan denken, voordeelen aan te bieden aan de Amerikaansche vlag. Het zoowel voor grondstoffen als voor fabrikaten zeer gematigde Nederlandsche recht droeg veel bij tot versterking onzer positie tegenover de Amerikaansche regeering. Welk een contrast vormden niet de hooge Amerikaansche rechten met dat van ± 1 % op drie van de meest belangrijke Amerikaansche exportartikelen: katoen, tabak en suiker!

Al deze overwegingen, inclusief de reeds gemaakte opmerking over de eigenlijke strekking van de 10 % reductie voor Nederlandsche schepen, werden opgenomen in een nota van Bangeman Huygens, den Nederlandschen gezant te Washington, [2]) aan Clay

[1]) R. A. Buit. Z. 1826, exh. October 31, no. 13; Hoekstra, p. 150.

[2]) Ten Cate was 20 Februari 1818 teruggeroepen wegens financieele moeilijkheden, waarin hij zich bevond. Zijn opvolger was de Vicomte de Quabeck, die tot 20 Augustus 1822 als gezant optrad, en op zijn beurt werd vervangen door van Heeckeren van Enghuizen, tot 1825. Daarna trad Bangeman Huygens op.

den Amerikaanschen Staatssecretaris [1]).

Eenige maanden later kondigde de President in zijn jaarlijksche boodschap aan [2]), dat het Congres zou beslissen over de tegen Nederland te nemen maatregelen in verband met de bij ons bestaande „discriminating duties". Veel waarde hechtte hij aan de geheele kwestie dus blijkbaar niet, anders had hij Nederland wel bij proclamatie uitgesloten van de voordeelen, welke de wet van 7 Januari 1824 toestond aan vreemde mogendheden.

Practisch kon Amerika niet veel tegen ons doen, zoolang hetgeen het Nederlandsche tarief als uitzondering eischte, lager was dan wat de Amerikaansche wet als regel had aangenomen [3]). Omgekeerd had Nederland het in zijn macht om, bij eventueele retorsiemaatregelen van Amerika, diens scheepvaart sterk te benadeelen door een verhooging van invoerrechten, welke voor het vrij groote aantal Amerikaansche schepen in den Nederlandschen handel een gevoelig verlies opleveren zou [4]).

Voorloopig raadde Netscher daarom aan de zaak slepende te houden en af te wachten, tot Amerika weer uit den hoek zou komen [5]).

In verband met de hiervoor besproken kwestie memoreeren we twee, door de Amerikaansche regeering aan ons gerichte voorstellen tot het aangaan van een reciprociteitsverdrag, op den voet van een in 1825 met Guatemala afgesloten tractaat [6]). Dit verdrag hield o.a. gelijkheid van tonnengelden voor de schepen van beide contractanten in, en wat de invoerrechten

---

[1]) Nota van 15 September 1826, R. A. Buit. Z. 1826, exh. October 31, no. 13. Deze nota was het antwoord op een brief van Clay van 10 December 1825, waarin deze aandrong op een definitief antwoord inzake de behandeling van Amerikaansche schepen in Nederlandsche havens, R. A. Buit. Z. 1826, exh. Januari 26, no. 2.

[2]) R. A. Buit. Z. 1827, exh. Januari 6, no. 20.

[3]) R. A. Buit. Z. 1827, exh. October 1, no. 1 geheim.

[4]) Advies van Verstolk aan den Koning, R. A. Buit. Z. 1827, exh. Januari 4, no. 26.

[5]) R. A. Buit. Z. 1827, exh. October 1, no. 1 geheim.

[6]) De Martens, Supplément au Recueil, tome X, p. 826.

betreft: behandeling op voet van de meest-begunstigde natie.

Een dergelijk voorstel werd ons voor het eerst gedaan op het einde van 1826 [1]); later in 1832 werd het door den toenmaligen Amerikaanschen gezant te 's-Gravenhage herhaald [2]). Bij beide gelegenheden wees Verstolk de Amerikaansche aanbiedingen van de hand [3]), met het oog op de geringe voordeelen, welke voor Nederland uit een dergelijk tractaat zouden voortspruiten. De Nederlandsche scheepvaart op Amerika bevond zich nog niet in zulk een positie, dat een eventueele gelijkstelling ons groote voordeelen zou opleveren.

[4])	Uitgeklaard uit Nederlandsche havens naar Amerika:		Ingeklaard in Nederlandsche havens uit Amerika:	
	onder Amerikaansche vlag	onder Nederlandsche vlag	onder Amerikaansche vlag	onder Nederlandsche vlag
1829	102 schepen	11 schepen	174 schepen	16 schepen
1830	132 „	8 „	158 „	8 „
1831	79 „	11 „	88 „	12 „

Meer succes behaalde Amerika bij andere mogendheden, aan wie gelijksoortige voorstellen werden gedaan [5]). Niet minder dan twaalf verdragen kwamen in de periode van 1826—'33 tot stand [6]), waarvan drie met Zuid- en Midden-Amerikaansche staten. Vooral de tractaten met de laatstgenoemde staten waren voor de Unie

[1]) R. A. Buit. Z. 1826, exh. December 12, no. 10.

[2]) Davesac aan Verstolk, R. A. Buit. Z. 1832, exh. Januari 12, no. 3 geheim.

[3]) R. A. Buit. Z. 1827, exh. Januari 4, no. 26; R. A. Buit. Z. 1832, exh. Februari 9, no. 2 geheim.

[4]) Rapport van Verstolk aan den Koning, R. A. Buit. Z. 1832, exh. Februari 27, no. 2 geheim. De teruggang van in- en uitklaringen van Amerikaansche schepen in 1831 moet verklaard worden door het uitvallen van Antwerpen als Nederlandsche haven. Zie het overzicht van den Amerikaanschen en den Nederlandschen tonneninhoud in het verkeer tusschen beide landen gedurende de periode 1821—'35 in Bijlage II.

[5]) Senate Documents, 26th Congress, 1st session, vol. III, no. 80. Zie ook Foster, p. 271.

[6]) Met Denemarken, de Sandwich eilanden, Zweden en Noorwegen, de Hanzesteden, Pruisen, Brazilië, Oostenrijk, Turkije, Mexico, Chili, Rusland, Siam (De Martens).

van groot belang, daar zij het handelsverkeer op deze landen, eerst korten tijd van het juk der Spaansche en Portugeesche heerschappij bevrijd, op liberale beginselen hadden gegrondvest en daarmede het uitgangspunt vormden voor een toenemend handelsverkeer.

Het oogenblik is thans gekomen onze aandacht te geven aan de ontwikkeling der algemeene handelspolitiek van beide landen in de hier besproken periode.

Hiervòòr [1]) zagen we reeds, dat de Amerikaansche tariefwet van 1824 verschillende rechten had verhoogd. Desondanks bleven de industrieelen ontevreden. Vooral de wolindustrie klaagde over onvoldoende bescherming. Op een conventie te Harrisburg in 1827 [2]) werd het tarief aan een scherpe critiek onderworpen; de deelnemers besloten nieuwe verhoogingen bij de aanstaande tariefherziening voor te stellen. De aandrang der industrieelen bleek voor de regeering een voldoende grond om bij de wet van 19 Mei 1828 talrijke rechten nog te verzwaren [3]), waarbij vooral de wolindustrie werd gebaat door een systeem van minimum-rechten, dat eenzelfde uitwerking had als een verhooging van rechten. Ook verschillende grondstoffen werden zwaarder belast, zooals ijzer, hennep en vlas, terwijl de Nederlandsche uitvoerhandel werd getroffen door het nieuwe recht van ± 100 % op jenever [4]). Kenmerkend voor den inhoud dezer wet was de benaming van „Act of Abominations", welke de tegenstanders haar gaven. Het protectionisme had zijn hoogtepunt bereikt en zou weldra aan hevige aanvallen worden blootgesteld.

Merkwaardig was, dat ongeveer tezelfdertijd een nieuwe scheepvaartwet in werking trad, die van veel vrijzinniger opvattingen getuigde. Deze wet van 24 Mei 1828 bevatte zoowel reciprociteit voor de directe als voor de indirecte vaart. In

---

[1]) Blz. 20.

[2]) Taussig, p. 83.

[3]) Zie de belangrijke rede van Mallary tot introductie van de wet: Executive Documents, 42nd Congress, 2nd session, vol. IX, no. 109, p. L.

[4]) R. A. Buit. Z. 1828, exh. December 19, no. 8.

de eerste, tevens de belangrijkste sectie dezer wet [1]), werd bepaald, dat wanneer eenig land geen differentieele invoerrechten en tonnengelden meer zou heffen van Amerikaansche schepen of van goederen, welke, hetzij direct, hetzij indirect, op Amerikaansche schepen werden ingevoerd, de President dan gemachtigd zou zijn bij proclamatie dezelfde differentieele invoerrechten en tonnengelden af te schaffen voor schepen van dat land en voor goederen, welke hetzij direct, hetzij indirect, op die schepen zouden worden ingevoerd.

Haar strekking ging dus verder dan die der wet van 3 Maart 1815, welke 1 Januari 1824 had opgehouden te bestaan [2]). De Amerikaansche regeering hoopte hierdoor, evenals door het sluiten van reciprociteitsverdragen, in den geest van dat met Guatamala van 1825 [3]), tot een gunstiger regeling van het internationaal verkeer te komen.

De tariefwet van 1828 was aangenomen tegen den zin der Zuidelijken, die er terecht op wezen, dat zij wel de rechten hielpen opbrengen, doch er nagenoeg niet van profiteerden, daar hun industrie onbeteekenend was. Na dezen tijd sloten de Zuidelijken zich nauwer aaneen, en traden ze op politiek gebied gezamenlijk op tegen de protectionistische handelspolitiek der Noordelijke industrie-staten,

Spoedig nam de oppositie dermate toe, dat de protectionisten zich genoodzaakt zagen enkele concessies te doen, daarbij evenwel zorg dragende, dat de zuiver beschermende rechten onaangetast bleven. Slechts enkele fiscale rechten op producten, die niet in de Vereenigde Staten werden voortgebracht, zooals koffie, thee en cacao, werden verlaagd.

De toestand van de schatkist liet dit zonder bezwaar toe. De sterk toegenomen inkomsten uit het tarief hadden het mogelijk gemaakt de nationale schuld geleidelijk af te lossen [4]).

Bij de tariefherziening van 1832 werden in 't algemeen de

---

1) Zie voor de origineele tekst: U. S. Statutes at Large, vol. IV, p. 309.

2) Zie blz. 17, noot 2.

3) Zie blz. 22.

4) Statistical Abstract of the U. S. De publieke schuld bedroeg achtereenvolgens op 1 Januari van de volgende jaren:

rechten van 1824 weer ingevoerd. Vooral voor wol en voor de goedkoope wollen goederen vonden aanmerkelijke verlagingen plaats. De vrije lijst werd uitgebreid van 49 tot 180 artikelen. Hiertegenover stonden echter hooge rechten voor katoenen en wollen kleeren en ijzer. Het gemiddelde van alle rechten bedroeg 33 %[1]).

De protectionisten dachten, na deze concessies, het tarief permanent te maken. Spoedig echter bleek, hoezeer zij zich in hunne berekening hadden vergist. De Zuidelijken waren nog lang niet tevreden. Hun wensch was een verlaging van rechten tot een niveau, ongeveer gelijk aan dat der binnenlandsche belastingen. Een gemiddelde van 20 % moest derhalve bereikt worden[2]).

De oppositie werd geleid door Zuid-Carolina, dat aandrong op beperking van de macht der federale regeering en uitbreiding van die der afzonderlijke staten. Het wenschte een statenbond. Hiertegenover plaatsten de Noordelijken, die op politiek gebied vrijwel één geheel vormden, hun ideaal van een bondsstaat. De strijd over het tarief verplaatste zich zoo gaandeweg naar het terrein van de interpretatie der grondwet[3]).

De Zuidelijken toch beweerden, dat het Congres buiten zijn bevoegdheid was getreden door het instellen van beschermende rechten, welke zwaarder drukten op de Zuidelijke staten dan op de Noordelijke.

Dienovereenkomstig verklaarden ze de tariefwetten van 1828 en 1832 voor niet-constitutioneel. Zuid-Carolina ging zelfs zoo ver deze tariefwetten te nullificeeren[4]).

Hiertegen trad President Jackson op, die een wetsontwerp in-

1828 —	$ 67.475.043.87	1834 —	$ 4.760.082.08
1830 —	„ 48.565.406.50	1836 —	„ 37.513.05
1832 —	„ 24.322.235.18		

1) Asbley, p. 168.

2) Conventie van vrijhandelaren. Zie Senate Documents, 22nd Congress, 1st session, vol I, no. 55.

3) Ashley, p. 169—171.

4) 24 November 1832 (juist tevoren waren Virginia en Kentucky tot de Unie toegetreden).

diende, waarbij de toepassing van het tarief desnoods met kracht gehandhaafd kon worden [1]).

Een strijd om de eenheid der Republiek stond voor de deur. De bondsregeering, die dezen tot elken prijs wilde voorkomen, vond in Clay den man, die een compromis wist tot stand te brengen in de wet van 2 Maart 1833, welke een trapsgewijze vermindering van alle rechten boven 20 % inhield. Tot 1839 zou jaarlijks $^{1}/_{10}$ van het recht vervallen, daarna ging het vlugger, zoodat in 1842 het algemeene niveau van 20 % bereikt zou zijn. De bezwaren, verbonden aan elken ommekeer in handelspolitiek, werden op deze wijze grootendeels ondervangen, daar de industrieelen ruim negen jaren den tijd hadden zich aan een lager niveau van rechten aan te passen en hun bedrijven daarnaar in te richten [2]).

De eerste groote politieke crisis was hiermede bezworen. De economische tegenstelling tusschen de Noordelijke en de Zuidelijke staten, welke de aanleiding tot deze crisis was geweest, zou in de tweede helft der eeuw leiden tot nieuwe conflicten, die helaas toen niet meer op vreedzame wijze zijn beslecht, maar tot den grooten burgeroorlog hebben gevoerd.

In deze zelfde jaren maakte ook Nederland een zeer moeilijken tijd door. De Belgen kwamen in opstand en eischten herstel hunner onafhankelijkheid. De Koning weigerde, met dat gevolg, dat na korten tijd een periode van langdurigen gewapenden vrede volgde, welke 's lands schatkist uitputte en ons bovendien in zeer gespannen verhouding tot Engeland en Frankrijk bracht.

Twee groote stroomingen zijn in deze jaren ontstaan in de handelspolitiek van Nederland, ééne, die toenadering zocht tot Engeland, een andere, die naar het sluiten van een handelstractaat met de Vereenigde Staten dreef, om zoodoende een

---

[1]) Executive Documents, 42nd Congress, 2nd session, 1871—'72, vol IX, no. 109, p. LXXXVII.

[2]) Zuid-Carolina herriep den 11den Maart 1833 de nullificatie-wet. Zie Executive Documents, 42nd Congress, 2nd session, 1871—'72, vol IX, no. 109, p. LXXXIII.

waarborg voor den handel te hebben in geval van moeilijkheden met Engeland.

Vooral Van den Bosch drong op dit laatste aan, bevreesd als hij was voor het verlies onzer koloniën, welke voor Groot-Brittannië een vette buit zouden zijn. In zoo'n tractaat zou naar zijn oordeel het volgende moeten worden opgenomen [1]: 1e. in vredestijd zou men elkanders schepen op voet van de meestbegunstigde natie behandelen; 2e. in geval van oorlog of blokkade van de Nederlandsche havens zouden Amerikaansche schepen alle goederen, welke anders door Nederlandsche vaartuigen in de Indische koloniën mochten worden aangebracht, vrij mogen aanvoeren tegen dezelfde rechten als die, welke voor Nederlandsche schepen golden. Zonder betaling van uitvoerrechten zouden ze die goederen voorts vrij van rechten in Nederland mogen invoeren. Daartegenover zou Amerika aan onze koloniën die bescherming verleenen, welke het volkerenrecht aan een neutralen staat veroorlooft te geven, terwijl de regel: vrij schip, vrij goed, door beide contractanten zou worden erkend.

Van den Bosch twijfelde niet, of de Vereenigde Staten zouden ingaan op een dergelijk voorstel, waardoor zij de groote stapelplaats voor koloniale producten zouden kunnen worden [2]; hiermede zou dan aan Engelands superioriteit op handelsgebied een einde komen. Bovendien zou het sluiten van een dergelijk tractaat de kans op blokkade onzer kust verminderen, daar Engeland zich wel zou wachten een conflict met Amerika uit te lokken. Aldus van den Bosch!

Tegen deze redeneering viel wel het een en ander in te brengen. In de eerste plaats: waarom zouden wij moeilijkheden zoeken met Engeland? Want ongetwijfeld zou de door Van den Bosch voorgestelde politiek tot een conflict aanleiding geven.

---

[1]) Advies van Van den Bosch van 19 December 1835, R. A. Buit. Z. 1835, exh. December 21, no. 1 zeer geheim. Zie ook de nota van Van den Bosch aan den Koning, R. A. Buit. Z. 1836, exh. Februari 16, no. 1 zeer geheim, een weerlegging van die van Verstolk van 3 Januari 1836.

[2]) De handel op Brazilië was n.l. reeds in Amerikaansche handen.

Immers de regeling van de uitvoerrechten op Java voor Amerikaansche schepen zou moeilijkheden geven in verband met het Londensch tractaat van 1824 [1]); ook maakte het geheele ontwerp-verdrag inbreuk op het door het Engelsche Admiraliteitshof sedert 1756 aangenomen systeem, dat in oorlogstijd aan onzijdige mogendheden geen meerdere rechten verleend mochten worden dan in vredestijd [2]).

In de tweede plaats mocht terecht in twijfel worden getrokken, of Amerika een verdrag, als door Van den Bosch bedoeld, wel zou willen aannemen. Zoolang de bedoelde vrije vaart en de daarmede verbonden voordeelen alleen in geval van oorlog werden toegestaan, bestond er voor de Vereenigde Staten geen aanleiding zich tot eenigerlei verplichting te verbinden, te meer niet, daar de goede verhouding tot Engeland, die in de laatste jaren bestond, er door zou worden bedreigd [3]).

Vrij algemeen werd het door Van den Bosch verdedigde voorstel dan ook afgekeurd; vooral de Minister van Buitenlandsche Zaken, Verstolk, wees herhaaldelijk op de gevaren, gelegen in eene aan Engeland vijandige politiek.

---

[1]) Londensch tractaat met Engeland gesloten den 17den Maart 1824, Lagemans, no. 103. In art. 1 werd bepaald, dat men elkanders onderdanen op den voet der meest-begunstigde natie zou toelaten. Art. 2 luidde: onderdanen en schepen van de eene natie zullen, bij den in- en uitvoer, in en van de havens der andere in de Oostersche zeeën, geen rechten betalen hooger dan het dubbele van die, waarmede de onderdanen en schepen der natie, aan welke de haven toebehoort, belast zijn. Met betrekking tot die artikelen, op welke geen recht is gesteld, wanneer de in- of uitvoer geschiedt door de onderdanen of in de schepen der natie, aan welke de haven toebehoort, zullen de rechten door de onderdanen der andere op te brengen, in geen geval meer dan 6 % mogen bedragen.

[2]) Adviezen van Falck en Van Zuijlen van Nijevelt aan den Koning, R. A. Buit. Z. 1836, exh. Maart 14, no. 3 zeer geheim.

[3]) Advies van Verstolk aan den Koning, R. A. Buit. Z. 1836, exh. Januari 3, no. 2 zeer geheim, en Februari 16, no. 1 zeer geheim. De Amerikaansche stemming jegens Nederland was er niet vriendschappelijker op geworden na de voor Amerika minder gunstige uitspraak van den Nederlandschen Koning als arbiter in een Engelsch-Amerikaansche grenskwestie. Zie ook de notanda op de nota van Van den Bosch, R. A. Buit. Z. 1835, exh. December 21, no. 1 zeer geheim (steller onbekend).

Uit het vorige zal voldoende zijn gebleken, hoe moeilijk de positie der Nederlandsche regeering was, met hoe vele factoren ze rekening moest houden en hoe voorzichtig ze in het nemen van hare besluiten wezen moest.

Het had er veel van, of Amerika van deze hachelijke positie wilde profiteeren [1]), toen haar vertegenwoordiger, Davesac, in het voorjaar van 1833 voor den dag kwam met den eisch, dat onze Oost- en West-Indische koloniën geheel voor de Amerikaansche vaart geopend moesten worden. Als vergoeding zou het Amerikaansche recht op jenever dan worden verlaagd.

In een door Davesac opgesteld en aan de Nederlandsche regeering voorgelegd concept-tractaat stond op den voorgrond de eisch van volkomen reciprociteit, ook in de Nederlandsche koloniën [2]). We kunnen den inhoud in twee hoofdpunten samenvatten: *a.* De wederzijdsche behandeling zou zijn die van de meest-begunstigde natie, en wel zoodanig, dat gunsten, aan derden toegestaan, ook den anderen contractant zouden ten goede komen, onder de volgende voorwaarde: „freely if the concession was freely made, or on allowing the same compensation if the concession was conditional". Een opvatting dus van de meest-begunstigings-clausule, die niet overeenstemde met die in Europeesche tractaten, waar elke aan een derde gedane concessie, zonder verdere voorwaarde, aan alle naties, welke een

---

[1]) Rapport van Clifford, R. A. Buit. Z. 1833, exh. April 18, no. 2 geheim.

[2]) Concept-tractaat van 2 April 1833, R. A. Buit. Z. 1833, exh. April 3, no. 2 geheim. Hiernaast trokken de twee volgende punten de aandacht: 1⁰. Uitbreiding van de beginselen, waarop de rechten van neutralen waren gebaseerd. 2⁰. Bepalingen over de verplichtingen van beschaafde naties jegens elkander in tijden van oorlog. De regel, vrij schip, vrij goed, zou alleen toepasselijk zijn voor naties, welke dezen regel erkenden. Is één van beide partijen in oorlog met een derde en de andere partij neutraal, dan dekt de vlag van de neutrale alleen de goederen van vijanden, welke bovengenoemden regel accepteeren. In zoo'n geval zal het neutrale eigendom aan boord van zulke vijandelijke schepen gevonden, als vijandelijk goed beschouwd en genomen worden (uitgezonderd die goederen, welke aan boord waren vóór de oorlogsverklaring, of zoolang men hiervan onwetend was, echter nooit langer dan twee maanden na de oorlogsverklaring). In

meest-begunstigings-verdrag met de concessiegevende mogendheid hadden gesloten, ten goede kwam [1]). *b.* In de Nederlandsche koloniën wenschte Amerika gelijkstelling van beide vlaggen ten aanzien van de in- en uitvoerrechten en de tonnengelden.

Bij de beoordeeling van dit ontwerp beschouwde de Nederlandsche regeering de voorgestelde beperking der meest-begunstigings-clausule niet als een onoverkomelijk bezwaar; wel daarentegen de door Amerika gevraagde gelijkstelling van beide vlaggen in onze koloniën. In verband met ons koloniaal systeem, hetwelk sedert den aanvang der 19de eeuw was gebaseerd op een bevoorrechting van de nationale scheepvaart en de nationale industrie [2]), konden wij hierop in geen geval ingaan. Daar een direct afbreken van de besprekingen echter in Amerika een zeer slechten indruk maken zou [3]), antwoordde Verstolk, dat Nederland het betreurde de voorstellen niet in hun geheel te kunnen aannemen, maar bereid was „de continuer les négociations sur les bases les plus libérales" [4]). Zoodoende werd de mogelijkheid geopend, dat wij van onze zijde voor den dag zouden komen met een voorstel, inhoudende de grondslagen, waarop wij bereid zouden wezen eventueel een handelsverdrag aan te gaan.

Tot uitvoering van deze plannen is het echter niet gekomen: de Belgische kwestie eischte te veel aandacht. Doch ziet! Dezelfde afscheiding van België, welke ons zooveel moeilijkheden berokkende, bracht ons buiten onzen wil weer in contact met Amerika. De zaak droeg zich als volgt toe:

---

het geval, dat de neutrale vlag het vijandelijk goed niet beschermt, zullen de zich in het schip bevindende neutrale goederen vrij zijn.

[1]) Daar deze opvatting bijna uitsluitend door de Vereenigde Staten wordt gehuldigd (het eerst in het verdrag met Frankrijk van 1778), noemt men haar doorgaans de Amerikaansche. Hiertegenover staat dan de „unconditional" of Europeesche opvatting. Aan het eind der negentiende eeuw is over dit verschil in uitlegging nog veel gestreden. Zie Hoofdstuk IV.

[2]) Verviers; zie ook blz. 20, noot 1.

[3]) De Mey van Streefkerk aan Verstolk, R. A. Buit. Z. 1833, exh. April 29, no. 4 geheim.

[4]) De Koning aan Verstolk, R. A. Buit. Z. 1833, exh. Mei 1, no. 2 geheim.

Vanaf het oogenblik, waarop de Belgische onafhankelijkheid door de groote mogendheden was erkend, werden de Belgische schepen in de Amerikaansche havens ten opzichte van de tonnengelden weer differentieel belast, terwijl de Nederlandsche schepen gelijkgesteld bleven met de Amerikaansche. Waarom dit onderscheid, waartoe geen gegronde reden bestond? Immers in beide landen ondervonden de Amerikaansche schepen een gelijke behandeling.

Terecht protesteerde België. De Amerikaansche regeering zag eveneens het onredelijke van den bestaanden toestand in: óf de Belgische schepen zouden voortaan op denzelfden voet als de Amerikaansche schepen moeten worden toegelaten, óf de Nederlandsche zouden het hoogere tonnengeld moeten betalen [1]. Ons dreigde echter niet alleen het gevaar van het hoogere tonnengeld, maar ook was er sprake van een extra recht van 10 % boven de bestaande invoerrechten, te heffen op de goederen van die landen, welke Amerika differentieel behandelden [2]. Aan al deze nadeelen zouden wij blootgesteld worden, alleen omdat de Nederlandsche scheepsbouw een premie van 10 % genoot [3]. Dit was toch wel wat te duur gekocht, vooral met het oog op de verbetering, welke de Nederlandsche scheepvaart op Amerika in de laatste jaren vertoonde:

	Uitgeklaard uit Nederland naar Amerikaansche havens:		Ingeklaard in Nederlandsche havens uit Amerika:	
	onder Amerikaansche vlag.	onder Nederlandsche vlag.	onder Amerikaansche vlag.	onder Nederlandsche vlag.
1834	55 schepen (+ 17 in ballast)	12 schepen	100 schepen	17 schepen
1835	47 schepen (+ 10 in ballast)	22 „	72 „	29 „

[1]) Martini (de Nederlandsche gezant in de Vereenigde Staten sedert 1833) aan Verstolk, naar aanleiding van een onderhoud met Forsyth, den Amerikaanschen Staatssecretaris, R. A. Buit. Z. 1836, exh. Januari 4, no. 7.

[2]) Martini aan Verstolk over een onderhoud met Van Buren en Dickins (secretaris-generaal van het Departement van Staat), R. A. Buit. Z. 1836, exh. Januari 4, no. 8.

Deze cijfers [1]) wezen op een verschuiving in de verhouding tusschen het aantal Amerikaansche en dat der Nederlandsche schepen in het verkeer tusschen beide landen, en wekten vertrouwen voor de toekomst.

De Nederlandsche scheepvaart zou er geen groot nadeel van ondervinden [2]), wanneer de 10 % reductie ook aan Amerikaansche schepen werd toegestaan. Zonder eenige contra-prestatie kon Nederland deze concessie echter niet verleenen, want dan kwamen natuurlijk alle andere staten met een gelijken eisch. Amerika zou dus de rechten op enkele onzer voornaamste exportartikelen als jenever, kaas, olie en glaswerk moeten verlagen [3]). Hier begaven wij ons op gevaarlijk terrein. Aan het tarief mocht in Amerika niet worden getornd, hetgeen ons duidelijk te kennen werd gegeven. De Amerikaansche regeering bleek ons echter ter wille te zijn, en handhaafde voorloopig de gelijkstelling van Nederlandsche met Amerikaansche schepen [4]).

Niet lang nadat de Belgen hun protest hadden ingediend, deed

De jaarlijksche boodschap van den President aan het Congres was echter zeer gematigd: de bestaande toestand zou voorloopig gehandhaafd blijven; een herziening van de wet van 7 Januari 1824 werd in uitzicht gesteld. R. A. Buit. Z. 1836, exh. Januari 18, no. 9.

[3]) Het extra recht van 10 % werd door de Nederlandsche regeering althans als zoodanig aangemerkt. Zie opmerking op blz. 33, noot 2.

[1]) Rapport van Netscher aan Verstolk, R. A. Buit. Z. 1836, exh. Januari 22, no. 2 geheim. Hoekstra geeft slechts het aantal Nederlandsche schepen aan.

[2]) Want tenslotte was het meer de scheepvaart dan de scheepsbouw, welke door de wet van 1822 bevorderd werd, niettegenstaande de door Van Nagell indertijd gegeven uitlegging van de bepaling der 10 % differentieele rechten (zie blz. 18).

[3]) Verstolk aan Martini, R. A. Buit. Z. 1836, exh. Mei 24, no. 1 geheim; de Rotterdamsche K. v. K. aan Verstolk, R. A. Buit. Z. 1836, exh. Maart 21, no. 2 zeer geheim. Zie ook R. A. Buit. Z. 1836, exh. December 19, no. 4 geheim.

[4]) R. A. Buit. Z. 1836, exh. Augustus 29, no. 1 geheim. Reeds in het voorjaar van 1836 was door Howard een wetsontwerp ingediend, waarbij de Belgische schepen werden gelijkgesteld met de Nederlandsche, zoolang de Nederlandsche en Belgische wetten onveranderd bleven. De President behield zich het recht voor, indien het verschil in rechten schadelijk werd voor de belangen der Amerikaansche scheepvaart, bij proclamatie de „dis-

Forsyth, de Amerikaansche Staatssecretaris, een voorstel, waarbij de Nederlandsche vlag onmiddellijk, zoowel in de directe als in de indirecte vaart, gelijkgesteld zou worden met de Amerikaansche, mits van onzen kant de 10 % differentieele rechten werden opgeheven [1]).

Ofschoon de Nederlandsche regeering ongaarne afzag van haar eisch tot verlaging van enkele rechten, noopten de omstandigheden tot toegeven. Immers de kans, dat Amerika het tweede gedeelte der wet van 10 Februari 1837 [2]), waarin den President de bevoegdheid werd gegeven om, wanneer het belang der Amerikaansche scheepvaart zulks vorderde, de differentieele rechten weer tegen Nederland (en België) in te voeren, in werking zou doen treden, werd naarmate de Nederlandsche scheepvaart zich uitbreidde [3]), steeds grooter. En bovendien was het gewenscht, dat aan de bestaande onzekerheid een einde kwam.

In het hierop door Verstolk gedane tegenvoorstel, dat niet zoo ver ging als dat van Forsyth, werd over een verlaging van het tarief niet meer gesproken. Als contraprestatie van de toekenning onzerzijds der 10 % korting voor alle goederen (onverschillig hunne herkomst), welke op Amerikaansche schepen uit de Vereenigde Staten werden aangebracht of daarheen uitgevoerd, zouden alle goederen (onverschillig hunne herkomst), welke in Nederlandsche schepen uit Nederland in Amerika werden geïmporteerd of vandaar naar Nederland werden uitgevoerd, geen hoogere rechten betalen dan wanneer het vervoer op schepen onder nationale vlag geschiedde. Voorts zouden de scheepsongelden [4]) in de directe vaart voor beide contractanten dezelfde

---

criminating duties" weer tegen deze landen in te voeren. Den 10den Februari 1837 werd dit ontwerp aangenomen. Zie R. A. Buit. Z. 1836, exh. Maart 28, no. 19.

1) R. A. Buit. Z. 1836, exh. November 18, no. 5 geheim.

2) Zie blz. 33, noot 4.

3) R. A. Buit. Z. 1837, exh. April 1, no. 3, en R. A. Buit. Z. 1837, exh. Juli 31, no. 17.

4) Tonnen-, haven-, loods-, baak- en vuurgelden.

zijn [1]). Het verdrag zou zich niet uitstrekken tot de Nederlandsche koloniën [2]), terwijl ook de indirecte vaart bleef buitengesloten [3]).

Dit voorstel werd gunstig opgenomen; alleen drong Forsyth aan op restitutie van de sedert 1824 door Amerikaansche schepen te veel betaalde rechten [4]). Het was duidelijk, dat de Nederlandsche regeering dit moest weigeren; immers door dit aan te nemen, zou ze feitelijk erkennen, dat gedurende al die jaren ten onrechte rechten waren geheven van Amerikaansche schepen.

Een concept-tractaat werd door Verstolk opgesteld [5]); als onderhandelaar werd de Nederlandsche vertegenwoordiger te Washington, Martini, aangewezen [6]).

Plotseling deed zich echter een moeilijkheid voor. Het was den Amerikaanschen staatslieden nl. ter oore gekomen, dat Nederland in 1837 verdragen had gesloten met Pruisen en Engeland; dat het eerste land gelijkstelling met de nationale schepen had verkregen, en dat het tweede als meest-begunstigde werd behandeld [7]). In verband met deze tractaten hoorde Amerika nu voor het eerst van de differentieele suikerrechten, welke in de Nederlandsche wetgeving nog bestonden. De suiker, welke onder Nederlandsche of meest-begunstigde vlag werd aangevoerd, betaalde slechts 10 cts. per 100 Nederlandsche ponden, terwijl bij

---

[1]) Rapport van Verstolk aan den Koning, R. A. Buit. Z. 1837, exh. December 1, no. 2 geheim. De Minister van Financiën, Beelaerts van Blokland, had aangedrongen op volkomen reciprociteit, R. A. Buit. Z. 1837, exh. October 27, no. 1 geheim. Dan zouden wij echter afstand doen van alle differentieele rechten, ook van de nog bestaande voor den aanvoer van thee en suiker (en nog enkele producten); dit zou een te groote opoffering zijn.

[2]) Instructies voor Martini, R. A. Buit. Z. 1837, exh. December 15, no. 4 geheim.

[3]) Ten aanzien van de indirecte vaart wilden zoowel Amerika als wij vrij blijven.

[4]) R. A. Buit. Z. 1838, exh. Maart 20, no. 1 geheim.

[5]) R. A. Buit. Z. 1838, exh. Maart 27, no. 2 geheim.

[6]) R. A. Buit. Z. 1838, exh. April 21, no. 13.

[7]) Lagemans, nos. 153 en 154.

aanvoer onder Amerikaansche vlag een recht van 80 cts. was verschuldigd [1]).

Van deze extra bevoordeeling der nationale vlag was de Amerikaansche regeering tot nu toe onkundig gebleven. Thans, nu ze haar bekend was, eischte ze ook onvoorwaardelijke en volmaakte reciprociteit in de directe scheepvaart en wederzijdsche gelijkstelling met de nationale vlag [2]), teneinde niet bij andere mogendheden achtergesteld te worden.

Onder deze omstandigheden was het voor ons moeilijk, en bovendien ongewenscht, aan Amerika de ruimere toepassing van het wederkeerigheidsbeginsel te weigeren [3]). In een rapport van 17 October aan den Koning drong Verstolk dan ook aan op goedkeuring van het in laatstgenoemden geest opgestelde, op enkele punten nog gewijzigde, nieuwe ontwerp.

Den 20sten October werd de Koninklijke goedkeuring verleend [4]) en werd Martini gemachtigd het verdrag te teekenen [5]), hetgeen 19 Januari 1839 geschiedde.

Het tractaat, dat voor den duur van tien jaren werd aangegaan, behelsde in korte trekken het volgende: de invoerrechten voor goederen, welke in den directen handel tusschen Amerikaansche en Nederlandsche havens werden vervoerd, zouden voor de Amerikaansche en de Nederlandsche schepen dezelfde zijn, m.a.w. volkomen reciprociteit voor de invoerrechten in den directen handel; premies, drawbacks of andere voordeelen van dezen aard, toegekend bij den aanvoer met nationale schepen, zouden ook worden toegekend aan schepen van den anderen contractant; gelijke behandeling werd gewaarborgd ten aanzien

---

[1]) Adres van de Rotterdamsche K. v. K., R. A. Buit. Z. 1838, exh. Augustus 24, no. 2 geheim (bijlage).

[2]) Martini aan Verstolk, R. A. Buit. Z. 1838, exh. Augustus 3, no. 4 geheim. Concept-tractaat van Forsyth, R. A. Buit. Z. 1838, exh. Augustus 24, no. 2 geheim.

[3]) Advies van Netscher, R. A. Buit. Z. 1838, exh. Augustus 24, no. 2 geheim (bijlage).

[4]) R. A. Buit. Z. 1838, exh. October 22, no. 1 geheim.

[5]) R. A. Buit. Z. 1838, exh. November 5, no. 5 geheim.

van de scheepsongelden; op herkomst der goederen werd niet gelet [1]); het verdrag gold niet voor de koloniën [2]).

---

[1]) In het tractaat werd niet gesproken van directe of indirecte vaart, maar uit de onderhandelingen bleek wel, dat alleen de directe vaart werd bedoeld. Zie hierna blz. 41.

[2]) Het tractaat is te vinden bij Lagemans, no. 163.

HOOFDSTUK II.

1839—1852.

In het vorige hoofdstuk hebben we gezien, hoe langdurige onderhandelingen tenslotte tot een tractaat hebben geleid, waarbij beide partijen aan elkanders schepen in de directe vaart gelijke behandeling als aan de nationale waarborgden.

Spoedig bleek, dat onze handel op Amerika zich niet ontwikkelde, zooals men op grond van het tractaat zoo gaarne wenschte. De tekortkomingen der gesloten overeenkomst, welke de indirecte vaart en de Nederlandsche koloniën niet in haar regeling had opgenomen, kwamen duidelijk aan den dag. Ook ontstonden weldra moeilijkheden naar aanleiding van een wijziging in de Amerikaansche tariefwetgeving.

Zooals reeds werd medegedeeld [1]) voorzag de wet van 2 Maart 1833 in een geleidelijke verlaging van rechten, welke na 1839 sneller zou gaan, totdat in 1842 een algemeen niveau van 20% zou zijn bereikt. Deze concessie aan de vrijhandelaren was gedaan op een tijdstip, waarop de staatsfinanciën een dergelijke vermindering van inkomsten gedoogden. In den loop der jaren was de toestand echter minder gunstig geworden. Tot 1836 ging alles nog goed. Bijna de geheele periode van Jackson's bewind (1829—'37) kenmerkte zich door vrij grooten voorspoed. De talrijke verkoopen van land, een gevolg van den aanleg van spoorwegen, maakten tezamen met de groote inkomsten uit het tarief, een vlugge delging van de nationale schuld mogelijk [2]), maar leverden aan den anderen kant ook een dankbaar voorwerp voor speculatie. Een groot aantal nieuw opgerichte

---

1) Blz. 27.
2) Blz. 25, noot 4.

emissiebanken [1]), welke het land weldra met hun papier overstroomden, zorgden voor de financiering dezer transacties. Het onvermijdelijke, een depreciatie van het papieren geld en een gelijktijdige prijsstijging, volgde.

In 1837 brak de crisis uit, als direct gevolg van een circulaire van President Jackson van 11 Juli 1836, waarbij de verkoop van staatslanderijen alleen tegen metaalgeld werd toegestaan.

Groote verliezen werden geleden en de begrooting toonde in de volgende jaren een sterke daling van inkomsten aan. De Whigs (dat zijn ongeveer de latere Republikeinen) maakten van deze gelegenheid gebruik om aan te dringen op meerdere protectie. Zij stelden zich scherp tegenover de Democraten, die men in Europa als gematigde protectionisten zou hebben betiteld, doch die in de Vereenigde Staten konden gelden als vrijhandelaars.

De bemoeiingen der protectionisten leidden tot de (tijdelijke) tariefwet van 11 September 1841 [2]), waarbij alle onbelaste of met minder dan 20 % belaste artikelen aan een recht van 20 % werden onderworpen [3]).

Het was een overgang tot de wet van 30 Augustus 1842, welke een uitgesproken protectionistisch karakter droeg [4]). In deze zeer gedetailleerde wet werden vooral de rechten op katoenen fabrikaten en op goedkoope wollen goederen belangrijk verhoogd.

---

[1]) In de twee jaren 1835 en 1836 werden 61 dergelijke banken opgericht met een kapitaal van 52 millioen dollar. Zie Tugan Baranowsky, S. 87 vlg. In dit werk wordt ook het verloop der voornaamste crises in enkele andere landen nagegaan. Zie ook Van Metre, p. 304—320.

[2]) Ze trad 30 September 1841 in werking. Alle schepen, onderweg naar een der Amerikaansche havens, welke vóór 30 Augustus 1841 de Kaap de Goede Hoop of Kaap Hoorn van oostwaarts komende, zouden hebben voorbij gevaren, bleven vrijgesteld van de nieuwe rechten.

[3]) Er waren enkele uitzonderingen, o.a. voor thee en koffie. Zie R. A. Buit. Z. 1841, exh. Augustus 20, no. 8.

[4]) Executive Documents, 42nd Congress, 2nd session, 1871—1872, vol. IX, no. 109, p. LXXXIX (zie ook de rede van den vrijhandelsgezinden Secretaris van de Schatkist, Robert J. Walker, p. XCIII). R. A. Buit. Z. 1842, exh. October 18, no. 10. Ashley, p. 183.

Voor den Nederlandschen exporthandel waren de volgende wijzigingen [1]) het meest nadeelig:
jenever, vroeger 20 %, thans 60 dollarcts. per „proofgallon" [2]), (d.i. ± 250 %);
foelie, vroeger 20 % thans 50 dollarcts. per ℔ (d.i. ± 100 %);
nootmuskaat, vroeger 20 % thans 30 dollarcts. per ℔ (d.i. ± 55 %);
nagelen vroeger 20 % thans 8 dollarcts. per ℔ (d.i. ± 40 %).

De toch reeds kwijnende jeneverhandel op Amerika zou nu wel geheel verloopen, mede doordat ook de consumptie achteruitging, en de wijze van betaling der rechten door deze wet ten ongunste van de Nederlandsche exporteurs werd gewijzigd. Bestond tot nu toe een systeem van crediet geven, thans moesten de rechten bij de lossing contant worden betaald.

De gevoeligste slag trof echter den Nederlandschen handel in koffie, één onzer belangrijkste uitvoerartikelen. In de laatste jaren bedroeg de uitvoer naar Amerika tusschen 35.000 en 45.000 balen, ter waarde van ongeveer één millioen gulden, hetgeen gelijkstond met omstreeks 30 % van den totalen uitvoer van Nederland daarheen [3]).

Tot nog toe was de invoer van koffie in Amerika, hetzij direct, hetzij indirect, onbelast geweest. Nu werd bepaald [4]), dat alleen de invoer direct uit het land van productie en op Amerikaansche schepen vrij zou zijn. Geschiedde hij direct van het land van productie, doch op vreemde schepen, dan werd een recht van 10 % geheven, en geschiedde hij indirect, dan werd dit recht verdubbeld [5]).

Het reeds bestaande gevaar, dat de Braziliaansche koffie de Nederlandsch-Indische van de markt zou verdrijven, werd door

---

[1]) Rapport Kamer van Koophandel te Rotterdam van 14 October 1842, R. A. Buit. Z. 1842, exh. October 18, no. 10.

[2]) Een Amerikaansche gallon = 3.7853 liter. De „proofgallon" wijkt hiervan een weinig af, doordat zij ook fracties beneden 1/16 gallon, welke anders worden verwaarloosd, aangeeft.

[3]) R. A. Buit. Z. 1843, exh. Januari 24, no. 2.

[4]) Sectie 9 (6de paragraaf) van de wet van 30 Augustus 1842.

[5]) Sectie 10.

dezen maatregel aanmerkelijk grooter [1]). Ja, zelfs was het te voorzien, dat de aanvoer via Nederland geheel zou ophouden, nu alleen de rechtstreeksche invoer in Amerikaansche schepen vrij zou zijn.

Het nieuwe tarief trad onmiddellijk in werking, zonder een uitzondering te maken voor goederen, die reeds waren afgescheept, voordat de wet bekend wezen kon.

Bij velen rees de vraag, of de nieuwe regeling van de koffierechten niet in strijd was met den geest of met de uitdrukkelijke voorschriften van het verdrag van 1839. Wanneer men dit tractaat echter onbevooroordeeld beschouwt, dan blijkt, dat invoer van een of ander product (b.v. koffie) uit Nederland met Amerikaansche schepen niet bevoorrecht mocht wezen boven invoer met Nederlandsche schepen. Doch het geval, dat de rechtstreeksche aanvoer van de plaats van oorsprong onder eigen vlag begunstigd werd boven den indirecten aanvoer, was bij het verdrag niet voorzien [2]). Het was een leemte, waarvan de gevolgen zich nu deden gevoelen. In rechten konden wij de Amerikanen dus niets tegenwerpen.

De Nederlandsche Minister van Buitenlandsche Zaken, De la Sarraz, dacht er echter anders over [3]), en stond hierin niet alleen. Men moest, zoo meende hij, rekening houden met den geest van het tractaat, welke een uitbreiding van de handelsbetrekkingen tusschen beide landen beoogde. Het nieuwe Amerikaansche tarief nu werkte belemmerend; het had bovendien de wederkeerigheid van den handel verbroken.

---

[1]) De volgende cijfers toonen de belangrijkheid van de Braziliaansche koffie onder de totale koffie-invoeren in de Vereenigde Staten (in 1842) :

uit Bazilië	werd	ingevoerd	61.248,942	pond	koffie,	waarde	$	4.669.288
„ Nederland	„	„	3.048.143	„	„	„	„	290.194
„ Ned.-O.-Indië	„	„	6.733.275	„	„	„	„	508.801
„ Ned.-W.-Indië	„	„	122.594	„	„	„	„	11.134

De Rotterdamsche K. v. K. over het tarief, R. A. Buit. Z. 1842, exh. October 18, no. 10.

[2]) Van Hall aan De la Sarraz, R. A. Buit. Z. 1844, exh. Februari 3, no. 1 geheim.

[3]) R. A. Buit. Z. 1844, exh. Februari 3, no. 1 geheim.

Een dergelijke redeneering kwam het best overeen met de Nederlandsche belangen, doch steekhoudend was zij niet. Ze gaf een veel te ruime strekking aan het tractaat. Het was nooit de bedoeling der Amerikaansche regeering geweest, zich de vrijheid, het tarief naar eigen goedvinden te wijzigen, te laten ontnemen. En daarenboven, de Nederlandsche koloniën waren buiten het verdrag gebleven.

Wèl zouden we met eenig recht een beroep knnnen doen op het billijkheidsgevoel der Amerikaansche regeering. Immers, welk een tegenstelling vormden de lage Nederlandsche rechten met het protectionistische Amerikaansche tarief. Van eenige reciprociteit ten opzichte dezer rechten kon niet worden gesproken.

Maar afgezien hiervan bestond er ook in de behandeling, welke de Amerikaansche schepen in onze koloniën ondervonden, geenerlei aanleiding tot de voor den Nederlandschen handel en scheepvaart zoo ongunstige regeling, welke de wet van 1842 had getroffen. Zelfs werden de Amerikanen in den handel op Suriname boven alle andere naties begunstigd [1]).

Bovendien lag er iets onrechtvaardigs in, dat schepen der Unie konden blijven voortgaan met producten van vreemden oorsprong (b.v. Braziliaansche koffie, Argentijnsche huiden) over te brengen van een Amerikaansche haven naar Nederland zonder deswege aan hoogere rechten onderworpen te worden, terwijl Nederland thans verhinderd werd de voortbrengselen van zijn eigen koloniën op den bij het tractaat beoogden voet uit een Nederlandsche haven in de Vereenigde Staten in te voeren [2]).

Al deze omstandigheden zouden de Amerikaansche regeering er misschien toe kunnen bewegen tot intrekking van den voor ons zoo hinderlijken maatregel over te gaan, te meer daar de

---

1) Voordat nog eenige natie toegelaten werd tot deze kolonie, werd de Amerikaansche handel reeds gedeeltelijk opengesteld. Later bleef de Amerikaansche scheepvaart bevoorrecht.

2) Aanvoer van Java-koffie uit Nederland moest beschouwd worden als te zijn geschied van de plaats van oorsprong. Nederland vormde met zijn koloniën als productiegebied een geheel.

schatkist er weinig baat bij vinden zou, wanneer de handel via Nederland teniet zou gaan.

De Nederlandsche gezant, baron Gevers, die opdracht ontving [1]), de aandacht der Amerikaansche regeering op een en ander te vestigen, zou zich vooreerst moeten onthouden te spreken over represaille-maatregelen, welke wij eventueel zouden kunnen nemen in den vorm van een sterke differentieele belasting van de Amerikaansche vlag op Java, waardoor het voor een Amerikaanschen handelaar even voordeelig zou worden koffie en specerijen via Amsterdam of Rotterdam te ontbieden, als deze producten rechtstreeks aan te voeren [2]).

In het algemeen genomen leidt een retorsie-maatregel dan alleen tot eenig resultaat, wanneer hij wordt genomen door een groote mogendheid, die op de markt van het land, waartegen hij is gericht, hetzij als afnemer hetzij als leverancier, een overwegende positie inneemt.

---

[1]) R. A. Buit. Z. 1844, exh. Februari 7, no. 2 geheim.

[2]) Deze represaille-maatregel was voorgesteld door de Ministers van Financiën en van Koloniën. Advies van Rochussen aan Huyssen van Kattendijke, R. A. Buit. Z. 1843, exh. Januari 24, no. 2; Baud aan Huyssen van Kattendijke, R. A. Buit. Z. 1842, exh. October 29, no. 9.

Hoeveel die belasting zou moeten bedragen, zien we in R. A. Buit. Z. 1844, exh. Januari 10, no. 3 geheim: een pikol koffie onder Amerikaansche vlag uitgevoerd van Java naar de Vereenigde Staten betaalde een uitvoerrecht van f 4.—; bij uitvoer met Nederlandsche schepen naar Nederland

bedroeg dit	*f* 2.—
Uit Nederland in Amerika bedroeg het invoerrecht 20 % d.i. ongeveer	„ 5.12
vracht Nederland-Amerika	„ 2·—
totaal . . .	*f* 9.12;

dus zouden we den uitvoer onder Amerikaansche vlag van Indië naar Amerika aan een extra recht van f 5.12 per pikol moeten onderwerpen.

Bovendien zouden de invoerrechten voor Amerikaansche artikelen bij aanvoer onder Amerikaansche vlag verhoogd moeten worden. De uitwerking hiervan zou echter nooit groot kunnen zijn, gezien de volgende cijfers:

Aantal Amerikaansche schepen, dat op Java binnen kwam in

1839:	40,	metende	7616	last
1840:	8,	„	1545	„
1841:	19,	„	3573	„
1842:	14,	„	2810	„ ;

In het onderhavige geval zou Nederland door het nemen van zulke maatregelen eerder hebben kunnen verliezen dan winnen, want het was niet onwaarschijnlijk, dat Amerika dan geheel als kooper van de Indische markt zou verdwijnen, en aldus behalve de koffiecultuur ook die van indigo, suiker, foelie en andere producten zou benadeelen [1]).

Slechts in het uiterste geval, wanneer de Amerikaansche regeering in het geheel geen tegemoetkoming betoonde, zou Gevers derhalve bij wijze van persoonlijke gevoelsuiting met retorsiemaatregelen mogen dreigen.

Dat de gevreesde gevolgen van de nieuwe bepalingen der Amerikaansche tariefwet niet denkbeeldig waren, mogen de volgende cijfers, welke een sterken teruggang van de koffie-invoeren uit Nederland in New-York aanwijzen, bevestigen:

in 1841	bedroeg de invoer	43.090 zakken
in 1842	„ „ „	16.394 „
in 1843	„ „ „	9.479 „

Daarentegen vertoonden de invoeren van koffie uit Batavia (dus rechtstreeks) een niet onbelangrijke verhooging [2]):

1841 -	5.195 zakken
1842 -	31.276 „
1843 -	13.521 „

Ondertusschen bleek men Nederland in de Unie niet ongunstig gezind te zijn, te oordeelen naar de uitlatingen van den Staatssecretaris Calhoun. Al bestreed deze de veronderstelling, als zou het onderscheid, dat de tariefwet van 1842 maakte tusschen directen en indirecten aanvoer, als een onvriendelijkheid jegens Nederland moeten worden aangemerkt, en als in strijd met den geest van het verdrag van 1839, op grond hiervan, dat deze

met deze schepen werd aangebracht

	van Noord-Amerika	van elders
1839 -	f 309.084	f 249.875
1840 -	„ 76.194	„ 88.039
1841 -	„ 168.070	„ 84.754
1842 -	„ 324.856	„ 103.496.

1) De la Sarraz aan Baud, R. A. Buit. Z. 1843, exh. December 23, no. 18.

2) Gevers aan De la Sarraz, R. A. Buit. Z. 1844, exh. Mei 21, no. 1 en 2 geheim.

onderscheiding niet nieuw was, maar reeds sedert de afkondiging van de z.g. Amerikaansche navigatie-acte van 1817 [1]) bestond, toch erkende hij de billijkheid van ons verzoek. In verband met de samenstelling van het Congres, waarin de Republikeinen nog steeds de meerderheid hadden, raadde hij Gevers aan alleen over de koffie-kwestie te spreken en het tarief geheel buiten beschouwing te laten; elke vraag om verlaging van rechten zou op den grootsten tegenstand stuiten. De regeering stond vijandig tegenover het handeldrijven der buitenlanders, en stuurde aan op een zoo spoedig mogelijke beëindiging van de bestaande reciprociteitsverdragen [2]). Deze stemming was ook de oorzaak van den nu weer opnieuw losbrandenden partijstrijd tusschen het protectionistische Noorden en het vrijhandelsgezinde Zuiden, nadat het Hollandsche verzoek in het Huis van Vertegenwoordigers was ingediend. Voor de Republikeinen toch bood het geschil met Nederland een welkome gelegenheid om op de schadelijke gevolgen van verdragen te wijzen.

Dat de verwachtingen van het resultaat der debatten aan Nederlandsche zijde niet bijster groot waren, wekt dus geen verwondering. Des te grooter was dan ook hier te lande de tevredenheid, toen in den zomer van 1844 het bericht kwam, dat de Amerikaansche Staatssecretaris, in aansluiting aan een uitspraak van het Departement van de Schatkist [3]), de Neder-

---

[1]) Blz. 13.

[2]) R. A. Buit. Z. 1843, exh. Juni 12, no. 25. Zie ook een memorie van New-Yorksche burgers, waarin het schadelijke van de bestaande handelstractaten werd aangetoond. Erkend moet worden, dat de concurrentie van Hamburg, Bremen, enz. in den indirecten handel zeer nadeelig was voor de Amerikaansche scheepvaart. Senate Documents, 28th Congress, 1st session, 1843—'44, vol. III, no. 138.

[3]) Deze uitspraak vindt men in een brief van 9 Augustus 1844 van het Departement van de Schatkist, R. A. Buit. Z. 1844, exh. September 2, no. 1 geheim. In het kort kwam ze hierop neer: „if the United States of America have imposed other and higher duties on goods imported or exported to or from the ports of the U. S. in vessels of the Netherlands, to or from the ports of the Netherlands in Europe, the goods having been loaded in the ports from which such vessels have been cleared, than are levied upon like goods and merchandise so imported or exported in vessels of the U. S.,

landsche klachten gegrond oordeelde, en het tarief van 1842, wat de regeling van den invoer van Java-koffie uit Nederland betrof, strijdig met den geest van het tractaat van 1839 bevond. Krachtens artikel 1 van dit verdrag zou nu ook Java-koffie in Nederlandsche bodems vrij van rechten uit Nederland mogen worden ingevoerd. De 20 % differentieele rechten, welke sedert 30 Augustus 1842 waren geheven, zouden worden gerestitueerd [1]).

Gunstiger beslissing ware moeilijk denkbaar. Ze gaf ons meer dan waarop wij recht hadden, want door deze regeling werden de Nederlandsche schepen zelfs bevoordeeld boven de Amerikaansche, welke bij aanvoer van Java-koffie uit Nederland in Amerika onderworpen bleven aan een recht van 20 % [2]).

Deze vergissing — want dit moet deze uitspraak geweest zijn, daar het toch nooit de bedoeling van de Amerikaansche regeering kon wezen, zich zelf achter te stellen bij een vreemde mogendheid — was slechts mogelijk door de onwetendheid, waarin men in de Unie ten opzichte van de Nederlandsche koloniale tariefwetgeving verkeerde. Men onderstelde nl., dat de Amerikaansche schepen in Indië behandeld werden als de Nederlandsche, terwijl ze slechts toegelaten werden op den voet van meest-begunstiging [3]). Waren de Amerikaansche auto-

---

then and to that extent the revenue law enacted by the Congress of the U. S. does conflict with the treaty of 1839 before quoted".

[1]) Uitspraak van 5 Augustus 1844; Senate Documents, 28th Congress, 2nd session, 1844—'45, vol. IX, no. 151. Zie ook Executive Documents, 28th Congress, 2nd session, 1844—'45, vol. IV, 1st section.

[2]) Alleen invoer uit de plaats van voortbrenging was vrij.

[3]) Deze meening was de Amerikaansche regeering toegedaan naar aanleiding van enkele uitlatingen van den Nederlandschen gezant, waarin deze een minder juisten kijk had geworpen op de Nederlandsche koloniale tariefwetgeving. Gevers aan De la Sarraz, R. A. Buit. Z. 1844, exh. Juni 3, no. 4 geheim.

De Indische tariefwet van 1837 kende nog:

a. differentieele rechten bij den in- en uitvoer in verband met de vlag;

b. differentieele rechten bij den uitvoer in verband met de plaats van bestemming;

c. differentieele rechten bij den invoer met betrekking tot de plaats van herkomst.

riteiten beter op de hoogte geweest, dan was de uitspraak stellig anders uitgevallen.

Inmiddels bleven de gevolgen van bovengenoemde beslissing niet uit. De koffiehandel van Nederland op Amerika begon zich weer eenigszins te herstellen, blijkens de volgende tabel, aangevende de koffie-uitvoeren van het moederland en van de Oost-Indische koloniën naar de Unie [1]):

Jaar eindigende 30 Juli	van Nederland	v an Nederlandsch Oost-Indië
1842	$ 290.194 (vrij)	$ 509.831
1844	„ nihil (20 %)	„ 595.503
1845	„ 41.656 (vrij)	„ 259.694

Men vreesde echter een spoedige intrekking van het Besluit van 5 Augustus, daar aangenomen kon worden, dat de Amerikaansche regeeringspersonen binnen niet te langen tijd zich bewust zouden worden van de dwaling, waarin zij verkeerden. En van onze zijde zouden we hiertegen dan niets kunnen doen; integendeel, we moesten de Amerikaansche reeders steunen in hun pogingen om gelijkstelling te verkrijgen bij indirecten aanvoer, teneinde geen kwaad bloed te zetten tegen ons.

Het duurde niet lang of uit Amerikaansche scheepvaart- en handelskringen gingen stemmen op tegen het onrechtvaardige van den bestaanden toestand. Vele adressen bereikten de regeering [2]), doch moesten blijven liggen tot de opening van het Congres.

Ondertusschen beperkten de protesten zich niet tot den koffiehandel, maar werd ook de differentieele behandeling ten aanzien van de thee, welke in het Nederlandsch tarief nog steeds

Aan een verandering van deze koloniale politiek viel niet te denken, in verband met verschillende verdragen o.a. het Londensch tractaat van 1824 en het verdrag van 25 Juni 1840 met Frankrijk (art. 9). Baud, de toenmalige Minister van Koloniën, was tegen elke uitbreiding van vreemden handel op Java en wilde de markt voor de stapelproducten van Indië in Nederland houden. Zie R. A. Buit. Z. 1844, exh. September 24, no. 1 geheim.

[1]) R. A. Buit. Z. 1846, exh. Juli 17, no. 1 geheim.

[2]) R. A. Buit. Z. 1844, exh. October 17, no. 1 geheim; Senate Documents, 28th Congress, 2nd session, 1844—'45, vol. IX, no. 151.

bestond, betrokken in het geding[1]). De onderteekenaars der protesten achtten het niet meer dan billijk, dat ook hieraan een einde kwam en voortaan bij dit artikel geen onderscheid meer werd gemaakt tusschen directen en indirecten aanvoer[2]).

Bij het onderzoek naar de rechtmatigheid van deze eischen past in de eerste plaats de vraag, of het tractaat van 1839 zulk een gelijke behandeling voorschreef. Dit nu was geenszins het geval. Het verdrag regelde, zooals reeds werd opgemerkt[3]), uitsluitend den directen handel, en liet beide partijen in het regelen van den indirecten en den kolonialen handel volkomen vrij. Tot een verandering van onze politiek zou men ons dus, met het tractaat in de hand, nooit kunnen dwingen[4]).

Een andere vraag was echter, of het besluit der Amerikaansche regeering, waarbij voor den aanvoer van Java-koffie via Nederland zulke gunstige bepalingen waren getroffen, ons moreel niet verplichtte de Amerikanen in dezen ter wille te zijn. Namen wij een dergelijke verplichting aan, dan bleef ons de keuze om óf de differentieele rechten op thee af te schaffen, óf om afstand te doen van het ten onrechte verkregen voorrecht voor

---

1) Het recht bedroeg bij rechtstreekschen aanvoer uit China en Oost-Indië onder nationale vlag f 7.— tot f 12.— per 100 pond, onder vreemde vlag f 18.— tot f 34.—. Van elders aangevoerd was een recht van f 27.— tot f 51.— verschuldigd. Zie ook R. A. Buit. Z. 1845, exh. Januari 10, no. 3 geheim.

2) R. A. Buit. Z. 1844, exh. November 18, no. 3 geheim.

3) Blz. 36.

4) In verband met deze kwestie kwam ook het verdrag van 1782 weer ter sprake. Dit verdrag, dat door Van Hogendorp ongeldig (zie R. A. Buit. Z. 1813, exh. December 26, I. S. no. 33) en door Monroe vervallen (zie R. A. Buit. Z. 1816, exh. October 4, I. S. no. 3776) was verklaard, werd toch nog door velen (vooral in Nederland) als wettig erkend. Het tractaat van 1839 zou, volgens hen, slechts ten doel hebben, de bepalingen van het oude verdrag in enkele opzichten te beperken. Het wederkeerig beding zou n.l. alleen voor de rechtstreeksche vaart gelden, terwijl de behandeling op voet van meestbegunstiging was vervangen door een gelijkstelling met de nationale vlag.

Het deed er niets toe, dat Nederland in het begin der 19de eeuw van regeering was verwisseld (inlijving bij Frankrijk), immers Adams had zelf indertijd verklaard (brief van 10 Augustus 1824 aan Everett, zie State Papers), dat „the rights and obligations of a nation in regard to other states are independent of its internal revolutions of government."

den aanvoer van Java-koffie via Nederland. In het eerste geval zouden we dus stilzwijgend erkennen, dat we meegingen met de Amerikaansche interpretatie van het verdrag van 1839 [1]), waarvan waarschijnlijk dit het gevolg zou zijn, dat onze rechtstreeksche vaart op China geheel te gronde ging; in het laatste geval bleef ons het recht voorbehouden om differentieele rechten te heffen ten gunste van den aanvoer rechtstreeks van de plaats van productie. Vóórdat evenwel een beslissing werd genomen, kwam in Amerika in 1846 een nieuwe tariefwet tot stand, waarbij een andere regeling voor de koffie- en theerechten werd getroffen [2]). Aan het tot stand komen dezer wet was echter nog het een en ander voorafgegaan, dat voor ons van belang is.

De talrijke protesten uit handels- en scheepvaartkringen tegen de bevoorrechting der Nederlandsche scheepvaart bij de koffieaanvoeren uit Nederland hadden steun gevonden bij verschillende vreemde mogendheden, welke op grond van bestaande reciprociteitsverdragen gelijke voordeelen voor zich eischten. Het gevolg van deze oppositie was, dat bij een circulaire van den Secretaris van de Schatkist van 11 September 1845 [3]) het Besluit van 5 Augustus 1844 werd ingetrokken. Nederlandsche schepen werden voortaan weer onderworpen aan een recht van 20 %.

We moesten ons hierbij neerleggen en konden alleen hopen

Een feit was het echter, dat de aanhef van het tractaat van 1839 (en later van dat van 1852) wees op een niet meer bestaan van een vroeger verdrag. Deze geheele kwestie vindt men behandeld in een correspondentie tusschen den Nederlandschen gezant en den Amerikaanschen Staatssecretaris, gevoerd in de jaren 1872 en volgende. Zie Executive Documents, 43rd Congress, 1st session, 1873—'74, vol. II (Foreign Relations).

1) Van Hall aan Baud, R. A. Buit. Z. 1844, exh. December 11, no. 1 geheim.

2) Zie hierna, blz. 51.

3) R. A. Buit. Z. 1845, exh. October 10, no. 1 geheim (en Archief Ministerie van Koloniën 1845, exh. November 29, no. 419 geheim). Ten onrechte werd in de circulaire van 11 September 1845 gezegd, dat de invoer van koffie rechtstreeks van de plaats van productie, onverschillig of ze met Amerikaansche of met Nederlandsche schepen plaats vond, werd vrijgesteld, want aanvoer met Nederlandsche schepen werd differentieel belast met 10 %. Zie Archief Ministerie van Koloniën 1845, exh. Maart 10, no. 80 geheim (Amerikaansche order van 27 Mei 1844).

op een gunstiger bepaling bij een nieuwe tariefwet. Nu wilde het toeval, dat in 1844 de Democraten weer aan het bewind waren gekomen [1]), die in hun programma aandrongen op een nieuw tarief, waarbij de rechten alleen als bron van inkomsten zouden dienen. De geheele atmospheer was vrijzinniger, niet alleen in de Vereenigde Staten, maar ook in de Europeesche landen. Overal werd in de veertiger jaren gebroken met verouderde, protectionistische wetten en voorschriften, en werden meer liberale denkbeelden in toepassing gebracht.

Van dezen stand van zaken maakte onze gezant te Washington [2]) gebruik om den Staatssecretaris te wijzen op de groote nadeelen, welke het hooge differentieele recht op koffie onzen handel berokkende, waartegenover de schade, welke de Nederlandsche wetsbepalingen aan de Amerikaansche scheepvaart toebrachten, geheel in het niet verzonken [3]).

Zonder resultaat bleef deze stap niet, want in de boodschap van den President aan het Congres werd behalve de tariefherziening o.m. aangekondigd een wetsontwerp, waarbij de invoer van Java-koffie zoowel op Amerikaansche als op Nederlandsche schepen van invoerrechten zou worden vrijgesteld [4]). Werd dit aangenomen, dan konden én Amerikanen én Nederlanders tevreden zijn.

De behandeling van beide wetten in het Congres had een bevredigend verloop. Een oogenblik slechts liep het tweede ontwerp gevaar, toen tengevolge van het uitbreken van den oorlog met Mexico [5]) aan de schatkist zware eischen werden

---

1) President Polk.

2) Testa, opvolger van Gevers. Zie de nota van Testa aan Buchanan, waarin hij wees op het nadeel voor de Amerikaansche scheepvaart, wanneer in Nederland geen uitvrachten meer te vinden waren, en op het lage Nederlandsche doorvoerrecht voor het transitoverkeer naar Duitschland. R. A. Buit. Z. 1845, exh. October 17, no. 2 geheim.

3) Tegelijkertijd drong hij aan op verlaging van rechten voor jenever, nootmuskaat en nog enkele voorname exportartikelen van Nederland.

4) Senate Documents, 29th Congress, 1st session, 1845—'46, vol. I, no. 1, p. 16; R. A. Buit. Z. 1845, exh. December 19, no. 5 geheim.

5) 13 Mei 1846. De vrede werd 2 Februari 1848 geteekend; Foster, p. 314—318.

gesteld en velen aandrongen op een algemeen invoerrecht op alle koffie en thee. Hiervan kwam echter niets en 3 Augustus 1846 werden beide wetten door den President geteekend [1].

In deze nieuwe tariefwet van 1846 werd alle directe aanvoer van thee en koffie vrijgesteld. Voorts kregen de Amerikaansche schepen restitutie van de sedert 1844 betaalde rechten bij aanvoer van Java-koffie uit Nederland. Deze regeling stelde iedereen tevreden en maakte voor het oogenblik een einde aan de sedert jaren hangende kwestie.

De tariefwet van 1846 is gegrond op de volgende algemeene beginselen: alle specifieke rechten worden afgeschaft [2]; de goederen worden verdeeld in klassen, welke rechten van 5 tot 40 % betalen [3]; artikelen van algemeen gebruik worden òf in het geheel niet òf slechts laag belast; luxe artikelen worden aan zware (maximum) rechten onderworpen.

Als bijzonderheid vermelden wij het sterk verhoogde recht voor wol en wollen goederen (30 %). Voor den Nederlandschen exporthandel waren de volgende rechten van speciaal belang: specerijen 30 %, lijnolie 25 % [4], indigo 10 %.

Langer dan eenige vroegere wet heeft deze de Amerikaansche handelspolitiek beheerscht. Gedurende de elf jaren, dat zij van kracht was, viel op bijna elk gebied een groote ontwikkeling en bloei waar te nemen. Het zou echter verkeerd zijn deze gunstige conjuctuur alleen, of zelfs maar voor een groot deel,

---

1) R. A. Buit. Z. 1846, exh. Augustus 30, no. 9.

2) Executive Documents, 42nd Congress, 2nd session, 1871—'72, vol. IX, no. 109, p. XCV; Ashley, p. 187.

In deze wet werd een nieuw systeem van waardeeren ingevoerd. Als basis werd aangenomen de markt- of groothandelsprijs op het oogenblik van uitvoer naar de Vereenigde Staten. Deze werd dan vermeerderd met de kosten van verpakking, commissie, haven- en andere ongelden. Zie Lippincott, p. 212.

3) Enkele producten werden zwaarder belast o.a. spiritualiën 100 %. De niet gespecificeerde betaalden 20 %.

4) Het oude recht bedroeg 57 %. Deze belangrijke verlaging was voor een deel te danken aan de Nederlandsche vertoogen (o.a. een klacht van de Kamer van Koophandel te Zaandam van 11 Juli 1846).

toe te schrijven aan de goede werking van bovengenoemde wet, welke van Amerikaansch standpunt beschouwd als zeer matig kan worden aangemerkt. Zoovele andere omstandigheden, als de ontdekking der goudvelden in Californië, de sterk toenemende bevolking, de groote ontwikkeling van de binnenlandsche markt, de verbetering der verkeersmiddelen, de talrijke uitvindingen op velerlei gebied, droegen bij tot de algemeene economische expansie, dat van een directen invloed van het tarief moeilijk kan worden gesproken [1]).

Dezelfde jaren, welke voor het economisch leven der Unie zoo bijzonder gunstig waren, zouden ook in de Nederlandsche geschiedenis een speciale beteekenis krijgen. In deze periode toch brak Nederland voor goed met het systeem van bescherming, niet alleen op handels-, maar ook op scheepvaartgebied. De tariefwetten van 1845 en 1847 tastten het protectionistische stelsel op de meeste plaatsen aan, vooral door de afschaffing der schaalrechten. Later, bij de tariefherziening van 1862, kreeg de nieuwe handelspolitiek haar beslag.

En ook de scheepvaartwetgeving werd in nieuwe banen geleid, waarbij grootendeels Engeland, dat in 1849 de aloude navigatie-wetten had afgeschaft, tot voorbeeld strekte. De Neder-

---

[1]) Een paar cijfers mogen den industrieelen vooruitgang in Amerika omstreeks het midden der vorige eeuw aantoonen:

aantal spillen in de katoenindustrie:

1840 - 2.285.000
1850 - 3.998.000
1860 - 5.236.000 (Ashley, p. 172).

Daarnaast vertoonden ook de buitenlandsche handel en scheepvaart een groote uitbreiding:

totaal van den in- en uitvoer van goederen:

1840 - 221.927.638 $
1850 - 317.885.252 „
1860 - 687.192.176 „

tonneninhoud van de Amerikaansche koopvaardijvloot:

1840 - 2.180.764 ton
1850 - 3.535.454 „ (Statistical Abstract of the
1860 - 5.353.868 „ United States).

landsche regeering oordeelde terecht, dat het belang van handel en scheepvaart het best werd gediend, wanneer wij met de Engelsche politiek mede gingen. Zoo werd bij de scheepvaartwetten van 8 Augustus 1850 aan alle bevoorrechting der nationale vlag een eind gemaakt [1]. Ten opzichte van de scheepvaart op onze koloniën behielden wij ons het recht voor deze gelijkstelling slechts toe te kennen aan die landen, welke de Nederlandsche schepen eveneens bij de vaart op hun koloniän behandelden als de nationale. Tegelijkertijd werden verschillende voor de scheepvaart belemmerende bepalingen veranderd en werden alle doorvoerrechten afgeschaft.

Het gevolg van deze wijziging in de Nederlandsche handelspolitiek was, dat de Unie grootere voordeelen kreeg, speciaal in de indirecte vaart, dan haar bij het verdrag van 1839 waren toegekend. Hoewel hiertegen niets te zeggen viel, verdiende het toch overweging om, met beroep op de reciprociteitsgedachte, welke aan het tractaat van 1839 ten grondslag lag, van Amerika een dergelijke gunst te vragen, m.a.w. gelijkstelling met de Amerikaansche schepen ook in de indirecte vaart.

De Amerikaansche regeering, door onzen gezant op de hoogte gebracht van de aanspraken, waarop wij meenden recht te hebben, toonde voorshands weinig geneigdheid hieraan tegemoet te komen [2]. Dat ons dit tegenviel, is licht te begrijpen, daar Amerika, na de herziening der Engelsche scheepvaartwetten, de

---

[1] Zie over deze wetten: Vas Diaz, De Nederlandsche Scheepvaartwetgeving, en Verviers, blz. 253. De wetten traden 15 September 1850 in werking voor de Europeesche havens en 1 Januari 1851 voor de koloniën.

[2] Bij deze gelegenheid kwam toevallig aan het licht, hoe ongelijk de Amerikaansche wetsbepalingen werden toegepast, tengevolge van onbekendheid van hun inhoud bij de tolbeambten. Zoo werd in 1850 in Charleston geen additioneel recht geheven op goederen door Nederlandsche schepen langs indirecten weg aangevoerd, omdat krachtens „een oud tractaat van reciprociteit" (waarschijnlijk wordt bedoeld dat van 1839) tusschen de Vereenigde Staten en Nederland, Nederlandsche schepen geen tonnenrechten betaalden en alle goederen uit alle landen mochten invoeren vrij van additioneel recht. Dit geval kwam ons toevallig onder het oog, en geeft te denken over de regeerings-administratie van dien tijd. Buit. Z. 1850, exh. November 20, no. 9.

Engelsche schepen direct gelijkgesteld had met de nationale, een behandeling, waarop wij ook hadden gerekend.

Het Congres behoefde geen medewerking te verleenen, en kon in dezen dus niet remmend werken. Immers, sectie I der wet van 24 Mei 1828 [1]) machtigde den President om de door ons gevraagde gelijkstelling bij proclamatie toe te staan, zoodra hem bleek, dat de Amerikaansche schepen gelijkgesteld werden met de Nederlandsche. Er moest dus iets anders achter zitten, zooals ook spoedig zou blijken.

Toen Engeland zijn wetgeving wijzigde, stelde het, zonder de houding der vreemde natiën af te wachten, terstond de vreemde schepen in alle deelen van zijn gebied met de nationale gelijk. Wij daarentegen maakten ten aanzien van de koloniën een voorbehoud, en eischten een gelijke behandeling der Nederlandsche schepen in de koloniën van het andere land [2]).

Hierover nu viel de regeering der Unie. Zij wenschte, dat de Amerikaansche schepen thans reeds in de Nederlandsche koloniën evenzoo behandeld zouden worden als de nationale, alvorens zij tot gelijkstelling van onze schepen met de Amerikaansche zou kunnen overgaan [3]).

In verband met art. 1 der Nederlandsche scheepvaartwet van 8 Augustus 1850 [4]) kon echter de gelijkstelling in de koloniale vaart alleen gegeven worden bij Koninklijk Besluit, wanneer door het andere land geen differentieele rechten werden geheven ten nadeele van den aanvoer uit Nederland van voortbrengselen van andere werelddeelen. Nu bestonden er in de Amerikaansche wet dergelijke discriminating duties, en de Amerikaansche regeering bleek niet geneigd afstand te doen van haar recht den

---

[1]) Blz. 24.

[2]) Buit. Z. 1851, exh. Januari 15, no. 5.

[3]) Bovendien wenschte ze ingelicht te worden over:
a. de werking der wet tegenover landen, welke geen koloniën bezaten,
b. de behandeling in de Nederlandsche factorijen (Sumatra, Banka),
c. de doorvoerrechten op den Rijn,
en protesteerde ze tegen het toekennen van Nederlandsche zeebrieven aan in het buitenland gebouwde schepen, welke Nederlandsch eigendom waren.

[4]) Staatsblad no. 47.

indirecten handel differentieel te belasten, wanneer haar handelspolitiek zulks vorderde [1]).

Aan den anderen kant trachtte ze de waarde van de door ons als concessie beschouwde opheffing der differentieele rechten in Nederlandsch Oost-Indië te verkleinen. Dit was, zoo oordeelde zij, slechts een schijnconcessie, want daar bijna de geheele productie aan het gouvernement behoorde en daardoor van rechten was vrijgesteld, betaalden de Nederlandsche exporteurs nagenoeg geen uitvoerrechten. Hoewel deze tegenwerping gemakkelijk kon worden ontzenuwd [2]), toonde ze ons voldoende, dat een voortgaan op dezen weg tot geen resultaten zou leiden.

Dus bleef geen andere uitweg over, dan de kwestie in een tractaat te regelen, waardoor de medewerking van het Congres noodig werd. Wilden we niet zonder hoop op resultaat de bijeenkomst der beide Huizen afwachten, dan zouden wij noodzakelijkerwijze iets van onze eischen moeten laten vallen.

In de nieuwe voorstellen, door den Nederlandschen gezant Testa ingediend [3]), werd dan ook het voorbehoud van de Amerikaansche regeering ten aanzien van het heffen van differentieele rechten opgenomen in dien vorm, dat beide contractanten vrij zouden blijven om andere of meerdere differentieele rechten naar gelang van de herkomst of de bestemming der goederen

---

[1]) Met inachtneming van de bestaande uitzondering voor Java-koffie.

[2]) Immers de Nederlandsche Handel-Maatschappij, die voor het vervoer van de gouvernementskoffie zorg droeg en het betaalde uitvoerrecht op haar onkostenrekening plaatste, waarna ze het van het Rijk vergoed kreeg, zou zich voortaan even goed van Amerikaansche schepen kunnen gaan bedienen. In dat geval zou het uitvoerrecht ook gerestitueerd worden. Niemand kon echter de regeering het recht ontzeggen over haar eigen producten vrijelijk te beschikken (de Minister van Buitenlandsche Zaken aan den gezant, Buit. Z. 1851, exh. September 23, no. 1 geheim).

Het uitvoerrecht bedroeg 12 %, en 6 % voor den uitvoer naar Nederland in Nederlandsche schepen.

[3]) Buit. Z. 1852, exh. Februari 4, no. 2 geheim. Het ontwerp-tractaat werd den 17den Januari 1852 ingediend. Testa had den 5den November 1851 aan den Staatssecretaris Webster een nota overhandigd tot inleiding van de besprekingen.

in te voeren. In zoo'n geval zou evenwel de andere partij gerechtigd zijn de overeenkomst op te zeggen [1]).

Mocht daarentegen te eeniger tijd één der beide contractanten in het belang van den in- of uitvoer van of naar een anderen staat de bestaande differentieele rechten opheffen, dan zou die opheffing tevens in de Vereenigde Staten ten gunste van Nederland en in de Nederlandsche koloniën ten gunste van de Vereenigde Staten moeten werken [2]). Anders bestond er geen waarborg tegen mogelijke verslechtering van elkaars positie tegenover derden.

De Nederlandsche voorstellen bevatten bovendien een bepaling betreffende de vaart op Californië, welke nog onze aandacht verdient.

Na de toetreding van dezen staat tot de Unie was herhaaldelijk de vraag gerezen, of de vaart van de Atlantische op de Californische havens nu voortaan voor vreemde schepen verboden zou zijn, daar deze als kustvaart zou kunnen worden beschouwd. Inderdaad werd ze door de Amerikaansche regeering ook als zoodanig aangemerkt. Voor vele landen was dit een tegenslag, die ze door onderhandelingen hoopten te boven te komen.

Met het oog op deze aangelegenheid werd nu raadzaam geoordeeld, in het verdrag een bepaling op te nemen, waarbij aan Nederland, in geval Engeland (of een andere natie) werd toegelaten tot de vaart op Californië (of in het algemeen tot de kustvaart), werd toegestaan eveneens in deze gunst te deelen [3]).

---

[1]) Deze opzegging zou niet eerder in werking treden dan 6 maanden na de officieele kennisgeving.

[2]) De Minister van Buitenlandsche zaken aan Testa, Buit. Z.1851, exh. September 23, no. 1 geheim. Zie ook het advies van den Minister van Financiën, Archief Ministerie van Koloniën 1851, exh. Augustus 12, no. 202 geheim.

[3]) In nauw verband hiermede stond de kwestie van de positie van vreemde handelaren op de factorijen. Artikel 1 der wet van 8 Aug. 1850 opende de mogelijkheid, dat vreemde schepen bij Kon. Besluit werden gelijkgesteld met de Nederlandsche in de koloniale vaart. Dit gold voor alle koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen. Alleen de kustvaart bleef uitgesloten. De schepen werden derhalve tevens en op gelijken voet toegelaten in alle havens der buitenbezittingen, welke in het algemeen voor den buitenlandschen handel waren geopend, doch zij bleven uitge-

Het nieuw te sluiten verdrag zou een additioneele overeenkomst bij het tractaat van 1839 vormen, waarvan dan de eerste twee artikelen werden gewijzigd in dier voege, dat de gelijke behandeling der wederzijdsche schepen zich voortaan zou uitstrekken tot de indirecte vaart en de Nederlandsche koloniën. Beide verdragen zouden dan ook gelijktijdig vervallen, wanneer één van beide zou ophouden te bestaan [1]).

De onderhandelingen leverden geen groote moeilijkheden, nu de kwestie van de differentieele rechten in een apart artikel (art. 5) tot beider genoegen was geregeld. Op aandrang van Amerika werden alleen nog enkele wijzigingen in de tekst aangebracht [2]).

Het gelukte het Nederlandsche gouvernement niet in het tractaat opgenomen te krijgen een verzekering, dat de invoer van Java-koffie uit Nederland vrij zou blijven. Amerika wilde zich niet binden voor de toekomst.

Den 26sten Augustus 1852 werd de overeenkomst voor twee jaren geteekend [3]).

Met het tot stand komen van het verdrag van 1839 en de additioneele overeenkomst van 1852 kunnen we een eerste

---

sloten in die havens, welke alleen voor de kustvaart openstonden, in welke havens de Nederlandsche schepen zelve niet anders dan wanneer ze kustvaart uitoefenden, werden toegelaten, dus niet tot in- of uitvoer voor buitenlandschen handel (een kleine uitzondering bestond voor het vervoer van gouvernementsproducten uit enkele dezer havens op Java naar Nederland). Buit. Z. 1851, exh. September 23, no. 1 geheim.

1) Buit. Z. 1852, exh. Maart 23, no. 21.

2) Buit. Z. 1852, exh. September 13, no. 14.

3) Het wetsontwerp tot goedkeuring van deze additioneele overeenkomst werd 13 December 1852 met 46 tegen 5 stemmen door de Tweede Kamer aangenomen en werd 21 December d. a. v. als wet afgekondigd (Staatsblad no. 227).

Het verdrag werd 11 Januari 1853 door den Koning geratificeerd en bij Kon. Besluit van 25 Maart 1853 (Staatsblad no. 16) geproclameerd.

De Amerikaansche ratificatie vond 21 Februari 1853 plaats. Zie de memorie van toelichting en de memorie van antwoord van de Tweede Kamer, Buit. Z. 1852, exh. December 6, no. 9.

De tekst van het verdrag is te vinden in Lagemans, no. 289.

periode in ons geschiedkundig overzicht als afgesloten beschouwen. Het is een periode, waarin na de afbreking van alle betrekkingen tusschen beide landen als gevolg van onze inlijving bij Frankrijk, opnieuw handelsrelaties werden aangeknoopt, aan welker ontwikkeling door beide genoemde verdragen zooveel mogelijk steun werd verleend.

Een korte bespreking van de ontwikkeling van handel en scheepvaart tusschen beide Rijken in deze periode is thans op haar plaats [1]).

Een blik op de in- en uitvoercijfers wijst op een gestadigen, hoewel niet belangrijken vooruitgang van den Nederlandschen uitvoer naar Amerika, daarentegen op een niet geringe daling van de tegenovergestelde handelsbeweginging [2]):

Jaar, eindigende 30 September.		Invoer van Nederland in de Ver. Staten.	Uitvoer van de Ver. Staten naar Nederland.
1821	—	$ 586.786	$ 3.694.073
1831 [3])	—	„ 973.196	„ 1.915.152
1841	—	„ 1.638.022	„ 2.514.922
1851	—	„ 2.052.706	„ 2.195.169

Stelt men hiernaast de algemeene in- en uitvoercijfers der Unie in dezelfde jaren, dan valt op, dat de uitvoerhandel naar ons land geen goed figuur maakt [4]):

		Invoer Ver. Staten.	Uitvoer Ver. Staten.
1821	—	$ 62.585.724	$ 64.974.382
1831	—	„ 103.191.134	„ 81.310.583
1841	—	„ 127.946.177	„ 121.851.803
1851	—	„ 216.224.932	„ 218.388.011

Een nadere beschouwing van het handelsverkeer tusschen beide landen geeft aanleiding tot de volgende opmerkingen:

1) Zie voor het statistisch materiaal de verslagen van het Amerikaansche Departement van Handel en de consulaire verslagen van Nederlandsche consuls in Amerika, Archief Buit. Z.

2) Zie ook de Statistical Tables exhibiting the Commerce of the United States with European Countries from 1790 to 1890, uitgegeven door het Treasury Department.

3) Afscheiding van België.

4) Statistical Abstract of the United States.

onder de artikelen, welke Nederland naar Amerika exporteerde, zien we jenever, tabak, koffie, meekrap, specerijen, suiker, tin, d. w. z. voor een niet onbelangrijk deel koloniale producten- Op de eerste plaats stond jenever, dat van den beginne af als ons voornaamste uitvoerartikel had gegolden, doch welks uitvoer met de jaren aan belangrijkheid verloor tengevolge van de hooge Amerikaansche invoerrechten en van de toenemende concurrentie van het binnenlandsche Amerikaansche product [1]). De uitvoer naar de Unie, welke in 1821 $ 190.000 bedroeg, vermeerderde in dertig jaren slechts tot $ 263.000. Alleen in de jaren, voorafgaande aan de Amerikaansche tariefwet van 1842, kan van een bevredigende ontwikkeling worden gesproken.

Uit het volgend staatje voor 1851 [2]), een willekeurig gekozen jaar, zal men zich een denkbeeld kunnen vormen van de beteekenis der onderscheiden producten in den uitvoer naar de Vereenigde Staten uit Nederland [3]):

gedistilleerd	*f*	811.091
tabak (sigaren)	„	601.784
koffie	„	572.130
meekrap	„	565.703
specerijen	„	552.560
suiker (geraffineerd)	„	538.693
tin	„	389.824
overige producten	„	648.820
totaal	*f*	4.680.605

Hierbij worde opgemerkt, dat de uitvoer van suiker en tabak eerst sedert enkele jaren van belang was geworden. De koffiehandel herstelde zich weer van zijn verval in de jaren 1844 en 1845, toen hij met een recht van 20 % was belast. De Ame-

[1]) Zie voor de Nederlandsche brandewijnindustrie: Dobbelaar, Over de opkomst van het Schiedamsche korenwijnbrandersbedrijf, Economist 1920, blz. 549; en van denzelfden schrijver: De toestand der nijverheid te Schiedam in 1816, Economist 1920, blz. 430.

[2]) Ontleend aan de Nederlandsche handelsstatistiek van 1851.

[3]) De absolute waarde dezer cijfers is zeer gering, doch als verhoudingsgetallen zijn ze wel te gebruiken. De beschikbare Amerikaansche cijfers zijn zeer onvolledig. In het algemeen zijn ze hooger dan de Nederlandsche.

rikaansche statistieken geven voor de jaren 1844, 1848 en 1851 de volgende invoercijfers voor koffie uit Nederland:

1844 — nihil
1848 — 190.000 $
1851 — 337.000 $ [1])

Al vertoonde de Nederlandsche exporthandel naar de Vereenigde Staten in de eerste helft der negentiende eeuw dus geen groote ontwikkeling, toch kon hij zeer bevredigend worden genoemd [2]). Dit laatste blijkt b.v. wanneer men daarnaast stelt de uitvoercijfers van ons land naar Engeland in de jaren 1822 en 1851: [3])

1822 — *f* 11.535.228
1851 — „ 37.540.633

Hetzelfde kan niet worden gezegd van de tegenovergestelde handelsbeweging. Wel bleef deze in haar absolute grootte steeds boven den Nederlandschen uitvoerhandel naar Amerika, maar omstreeks 1850 werd dit verschil toch uiterst klein [4]).

De voornaamste producten, welke Nederland uit Amerika betrok, zien we uit het volgende staatje, eveneens voor 1851 [5]):

tabak (ruw en bewerkt)	*f* 1.735.922
ruwe katoen	„ 1.176.079
hout	„ 274.045
rijst	„ 258.162
walvischtraan, smeer, enz.	„ 233.757
potasch	„ 199.941
honing	„ 192.207
overige producten	„ 293.976
totaal	*f* 4.364.089

1) De Nederlandsche handelsstatistiek geeft voor 1851 een uitvoer van f 572.130.—. Zie ook de cijfers voor de jaren 1842—'45 op blz. 47. De verschillen tusschen de Amerikaansche en de Nederlandsche cijfers moeten worden toegeschreven aan de gebrekkige statistieken van dien tijd.

2) Onder de afzetgebieden van den Nederlandschen handel stond de Unie op de zesde plaats.

3) Ontleend aan Quetelet, Recherches statistiques sur le Royaume des Pays-Bas, en de Nederlandsche handelsstatistiek van 1851.

4) Slechts éénmaal was de handelsbalans ten gunste van Nederland, n.l. in 1839 (later nog éénmaal in 1866).

5) Ontleend aan de Nederlandsche handelsstatistiek van 1851.

Voorop stonden dus tabak, ruwe katoen, hout, rijst, walvischtraan, potasch en honing; daarnaast voerde de Unie nog naar Nederland uit rogge, meel, gedroogde gember en suiker, voornamelijk dus grondstoffen en voedingsartikelen, wier uitvoer zeer wisselvallig was in verband met den uitslag der oogsten. Om een enkel voorbeeld te noemen: de suikeruitvoer naar Nederland bedroeg in 1821 $ 612.000, daalde daarna tot beneden $ 200.000, om in 1845 plotseling weer tot bijna $ 800.000 te stijgen, waarna hij weer even hard naar beneden ging, om in 1851 nagenoeg op te houden. Dergelijke fluctuaties vertoonde ook de katoenexport, welke in de jaren 1832 en 1833 een enormen sprong naar boven maakte [1]).

Verreweg het belangrijkst onder de Amerikaansche uitvoerartikelen was tabak in bladen [2]), waarvoor in Nederland een groote markt bestond. Jaarlijks werd voor bijna een millioen dollar door ons in Amerika gekocht. Doorgaans vormde de export van tabak $^1/_3$ van den totalen uitvoer naar Nederland.

Behalve Amsterdam importeerde ook Bremen groote hoeveelheden Amerikaansche tabak, met dit gevolg, dat al spoedig tusschen beide steden een felle concurrentiestrijd ontstond. Het gevaar, dat de tabaksmarkt zich zou verplaatsen naar Bremen, was in dezen tijd lang niet denkbeeldig. Verschillende omstandigheden droegen er toe bij om den van Amerika importeerenden koopman te bewegen Amsterdam voorbij te gaan, en Bremen of Hamburg als handelsbasis te kiezen. Zoo waren de onkosten, verbonden aan het laden en lossen in Nederland aanmerkelijk hooger dan in bovengenoemde Noord-Duitsche steden [3]). Eén van de Nederlandsche consuls in Amerika gaf hierover de volgende opgaven: een schip van 200 last naar Amsterdam en terug naar zee betaalt aan onkosten f 1532.79; voor een schip

---

1) Zie den invloed op het algemeene uitvoercijfer in Bijlage I.

2) Hier zij er op gewezen, hoe in 1841 een voorstel in Nederland om het recht op tabak te verhoogen, afgewezen is geworden, uit vrees dat de tabakshandel zich naar Bremen zou verplaatsen.

3) R. A. Buit. Z. 1841, exh. Februari 27, no. 5 en R. A. Buit. Z. 1843, exh. Maart 17, no. 8 (enkele cijfers, welke de verplaatsing van dien handel aantoonen).

van 100 last bedragen ze f 848,96; deze cijfers zijn voor Bremen daarentegen respectievelijk f 170,— en f 75,—. Al neemt men aan, dat deze berekening een weinig overdreven is, teneinde het verschil goed te doen uitkomen, toch mag een grond van waarheid hieraan niet worden ontzegd.

Ook bood Bremen aan den naar Amerika terugkeerenden schipper het voordeel van een geregelde en goede terugvracht, daar wegens de vele faciliteiten, welke zijn haven bood, de Europeesche emigranten veelal den weg over Bremen [1]) verkozen boven dien over Rotterdam of Vlissingen. Deze toekomstige Amerikaansche burgers vormden een goede terugvracht voor de keerende schepen, welke, hiermede rekening houdend, genoegen namen met een lagere heenvracht voor Bremen dan voor Holland.

In verband hiermede dient nog vermeld te worden, dat de Nederlandsche schepen veelal te groot en te duur van uitrusting waren in verhouding tot de geringe vrachten, welke op verscheping wachtten, zoodat het verkeer tusschen de Unie en Nederland grootendeels plaats vond in Amerikaansche of vreemde schepen (de laatste voornamelijk uit Bremen): zoo werden in 1840 in de Vereenigde Staten uit Nederland ingeklaard 18 Nederlandsche en 53 Amerikaansche schepen, en uitgeklaard naar Nederland 19 Nederlandsche en 107 Amerikaansche [2]).

Later, in de jaren na 1850, kwam hierin groote verandering.

Tenslotte nog een enkel woord over den handel tusschen onze koloniën en de Vereenigde Staten van Amerika.

Uit het in deze beide hoofdstukken besprokene heeft men kunnen bemerken, dat de Nederlandsche regeering er steeds op uit was den handel tusschen Nederlandsch-Oost-Indië en de Vereenigde Staten over Nederland te doen plaats hebben, en daar een markt te onderhouden voor koloniale voortbrengselen.

De directe handel tusschen Indië en Amerika was dan ook onbeteekenend, en zeer ongeregeld. De Amerikaansche schepen,

---

[1]) Ook de Zuid-Duitschers gingen meestal over Bremen.

[2]) Consulaire verslagen 1841. Zie voor de periode van 1821—'35, Bijlage II.

die onze Indische havens bezochten, gingen meestal via Hongkong of Shanghai, daar de vrachten anders niet loonend waren. Nederlandsche schepen namen aan deze handelsbeweging in het geheel geen deel. Behalve dat de Nederlandsche regeering hiertoe weinig aanzette, moet dit grootendeels worden toegeschreven aan den geringen ondernemingslust, welke in die jaren hier te lande bestond. Want dat die handel rendeerend gemaakt kon worden, al was het dan in den beginne alleen met behulp van bijladingen uit China of andere Oost-Aziatische havens, bewezen de Amerikaansche ondernemers, die goede zaken maakten.

Wel werden onze schepen, die b.v. koffie van Indië naar Amerika wilden vervoeren, sedert 1842 met 10 % differentieel recht belast, maar dit kon geen belemmering wezen, gezien hoe in denzelfden tijd Amerikaansche schepen tusschen onze koloniën en Nederland voeren, in welke vaart zij toch even goed bij de inheemsche waren achtergesteld [1]). Het ware goed geweest, indien de Nederlandsche Handel Maatschappij in Amerika een entrepôt van koffie en andere Indische producten had gesticht; ze zou er stellig een goed débouché hebben gevonden.

In geheel andere situatie dan de Oost-Indische koloniën bevonden zich de West-Indische bezittingen. Hun ligging was van dien aard, dat een geregeld handelsverkeer met de Vereenigde Staten niet kon uitblijven. De Nederlandsche regeering zag dit dan ook in, en begunstigde de Amerikaansche vaart reeds vanaf het tijdstip, waarop deze bezittingen weer onder ons gezag waren teruggekomen [2]). Voor den aanvoer van levensmiddelen, welke, gezien de geringe eigen productie, steeds noodig bleek, hing deze kolonie geheel af van de Unie. De armoede van het land heeft echter aan een groote uitbreiding van den handel op Noord-Amerika in den weg gestaan.

---

1) R. A. Buit. Z. 1844, exh. Mei 21, no. 2 geheim,

2) Bij de opening van de haven van Curaçao werd de Amerikaansche vlag begunstigd. Eveneens in Suriname bij de regeling van 17 December 1847.

HOOFDSTUK III.

1852—1890.

De tweede helft der negentiende eeuw opende onder gunstige economische vooruitzichten, vooral ten aanzien van het internationaal verkeer. Dit was voor een groot deel ontlast van de belemmerende protectionistische tarieven der voorafgaande jaren. Schier alle landen hadden hun handels- en scheepvaartwetgeving op min- of meer liberale wijze herzien, en zooals we zagen, bleef ook Amerika hierin niet achter. Het voor de Vereenigde Staten zoo gematigde tarief van 1846 bood vreemdelingen ruimschoots gelegenheid tot handeldrijven en leidde tot een belangrijke vermeerdering van den buitenlandschen handel der groote Republiek. Daartoe droeg in niet geringe mate de sterke binnenlandsche ontwikkeling bij, door velen aan het tarief toegeschreven, doch die voor een belangrijk deel aan geheel andere factoren haar ontstaan te danken had [1]). Zij deed snel de vraag naar industrieproducten stijgen en leidde tevens tot een groote toename in den uitvoer van grondstoffen.

De staatsinkomsten dekten gemakkelijk de uitgaven, en herhaaldelijk werden voorstellen ingediend, die verlaging van het tarief beoogden. Zoo zag in 1854 een wetsontwerp het licht, waarbij alle niet afzonderlijk genoemde artikelen slechts met 15 $^0/_0$ zouden worden belast, en de vrije lijst zou worden uitgebreid [2]). Van dit en van een volgend ontwerp met gelijke strekking kwam evenwel niets terecht.

Het was echter te voorzien, dat mettertijd aan den wensch der vrijhandelspartij zou moeten worden toegegeven. Nadat in

[1]) Zie blz. 52.

[2]) Waarbij het voor Nederland belangrijke exportproduct meekrap vrijgesteld werd.

1856 de Secretaris van de Schatkist nog eens nadrukkelijk had gewezen op het wenschelijke van een vermindering der inkomende rechten [1]), kwam 3 Maart 1857 een nieuwe tariefwet tot stand, welke een nagenoeg algemeene vermindering der rechten bracht met 25 % [2]). De niet afzonderlijk genoemde artikelen werden aan een recht van slechts 15 % onderworpen. Het hoogste recht, dat deze wet kende, was — behoudens een enkele uitzondering voor jenever en wijnen, welke met 30 % werden belast — 24 % [3]). De vrije lijst werd uitgebreid, vooral voor grondstoffen en voor goedkoope soorten wol, maar ook bloembollen en tuinzaden kwamen er op voor. Koffie en thee betaalden 15 % bij indirecten aanvoer, melasse en suiker 24 %. Dat deze tariefwet met zijn voor de Vereenigde Staten ongekend lage rechten zonder noemenswaardigen tegenstand werd aangenomen, bewijst ten volle den gunstigen economischen toestand van het land. Enkele cijfers mogen dezen ten overvloede nog bevestigen: [4])

Graanproductie.	Industrieele productie.
1850 — 592 millioen bushel	1850 — 1019 millioen $
1860 — 839 „ „	1860 — 1886 „ „

Productie stalen rails.
1849 — 24.000 ton
1856 — 184.000 „

Nog in hetzelfde jaar, waarin de tariefwet werd aangenomen, brak de groote crisis uit. Zij was het gevolg van te grooten invoer, waardoor vele goederen onverkocht bleven liggen. Daarnevens had de speculatie in spoorwegaandeelen schuld aan den ongezonden toestand op de geldmarkt. Een plotselinge prijsdaling trad in, met het voor de schatkist heillooze gevolg, dat het overschot aan inkomsten plaats maakte voor

1) Hij stelde voor alle grondstoffen vrij toe te laten.

2) Executive Documents, 42nd Congress, 2nd session, 1871—'72, vol. IX, no. 109, p. CVI; Ashley, p. 190. Het tarief trad 1 Juli 1857 in werking.

3) In Bijlage V wordt een overzicht gegeven van de gemiddelden van alle rechten over de jaren 1820—1920.

De rechten op spiritualiën en wijnen hadden tot nu toe resp. 100 % en 40 % bedragen.

4) Ashley, p. 189—190.

een tekort. In dit deficit moest nu o.a. door het tarief worden voorzien.

In de zitting van 1859—'60 werd een wetsontwerp ingediend tot invoering van hoogere rechten, speciaal op de producten van ijzer- en wolindustrie [1]). Het meerendeel der ad-valorem rechten werd vervangen door specifieke, hetgeen in de meeste gevallen een verzwaring beteekende. Hoewel het ontwerp reeds in dezelfde zitting werd aangenomen, duurde het nog tot het voorjaar van 1861 [2]), eer de nieuwe tariefwet kon worden afgekondigd. De Morrill-Act, zooals ze naar haar ontwerper is genoemd, was, afgezien van haar inhoud, ook hierom van groote beteekenis, dat ze een nieuwe richting inleidde in de Amerikaansche handelspolitiek. De Unie heeft in 1861 den vrijhandelsweg verlaten, en zou dezen vooreerst niet meer betreden.

Kort na haar afkondiging [3]) brak de burgeroorlog uit [4]). In December 1860 had Zuid-Carolina zich van de Unie afgescheiden, weldra gevolgd door Florida, Mississippi en andere Zuidelijke staten, in het geheel elf. Zij gaven zich een grondwet en kozen een president, Jefferson Davis. In den strijd, die in April 1861 uitbrak, waren de Zuidelijken numeriek in de minderheid. Dank zij hun betere aanvoering konden zij een tijdlang weerstand bieden. Op den duur werd echter de overmacht te groot, zoodat ze in het voorjaar van 1865 zich gewonnen moesten geven [5]). Toen hadden de Noordelijken het pleit gewonnen; in de geheele Unie werd de slavernij afgeschaft, nadat reeds vanaf

---

1) Executive Documents, 42nd Congress, 2nd session, 1871—'72, vol. IX, no. 109, p. CXIV. Voor de wolindustrie nam men zijn toevlucht tot een systeem van compensatie-rechten. De wolindustrie kreeg niet alleen het recht op ruwe wol vergoed, maar ontving daarnevens een zuivere bescherming door een extra recht, dat op het eerste werd gelegd. Taussig, p. 158—159.

2) 2 Maart 1861.

3) 12 April 1861.

4) Het zij hier ten overvloede geconstateerd, dat de Morrill-Act geen oorlogswet is geweest, maar geheel onafhankelijk daarvan is tot stand gekomen.

5) April 1865 gaf generaal Lee zich over bij Appomattox.

1 Januari 1863 alle slaven in de opstandige staten waren vrij verklaard [1]).

De verliezen, welke uit dezen oorlog voortsproten, waren enorm, vooral op economisch gebied. Door de blokkade was de handel der Zuidelijken grootendeels vernietigd; zoo verminderde de katoenuitvoer van ± 192 millioen dollar in 1860 tot ± 7 millioen dollar in 1865 [2]). Omgekeerd vernielden de Zuidelijken een groot deel der Noordelijke koopvaardijvloot, die in de vier oorlogsjaren verminderde met ongeveer 1.150.000 ton. Geschiedde in 1861 nog 65.2 % van den buitenlandschen handel der Vereenigde Staten met Amerikaansche schepen, in 1875 was dit percentage geslonken tot 27.7 %.

De oorlogsuitgaven hebben ook zware eischen aan de schatkist gesteld [3]). Waren tot nu toe bijna alle inkomsten uit het tarief verkregen, thans moesten om den oorlog te kunnen financieren, ook binnenlandsche belastingen in het leven worden geroepen. Het natuurlijk gevolg hiervan was, dat de invoerrechten, gelijken tred houdend met de belastingen, steeds hooger werden opgezet teneinde de binnenlandsche industrie tegen de buitenlandsche mededinging te beveiligen. Het systeem der compensatie-rechten kwam in gebruik.

De talrijke verhoogingen van deze jaren [4]) werden aangenomen zonder veel strijd. Men beschouwde ze als noodzakelijk, zonder welke de oorlog niet tot een goed einde kon worden gebracht. De protectionisten profiteerden van deze stemming om hunne theorieën verwezenlijkt te zien. Onder den dekmantel van het compensatie-systeem wisten zij ongemerkt vele rechten tot ongekende hoogte op te voeren.

Toen eindelijk de oorlog geleden was, besloot men de meest

---

1) Lincoln's boodschap aan het Congres van 1862.

2) Foreign Commerce and Navigation of the U. S. (1887).

3) Executive Documents, 42nd Congress, 2nd session, 1871—'72, vol. IX, no. 109, p. CXXIII tot CXLII.

4) Ashley, p. 180 en 198; Taussig, p. 164—167.In het jaar 1868 treft men de hoogste gemiddelden van rechten aan, n.l. 48,63 % als gemiddelde voor alle belaste artikelen, en 46,49 % als gemiddelde voor vrije en belaste artikelen. Zie Bijlage V.

hinderlijke belastingen het eerst af te schaffen. De vlottende schuld werd gefundeerd; daarna werden de meeste accijnzen verlaagd en in den loop der volgende jaren verdwenen gaandeweg de binnenlandsche oorlogsbelastingen.

Nu de industrie van dezen druk was bevrijd, kon men vermindering verwachten der invoerrechten. Doch hiervan kwam niets, voornamelijk door den tegenstand der industrieelen, die, gewend als zij waren aan de groote bescherming, van geen verlaging van rechten wilden hooren. Men mag mede niet uit het oog verliezen, dat in de jaren na den oorlog een voortdurend conflict tusschen President en Wetgevende Macht bijna alle voorstellen tot tariefherziening (o.a. die van 1866 en 1867) schipbreuk deed lijden.

De protectionisten, die reeds lang hadden gespeculeerd op een permanent maken ven het in de oorlogsjaren als tijdelijken maatregel ingevoerde hooge tarief, waren nu tevreden [1]). De oorlogswetgeving werd de grondslag der tariefpolitiek. Van een verlaging der rechten was dus geen sprake; enkele werden zelfs nog verhoogd, o.a. die op wollen goederen [2]). Dit geschiedde bij de bekende „Wool and Woollens Act" van 1867, die was voorafgegaan door de conventie van Syracuse (1865), een bijeenkomst van wolproducenten en wolfabrikanten, die bij de regeering op betere bescherming gingen aandringen, nu katoen weer zijn plaats op de markt begon in te nemen. Het slot was, dat bij genoemde wet een nieuwe classificatie werd ingevoerd, welke in wezen een verhooging van rechten was. Zoo betaalden wollen goederen voortaan 50—100 %. Wel was dit minder duidelijk zichtbaar, daar een gecombineerd specifiek en ad-valoremrecht geheven werd, doch aan den feitelijken toestand veranderde dit niets [3]). Hiernaast werd ook de koperindustrie nog eens extra bevoordeeld bij de „Copper Act" van 1869, welke

---

1) Ashley, p. 203; Taussig, p. 174.

2) Executive Documents, 42nd Congress, 2nd session, 1871—'72, vol. IX, no. 109, p. CL; Taussig, p. 194.

3) Het recht bedroeg $ 0.50 per pond plus 35 % ad valorem! Dat op ruwe wol werd verhoogd van 10 op 11 %.

het recht op kopererts van 25 tot 30 % verhoogde, en dat op koperen staven verdubbelde [1]).

Het was echter te voorzien, dat een ingewikkeld en opgeschroefd systeem van rechten, als thans bestond, niet lang zou kunnen in wezen blijven.

De landbouwers klaagden over eenzijdige behartiging van de belangen der industrie. De oppositie werd steeds heviger en zou mettertijd de overhand kunnen verkrijgen. Dit moest voorkomen worden. De protectionisten matigden liever hunne eischen dan dat zij de macht uit handen gaven. Zoo bracht de tariefwet van 14 Juli 1870 [2]) een verlaging van rechten op thee, koffie, suiker (van den laagsten graad), cacao, specerijen, jenever [3]) en ruw ijzer, terwijl de vrije lijst uitgebreid werd met verschillende grondstoffen en levensmiddelen. Daarentegen werd het recht op stalen rails nog meer verhoogd. De verlagingen betroffen bijna uitsluitend producten, welke de Vereenigde Staten niet voortbrachten, terwijl de zuiver beschermende rechten onaangetast bleven [4]).

De tegenstanders namen met deze matiging echter geen genoegen. Vooral uit het Westen kwamen talrijke protesten. Men beriep zich op den gunstigen financieelen toestand (het budget vertoonde een surplus boven de benoodigde storting in het sinking-fund, waaruit de staatsschuld zou worden gedelgd), welke een vermindering van inkomsten zeer wel gedoogde. Nieuwe concessies konden niet uitblijven. Zoo verminderde dan ook de tariefwet van 6 Juni 1872 de rechten op de meeste fabrikaten met 10 % [5]); huiden en papier werden op de vrije

---

[1]) U. S. Statutes at Large, vol. XV, p. 274.

[2]) Executive Documents, 42nd Congress, 2nd session, 1871—'72, vol. IX, no. 109, p. CLIV; Ashley, p. 187; Taussig, p. 179; U. S. Statutes at Large, vol. XVI, p. 257.

[3]) Het recht op jenever werd gebracht van $ 3 per gallon op $ 2 (ingaande 1 Januari 1871), hetgeen ongeveer gelijk stond met 333 1/3 %.

[4]) Een uitzondering vormde de vermindering van het recht op ruw ijzer met 22 %.

[5]) Idem, die op steenkolen en staal.

lijst geplaatst en, belangrijker dan deze artikelen, ook koffie en thee [1]).

Sectie 3 dezer wet voegde echter een bepaling toe, welke aan de voordeelen, verbonden aan de vrijstelling van de beide laatste artikelen, veel afbreuk deed. Immers zij schreef voor, dat van alle goederen, afkomstig uit landen beoosten Kaap de Goede Hoop (uitgezonderd wol, ruwe katoen en ruwe zijde, zooals ze van de pop is gehaspeld, of niet verder bewerkt dan tram- [2]), gesponnen of getwijnde zijde), wanneer ze werden ingevoerd van plaatsen bewesten die Kaap, een recht van 10 % zou worden geheven boven de rechten, welke die producten betaalden bij rechtstreekschen invoer van de plaats (of plaatsen) van oorsprong [3]).

Tegen deze differentieele behandeling kwamen velen in Nederland in verzet. In de eerste plaats op billijkheidsgronden. Onze wet van 17 November 1872 [4]) schafte nl. voor Nederlandsch-Indië alle differentieele rechten af, met ingang van 1 Januari 1874, en verlaagde verder de meeste invoerrechten tot 6 %; verminderde ook de uitvoerrechten voor indigo, koffie, suiker en tin. Het koloniaal tarief kreeg een zuiver fiscaal karakter. Tegenover deze gunstige behandeling, waarvan ook Amerika genoot, deed de bepaling in de nieuwe Amerikaansche tariefwet onaangenaam aan [5]).

Velen meenden daarenboven steun te kunnen vinden in artikel 5 van de additioneele overeenkomst van 1852, waarvan het slot aldus luidde: [6]) „en bijaldien, te eeniger tijd, Nederland of de Vereenigde Staten mochten besluiten gezegde differentieele rechten af te schaffen, zoo is men overeengekomen, dat die rechten op dezelfde wijze zullen afgeschaft zijn ook met be-

[1]) U. S. Statutes at Large, vol. XVII, p. 230; Ashley, p. 188; Taussig, p. 183—189. Met ingang van 1 Juli 1872.

[2]) Tramzijde is inslagzijde.

[3]) Deze bepaling zou 1 Oct. 1872 in werking treden. Van 1 Juli tot 1 Oct. 1872 waren dus de differentieele rechten voor koffie en thee afgeschaft.

[4]) Staatsblad no. 130.

[5]) Handelingen der Staten-Generaal, 10 October 1872, blz. 96.

[6]) Zie blz. 56.

trekking tot den handel van het andere land". Dit artikel, zoo meende men, gaf ons het recht, afschaffing te vorderen van de 10 % differentieele rechten, welke Amerika op den indirecten aanvoer hief.

Een nauwkeurige beschouwing van den tekst liet ook een andere uitlegging toe [1]), die in genoemd artikel niets anders wilde zien dan een waarborg tegen overschrijding van de surtaxe van 20 % op koffie en thee, welke van den niet rechtstreekschen aanvoer werd geheven. De Amerikaansche regeering was en bleef dan bevoegd om met inachtneming dezer voorwaarde surtaxen te heffen, van welke artikelen en tot welk bedrag zij wilde. Dit recht konden wij haar niet ontzeggen. Ook legde de geciteerde slot-alinea geen noodzakelijk verband tusschen afschaffing van differentieele rechten ginds en hier te lande. Dit beding diende alleen om ons te vrijwaren tegen de mogelijkheid, dat Amerika b.v. de surtaxe op thee en koffie afschafte voor aanvoer uit Frankrijk of Engeland, en haar dan tegenover Nederland zou behouden. In het tractaat van 1852, zoo oordeelden de interpretators van de tweede greep, vonden we dus geen steun.

Zeer juist scheen deze tweede opvatting niet. In de eerste plaats bewees een brief van Hodge aan Webster, d.d. 12 Januari 1852 [2]), dat de Amerikaansche regeering wel degelijk het verband erkende, dat tusschen de differentieele rechten van uitvoer in Nederlandsch Oost-Indië en die van herkomst in de Vereenigde Staten, in het wezen der zaak, bestond. En bovendien mocht niet worden ondersteld, dat de vroegere Nederlandsche regeering de onhandigheid zou hebben begaan, het wapen, dat ons de differentieele rechten in Indië boden, uit handen te geven. We moesten ons indenken op welk standpunt Nederland zich geplaatst vond door de wet van 8 Augustus 1850 (Staatsblad 47). Deze wet eischte voor de gelijkstelling der vlag in de koloniale vaart, dat de andere mogendheid geenerlei differentieel recht op koloniale producten zou heffen.

1) Buit. Z. 1872, exh. December 20, no. 7648.
2) Buit. Z. 1852, exh. Februari 4, no. 2 geheim.

Nu was gebleken, dat wij tegenover de weigering der Amerikaansche regeering om aan die voorwaarde te voldoen, ons vooral door ons differentieel tarief in Indië in een moeilijke positie bevonden. Was het dus niet aannemelijk, dat wij bij een eventueele afschaffing van dat differentieel tarief ons het recht zouden bedingen op datgene, wat door de wet van 1850 geeischt, doch toen ter tijd niet verkregen werd [1])?

Het reciprociteitsbeginsel, waarop onze handelsbetrekkingen met Amerika berustten, en waarvan men in de overeenkomst van 1852 een voorbeeld aantrof [2]), gaf ons dus wel degelijk recht opheffing te vragen van de 10 % differentieele rechten ten behoeve van den aanvoer van koloniale producten uit Nederland [3]).

Erg tegemoetkomend was de houding der Amerikaansche regeering niet. Zij liet de nota's, waarin bovengenoemd verzoek was neergelegd, twee malen onbeantwoord, en ontweek ten slotte de door ons gestelde vraag [4]).

Ook bij latere gelegenheden trad haar bedoeling, om de bij voorbaat reeds door ons aan Amerika toegekende afschaffing der differentieele belasting in Indië bekrachtigd te zien, zonder zelf eenige tegenprestatie te doen, duidelijk aan den dag.

Wij stonden hier vrij machteloos. Ons laatste middel zou moeten zijn invloedrijke Congresleden van de billijkheid van ons verzoek te overtuigen. Maar niet alleen bood dit weinig kans van slagen, het zou ook te veel tijd in beslag nemen. En

---

[1]) Buit. Z. 1873, exh. Januari 7, no. 7648. Men diene er ook op te letten, dat in het bewuste artikel uitdrukkelijk niet van derde staten wordt gesproken. De redactie is dus minstens dubbelzinnig.

De Amerikaansche differentieele rechten, welke meestal als retorsie-maatregel dienden, hadden overigens tegenover ons geen reden van bestaan meer.

[2]) Blz. 56.

[3]) Buit. Z. 1873, exh. Februari 1, no. 356 (instructies). De termijn vóór het in werking treden der nieuwe Indische tariefwet diende om in geval andere staten ongenegen waren de reciprociteit, waarop Nederland te dezer zake aanspraak meende te kunnen maken, toe te staan, alsnog ten opzichte van die staten op de bepalingen der nieuwe tariefwet terug te kunnen komen.

[4]) Nota's van 19 Februari, 10 April en 10 November 1873; antwoord B.Z. 1874, exh. Januari 19, no. 390. Zie ook Executive Documents, 43rd Congress, 2nd session, 1874—'75, vol. I, no. 1, section I, p. 784 vlg.

bovendien waren de omstandigheden ons weinig gunstig. De groote crisis van 1873 [1]) deed zich ook in de Unie sterk gevoelen. Vele firma's geraakten in moeilijkheden, faillissementen volgden, de invoer ging achteruit en de ontvangsten uit het tarief verminderden snel. Naar aanleiding hiervan ontstond een beweging om de horizontale tariefverlaging van 1872 weer ongedaan te maken. In December 1873 diende het Republikeinsch bewind hiertoe een voorstel in. Wel mislukte deze poging, maar het was te voorzien, dat bij een dergelijk gezinde regeering ons verzoek een weinig gunstig onthaal vinden zou.

Al legden wij er nadruk op [2]), dat het geen gunst was, die wij vroegen, maar een wederkeerige overeenkomst, waarbij elk der partijen iets aanbood, het mocht niet baten. De Amerikaansche regeering verweerde zich met het betoog, dat de nieuwe rechten niet speciaal tegen ons waren gericht, en alleen dienden om den indirecten aanvoer te weren [3]).

Inmiddels waren de protectionisten geslaagd in hun pogingen tot tariefherziening. De nieuwe wet, welke in het voorjaar van 1875 tot stand kwam [4]), trok de horizontale reductie van 10 $^0/_0$ weer in, en verhoogde de rechten op tabak, spiritualiën, melasse en suiker.

Vooral de verhooging met 25 $^0/_0$ van de rechten op suiker van alle soorten was nadeelig voor den suikeruitvoer van Nederlandsch Oost-Indië, welke bovendien den terugslag moest ondervinden van het in 1875 tusschen de Unie en de Hawaï-eilanden gesloten reciprociteitsverdrag [5]), waarin vrije invoer van suiker (in kleur tot en met no. 12 Nederlandschen standaard) in de Vereenigde Staten werd toegestaan.

[1]) Tugan Baranowsky, S. 153; Van Metre, p. 409—410.

[2]) Buit. Z. 1874, exh. Januari 23, no. 390.

[3]) Bericht van den minister-resident Westenberg, Buit. Z. 1874, exh. Juni 4, no. 3699.

[4]) 3 Maart, 1875; Ashley, p. 190; Taussig. p. 190.

[5]) U. S. Tariff Commission, Reciprocity and Commercial Treaties, p. 103—139; het verdrag met Hawaï werd geteekend 30 Januari 1875 en trad 9 September 1876 in werking. Het liep af 15 Juni 1900, nadat Hawaï 12 Augustus 1898 werd geannexeerd.

De verhooging van het recht op suiker moest dienen om de binnenlandsche productie op te voeren[1]). Als men echter ziet, dat in 1874—'75 de productie van Louisiana (den grootsten suikerproduceerenden staat der Republiek) niet meer dan 134.504.691 pond bedroeg, terwijl in hetzelfde jaar 1.695.726.353 pond ruwe suiker werd ingevoerd, dan is het duidelijk, dat er nog veel moest veranderen, eer de Vereenigde Staten zelf in haar behoeften aan suiker zouden kunnen voorzien.

Behalve onze suiker-export werd ook de Nederlandsche uitvoer van haring (belast met $ 1 per barrel) en van ansjovis (60 %, wanneer niet ingevoerd in blikjes) benadeeld door de hooge rechten.

Ondertusschen waren wij, met onze 10 %-kwestie, niets verder gekomen. Van elke poging tot tariefherziening, die de Unie in de volgende jaren deed, maakten wij gebruik om er op terug te komen. Zoo werd reeds een jaar, nadat de vorige wet in werking was getreden, een voorstel gedaan de rechten op thee en koffie te verhoogen, en een surtaxe te heffen op koffie, afkomstig uit staten, waar de slavernij nog niet was afgeschaft. Wij zouden hiervan dus vrijgesteld zijn. Het voorstel werd echter verworpen.

Een tweede poging, welke, indien geslaagd, ons nog veel meer voordeel zou hebben opgeleverd, was die van Wood[2]). Niet alleen zouden de veel besproken differentieele rechten worden opgeheven, maar ook zouden tal van rechten op artikelen van Nederlandsche voortbrenging niet onbelangrijk worden verminderd. Het voorstel van Wood bevatte een vrij algemeene reductie van 20 %, maar werd eveneens afgestemd[3]).

Echter dient te worden opgemerkt, dat uit de kringen van den handel weinig klachten werden vernomen. Dit vindt hierin zijn verklaring, dat de handel de 10 % rechten wist te ont-

---

1) Inlandsche suiker werd niet belast. Bij uitvoer van geraffineerde suiker werd een drawback van 3 3/4 dollarcent per pond gegeven. 16 October 1876 werd die drawback verminderd met 0,54 dollarcent. Zie Buit. Z. 1875, exh. Mei 31, no. 4210.

2) Voorjaar 1878, Buit. Z. 1878, exh. Februari 19, no. 31.

3) Buit. Z. 1878, exh. Juli 1, no. 46.

duiken [1]). De koffie werd in Indië verscheept met een doorcognossement naar Amerika en werd in Nederland overgeladen. Alleen voor goederen, die bij ons voor eigen rekening waren aangevoerd en eerst later naar de Vereenigde Staten werden verkocht, bleef het bezwaar gelden.

Hoewel dus de gevolgen van de differentieele behandeling niet zoo ernstig bleken te zijn, als wel verwacht was, bleef toch de wenschelijkheid bestaan de kwestie te onzen gunste geregeld te krijgen, liefst buiten het tarief om [2]). Omstreeks 1880 was het tijdstip hiervoor niet ongunstig, daar in verband met de overvloedige staatsinkomsten [3]) velen in de Unie aandrongen op tariefverlaging.

Onder deze omstandigheden bleef onze gezant niet werkeloos [4]). Hij wist te bewerken, dat de Minister van Financiën aan het einde van 1880 een voorstel indiende bij het Congres om de 10 % surtaxe op koffie en thee voor Nederland af te schaffen [5]).

---

1) Buit. Z., 1876, exh. Mei 29, no. 4037.

2) In 1880 zag het er een oogenblik naar uit, of de Amerikaansche regeering van zienswijze was veranderd. Aan het eind van dat jaar was n.l. een differentieel recht ten behoeve van China afgeschaft op grond dat ook China een gelijk recht ten behoeve van Amerika zou hebben afgeschaft. Het bleek echter spoedig, dat het verleenen van bovengenoemde gunst aan China op niets anders berustte dan op toepassing van een reeds lang bestaande wet. Het betrof n.l. differentieele tonnengelden en rechten, welke op alle vreemde schepen en hunne lading werden geheven, tenzij in het land, waartoe het schip behoorde, geen dergelijke rechten ten nadeele van Amerika bestonden, in welk geval de President de bevoegdheid had daarvan vrijstelling te verleenen (sectie 4228 van de „Revised Statutes"). Dit laatste was nu ten opzichte van China gedaan.

3) In het fiscale jaar 1880 was er een surplus van $ 65.883.000.—; in 1881 van $ 100.069.000.—.

4) Correspondentie tusschen den Amerikaanschen Staatssecretaris, den Amerikaanschen gezant in Den Haag en den Nederlandschen minister-resident te Washington, Executive Documents, 46th Congress, 3rd session, vol. I, no. 1, p. 807 vlg.

5) Sherman noemde het zelfs een plicht tegenover Nederland : Buit. Z. 1880, exh. December 15, no. 9752, en het rapport van den Amerikaanschen Secretaris van de Schatkist van 6 December 1880, Executive Documents, 46th Congress, 3rd session, vol. XIII, p. XXIX.

Dit voorstel werd gunstig ontvangen en leidde tot de indiening van een wetsontwerp met meer algemeene strekking [1]), n.l. „A bill repealing discriminating duties imposed on all goods, wares and merchandise of the growth or produce of the countries east of the Cape of Good Hope, when imported from places west of the Cape of Good Hope".

Het was voor ons minder gunstig, dat het wetsontwerp alle producten omvatte, welke werden voortgebracht ten Oosten van Kaap de Goede Hoop, daar dit de kans op aanneming verkleinde. De Nederlandsche gezant wist dan ook gedaan te krijgen, dat in Februari een „substitute bill" werd ingediend, welke de afschaffing beperkte tot hetgeen aan Nederland krachtens tractaat-bepalingen was verschuldigd.

Evenwel, ondanks alle bemoeiïng, die van den Staatssecretaris incluis, gelukte het niet dit ontwerp nog vóór het uiteengaan van het Congres aangenomen te krijgen. De ongelukkige gewoonte, alle belangrijke werkzaamheden tot het laatste oogenblik uit te stellen, had ons leelijk gedupeerd. Weken lang was de kostbare tijd gebruikt voor redevoeringen, zonder eenig ander doel dan de redenaars populair te maken in hun kiesdistricten en de rekening met de kiezers op een zoo hoog mogelijk batig saldo af te sluiten.

Het volgend jaar werd er meer haast gemaakt; den 28sten Februari 1882 nam het Huis het ontwerp aan [2]). In den Senaat dreigde weer gevaar; hier diende Morrill namens het „Committee on Finance" een amendement in om alle soortgelijke surtaxes af te schaffen. Dit bracht de kwestie weer in nauw verband met het tarief. Reeds keerden de koffie-importeurs zich tegen het geamendeerde wetsontwerp in een petitie aan het Congres. Geheel onverwachts werd het evenwel door den Senaat aangenomen (18 April); tien dagen later hechtte het Huis aan dit nieuwe ontwerp zijn goedkeuring [3]), en den 4den Mei werd

---

[1]) 17 Januari 1881 ingediend in het Huis.

[2]) Congressional Record 1882, vol. XIII, part 2, p. 1489; Buit. Z. 1882, exh. Maart 17, no. 2466.

[3]) Buit. Z. 1882, exh. April 29, no. 3850; Buit. Z. 1882, exh. Mei 15, no. 4437.

het door President Arthur bekrachtigd [1]). Vanaf 1 Januari 1883 vervielen nu de surtaxes op alle voortbrengselen van Oostersche herkomst, welke indirect werden aangevoerd [2]).

Zoo hadden we na ruim tien jaren ons doel bereikt en was de belemmering voor de ontwikkeling van onzen indirecten handel uit den weg geholpen.

Lang zou deze toestand van wederzijdsche goede behandeling van schepen en goederen echter niet duren. Reeds het volgend jaar bij de tariefherziening rezen nieuwe moeilijkheden naar aanleiding van de belasting op Sumatra-tabak. Alvorens op deze kwestie in te gaan, zal onze aandacht nog eens bij het Amerikaansche tarief moeten verwijlen.

De jaren na 1875 waren in de Unie zeer voorspoedig geweest en hadden ruime baten voor de schatkist geleverd. Alleen in de jaren 1878—'80 was de staatsschuld reeds met ± 100 millioen dollar afgenomen. Zoo'n snelle afname wenschte niemand, waarom de Republikeinen, die nog steeds aan de regeering waren, besloten iets toe te geven, hierbij echter zorgdragend het protectionistisch karakter van het tarief niet te schaden [3]).

Hun gedachtengang bij de herziening wordt ons duidelijk door een uiting van Hayes, den voorzitter der tariefcommissie, over de wet van 1883 [4]): „It was a concession to public sentiment, a bending of the top and branches to the wind of public

---

[1]) „A bill to repeal section 2501 of the Revised Statutes relating to discriminating duties on productions of countries east of the Cape of Good Hope." In het Congres werd opgemerkt, dat sectie 2501 weinig voordeelen opleverde, en sinds de opening van het Suez-kanaal geen reden van bestaan meer had (Congressional Record 1882, p. 2847). Zie voor sectie 2501, Revised Statutes 1878, p. 459.

[2]) Later werd op voorstel van Hewitt de wet aangevuld in dier voege, dat ze ook toepasselijk zou zijn op die Oost-Indische producten, welke op 1 Januari reeds waren ingeklaard, doch nog in entrepôt of aan boord waren in een der havens van de Vereenigde Staten (Buit. Z. 1882, exh. Juni 21, no. 5537).

[3]) Ashley, p. 194; Taussig, p. 230—250.

[4]) Mayo-Smith and Seligman in „Berichte vom Verein für Sozialpolitik", 1892, S. 22; Taussig, p. 249, noot 1.

opinion to save the trunk of the protective system. In a word, its object was protection through reduction. We were willing to concede, only to save the essentials of the wool and woollens tariff. We wanted the tariff to be made by our friends". Het resultaat was, dat de aangebrachte verlagingen van rechten o.a. die op ruw ijzer, stalen rails [1]), koper, grove katoenen garens, zijde, wol en wollen fabrikaten [2]), slechts concessies voor het oog beteekenden, die in werkelijkheid nagenoeg niets uitwerkten [3]), en alleen de binnenlandsche belastingen een belangrijke vermindering ondergingen.

Daartegenover stonden verschillende verhoogingen voor beschermde artikelen, welke toch nog veel werden ingevoerd, zooals lakens, fijne katoenen garens, ijzererts, tabak en wollen kleedingstoffen.

Een vast uitgesproken karakter droeg de tariefwet van 1883 niet, maar ze was een nieuwe zege voor de Protectionisten op de onderling verdeelde Democraten. Dit gebrek aan eensgezindheid bleef ook in de volgende jaren bestaan en was oorzaak, dat niettegenstaande zij aan het roer waren, al hun pogingen tot matiging der rechten mislukten [4]).

Een goede kans werd hun in de zitting 1887—'88 geboden. De Democratische President Cleveland hield een groote rede bij de

---

1) Bleef prohibitief.

2) Op de lagere kwaliteiten wol bleef een prohibitief recht.

3) Om een voorbeeld te noemen: het recht op goedkoope katoenen goederen werd met 50 % verlaagd. Deze goederen werden echter haast niet ingevoerd, ja werden zelfs momenteel uitgevoerd op groote schaal.

4) Morrison probeerde het tot drie malen toe. De eerste keer in 1884 stelde hij een horizontale reductie van 20 % voor, en een uitbreiding der vrije lijst. Twee jaren later gold het meer speciaal een reductie van 20 % op suiker uit landen, waar geen uitvoerrechten op dat artikel werden geheven. Bijna tegelijkertijd deed de Republikein Gorman in den Senaat een voorstel tot heffing van een surtaxe van 20 % op waren en goederen, de producten van landen ten Oosten van Kaap de Goede Hoop (behalve wol, ruwe katoen en ruwe zijde), wanneer deze werden ingevoerd van plaatsen ten Westen van genoemde Kaap. Voor Morrison was dit een aanleiding om zijn ontwerp in minder vrijzinnigen vorm ten derden male in te dienen. Doch tevergeefs: beide ontwerpen gingen den doofpot in.

opening van het Congres ten gunste van een reductie der rechten [1]). Deze rede geeft een goed denkbeeld van de opvattingen der Amerikaansche „vrijhandelaars" [2]) en wijst duidelijk de scheiding tusschen de twee groote partijen: de Republikeinen (protectionisten) en de Democraten (vrijhandelaars) aan.

Enkele citaten uit de boodschap van Cleveland mogen hier hun plaats vinden:

„It is not proposed to entirely relieve the country of this taxation [3]). It must be extensively continued as the source of the Government's income, and in a readjustment of our tariff the interests of American labour engaged in manufacture should be carefully considered, as well as the preservation of our manufactures. It may be called Protection, or by any other name, but relief from the hardships and dangers of our present tariff laws should be devised with especial precaution against imperrilling the existence of our manufacturing interests. But this existence should not mean a condition which, without regard to the public welfare as a national exigency, must always insure the realisation of immense profits instead of moderately profitable returns. We are in the midst of centennial celebration, and with becoming pride we rejoice in American skill and ingenuity, in American energy and enterprise, and in the wonderful natural advantages and resources developed by a century's national growth. Yet when an attempt is made to justify a scheme which permits a tax to be laid upon every consumer in the land for the benefit of our manufactures quite beyond a reasonable demand for governmental regard, it suits the purposes of advocacy to call our manufactures infant industries, still needing the highest

[1]) Zie Congressional Record, vol. XIX, part 1, p. 10—11; Ashley, p. 196.

[2]) Hetgeen in Amerika onder vrijhandel en onder protectie wordt verstaan, vindt men duidelijk uitgedrukt aan het einde van de „History of the Customs Tariff Legislation of the United States", Executive Documents, 42nd Congress, 2nd session, 1871—'72, vol. IX, no. 109, p. CXCVI. Wij kunnen echter wel vaststellen, dat de Amerikaansche vrijhandelaars naar onze begrippen nog ver van de vrijhandelsgedachte afstaan.

[3]) Bedoeld wordt de belasting van goederen voor eigen verbruik, welke in het buitenland worden geproduceerd.

and greatest degree of favour and fostering care that can be wrung from federal legislation. It is a condition which confronts us, not a theory. The simple and plain duty which we owe the people is to reduce taxation to the necessary expenses of an economical operation of the Government.

These things can and should be done with safety to all our industries, without danger to the opportunity for remunerative labour which our working men need, and with benefit to them and all our people, by cheapening their means of subsistence and increasing the measure of their comforts".

Als direct gevolg van deze boodschap diende Roger Q. Mills, voorzitter van het „Committee on Ways and Means", in Maart 1888 een ontwerp in [1]), waarbij vele grondstoffen werden vrijgesteld (o.a. wol, jute, indigo, enz.) en talrijke rechten werden verminderd o.a. die op wollen goederen, katoenen stoffen, ijzer, aardewerk, suiker [2]) en tabak [3]).

De oppositie plaatste in dezelfde zitting hiertegenover de z.g. „Senate Bill", welke verschillende verhoogingen van rechten inhield.

Beide wetsontwerpen werden afgestemd. Bij de verkiezingen van 6 November 1888 kregen de Republikeinen weer de macht in handen en de kans om aan Cleveland's rede gehoor te geven was voorbij.

In welke richting zou nu de tariefherziening worden gestuurd? De inkomsten waren overvloedig en behoefden geen vermeerdering. Toch wilden de Republikeinen het tarief niet verlagen, ja, zij wilden zelfs trachten het in verschillende onderdeelen nog te verhoogen. Hoe kon dit nu theoretisch worden gerechtvaardihd? Een beroep op de kinderjaren der industrie was natuurlijk buitengesloten. Daarentegen was het argument van bescherming van den goed betaalden Amerikaanschen arbeider tegen den slecht gesalarieerden Europeeschen nog steeds van kracht. Verder

---

1) Ashley, p. 198; Taussig, p. 254—255.

2) Het recht op suiker zou met ± 22 % worden verlaagd, mits het invoerend land zelf geen in- of uitvoerrechten hief.

3) $ 0.35 per pond.

wezen de protectionisten op de noodzakelijkheid van een sterke ontwikkeling der binnenlandsche markt en op het nut eener volkomen economische onafhankelijkheid van het buitenland. De protectie was een middel tot progresssieve maatschappelijke ontwikkeling [1]). Speciaal de landbouwers dienden in bescherming te worden genomen. Hunne uitvoeren werden nl. bemoeilijkt door de verhoogde rechten, welke de meeste Europeesche landen hadden gelegd op granen en vleesch, ter bescherming van hun eigen agrariërs tegen de scherpe Amerikaansche mededinging: de uitvoer van grondstoffen, welke van 1870 tot 1880 nog gestegen was van 361 millioen dollar tot 686 millioen, was in 1889 weer gedaald tot 532 millioen. Naast deze bemoeilijking van den afzet kwam in de laatste jaren een toenemende buitenlandsche concurrentie, voornamelijk van Canada. Voor de landbouwende klasse gold dus zeker het argument van noodzakelijke ontwikkeling der binnenlandsche markt.

In de nieuwe tariefwet, de Mc. Kinley-Act, van 1 October 1890 zijn de nieuwe denkbeelden neergelegd. Zij was in lange jaren de eerste tariefwet, welke weer een algemeen duidelijk uitgesproken karakter droeg. De voornaamste veranderingen kunnen onder vijf hoofden worden gebracht [2]):

1⁰. verlaagde rechten, teneinde het surplus van de schatkist te verminderen (ruwe suiker werd op de vrije lijst geplaatst, geraffineerde suiker betaalde $^1/_2$ \$ cent per pond; de binnenlandsche producten werden geholpen door premies);

2⁰. verhoogde rechten ten bate der beschermde industrieën: wol (32 à 50 %), wollen goederen (vooral verhoogingen voor de betere kwaliteiten, systeem van sliding scale) [3]), katoenen stoffen, aardewerk en glas;

3⁰. verminderde rechten voor producten van industrieën, welke

[1]) Ashley, p. 226.

[2]) Mayo-Smith and Seligman, S. 25; Taussig, p. 250—283; Ashley, p. 204—212. De wet werd betiteld: „A bill to reduce the revenue, and equalize duties on imports, and for other purposes."

[3]) De wol-industrie was sedert 1883 in verval geraakt en moest nu weer worden opgebeurd. De rechten werden verhoogd tot die van vóór 1883.

op zich zelf konden staan (dit betrof speciaal de ijzer- en staalindustrie; alleen de aan de kust gelegen fabrieken profiteerden nog van de protectie);

4⁰. verhoogde rechten, om nieuwe industrieën te scheppen (een recht van 70 % op tinnen platen);

5⁰. verhoogde rechten uit politieke overwegingen, bv. voor landbouwproducten (speciaal gerst) [1]).

De scheepsbouw werd bevorderd door drawbacks op alle benoodigde grondstoffen.

Tenslotte bevatte sectie 3 een reciprociteits-clausule. De President mocht supplementaire rechten heffen op producten (suiker, thee, koffie, huiden) van landen, welke de Vereenigde Staten niet op een behoorlijken voet van wederkeerigheid behandelden.

Deze clausule, welke speciaal tegen de Zuid-Amerikaansche staten was gericht, bood een economisch voordeel boven de gewone reciprociteit, waarin twee staten elkaar wederkeerig enkele tariefreducties toestaan. In het laatste geval verkrijgt in den regel het andere land de voordeelen, zonder dat de inlandsche consument er van profiteert. Alleen wanneer het bewuste land een overwegende hoeveelheid van een artikel levert, zal de prijs in het binnenland dalen. Sectie 3 daarentegen zou het volgende effect hebben: de producten van het getroffen land werden geweerd, terwijl als regel de binnenlandsche prijs onveranderd bleef op het lagere niveau, ontstaan door de tariefreducties. Alleen wanneer het bewuste land een overwegende hoeveelheid leverde, zouden de prijzen er door worden beïnvloed. Sectie 3 dwong dus tot concessies [2]).

Het administratief gedeelte der tariefwet werd afzonderlijk behandeld [3]) en onderging talrijke veranderingen, vergeleken bij

Wol productie in de U. S. (in ponden)

1860 - 60 millioen	1879 - 232 millioen
1869 - 162 „	1884 - 308 „
1874 - 181 „	1889 - 265 „ .

[1]) In het belang der agrariërs.

[2]) Zie over sectie 3 hierna bij de onderhandelingen op grond van deze bepaling, blz. 111 vlg.

[3]) De „Customs Administrative Law" trad reeds 1 Augustus in werking.

vroegere regelingen. Het was vrij ingewikkeld, gaf ruimschoots gelegenheid tot knoeierijen, stelde zware boeten in en vorderde de aanwezigheid van schatters in elke haven.

Keeren we nu tot het jaar 1882 terug, het tijdstip, waarop de Amerikaansche tariefcommissie bezig was met de voorbereiding der aanstaande herziening. Onder de vele verzoeken, welke uit de kringen van industrie en handel tot haar werden gericht, vraagt dat van de tabaksplanters speciaal onze aandacht [1]). Deze vroegen meerdere bescherming tegen de toenemende concurrentie, welke zij ondervonden van de Sumatra-tabak, en stelden voor 50 % ad valorem te leggen op het bestaande recht van 35 dollarcents per pond. In latere petities werd een recht van $ 1 per pond op Sumatra-tabak gevraagd.

Vanwaar die groote vrees voor invoer onzer tabak? Enkele feiten mogen hier het noodige licht verschaffen.

De tabakscultuur op Sumatra [2]) dateert van 1865. De productie, in den aanvang nog onbeteekenend, begon tegen het einde der zeventiger jaren snel toe te nemen. Bedroeg ze in 1876 nog slechts 29.000 balen, in 1883 was ze reeds tot 100.000 balen gestegen. De uitvoer naar Amerika, die geheel via Nederland geschiedde, hield met deze groeiende productie gelijken tred. Hij bedroeg achtereenvolgens in de jaren 1881—'83 : 2877, 6797 en 21.951 balen [3]). In laatstgenoemd jaar deed zich de gunstige invloed van de opheffing der 10 % differentieele rechten, welke met 1 Januari '83 in de Unie van kracht geworden was, duidelijk gevoelen. Den Amerikaanschen planters sloeg de schrik om het hart. Het was hun nl. bekend, dat onze tabak zeer in den smaak

[1]) Zie over de tabakskwestie, Archief Buitenlandsche Zaken, Dossier B. 26, port. Sumatra-tabak.

[2]) Bell (Amerikaansche gezant in Den Haag) aan Bayard (Staatssecretaris), 14 December 1885, Executive Documents, 49th Congress, 1st session, 1885—'86, vol. XXXIII, no. 179 en 254. Zie ook een memorie van de firma Laarman & Co. te Amsterdam d.d. 17 Januari 1883, Buit. Z. 1883, exh. Januari 19, no. 607. Een uitgebreide beschrijving van de tabakscultuur vindt men in Van Gorkom, deel III, blz. 5—163.

[3]) Buit. Z. 1887, exh. April 23, no. 3736.

viel en dat de kwaliteit die van de Amerikaansche overtrof [1]). Vandaar, dat zij aandrongen op bescherming hunner belangen.

De voorgestelde verhooging, welke werd aangenomen, zou ongetwijfeld schadelijk werken op onzen uitvoer naar het nieuwe Amerikaansche afzetgebied; te meer, daar voor de Cubaansche tabak een gunstiger tariefbepaling was opgenomen, die de kans, dat de onze van de markt zou worden verdreven, aanmerkelijk vergrootte.

Op het eerste gezicht was er geen sprake van een differentieele behandeling ten voordeele van Cuba- en ten nadeele van Sumatra-tabak. Het recht op tabak in bladeren werd aanzienlijk verhoogd, maar dit gold voor alle tabak, zonder onderscheid van herkomst. De betreffende paragraaf [2]) der wet van 1883 (3 Maart) luidde: „Leaf tobacco of which 85 % is of the requisite size and of the necessary fineness of texture to be suitable for wrappers, and of which more than 100 leaves are required to weigh a pound, if not stemmed, 75 cents per pound, if stemmed $ 1 per pound". Alle andere onbewerkte tabak in bladen betaalde $ 0.35 per pond.

Evenwel bij nadere beschouwing blijkt, dat deze bepaling ons zeer gevoelig moest treffen. In verband toch met de kwaliteit der tabak zou Nederland steeds het hoogere recht moeten betalen en zou de Havanna tegen $ 0.35 kunnen worden ingevoerd [3]).

---

[1]) Er dient op te worden gewezen, dat wij ook alleen de prima sorteeringen stuurden, welke met zorg geoogst en verpakt werden, en van betere kleur waren. De vrees der Amerikaansche planters, dat binnenkort onze geheele oogst naar Amerika verkocht zou worden, was dus ongegrond. Ook kon de productie van prima soorten niet veel worden uitgebreid.

[2]) Paragraaf 246; zie Buit. Z. 1883, exh. Maart 29, no. 3000. De debatten in den Senaat vindt men in den Congressional Record 1883, vol. XIV, part 2, p. 1897-1906 (o.a. artikel van Oscar Hammerstein in het U. S. Tobacco Journal). De bedoeling van de bewuste bepaling, n.l. om den invoer van Sumatra-tabak te belemmeren, springt duidelijk in het oog. Immers, de voorwaarde van de 85 % en het gewicht der tabaksbladeren werd eerst later ingelascht, toen erop werd gewezen, dat anders ook de invoer van Havanna-tabak er onder zou lijden.

[3]) In Amerika stemde ook lang niet iedereen met deze bepaling in. De New-Yorksche handelaren noemden haar „a shame and a disgrace".

In de praktijk zou bovengenoemd voorschrift echter wel zijn te ontduiken door verschillende verpakking. Men maakte bv. door vermenging van fijn met grof blad een baal, waarvan minder dan 85 % bladeren waren, die per 100 stuks minder dan één pond wogen, en zorgde er voor, dat van de geheele baal gemiddeld 100 bladeren zwaarder wogen dan één pond; aldus zou men slechts $ 0.35 per pond behoeven te betalen. Zulk een ontduiking nam echter niets van het differentieele karakter van de geheele regeling weg. Zoolang onze handel niet werd geschaad, onthield de Nederlandsche regeering zich van een officieel protest, hoewel de maatregel eigenlijk in strijd was met den geest van het tractaat van 1852. En in den eersten tijd was er werkelijk geen reden tot klagen. Geregeld vond invoer plaats tegen $ 0.35. Zelfs kwam er een beslissing van het Departement van de Schatkist, waarbij dergelijke verpakking werd toegelaten tegen het lage recht [1]).

Doch dit was juist het verraderlijke van de geschiedenis. Na deze decisie toch was het te voorzien, dat al onze Sumatra-tabak in dergelijke verpakkingen zou worden verstuurd.

Plotseling nu werd deze tabak, onverschilllig in welke verpakking ook, aan het recht van $ 0.75 onderworpen [2]). Deze handelwijze werd eenigen tijd later door een uitspraak van den Secretaris van de Schatkist [3]), die dus in tegenspraak was met zijn verklaring van een half jaar te voren, bekrachtigd. Hoe ongunstig het er thans ook voor onze tabaks-export naar Amerika scheen uit te zien, veel schadelijke gevolgen kon men nog niet waarnemen. De uitvoer, die in 1884, tengevolge van de bestaande onzekerheid, was verminderd van bijna 22000 balen tot 14128,

---

1) Beslissing van 10 November 1883, Buit. Z. 1884, exh. Januari 17, no. 626.

2) Request van de firma Wüste en Hintzen, tabakshandelaren te Amsterdam, Buit. Z. 1884, exh. Januari 18, no. 635.

3) Uitspraak van 2 Mei 1884, Buit. Z. 1884, exh. Juni 2, no. 5337. Een wetsontwerp, dat 25 Februari was ingediend tot wijziging van de bepalingen op den invoer van tabak en voornamelijk was gericht tegen de wijze, waarop den laatsten tijd Sumatra-tabak werd verpakt, mislukte. Buit. Z. 1884, exh. Mei 6, no. 4406.

nam in 1885 weer tot 25.522 balen toe. Bij ons verstond men de kunst van verpakken [1])!

Deze stijgende invoer bleef niet zonder uitwerking op den stand der Amerikaansche tabaksmarkt. De prijzen van het inlandsche dekblad werden er door gedrukt, hetgeen tot toenemende oppositie leidde. De tabaks-handelaren sloten zich bij de planters aan en voorgesteld werd om alle dekbladeren, zonder onderscheid van fijnheid of gewicht, aan een invoerrecht van $ 1.— te onderwerpen [2]). Alleen Havanna-tabak zou $ 0.35 per pond blijven betalen. Dit kon geschieden zonder eenig bezwaar, aldus de couranten, immers de tusschen Nederland en de Vereenigde Staten bestaande tractaten bevatten geen meest-begunstigings-clausule [3]).

De Nederlandsche pers, die zich druk met de kwestie bezig hield, kwam tegen deze voorstelling in verzet. Het Handelsblad wees er op [4]), hoe, ofschoon de meest-begunstigings-clausule niet was opgenomen, de aanhef van de overeenkomst van 1852, beoogende „den handel tusschen beide landen op een voet van grootere wederkeerige gelijkheid te brengen", ons toch op een andere behandeling aanspraak gaf. En het Vaderland merkte terecht op [5]), dat het haast niet was aan te nemen, dat Amerika, nu eindelijk na lange besprekingen de differentieele rechten voor den indirecten aanvoer van thee en koffie waren vervallen, omdat Nederland alle differentieele rechten in zijn koloniën had opgeheven, dat het zich thans het recht zou aanmatigen om op een nieuw artikel een soortgelijke belasting te leggen.

Inmiddels ging de Nederlandsche regeering de zaak ter harte nemen. Zij was eensgezind in deze opinie, dat, mochten eventueel de voorstellen der Amerikaansche planters worden aangenomen, wij dan niet lijdelijk konden toezien. Maar wat viel

---

[1]) Buit. Z. 1884, exh. Juni 28, no. 6220, en Buit. Z. 1887, exh. April 23, no. 3736.

[2]) Buit. Z. 1885, exh. December 14, no. 11307.

[3]) „The Tobacco Leaf" van 21 Nov. 1885, Buit. Z. 1885, exh. December 23, no. 1597.

[4]) Handelsblad van 9 December 1885.

[5]) Vaderland van 14 December 1885, 2de blad.

er in dezen te doen? Hierover liepen de denkbeelden zeer uit-een. Verschillende voorstellen zoowel van particuliere zijde als uit regeeringskringen, meest bestaande uit retorsie-maatregelen, werden gedaan, waarvan enkele hier nader beschouwd moeten worden.

In de eerste plaats dan zouden wij het invoerrecht op Amerikaansche (vnl. Maryland-) tabak op gelijke wijze kunnen verhoogen. Dit voorstel, reeds dagteekenend van 1882, toen men in afwachting was welke veranderingen er in het Amerikaansche tarief zouden worden gebracht, kon Nederland geen nadeel berokkenen [1]). Immers de Maryland-tabak, welke voornamelijk door de minder gegoede klassen werd gebruikt, zou gemakkelijk vervangen kunnen worden door tabak uit Java, Hongarije, Turkije, Rusland, enz [2]). Onze scheepvaart zou er evenmin onder lijden, daar het Amerikaansche product geheel in vreemde schepen naar Nederland werd vervoerd.

Tegen dit voorstel viel echter wel een enkele bedenking in te brengen, deze nl., dat het verhoogde recht, wilde het eenige uitwerking hebben, minstens f 15,— per 100 K.G. zou moeten bedragen; dit zou aan de grens scherpe controle noodig maken, en belemmeringen en oponthoud veroorzaken; bovendien zou de maatregel Amerika weinig schaden, daar in 1884 van den geheelen tabaks-uitvoer der Vereenigde Staten slechts voor ruim f 2 millioen, d.i. 4 %, naar Nederland ging [3]). Beter resultaat ware dan ook te verwachten [4]) van een sterk verhoogd recht op af-

---

[1]) Dit dient uitdrukkelijk vermeld te worden, daar bijna iedere retorsie-maatregel ook voor het land, dat ze neemt, schadelijk is.

[2]) Zie memorie van de firma Laarman & Co. te Amsterdam, van 17 Jan. 1883, Buit. Z. 1883, exh. Januari 19, no. 607; en een schrijven van J. T. Cremer van 27 December 1885, Buit. Z. 1885, portefeuille Sumatra-tabak, niet geëxhibiteerd.

[3]) Advies van den Minister van Handel en Nijverheid, Buit. Z. 1886, exh. Januari 7, no. 150.

[4]) Aldus de Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid. Men zou een recht van f 12,— per 100 K.G. voor gekorven tabak kunnen heffen. België, dat met Nederland de voornaamste afnemer was, zou zulks dan ook wel doen. Behalve dat een dergelijke maatregel onwettig was,

val van tabak („cuttings" of „coupures"), dat bij ons vrij veel uit Amerika werd ingevoerd.

De Minister van Financiën voelde het meest voor retorsie in dezen vorm, dat — overeenkomstig een indertijd door onzen gezant in Amerika geopperd denkbeeld [1]) — een verhoogde belasting op den invoer van petroleum in Nederlandsch Oost-Indië zou worden geheven. Elk voorstel, zoo redeneerde hij, waarbij opnieuw een differentieel recht werd ingevoerd, verdiende uit een oogpunt van algemeene handelspolitiek afkeuring. Sedert jaren hadden we nl. afstand gedaan van het stelsel van differentieele invoerrechten, hetwelk in onze handelswetgeving alleen nog te vinden was in artikel 8 der wet van 8 Augustus 1850, gekeerd tegen differentieele behandeling onzer vlag, waarvan echter nog nimmer gebruik was gemaakt. Indien wij er nu toe terugkeerden, dan zou dit steun geven aan de protectionisten.

De Minister van Koloniën adviseerde tenslotte weer anders [2]). Een verhooging van het recht op petroleum als retorsie-maatregel, zoo oordeelde deze, zou schadelijke gevolgen met zich brengen. Daarentegen werd met vermijding van het min of meer vijandige karakter, dat elke dergelijke maatregel draagt, hetzelfde bereikt door in de aanhangige voordracht tot wijziging van het Indische tarief een verhooging van het recht op petroleum tot f 2.— per H.L. voor te stellen. Het zou een fiscale

---

vraagt men zich bij het lezen van dit voorstel af, wat België er toe zou leiden ons voorbeeld te volgen.

Overigens voelde de Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid niet veel voor retorsie. Al verloren wij het Amerikaansche débouché, wat dan nog? Onze tabak was zeer gewild, hetgeen uit de volgende cijfers betreffende de verkoopen op de Nederlandsche markt voldoende blijkt:

in 1870 bedroegen deze 3.114 pakken ter waarde van $1/2$ millioen gulden
„ 1884 „ „ 125.476 „ „ „ „ 28 „ „ .

Ongetwijfeld zou ze op andere markten afzet vinden.

[1]) U. S. Tobacco Journal van 30 December 1882, waarin een onderhoud van Van Weckherlin met een reporter van dat blad. Zie voor advies Minister van Financiën, Buit. Z. 1885, exh. December 31, no. 11.775.

[2]) Buit. Z. 1886, exh. Januari 12, no. 276.

maatregel zijn, die eenigszins tegemoet moest komen aan de vermindering van inkomsten, welke voortvloeide uit de voorgestelde verlaging van uitvoerrechten op koffie, thee en suiker. De handel zou er niet door worden belemmerd, daar het artikel onmisbaar was, en de bevolking deze belasting zeer wel kon dragen [1]).

De regeering besloot dit laatste advies te volgen en diende een voorstel tot wijziging der Indische tariefwet in, tegelijkertijd met een ander, waarbij het invoerrecht op petroleum ook in Nederland werd verhoogd [2]).

In Amerika maakten deze beide wetsontwerpen een slechten indruk, dien een onderhoud tusschen onzen Minister van Buitenlandsche Zaken en den Amerikaanschen gezant niet vermocht weg te nemen, en waardoor de onderhandelingen over de tabaksrechten zeer werden bemoeilijkt [3]). De Amerikanen konden zich niet los maken van de gedachte van retorsie onzerzijds. Ten

---

[1]) Verzameling van stukken de tabak- en petroleumkwestie betreffende, Executive Documents, 49th Congress, 1st session, vol. XXXIII, no. 179. De Amerikanen zagen in het verhoogde recht op petroleum (dat later in een accijns veranderd werd, wel het beste bewijs, waarvoor het diende) een retorsie-maatregel. Ze beschouwden het als prohibitief (Bayard aan Bell, 8 December 1885) en wezen op het nadeel voor den Amerikaanschen handel, dat hiervan het gevolg zou zijn; van den uitvoer van $ 2.103.066 naar Nederlandsch Oost-Indië viel $ 2.024.732 op petroleum. Tegelijkertijd spaarden ze zich geen moeite om het liberale karakter van het Amerikaansche tarief aan te toonen, terwijl ze onze handelspolitiek in een minder gunstig daglicht stelden. Het onjuiste in hun standpunt en het verkeerde hunner conclusies werd hun door Van Karnebeek, den Minister van Buitenlandsche Zaken, onder het oog gebracht (Van Karnebeek aan Bell, 18 Januari 1886); ook de inconsequentie in hun betoog: een recht van f 2.— per H.L. noemden ze prohibitief, doch in het Spaansch-Amerikaansch verdrag van 18 November 1884 (voor Cuba en Porto Rico) werd een minstens even hoog recht aangenomen. Later bleek, dat de Amerikaansche gezant bij het indienen van zijn protest minder als vertegenwoordiger van zijn regeering, dan wel als afgezant van de Standard Oil Company was opgetreden (Buit. Z. 1886, exh. Febr. 18, no. 1946).

[2]) Buit. Z. 1886, exh. Januari 21, no. 630.

[3]) De woorden van den Minister van Buitenlandsche Zaken werden door

onrechte, want onze pogingen waren er in de eerste plaats op gericht om langs vriendschappelijken weg tot overeenstemming te geraken. Zelfs waren wij geneigd tot een prijsgeven van de voorgestelde verhooging van het recht op petroleum in Nederland [1]).

Ondertusschen zaten in Amerika de geïnteresseerden bij de tabak niet stil. Herhaaldelijk werden pogingen gedaan om de rechten op tabak te verhoogen [2]). Deze bleven evenwel zonder resultaat, hetgeen onder meer moet worden toegeschreven aan het verzet der sigarenfabrikanten, die belang hadden bij een lagen prijs voor Sumatra-tabak. Immers het Amerikaansche publiek vroeg een goede sigaar, voor welker bereiding de fabrikanten grootendeels waren aangewezen op Sumatra-tabak.

Bleef aldus het recht onveranderd, de voorschriften betreffende de wijze, waarop de verschillende verpakkingen werden aangeslagen, ondergingen herhaaldelijk verandering, en steeds in ons nadeel [3]).

---

den Amerikaanschen gezant verkeerd uitgelegd, hoewel niet ontkend mag worden, dat eerstgenoemde zich minder voorzichtig had uitgelaten. Zie Buit. Z. 1886, exh. Maart 29, no. 2764 (missive van Bell), en Executive Documents, 49th Congress, 1st session, vol. XXXIII, no. 254, en vol. I, p. 583.

1) Buit. Z. 1886, exh. Januari 21, no. 630.

2) Voorstel van 11 Januari 1886, Buit. Z. exh. Februari 1, no. 1008. Het luidde: „the duty on all leaf tobacco contained in any bale, box, package or bulk, any part of which is suitable for wrappers, shall be $ 1.50 a pound, and if stemmed $ 2 a pound on the entire content of the box, bale, etc." Het Huis voelde het meest voor een uniform recht van $ 0.75 voor alle tabak in bladeren (Buit. Z. 1886, exh. Maart 2, no. 1981). Andere voorstellen werden ingediend op 6, 7, 18 en 26 Januari, 8 Maart en 16 Juni. Zie Congressional Record 1886, vol. XVII, part I, p. 478, 523, 524, 728, 883 en 2195.

3) De eerste maal geschiedde dit bij een circulaire van het Departement van de Schatkist van 3 Februari 1886. Voortaan zou niet meer het pak, maar het pond als eenheid gelden. Alle soorten zouden gesplitst worden, en ieder afzonderlijk betaalde het verschuldigde recht van $ 0.35 of $ 075. Later, den 20sten Juni 1887, werden deze instructies eenigszins vereenvoudigd: vanaf dien datum behoefden niet meer alle pakken afzonderlijk onderzocht te worden, maar kon de Amerikaansche douane volstaan met er

Ook op andere wijze trachtte men den invoer onzer tabak te bemoeilijken. Zoo schreef een instructie van 17 November 1887 [1]) voor, dat de importeur van Sumatra-tabak niet meer kon volstaan met $ 0.35 per pond te deponeeren om later eventueel bij te passen, maar dat hij beginnen moest met $ 0.75 per pond te storten. Hier kwam men er dus openlijk voor uit, dat de Sumatra-tabak geweerd moest worden. Een officieel protest [2]) kon onzerzijds nu niet achterwege blijven en was te meer op zijn plaats, wijl President Cleveland juist een vermindering van invoerrechten had aangekondigd [3]), en ons dus een goede gelegenheid had geboden om de geheele kwestie uit de wereld te helpen. De in het voorjaar van 1888 ingediende Mills-Bill [4]) liet het beding nopens de 85 % — welke voor de grootte en de samenstelling der bladeren werden vereischt om als dekblad te worden aangeslagen — vervallen. Toen deze wet werd afgestemd [5]) en de Republikeinen de macht weer in handen kregen, werden nieuwe voorstellen gedaan om het recht op $ 2 per pond te brengen; de couranten spraken zelfs al van $ 2.50. Voor sigaren werd een recht van $ 4.50 per pond plus 25 % ad valorem gevraagd (tot nu toe had dit recht $ 2.50 plus 25 % bedragen) [6]). Niet onver-

enkele uit de partij te nemen, voor die enkele de verhouding van zware en lichte bladeren vast te stellen, en deze toe te passen op het geheel. Een beslissing van 1 Augustus d.a.v. week van de Juni-instructie weer in zooverre af, dat nu elk blad op zichzelf beschouwd zou worden, terwijl vroeger de baal als één geheel werd genomen.

1) Buit. Z. 1888, exh. Januari 30, no. 910.

2) Buit. Z. 1888, exh. Mei 5, no. 4115. Het officieele protest (bijlage II) ontbreekt.

3) Zie hiervóór blz. 79, en het onderhoud van Van Weckherlin met den Staatssecretaris, Buit. Z. 1888, exh. Januari 30, no. 910.

4) Zie blz. 80.

5) Zie blz. 80.

6) Het eigenaardige van al die voorstellen was, dat hier protectie werd gevraagd voor een inlandsche industrie, die goedkooper werkte dan de buitenlandsche (Amerikaansche tabaksbladeren waren goedkooper dan b.v. Sumatra-tabak), terwijl het doel van protectie juist is om inlandsche industrieën, die duurder werken dan de buitenlandsche, tegen vreemde concurrentie te beschermen.

deeld gunstig werden deze voorstellen ontvangen. Noch Mc. Kinley, de voorzitter van het „Committee on Ways and Means", noch Blaine, de Staatssecretaris, behoorden tot de voorstanders [1]). Ook verschillende couranten verdedigden een gematigd recht van b.v. slechts $ 0.50 [2]), en tenslotte was de Standard Oil Company op onze hand, natuurlijk uit eigen belang, daar ze vreesde voor een verhooging van het recht op petroleum in Nederlandsch Oost-Indië. Veel heeft die hulp ons echter niet mogen baten, daar het hooge recht is aangenomen [3]).

De betreffende paragrafen in de Mc. Kinley-Act luidden, sect. 242: „Leaf tobacco suitable for cigar wrappers, if not stemmed, $ 2 per ℔, if stemmed $ 2.75 per ℔: provided that if any portion of any tobacco imported in any bale, box or package, or in bulk shall be suitable for cigar wrappers, the entire quantity of tobacco contained in such bale, box or package, or bulk shall be dutiable; if not stemmed, at $ 2 per ℔;" sect. 243: „All other tobacco in leaf, unmanufactured and not stemmed, $ 0.35 per pound, if stemmed $ 0.50".

Het was een aanmerkelijke verhooging, welke reeds, voordat ze definitief was aangenomen, aanleiding gaf tot groote speculaties. Allerwege werd sedert den aanvang van 1890 tabak gekocht, teneinde ze, wanneer het nieuwe recht was goedgekeurd, tegen de dan onvermijdelijk geldende hoogere prijzen van de hand te zetten [4]).

Erkend moet worden, dat onder deze wet de invoer van

---

[1]) Buit. Z. 1890, exh. April 1, no 3206.

[2]) New-York Herald van 3 April 1890. De schrijver van het artikel beweerde, dat een hoog recht den invoer toch niet zou verhinderen. Alleen de Amerikaansche tabaksindustrie zou er de dupe van zijn. Ook het geknoei en de omkooperij zouden sterk toenemen.

[3]) 21 Mei in het Huis, 30 Augustus door den Senaat; Buit. Z. 1890, exh. September 12, no. 8913.

[4]) Om een voorbeeld te nemen: de reeders van het stoomschip Spaarndam, dat 17 September 1890 met tabak van Rotterdam vertrok en 29 September (dus juist vóór de invoering der nieuwe wet op 1 October) in Amerika aankwam, verdienden meerdere millioenen. De kapitein kreeg $ 25000, die hem telegrafisch waren beloofd, wanneer hij vóór 1 October aankwam.

Sumatra-tabak niet is verminderd. Een uitzondering vormde het jaar 1892, toen de „General Board of Appraisers" [1]) besliste [2]), dat Havanna-tabak voor binnenwerk, waarvan slechts 15 % geschikt was voor dekblad, tegen $ 0.35 moest worden toegelaten. Een onderscheid werd dus gemaakt tusschen Havanna-tabak en andere tabakken. Volgens den Amerikaanschen Staatssecretaris kon de 15 % der Havanna-tabak, die geschikt was voor dekblad, alleen voor het maken van minderwaardige sigaren gebruikt worden, en zouden andere tabakssoorten daar niet door worden benadeeld [3]). Wij kwamen hier echter tegen op [4]) en het gelukte ons genoemde decisie ook toepasselijk te doen verklaren op Sumatra-tabak van gelijk karakter en gelijke kwaliteit [5]). De invoer van Sumatra-tabak nam sedert weer toe [6]).

Vooruitloopende op de algemeene bespreking der Amerikaansche tariefwetten zullen we even zien, wat de Wilson-Act van 1894, de eerste democratische tariefwet na den burgeroorlog, aan de tabaksrechten wijzigde. Dat er een verlaging zou komen, was te voorzien. Reeds in 1893 is er een voorstel ingediend om een uniform recht van $ 0.35 per pond in te voeren [7]), doch dit is verworpen. Het Wilson-ontwerp week hier dan ook van af en kwam met een recht van $ 1 op dat deel van alle tabaksbladeren, dat was „commercially known to be wrapper tobacco, and suitable for cigar wrappers" [8]). Hier werd dus een nieuw criterium voor de bepaling van het recht ingevoerd: voortaan was

---

1) D.i. het rechtskundig lichaam, dat beslist over alle kwesties, welke rijzen over de toepassing en uitlegging van het tarief door de tolbeambten, en, dit in het voorbijgaan, nog al eens afwijkt van het regeerings-standpunt.

2) Beslissing van 12 Januari 1892, Buit. Z. 1892, exh. Maart 29, no. 3757 en April 20, no. 4590.

3) Buit. Z. 1892, exh. Juni 14, no. 6589.

4) Nota's van 21 April (Buit. Z. 1892, exh. Mei 6, no. 5239) en 21 Juni 1892 (Buit. Z. 1892, exh. Juli 7, no. 7520).

5) Nota van Blaine van 11 Juli 1892, Buit. Z. 1892, exh. Augustus 2, no. 8574.

6) Buit. Z. 1892, exh. November 14, no. 12788. Zie ook tabel op blz. 94.

7) Buit. Z. 1893, exh. October 6, no. 11068.

8) Buit. Z. 1894, exh. Januari 8, no. 321.

het blad de eenheid, niet de baal. In den Senaat werd het recht verhoogd tot $ 1.50 [1]).

Zien we thans naar den invloed, welken de tabakskwestie heeft uitgeoefend. De vraag, in hoeverre de Nederlandsche tabakshandel er door benadeeld is geworden, kan het best beantwoord worden aan de hand der invoercijfers van Sumatratabak in de Vereenigde Staten [2]):

Jaar eindigend 30 Juni

1881 —	140.665 $	
1882 —	487.127	
1883 —	2.942.148	wet van 3 Maart 1883.
1884 —	480.702	ongunstige uitspraak van den Secretaris van de Schatkist van 2 Mei 1884.
1885 —	1.881.494	
1886 —	3.394.156	circulaire van 3 Februari 1886.
1887 —	3.651.349	idem van 20 Juni 1887.
1888 —	5.634.765	beslissing van 1 Augustus en instructie van 17 November 1887.
1889 —	4.333.463	
1890 —	9.037.388	
1891 —	4.682.493	1 October 1890, de Mc. Kinley-Act.
1892 —	1.899.721	8 Februari 1892, uitspraak van den „General Board of Appraisers".
1893 —	5.078.314	
1894 —	4.543.560	27 Augustus 1894, Wilson-Act.
1895 —	6.687.555	

Deze cijfers rechtvaardigen de conclusie, dat alle pogingen

---

[1]) Als ad-valorem recht uitgedrukt, bedroegen de rechten voor tabaksbladeren, geschikt voor dekblad, gemiddeld onder de

	Mc. Kinley-Act	Wilson- Act
zonder stengel	238.68 %	179.01 %
met stengel	89.93 %	73.10 %.

Onder de Dingley-Act werd het recht $ 1.85 per pond.

[2]) Ontleend aan de Amerikaansche handelsstatistiek. Vóór 1881 was de invoer van geen beteekenis; na 1895 schommelt hij om de 5 millioen dollar tot omstreeks 1905.

om den invoer onzer tabak te weren, op niets zijn uitgeloopen. De daling in 1884 werd veroorzaakt door de bestaande onzekerheid omtrent het te betalen recht bij invoer in de Vereenigde Staten. Ook paste men toen nog niet de later algemeen gebruikte wijze van verpakken toe. Nadat deze in gebruik was gekomen, had geen enkele der Amerikaansche circulaires meer eenige uitwerking. Hetzelfde moet gezegd worden van de Mc. Kinley-Act [1]). Het hooge cijfer voor 1890, het dubbele van andere jaren, was het gevolg van de groote speculatieve aanvoeren, welke het hooge recht der nieuwe tariefwet wilden vookomen om daarna te kunnen profiteeren van de prijsstijging.

De slotsom is dus, dat de invoer gestadig bleef toenemen, waarbij niet uit het oog mag worden verloren, dat in den regel, dank zij de wijze van verpakken, het lage recht werd betaald. De prijzen, die voor Sumatra-tabak werden besteed, waren zeer loonend; de ondernemingen in Deli wierpen goede winsten af. Dit bracht de Amerikanen zelfs op de gedachte maatschappijen op te richten, om plantages op Sumatra te exploiteeren en het product rechtstreeks aan te voeren [2]). Wij meenden dit evenwel te kunnen verbieden in verband met een Amerikaansche wet van 3 Maart 1887, welke aan vreemdelingen het recht „to acquire, hold or own real estate" ontzegde.

Bezien we thans de kwestie van het standpunt der Amerikaansche takakshandelaren. Van den beginne af hadden zij de nadeelige werking der Nederlandsche tabaksinvoeren sterk overdreven. Het staatje aan de ommezijde moge dit verduidelijken [3]).

Uit dat overzichtje blijkt, dat de Sumatra-tabak niet zulk een groote plaats innam, als men wel deed voorkomen. Ook was voor de Vereenigde Staten de uitvoer van tabak veel belang-

---

[1]) De tabaksplanters, die zeer teleurgesteld waren over de werking der wet van 1890, noemden haar naar den voorsteller La Follette: „La Follette's Folly".

[2]) Buit. Z. 1887, exh. April 23, no. 3736.

[3]) Overgenomen uit een vlugschrift van importeurs te New-York van 3 Mei 1890 betreffende het invoerrecht op tabak, Buit. Z. 1890, exh. Juni 10, no. 5673 (port. Handelstractaat V).

rijker dan de invoer [1]). Voorts verloren de meesten, die tegen den invoer van Sumatra-tabak ageerden, uit het oog, dat ± één millioen arbeiders werk vonden in bedrijven, waar Sumatra-tabak tezamen met andere tabak werd verwerkt, en dus groot belang hadden bij het voortbestaan van dien invoer. Tenslotte zou bij een eventueel beëindigen van den import ook de export van Amerikaansche tabak naar Nederland, welke in de periode

Jaar.	Totale invoer van tabak. (in ponden)	Invoer van Cuba-tabak. (in ponden)	Invoer van Sumatra-tabak. (in ponden)	Totale productie van tabak in de U. S. (in ponden)	Uitvoer van binnenlandsche tabak uit de U. S. (in ponden)
1881	7.468.664	6.895.505	573.159	499.880.014	± 227.000.000
1882	11.899.825	10.387.360	1.522.463	513.017.588	± 223.700.000
1883	14.983.136	10.917.635	4.065.496	451.545.641	± 235.600.000
1884	12.935.017	11.703.393	1.231.625	541.504.000	± 192.100.000
1885	12.924.265	9.754.099	3.107.166	562.736.000	± 219.200.000
1886	15.669.570	10.883.666	4.785.904	532.537.000	± 281.700.000
1887	17.519.194	11.830.898	5.688.296	386.240.000	± 293.700.000
1888	18.600.142	11.501.749	7.098.393	563.794.264	± 249.200.000

1880—'85 98.965.868 pond had bedragen, schade lijden, daar in dat geval de Sumatra-tabak voor een groot deel in Nederlandsche behoefte zou moeten voorzien.

Als laatste opmerking over de tabakskwestie zij het ons geoorloofd te constateeren, dat ze een goed voorbeeld geeft van de vaak verkeerde werking van protectionistische rechten. De buitenlander ondervond er geen nadeel van; de productie in het binnenland werd er niet door beschermd; de consument was het kind van de rekening!

Tot slot van dit hoofdstuk zullen we de ontwikkeling bespreken van den handel en de scheepvaart tusschen beide landen gedurende het tijdperk 1850—1890. Reeds dadelijk springt in het

[1]) Protest van Amerikaansche tabaksimporteurs tegen de voorgestelde verhooging op tabak, Buit. Z. 1886, exh. April 2, no. 2918.

oog, dat de vooruitgang in deze periode dien van de eerste helft der negentiende eeuw verre overtreft.

Tot 1850 bleef de waarde van den totalen handel tusschen Nederland en de Vereenigde Staten ongeveer stationnair; in de jaren 1851—'91 vernegenvoudigde ze bijna [1]). Vooral de uitvoer van Amerika naar ons land vertoonde een grooten vooruitgang. Bedroeg deze in 1851 nog slechts $ 2.195.196, in 1891 was hij ruim 24 millioen dollar d.i. ongeveer elf malen zooveel.

Voor de uitvoeren van Nederland naar de Vereenigde Staten waren deze cijfers respectievelijk $ 2.052.706 en $ 12.422.174, hetgeen op een langzamer ontwikkeling wijst. Men behoeft zich over dezen gang van zaken niet te verwonderen. De groote Republiek aan de overzijde van den Oceaan was nog een opkomend land, dat met zijn rijke natuurlijke hulpbronnen en sterk toenemende bevolking ruimschoots gelegenheid bood tot krachtige economische ontplooiing [2]), hetgeen vanzelf een snelle stijging

---

1) Bijlage I.

2) Statistical Abstract of the U.S.; Abstract of the Census of Manufactures; Deckert, Nord Amerika, S. 533—552; Ashley, p. 222—223; Leroy-Beaulieu, Les Etats-Unis au 20 ième siècle.

Een uitzondering op den algemeenen vooruitgang zien we bij de ontwikkeling van de Amerikaansche koopvaardijvloot. Deze had in 1861 haar hoogtepunt bereikt met 5.539.813 ton. Daarna kwam de secessie-oorlog. Door kaperijen en talrijke verkoopen aan het buitenland, vooral aan Engeland, gingen in enkele jaren ongeveer 1.500.000 ton verloren. Na het herstel van den vrede was de toename gering, en in 1890 bedroeg de vloot niet meer dan 4.424.497 ton. Meer speciaal was de handelsvloot voor het overzeesche verkeer sterk achteruitgegaan, vnl. tengevolge van de scherpe buitenlandsche mededinging (de exploitatiekosten van Amerikaansche schepen zijn hooger o. m. door de hoogere gages van het scheepspersoneel). Alle pogingen om haar ontwikkeling te bevorderen door het steunen van den binnenlandschen scheepsbouw liepen op niets uit. De Amerikaansche werven konden niet concurreeren tegen de Engelsche, niettegenstaande de bescherming van regeeringswege. De productiekosten waren te hoog, in verband met de duurdere grondstoffen en de hoogere loonen, welke in dezen tak van bedrijf niet werden opgeheven door grootere „efficiency" der arbeiders (Keiler, American Shipping, p. 98). Het kapitaal, dat in de scheepsbouwondernemingen niet rendeerde, zocht plaatsing in meer voordeelige industrieën en de werven vervielen.

der uitvoeren met zich bracht. Omgekeerd was haar protectionistische handelspolitiek in vele gevallen een belemmering voor een even groote toename der invoeren.

Ook een wet van 10 Februari 1866 (U. S. Statutes at Large, vol. XIV, p. 3), die aan Amerikaansche reeders verbood hun schepen, welke onder vreemde vlag waren gebracht, opnieuw in Amerikaansche registers te laten inschrijven, vermocht niets uit te werken. De meeste reeders waren niet bijzonder gesteld op het varen onder Amerikaansche vlag, daar dit meer nadeelen dan voordeelen bood.

Later trachtte de regeering de Amerikaansche scheepvaart te helpen door subsidieering. Dit was een oud middel, dat reeds in 1845 was toegepast ten gunste van de Ocean Steamship Cy. Thans werden krachtens de Ocean-Mail-Act van 1891 subsidies verleend aan Amerikaansche mailschepen. Toen ook dit niet hielp, besloot de regeering van politiek te veranderen.

Eerst werd bij een wet van 10 Mei 1892 toegestaan, dat in het buitenland gebouwde schepen, welke aan zekere voorwaarden voldeden, in de Amerikaansche registers werden opgenomen. Daarna werd deze gunst bij de wet van 3 Maart 1897 uitgebreid tot Amerikaansche schepen, welke aan vreemdelingen verkocht waren geweest. Een volgende stap in deze richting was de Panama-Canal-Act van 24 Augustus 1912, welke voor alle in het buitenland gebouwde schepen de mogelijkheid openstelde, ingeschreven te worden in het Amerikaansche register, mits ze niet ouder waren dan vijf jaren. Tenslotte werd bij de wet van 18 Augustus 1914 deze laatste beperking ook opgeheven.

Intusschen was de achteruitgang van de vloot na 1861 in het begin der 20ste eeuw weder ingehaald. In 1913 had ze een tonneninhoud van 7.866.527 ton (waarvan ruim 3 millioen ton op de meren en rivieren), en was ze op één na de grootste van de wereld (in 1920 was de vloot 16.324.024 ton groot).

Het aandeel der Amerikaansche schepen in de totale in- en uitklaringen, alsmede in den totalen in- en uitvoer der Unie, is sterk afgenomen, hetgeen de volgende staatjes mogen verduidelijken (ontleend aan Keiler, p. 103—106):

Aandeel van Amerik. schepen in de totale in- en uitklaringen in de Unie

1821 —	90 %	1870 —	38 %
1831 —	77 %	1880 —	19 %
1841 —	69 %	1890 —	23 %
1851 —	62 %	1900 —	22 %
1861 —	70 %	1910 —	22 %
1865 —	47 %		

Aandeel van Amerik. schepen in den totalen in- en uitvoer der Unie

1821 —	88.7 %	1870 —	35.6 %
1831 —	86.5 %	1880 —	17.4 %
1841 —	83.3 %	1890 —	12.9 %
1851 —	72.7 %	1900 —	9.3 %
1861 —	65.2 %	1910 —	8.7 %
1865 —	27.7 %		

Zie overigens het Statistical Abstract of the U. S., waarin een volledige

Een nadere beschouwing van den Nederlandsch-Amerikaanschen handel in de jaren 1850 tot 1890 doet ons zien, dat de artikelen van dien handel in deze periode een belangrijke wijziging ondergingen [1]).

a. Uitvoer van Amerika naar Nederland.

Omstreeks 1850 bestond deze voornamelijk uit tabak, katoen en granen. Tezamen leverden ze ongeveer 85 % van den geheelen uitvoer.

Een geheel ander beeld vertoonde deze handel in 1890. Op den voorgrond stond toen de uitvoer van dierlijk vet (voor de bereiding van margarine), dat met bijna $ 4.900.000 ongeveer 21 % van den totalen uitvoer uitmaakte; daarna volgden petroleum, katoenzaadolie, talk en granen. Tabak en katoen waren op den achtergrond gedrongen [2]), en stonden op één lijn met spek, ham en varkensreuzel. De groep van oliën en vetten vormde dus het hoofdbestanddeel van den Amerikaansch-Nederlandschen handel.

b. Uitvoer van Nederland naar Amerika.

Omstreeks het midden der vorige eeuw bestond deze hoofdzakelijk uit gedistilleerd en tin, waarbij men als derde nog koffie zou kunnen noemen. Deze drie producten vormden de helft onzer uitvoeren naar Amerika. Van minder belang waren meekrap, wijnen en vlas.

Een groote verandering trad omstreeks 1885 in, toen de Sumatra-tabak op de Amerikaansche markt bekend begon te worden en er een groot afzetgebied vond. In de periode 1885—1890 bestond gemiddeld 43 % van onzen uitvoer uit tabak.

Ongeveer tegelijkertijd begon ook de handel in diamanten en

---

opgave van de ontwikkeling der Amerikaansche koopvaardijvloot sedert 1789 is te vinden. Verdere gegevens ontleend aan Hough, p. 328—338 en Keiler, p. 85—87. Een verzameling van de Amerikaansche scheepvaartwetten vindt men in een uitgave van het „Department of Commerce” getiteld „Navigation Laws of the United States”.

[1]) Bijlage VI.

[2]) De uitvoer van tabak was niet toegenomen, m.a.w. was relatief achteruitgegaan. Idem die van terpentijn en katoen.

edelgesteenten zich snel te ontwikkelen. In 1890 werd voor niet minder dan $3^1/_2$ millioen dollar naar de Vereenigde Staten uitgevoerd.

De koffie-uitvoer bleef langen tijd vrij constant, al vertoonde hij ook sedert 1883, in welk jaar de 10 % additioneele rechten ten laste van den indirecten aanvoer werden opgeheven, een flinke uitbreiding.

Van de overige producten, welke door Nederland naar Amerika verzonden werden, noemen wij nog haring, tin, nootmuskaat en gedistilleerd [1]. Vooral het laatste artikel had veel van zijn vroegere belangrijkheid verloren in het Nederlandsch-Amerikaansch verkeer.

Het handelsverkeer tusschen Amerika en onze Oost-Indische koloniën heeft zich in dezen zelfden tijd ook goed ontwikkeld, en is toegenomen van $ 657.000 in 1851 tot $ 7.591.000 in 1890 [2]. Vooral de uitvoer naar Amerika groeide in beteekenis. Op den voorgrond traden koffie en suiker, welke in 1890 ieder voor een waarde van ruim $ 2.700.000 naar de Vereenigde Staten werden verzonden, en samen 72 % van den geheelen uitvoer derwaarts vormden. In de tegenovergestelde handelsbeweging was alleen petroleum van belang [3]; jaarlijks werd voor ongeveer 2 millioen dollar verscheept [4].

Rechtstreeksch verkeer vond nog niet plaats; alles ging via Hongkong of Singapore. De hierdoor veroorzaakte kosten van omlading maakten de toch al niet goedkoope Amerikaansche artikelen nog duurder. Dit was één van de voornaamste beletselen voor een snelle uitbreiding van dien handel. Hierbij voegde zich de omstandigheid, dat de Amerikanen contante betaling eischten of hoogstens crediet verleenden op zeer korten termijn.

---

[1] Zie behalve de Amerikaansche jaarstatistiek ook de „Statistical Tables exhibiting the Commerce of the U. S. with European Countries 1790 to 1890".

[2] Bijlage III.

[3] Blz. 89, noot 1. Behalve petroleum nog wat geconserveerde artikelen.

[4] In 1890 bedroeg de totale uitvoer van de Vereenigde Staten naar Nederlandsch Oost-Indië $ 1.799.306, waarvan $ 1.754.827 aan petroleum.

Zoowel de handel van Amerika met het Rijk in Europa als die met de koloniën werd langen tijd in zijn ontwikkeling belemmerd door het ontbreken van een geregeld stoomvaartverkeer. Vooral voor Nederland werd de noodzakelijkheid van een verbinding met de groote Republiek over den Oceaan sterk gevoeld, daar de omliggende landen reeds geregelde diensten op de Vereenigde Staten onderhielden, en het gevaar, dat daardoor de handel zich naar vreemde havens zou verplaatsen, steeds grooter werd.

Pogingen tot het instellen van een scheepvaartlijn op Amerika liepen aanvankelijk op niets uit. Zij dateeren van 1839, toen de directeur van de te Rotterdam gevestigde Nederlandsche Stoomboot-Maatschappij het plan opperde om een nationale stoomvaartverbinding met Amerika te stichten [1]). Eenige jaren later werd deze kwestie bij ons opnieuw onder de oogen gezien, naar aanleiding van een gerucht uit België, dat er een geregelde lijn van Antwerpen op Amerika met medewerking van de Amerikaansche regeering stond te worden geopend [2]). Nederland moest in ieder geval zien te voorkomen, dat Antwerpen als uitgangspunt werd gekozen. Rotterdam was door zijn ligging aan den Rijn en in verband met de zooveel liberaler Nederlandsche handelspolitiek een veel geschikter haven [3]). Men kon evenwel niet ontkennen, dat Rotterdam voor groote schepen niet te bereiken was en dat van een goede spoorwegverbinding met het achterland nog geen sprake was [4]).

Met die lijn op Antwerpen liep het intusschen zoo'n vaart niet. In plaats daarvan werd in 1846 een maildienst New-York—Le Hâvre—Bremen (via Cowes) [5]) ingesteld, welke door de

---

1) Zie Rodenburg, blz. 57.

2) R. A. Buit. Z. 1845, exh. Februari 2, no. 2.

3) Het vroeger bestaande voordeel, dat Antwerpen, evenals Bremen en Hamburg, bood ten opzichte van het vervoer van landverhuizers, was vervallen sedert bij K. B. van 28 December 1837 (Stbl. 81) de belemmerende bepalingen voor den doorvoer van emigranten waren opgeheven.

4) Deze kwam pas na 1850 tot stand.

5) Zuid-Engeland.

Amerikaansche regeering werd gesubsidieerd [1]). Tevergeefs trachtte men te bewerken, dat Vlissingen of Hellevoetsluis door de booten van dezen dienst werden aangedaan [2]). Ook de pogingen van de Rotterdamsche Kamer van Koophandel om een aansluitende lijn Cowes—Rotterdam in te stellen, leden schipbreuk tengevolge van de geringe financiëele deelneming [3]).

In de vijftiger jaren ging onze scheepvaart achteruit [4]). De verzending van vele onzer uitvoerproducten (o.a. koffie en meekrap) geschiedde via Antwerpen. Niet alleen bood deze haven sedert eenige jaren het voordeel van een geregelde verbinding met Amerika, maar ook waren de vrachten er lager [5]).

Vrij algemeen was in Nederland de stemming ten opzichte van al zulke plannen lusteloos. Een poging van 1852 [6]) tot oprichting van een Nederlandsche Schroefschepen-Maatschappij voor de transatlantische vaart, liep op niets uit en het duurde wel tot 1869 eer een nieuw plan werd ontworpen. Inmiddels bleven de gevolgen van deze geringe ondernemingslust niet achterwege. Onze handel op Amerika ging slechts zeer langzaam vooruit en vergeleken met dien van andere landen verloor hij aan beteekenis. In den totalen uitvoer uit Amerika daalde die naar ons land van

1.09 % van het geheel in 1850—'59 tot
0.93 % „ „ „ „ 1860—'69,

1) De Amerikanen wilden zich nl. los maken van de Cunard Line, welke op Liverpool voer. Reports of Committees, 29th Congress, 1st session, 1845—'46, vol. III, no. 685.

2) Antwoord van den „Postmaster General", R. A. Buit. Z. 1848, exh. Maart 4, no. 21.

3) Dit plan was indertijd geopperd door Testa, den Nederlandschen gezant te Washington, R. A. Buit. Z. 1845, exh. December 19, no. 10.

4) Bijlage VII; Buit. Z. 1854, exh. Augustus 9, no. 11 en Buit. Z. 1856, exh. Maart 29, no. 7 geheim.

5) Een voorbeeld: de vracht voor koffie uit Nederlandsche havens bedroeg $ 8 per ton plus 10%; uit Antwerpen $ 5 per ton plus 5%; dezelfde voordeelen trof men ook in Bremen en Hamburg aan.

6) Ook van Amerikaansche zijde werd aangedrongen op rechtstreeksche verbindingen met Europa. Hiertoe riepen de handelaren een conferentie te Baltimore bijeen (18 December 1852), waar speciaal de belangen van de Zuidelijke en Westelijke staten ter sprake kwamen.

terwijl in den totalen invoer Nederlands aandeel daalde van
0.81 % van het geheel in 1850—'59 tot
0.56 % „ „ „ „ 1860—'69 [1]).

Het jaar 1869 beloofde echter het beginpunt van een uitgebreider scheepvaartverkeer te worden. Eerst kwam de Koninklijke Nederlandsche Stoomboot-Maatschappij te Amsterdam met een plan, waarvoor echter niet de benoodigde gelden konden worden bijeengebracht [2]). Hierdoor niet afgeschrikt, richtte kort daarna de commanditaire vennootschap Plate, Reuchlin & Co. te Rotterdam een reederij van kleine stoomschepen op, die op New-York zou varen. Van een geregelden dienst was echter nog geen sprake. Deze begon eerst in 1871, en toen nog op zeer bescheiden voet met twee schepen [3]). Natuurlijk werd deze gebeurtenis druk besproken, en gaf zij aanleiding tot talrijke geschriften met denkbeelden over een geregelde vaart. Speciaal de brochure van den oud-kapitein-ter-zee Jansen [4]), waarin ook de vraag, welke Nederlandsche haven beginpunt wezen zou werd behandeld, trok veler aandacht. Momenteel bood Vlissingen vele voordeelen, maar zoodra de Nieuwe Waterweg van Rotterdam naar zee voltooid zou wezen, kwam de voorrang aan de Maasstad toe.

Jansen richtte een verzoek tot den Minister van Financiën [5]) om een jaarlijksche subsidie van f 624.000 voor een door hem op te richten maatschappij. Dit werd afgewezen. Hij herhaalde zijn vraag bij de Tweede Kamer met dit gevolg, dat door vijf leden een wetsontwerp in den geest van zijn verzoek werd ingediend [6]). Vlissingen zou het uitgangspunt worden; de dienst,

---

[1]) Foreign Commerce and Navigation of the U. S.

[2]) Rodenburg, blz. 57 vlg. De Boer, De Holland-Amerika Lijn 1873—1923.

[3]) Daum, Een Nederlandsch-Amerikaansche Stoomvaart- en Spoorweg-verbinding. Brief van de K. v. K. te Dordrecht van 24 September 1869.

[4]) „Een brug over den Oceaan", 1869.

[5]) 26 Januari 1870.

[6]) Het voorstel werd ingediend op 28 Juni 1870; beraadslagingen van 9—11 October; het werd verworpen met 44 tegen 22 stemmen. Zie „Handelingen en Bescheiden betreffende het voorstel van 5 leden der Tweede

eerst maandelijksch, zou later veranderd worden in een tweewekelijksche. Staatssubsidie was noodig, hetgeen geen verwondering behoeft te wekken, daar ze in alle landen werd verleend. Toch leidde dit punt der subsidie tot verwerping van het voorstel.

Ondertusschen had de firma Plate, Reuchlin & Co. haar bedrijf uitgebreid en was de onderneming 1 Mei 1873 omgezet in een naamlooze vennootschap, de Nederlandsch-Amerikaansche Stoomvaart-Maatschappij, met een kapitaal van f 1.200.000. In de eerste jaren werd het volgend aantal reizen gemaakt:

1873 (8 mnd.)	—	12	reizen
1874	—	20	„
1875	—	23	„
1876	—	23	„
1877	—	25	„

In den beginne werd nog met kleine schepen gevaren, maar na de voltooiing van den Waterweg [1]) kocht men ook groote booten aan [2]).

De concurrentie met België werd ons gelukkig vergemakkelijkt, doordat het sedert 1858 bestaande handels- en scheepvaartverdrag, waarbij de in geregelde vaart op de Unie varende Belgische stoombooten waren vrijgesteld van ton- en havengelden en dat nu tot moeilijkheden met andere naties begon te leiden, met 1 Juli 1875 door Amerika werd opgezegd [3]).

Vanaf 1873, het jaar, waarin voor het eerst op geregelde

Kamer", en „Vlissingen—New-York", ontwerp van wet en memorie van toelichting (1871), te vinden in het Nederlandsch Economisch-Historisch Archief te Den Haag.

[1]) In 1870.

[2]) De Boer geeft een volledige geschiedenis van deze maatschappij. Behalve op New-York werden de volgende diensten geopend: in 1899 op Newport-News, in 1906 op Philadelphia, in 1909 op Baltimore (overname van de Neptune Line), in 1911 op Savannah en in 1912 op Cuba, Mexico en de Golfhavens. In 1918 waren 23 schepen in de vaart.

[3]) 8 Maart 1875 sloot België weer een nieuw tractaat, waarin de in den tekst vermelde bepaling echter niet werd opgenomen.

tijdstippen werd gevaren, zien we een merkbaren vooruitgang in het scheepvaartverkeer [1]). De tonneninhoud der Nederlandsche schepen, die in de Vereenigde Staten binnen kwamen, vermeerderde van 16.756 ton in 1872 tot 41.138 ton in 1873.

In de geheele periode, welke in dit hoofdstuk is behandeld, was de vermeerdering van het verkeer met Nederlandsche schepen tusschen beide landen als volgt [2]) :

Nederlandsche schepen ingeklaard in de Vereenigde Staten

1854	—	15.554 ton
1890	—	163.863 „

Nederlandsche schepen uitgeklaard uit Amerikaansche havens

1854	—	16.779 ton
1890	—	158.147 „ .

---

[1]) Zie Bijlage VII.

[2]) Statistical Abstract of the U. S.

HOOFDSTUK IV.

1890—1897.

Bij de bespreking van de Mc. Kinley-Act hebben we reeds opgemerkt, hoe onder sectie 3 een reciprociteitsclausule was ingevoegd [1]). De aanleiding tot het opnemen dezer clausule was niet uitsluitend in de bepalingen der tariefwet zelf gelegen, maar in de sedert jaren door de Vereenigde Staten gevolgde handelspolitiek [2]). Eerst wanneer men deze kent, wordt de rol, die sectie 3 moest spelen, duidelijk.

In de tachtiger jaren ontstond er in Amerika eene beweging, die ten doel had door het sluiten van reciprociteitsverdragen, waarbij dan van weerskanten (vnl. wat betreft de invoerrechten) concessies moesten worden gedaan, tot eene uitbreiding te geraken van het afzetgebied der Amerikaansche industrie. Speciaal had de Unie hierbij het oog op de Zuid- en Midden-Amerikaansche republieken en op de Europeesche bezittingen in de Nieuwe Wereld, die door hunne ligging eerder in aanmerking kwamen voor Amerikaansch dan voor Europeesch débouché.

Deze politiek was eene directe bedreiging voor den handel van Europa op de staten van Zuid- en Midden-Amerika. Het was voor allen, die meest-begunstigings-tractaten met deze republieken hadden gesloten, van belang om, zoodra de Unie met één harer in onderhandeling trad, deze er van te verwittigen, dat zij aanspraak maakten op gelijke concessies als aan Noord-Amerika zouden worden gedaan [3]). Bij de onderhande-

---

1) Zie blz. 82.

2) Archief Buitenlandsche Zaken, dossier B. 26, port. IV en V; Reciprocity and Commercial Treaties, p. 139—145.

3) Deze eisch berustte op de „unconditional" meest-begunstigings-clausule,

lingen over deze aangelegenheid ontstonden herhaaldelijk conflicten met Europeesche mogendheden in verband met de afwijkende beteekenis, welke in Amerika aan de meest-begunstigings-clausule werd gegeven.

De eerste maal geschiedde dit naar aanleiding van het op 20 Januari 1883 onderteekende verdrag met Mexico, dat echter niet door den Senaat werd aangenomen. Hierbij werden van beide zijden vele artikelen ontlast [1]), hetgeen voor ons speciaal van belang was met het oog op de suiker-uitvoeren van Suriname en Java en den tabaksexport van Nederland naar de Vereenigde Staten. Behalve Nederland en zijne koloniën werden ook Frankrijk, Duitschland en Engeland er door benadeeld. Deze verzetten er zich tegen, dat, blijkens een door de Unie uitgesproken verklaring, de bij dit tractaat wederzijds vastgestelde voordeelen niet toegekend zouden worden aan landen, welke meest-begunstigings-verdragen met een der contracteerende partijen hadden gesloten [2]).

Van meer belang waren de onderhandelingen tusschen de Unie en Spanje over Cuba en Porto-Rico. Deze beide eilanden exporteerden veel suiker en tabak en vormden een mooi afzetgebied voor de Vereenigde Staten. Tot nu toe hadden wederzijdsche retorsie-maatregelen de handels- en scheepvaartbetrekkingen tusschen beide gebieden belemmerd. Een reciprociteitsverdrag zou hier zeer gewenscht wezen. De in het begin van 1884 aangevangen besprekingen leidden al spoedig tot een voorloopige overeenkomst, waarbij de Unie het additioneel recht van 10 %,

---

zooals de Europeesche mogendheden die kenden. Zie voor den anderen vorm blz. 30, en voor de geheele kwestie: Reciprocity and Commercial Treaties, p. 17—20.

[1]) Suiker niet boven no. 16 Nederlandschen standaard, uit Mexico komende, werd vrijgesteld van rechten bij invoer in de Vereenigde Staten, waartegenover verschillende Amerikaansche producten vrij in Mexico ingevoerd zouden mogen worden.

[2]) Mexico was het met deze opvatting niet eens. Het verdrag, dat in Maart 1884 eenigszins gewijzigd den Senaat verliet, is nooit in werking getreden, daar de hiervoor vereischte wetten niet door het Congres werden aangenomen.

geheven op de invoeren onder Spaansche vlag, introk, en omgekeerd de Amerikaansche producten op gunstiger voet dan voorheen in Cuba en Porto-Rico werden toegelaten [1]). Die voorloopige overeenkomst werd in den loop van hetzelfde jaar omgezet in een definitief tractaat [2]), waarvan de belangrijkste bepaling deze was, dat suiker en tabak, afkomstig van de Spaansche Antillen, vrij mochten worden ingevoerd.

Dit verdrag wekte in Amerika weinig tevredenheid; vooral onder de suikerplanters, beducht voor concurrentie, gingen protesten op. Maar ook buiten de Unie bracht de kwestie van de suikerrechten vele gemoederen in beweging. Werden nl. de verdragen met Mexico en Spanje geratificeerd, dan vloeide daaruit voort, dat voortaan behalve de reeds onbelaste suiker van de Hawaï eilanden [3]) ook die uit Cuba, Porto-Rico en Mexico vrij in de Unie zou kunnen binnenkomen. Bedenkt men nu, dat deze ongeveer $^3/_5$ der ingevoerde suiker in de Vereenigde Staten bedroeg, dan is het duidelijk, dat de andere suikerexporteerende landen er leelijk door werden benadeeld. Begrijpelijk is het dus, dat deze eenzelfde gunst zochten te verkrijgen: Engeland voor de Britsche Antillen, Spanje voor de Philippijnen en Nederland voor zijne Oost- en West-Indische koloniën [4]). Vooral onze

---

[1]) De goederen, afkomstig uit of voortgebracht door de Vereenigde Staten, welke in Cuba of Porto Rico werden ingevoerd, zouden voortaan belast worden volgens de derde kolom van het tarief dier koloniën, hetwelk toepasselijk was op goederen onder Spaansche vlag uit vreemde landen aangevoerd, terwijl dezelfde goederen vroeger onderworpen waren aan de vierde kolom van bedoeld tarief, hetwelk betrof de goederen uit een vreemd land onder vreemde vlag aangevoerd (N.B. volgens de derde kolom werd 3 maal, volgens de vierde kolom 5 maal zooveel recht betaald als voor goederen onder Spaansche vlag uit Spanje aangevoerd). Deze voorloopige overeenkomst werd 14 Februari door den President geteekend en trad 1 Maart d.a.v. in werking, Buit. Z. 1884, exh. April 1, no. 3216.

[2]) Geteekend 18 November 1884, Buit. Z. 1884, exh. December 3, no. 11355.

[3]) Reciprociteitsverdrag van 1875.

[4]) Duitschland en Brazilië hielden zich er buiten; eerstgenoemd land, omdat het zich niet op een verdrag kon beroepen, Buit. Z. 1884, exh. October 6, no. 9489. Engeland opende onderhandelingen in November 1884; ze liepen vast op den eisch van Amerika om de aan haar toegestane voor-

suikerplanters in Suriname bevonden zich in uiterst moeilijke omstandigheden, daar ze hun product, tengevolge van prijsdaling, ook op de Europeesche markt niet meer verkoopen konden.

In verband met de Amerikaansche interpretatie der meestbegunstigings-clausule konden we onze tractaten wel met rust laten; alleen een beroep op billijkheidsoverwegingen zou ons kunnen helpen. De lust om ons op grond van zulke overwegingen concessies te doen, was in Amerika evenwel niet groot, en verdween geheel, toen men daar hoorde van de voorgenomen wijziging in het Indisch tarief, waarbij het recht op petroleum zou worden verhoogd [1]). Voorloopig werd de mogelijkheid van onderhandelen er door afgesneden.

Ondertusschen was de aanleiding voor besprekingen vervallen, daar de met Mexico en Spanje gesloten verdragen niet werden geratificeerd en nieuwe pogingen achterwege bleven [2]). De voornaamste oorzaak van de verwerping was de onderlinge verdeeldheid in de regeering. Later, aan het einde der tachtiger jaren, kwamen de protectionisten, die in beide Huizen de meerderheid hadden verkregen, weer aan het bewind en werd over ratificatie der gesloten reciprociteitsverdragen niet meer gesproken.

Alvorens over te gaan tot een nadere bespreking van sectie 3 der Mc. Kinley-Act, moet nog één poging der Unie tot nauwere aansluiting bij de Zuid- en Midden-Amerikaansche staten worden vermeld.

In den zomer van 1884 was een commissie ingesteld tot bestudeering van mogelijke uitbreiding der handelsbetrekkingen met het overige Amerika. Langen tijd werd van de werkzaamheden dezer commissie niets vernomen, totdat in 1884 een wet [3])

---

deelen niet dan tegen equivalent te geven aan de landen, welke meestbegunstigings-verdragen met Engeland bezaten. De onderhandelingen over het verdrag betreffende de Philippijnen gingen niet door.

[1]) Zie hierover blz. 89 en speciaal Buit. Z. 1885, exh. November 21, no. 10621. Het verhoogde recht veranderde later in een accijns.

[2]) Hetzelfde lot ondergingen een ongeveer gelijktijdig gesloten verdrag met San Domingo, en de latere verdragen met Guatemala, San Salvador en Columbia.

[3]) Wet van 24 Mei 1884.

den President machtigde een congres met Mexico, Centraal- en Zuid- Amerika, Haïti, San Domingo en Brazilië bijeen te roepen. Het plan was een soort tolverbond te sluiten [1]). De West-Indische bezittingen der Europeesche mogendheden zouden daar buiten blijven, wijl het een verbond van louter Amerikaansche staten worden moest. Trouwens, het verschil in zake reciprociteit zou direct een hindernis zijn geworden.

Eerst in 1889 kwam een congres, in den geest, dien de Unie bedoelde, bijeen. Het werd den 2den October 1889 geopend en heeft ruim zes maanden geduurd [2]). Resultaat heeft het maar weinig opgeleverd. Er werd over allerlei kwesties: spoorweg-verbinding, scheepvaartcommunicatie, munthervorming, uitleverings-verdragen en tarieven gesproken, maar op bijna geen dezer punten werd overeenstemming bereikt.

Zoo kwam het jaar 1890, waarin de ons reeds bekende Mc. Kinley- Act [3]) tot stand kwam. Men zal zich herinneren, dat één van hare meest ingrijpende veranderingen was: het plaatsen van ruwe suiker op de vrije lijst. Welk een slag dit voor de inkomsten beteekende, blijkt voldoende hieruit, dat de suikerrechten ± 25 % van de tariefopbrengst leverden [4]). Het oorspronkelijk voorstel, om deze liberaliteit zonder eenig equivalent in de nieuwe tariefwet op te nemen, ondervond dan ook veel tegenstand, in het bijzonder van President Harrison en van Staatssecretaris Blaine, die er op wezen, hoe de afschaffing van dit recht een middel in handen zou geven om van andere mogendheden concessies op handelsgebied te verkrijgen [5]). Zij hadden hierbij speciaal de Zuid- en Midden-Amerikaansche staten op het oog, met welke de Unie voorkeurstarieven wilde sluiten.

---

[1]) Buit. Z. 1888, exh. Juni 16, no. 5447.

[2]) Men begon met een reis door de Vereenigde Staten; daarna vingen de bijeenkomsten den 18den November 1889 aan; 19 April 1890 werd het congres gesloten.

[3]) Zie blz. 81.

[4]) In 1889 bedroegen de inkomsten uit het tarief $ 221 millioen, waarvan 55 millioen uit de suikerrechten. Zie ook Dougnac, p. 61.

[5]) Buit. Z., 1890, exh. Juni 27, no. 6338.

Aan den invloed der beide genoemde staatslieden was het te danken, dat het „Committee on Finance" uit den Senaat een amendement indiende, dat als reciprociteits-clausule in sectie 3 der wet is opgenomen. Hierin staat, dat „whenever and so often as the President shall be satisfied that the Government of any country producing and exporting sugars, molasses, coffee, tea and hides, raw and incured, or any of such articles, imposes duties or other exactions upon the agricultural or other products of the U.S., which in view of the free introduction of such sugar, molasses, coffee, tea and hides into the U.S. he may deem to be reciprocally unequal and unreasonable, — he shall have the power.... to suspend by proclamation the provisions of this Act relating to the free introduction of such sugar...., the production of such country...."

Deze sectie, waarin dus de vrije invoer van enkele artikelen (suiker, koffie, thee, huiden) afhankelijk werd gesteld van het tarief voor Amerikaansche producten in de betrokken landen, gaf den President een machtig wapen in handen om bij de thans komende onderhandelingen [1]) de tegenpartij tot concessies te dwingen. De clausule, welke vnl. tegen de Zuid- en Midden-Amerikaansche republieken zou werken [2]), was niets anders dan een voortzetting van de in de tachtiger jaren gevolgde politiek; immers, trachtte de Unie toen reeds door het sluiten van reciprociteitsverdragen met deze staten den Europeeschen handel uit die landen te verdringen, thans bevatte de tariefwet zelf, in de genoemde sectie, een bepaling, welke het sluiten van dergelijke verdragen min of meer afdwong.

Ongeveer drie maanden na het in werking treden der nieuwe tariefwet stuurde de Amerikaansche Staatssecretaris een nota [3])

---

[1]) Zie Buit. Z., dossier B. 26, portefeuille VI.

[2]) Dit blijkt al dadelijk hieruit, dat in 1890: 78 %, en in 1894: 84% van de totale invoeren uit de Amerikaansche landen, waarmede reciprociteitsverdragen waren gesloten, bestond uit reciprociteitsartikelen. Zie Reciprocity and Commercial Treaties, p. 171.

[3]) Nota van 3 Januari 1891 aan Haïti, Argentinië, Brazilië, Peru, Venezuela en Nederland. Zie rapporten van Van Weckherlin dd. 19, 22 en 27 Januari 1891, Buit. Z., 1891, exh. Februari 5 en 7, nos. 1426 en 1497.

Later werd eenzelfde nota gestuurd aan België, Duitschland, enz.

aan verschillende mogendheden, en ook aan Nederland, waarin hij verzocht in onderhandeling te willen treden over een reciprociteitsverdrag op grond van sectie 3 der Mc. Kinley-Act.

Hier te lande was men niet zeer ingenomen met dit voorstel. Waarom wilde Amerika een verdrag sluiten met Nederland? Ons tarief was toch niet van dien aard, dat de Vereenigde Staten konden klagen over rechten „unequal and unreasonable" [1]). En hoe profiteerde de Unie van onze liberale regeling van den doorvoer voor haar export van petroleum en graan naar Duitschland! Neen, wanneer er van een overeenkomst sprake zou zijn, dan moest eerder Amerika ons enkele concessies doen, b.v. ten aanzien van het recht op Sumatra-tabak.

Door toevallige omstandigheden konden eerst in den zomer onzerzijds de besprekingen beginnen. In den loop van een onderhoud, dat onze gezant, Van Weckherlin, met den plaatsvervangenden Staatssecretaris John W. Foster had, erkende deze, dat Nederland „practically a free trade country" was [2]). Toch zouden we een kleine concessie moeten doen, b.v. het vrij toelaten in al onze koloniën van tarwemeel, maïs, vleesch, levensmiddelen, niet bewerkte houtsoorten en nog enkele artikelen [3]). De argumenteering van dezen eisch, dat nl. door het vrij toelaten van Nederlandsche suiker in de Unie ± $ 1.800.000 's jaars werd prijsgegeven, was niet sterk. Het is niet moeilijk iets prijs te geven, wanneer men daarvoor iets anders in de plaats vraagt [4]).

[1]) Instructies aan Van Weckherlin, Buit. Z. 1891, exh. April 7, no. 3584.

[2]) Onderhoud van 1 Juni 1891, Buit. Z. 1891, exh. Juni 25, no. 6496. Merkwaardig in verband met de Amerikaansche zienswijze van enkele jaren tevoren was het antwoord van Foster op een vraag van Van Weckherlin, of met de verlangde verlagingen van onze tarieven bedoeld was, dat deze concessies uitsluitend voor de Unie zouden gelden, dus dat Nederland deze niet ook aan andere mogendheden zou kunnen toestaan. Hij gaf toen te kennen, dat alleen voordeelen beoogd werden voor den invoer van Amerikaansche producten, zonder meer. Of wij aan andere landen hetzelfde wilden verleenen, was onze zaak!

[3]) Niet ambtelijk memorandum van Foster van 2 Juni 1891, Buit. Z. 1891, exh. Juli 9, no. 6983.

[4]) In Suriname gingen stemmen op om een overeenkomst als bedoeld in sec. 3 in ieder geval te sluiten, daar men anders vreesde voor den koffie- en suikerexport. Schrijven van de K. v. K. te Paramaribo, Buit. Z. 1891, exh. September 23, no. 9530.

Al spoedig bleek, dat de Amerikaansche regeering wel geneigd was haar oorspronkelijken eisch te laten vallen [1]). In het begin van 1892 kregen we de toezegging, dat onze ruwe suiker voortaan vrij mocht worden ingevoerd, zoowel uit het moederland als uit de koloniën [2]).

Waren wij er dus, dank zij ons vrijgevig handelsstelsel, in geslaagd zonder concessies den vrijdom van invoerrechten voor de genoemde artikelen te behouden, andere landen werden vrij algemeen genoopt tot het sluiten van reciprociteitsverdragen, waarbij veelal verlaging van invoerrechten voor een of meer Amerikaansche exportartikelen werd bedongen [3]).

---

[1]) Van Weckherlin over een onderhoud met Foster op 31 December 1891, Buit. Z. 1892, exh. Januari 15, no. 584.

[2]) Buit. Z. 1892, exh. Februari 9, no. 1719. De onderhandelingen waren den 27sten Januari geëindigd, nadat Blaine had verklaard: „You are perfectly free".

[3]) Brazilië, dat het eerst een reciprociteitsovereenkomst sloot, deed concessies ten aanzien van meel en graan, en beloofde tevens een vermindering van 25% voor de rechten op talrijke Amerikaansche artikelen (het verdrag werd gesloten op 31 Januari 1891, werd 5 Februari d.a.v. geproclameerd en werd den 22sten September 1894 door Brazilië opgezegd). Na Brazilië volgden San Domingo, Cuba en Porto Rico (San Domingo, gesloten 4 Juni 1891, geproclameerd 1 Augustus d.a.v.; Cuba en Porto Rico, gesloten 16 Juni 1891, geproclameerd 1 Augustus d.a.v. In laatstgenoemd verdrag, gesloten met Spanje voor Cuba en Porto Rico, waren de bedongen gunsten wederzijds exclusief).

Daarna schoten de onderhandelingen echter niet op, zoodat de President besloot, eenigen druk uit te oefenen door gebruik te maken van de hem in de Mc. Kinley-Act gegeven bevoegdheid een proclamatie uit te vaardigen, waarbij de invoerrechten op suiker, koffie, thee en huiden weer hersteld werden voor landen, die geen reciprociteitsverdrag met de Unie hadden gesloten. Van deze bevoegdheid maakte hij gebruik tegenover Venezuela, Nicaragua, San Salvador en nog eenige andere Amerikaansche staten (Nieuwe Rotterdamsche Courant van 18 December 1891; Buit. Z. 1891, exh. December 29, no. 12773. De proclamatie zou 1 Januari 1892 in werking treden).

Deze maatregel miste haar uitwerking niet; nog voor het eind van het jaar kwamen verdragen met San Salvador, Guatemala en Costa Rica tot stand (San Salvador, gesloten op 30 December 1891, geproclameerd 31 December 1891; Guatemala, gesloten op 30 December 1891, geproclameerd 18 Mei 1892. Buit. Z. 1892, exh. Januari 15, no. 589).

De invloed dezer verdragen is duidelijk na te gaan [1]). De uitvoeren uit de Unie naar de landen, waarmede zulke tractaten waren gesloten, namen geregeld toe en omgekeerd vermeerderde de invoer van suiker uit de tractaatlanden, zoodat op den duur de suikerprijs daalde. Daarentegen ging de invoer uit Columbia, Venezuela en Haïti (de niet-tractaatlanden) sterk achteruit. De politiek van sectie 3 heeft dus volkomen aan haar doel beantwoord.

Een lang leven is aan deze reciprociteitsovereenkomsten evenwel niet beschoren geweest. Zij eindigden vanzelf bij de eerstvolgende tariefherziening in 1894; waarom, zal zoo dadelijk blijken.

Dat de Mc. Kinley-Act spoedig gewijzigd zou worden in den geest der Democraten, kon kort na haar in-werking-treden reeds met zekerheid worden voorspeld. Een maand na haar afkondiging kregen de Democraten de meerderheid in het Congres, en in 1892 werd de Democraat Cleveland voor de tweede maal tot President gekozen [2]). Thans deed zich een gunstige gelegenheid voor, om het tarief geheel in vrijzinnigen geest te herzien. Helaas bracht de vraag over de al of niet vrije aanmunting van zilver groote verdeeldheid onder de Democraten [3]).

Verdere pressie werd nog uitgeoefend door een nota van den Staatssecretaris van 10 Januari 1892 aan de vertegenwoordigers van die landen, met welke tot nu toe tevergeefs onderhandeld was, en waarbij deze werden verwittigd, dat de in sectie 3 bedoelde vrije invoer zou ophouden te bestaan, wanneer niet vóór 15 Maart een vergelijk zou zijn tot stand gebracht (Buit. Z. 1892, exh. Januari 25, no. 1032; Denemarken en Nederland kregen deze nota niet). Dit dwong verschillende landen tot toegeven. Alleen tegenover Haïti, Columbia en Venezuela traden den 16den Maart 1892 de invoerrechten op suiker, enz. weer in werking (Buit. Z. 1892, exh. Maart 29, no. 3755). Zie overigens Reciprocity and Commercial Treaties, p. 153.

1) Reciprocity and Commercial Treaties, p. 163—197.

2) Ashley, p. 213—214.

3) De z.g. zilverkwestie toch was uiterst precair, sedert de Sherman-Act van 1890 de zilveraankoopen der regeering enorm had doen stijgen (jaarlijks 54 millioen oncen of 1.679.400 K.G.). Toen nu in 1893, nadat in Britsch-Indië de aanmunt van zilveren ropijen was gestaakt, de zilverprijs zeer sterk daalde, begon men zich ongerust te maken. De goudvoorraad van de schatkist, die in de laatste jaren toch reeds aanmerkelijk was geslonken, daalde beneden het wettelijk voorgeschreven minimum en de inwisselbaarheid der

Naast deze oneenigheid droegen ook de met de zilverkwestie nauw samenhangende crisis van 1893 en de hieruit voortvloeiende ongunstige financieele toestand er het hunne toe bij, dat de veranderingen, aangebracht door de democratische Wilson-Act, betrekkelijk onbelangrijk waren [1]). Het staatsbudget vertoonde een deficit, voornamelijk tengevolge van de afgenomen opbrengst van het tarief [2]). Voor een groot deel was deze daling toe te schrijven aan de vrijstelling van de suiker. Alleen dit artikel had in 1889 voor 55 millioen dollar tot de staatsinkomsten bijgedragen. En niet alleen, dat deze bron van inkomsten verdween, maar ook eischten de premiën aan binnenlandsche producenten van de schatkist groote offers [3]). Dit kon onmogelijk langer duren. Zoo werd dan het recht op ruwe suiker bij de Wilson-Act weder hersteld [4]), waardoor vanzelf de onder sectie 3 der Mc. Kinley-Act gesloten verdragen ophielden te bestaan. Suiker beneden no. 16 Hollandschen standaard [5]) werd be-

---

muntbiljetten liep gevaar. Tenslotte werd op 1 October 1893 de Sherman-Act ingetrokken. Niettegenstaande dit alles bleef er een vrij sterke partij bestaan, die ijverde voor vrije aanmunting van zilver. Zie over deze kwestie: Van Metre, p. 489 vlg. en Pierson, deel I, blz. 493.

[1]) Ze is zonder onderteekening van den President wet geworden (27 Augustus 1894); een bewijs, dat de Democraten zelf er niet mee waren ingenomen.

[2]) De inkomsten uit de invoerrechten bedroegen in deze jaren:

1890	— 227	milloen	dollar
1891	— 217	„	„
1892	— 174	„	„
1893	— 199	„	„
1894	— 130	„	„

(Foreign Commerce and Navigation of the United States, 1907).

[3]) Ook de inkomsten uit den invoer van suiker boven no. 16 gingen blijkens de volgende cijfers sterk achteruit:

1891	(11 mnd.)	— $ 20.445.347
1892	„	— „ 946.562
1893	„	— „ 1.555.385

(Buit. Z. 1894, exh. Maart 15, no. 3050).

[4]) Ashley, p. 215.

[5]) De Hollandsche standaard bestaat uit een reeks monsters suiker, gaande van een donkere kleur no. 8 tot nagenoeg witte suiker no. 25; om de twee

last met 40 % (dit was ongeveer de helft van het recht van vóór 1890); geraffineerde suiker betaalde een klein additioneel recht en de premies voor de binnenlandsche producenten werden afgeschaft. Door dezen maatregel hoopte men het staatsbudget weer op orde te brengen.

Tegenover deze verzwaringen stond een uitbreiding van de vrije lijst [1]), o.a. met het artikel wol; wollen goederen daarentegen bleven belast met rechten van 25 tot 50 %. Verder bevatte de wet kleine verlagingen voor katoenen stoffen van betere kwaliteit, voor zijden stoffen (45—50 % in plaats van 50—60 %), voor steenkool, ijzererts, stalen rails, tinnen platen, spiritualiën (met 28 % verminderd), specerijen (met 25 % verminderd), melk, boter en kaas (met $33^1/_3$ % verminderd), enz. De meeste specifieke rechten werden vervangen door ad valorem rechten, hetgeen een vereenvoudiging beteekende.

Voor den Nederlandschen uitvoerhandel waren, behalve de wederinvoering van het recht op ruwe suiker, de verhooging van het recht op edelgesteenten van 10 tot 25 % nadeelig. Daarentegen kwamen de verlagingen der rechten op tabak en op verschillende planten ons ten goede.

Men zal zich herinneren, hoe onder de Mc. Kinley-Act een geheel nieuwe regeling der suikerrechten werd ingevoerd. Deze

jaar worden door twee makelaar-firma's in Nederland, onder toezicht van de Nederlandsche Handel-Mij, de kleurtypen vastgesteld en deze in gesloten en verzegelde fleschjes, in gesloten kistjes, naar alle suikerfabrieken en kantoren verzonden.

[1]) Zie voor de vermindering van het gemiddelde recht Bijlage V. Over het artikel zout, dat op de vrije lijst werd geplaatst, ontstond nog een oogenblik oneenigheid tusschen de Nederlandsche en de Amerikaansche regeering. Deze vrijstelling was n.l. afhankelijk gesteld van een gelijke behandeling van het Amerikaansche zout in de andere landen. Nu dacht men ten onrechte, dat in onze West-Indische koloniën hooge rechten op dit artikel werden geheven. Later zag men de dwaling in en werd het West-Indisch zout vrij in de Unie toegelaten, Buit. Z. 1894, exh. September 22, no. 10106 en October 22, no. 11075. Zie ook Senate Documents, 53rd Congress, 3rd session, vol. V, no. 58, en House Documents, 54th Congress, 1st session, vol. II, p. 1019—1024.

regeling, die sterk afweek van den vóór dien bestaanden toestand, leidde tot een uitvoerige diplomatieke briefwisseling tusschen de Nederlandsche en de Amerikaansche regeering en zal ons in de volgende bladzijden bezig houden [1]).

De uiterst belangrijke plaats, die de suiker in het Amerikaansche tarief inneemt, is ons herhaaldelijk gebleken. Suiker was het voornaamste invoerartikel en vertegenwoordigde in 1890 ongeveer $12^1/_2$ % van de totale invoerwaarde [2]). Doordat de staat voor zijn inkomsten in hooge mate afhankelijk was van dit artikel, kwam hij herhaaldelijk in botsing met het volksbelang, dat gebaat was door een zoo laag mogelijken suikerprijs.

De suikerraffinadeurs, de derde belanghebbende partij in dezen, vroegen alleen een extra-belasting van het in het buitenland geraffineerde product.

De Amerikaansche suikerproductie kon omstreeks 1890 nog slechts voor 1/10 voorzien in de binnenlandsche vraag [3]); al het mogelijke werd derhalve gedaan om die productie op te voeren, en er kon reeds een flinke ontwikkeling worden geconstateerd:

productie in millioenen ponden

1870—'71	—	178
1880—'81	—	285
1890—'91	—	497,

maar hiertegenover stond zoowel een vermeerdering van bevolking als een steeds toenemende consumptie per hoofd der bevolking [4]), welke het tekort scherp deden gevoelen:

verbruik per hoofd van bevolking

1867	—	28.9 pond
1877	—	36.2 „
1887	—	52.6 „ .

[1]) De stukken in het Archief van Buitenlandsche Zaken, dit onderwerp betreffende, zijn te vinden in dossier B. 26, port. Suiker I en II.

[2]) Invoer van suiker in 1890: $ 96.094.532.

[3]) Binnenlandsche suikerproductie 1889—90: 306 millioen pond; invoer 2934 millioen pond. Zie Bijlage IX.

[4]) Dougnac, p. 60—61. De producenten werden geholpen door premies van 2 dollarcents per pond, de raffinadeurs werden gesteund door drawbacks, welke betaald werden bij uitvoer van geraffineerde suiker. Dit kwam de regeering duur te staan. Toen ze dreigde deze in te trekken, ontstond de suikertrust.

Vóórdat bij de Mc. Kinley-Act de invoer van suiker was vrijgesteld, had de Amerikaansche regeering reeds herhaaldelijk gepoogd om, zonder een zoodanige vrijstelling in het tarief vast te leggen, toch bij wijze van concessie (waartegenover een contra-prestatie moest worden gesteld) deze aan verschillende staten te verleenen [1]). De meeste hierop betrekking hebbende tractaten werden echter niet geratificeerd, zoodat tenslotte besloten was genoemde vrijstelling in de tariefwet op te nemen. Men verwachtte door dezen maatregel een daling van de suikerprijzen te kunnen bewerken, en aldus het volksbelang te dienen.

De vrijstelling gold echter alleen de suikers beneden no. 16 Hollandschen standaard [2]). Voor die boven no. 16 bepaalde artikel 237 [3]): verschuldigd is een recht van 5/10 dollarcent per pond; evenwel zal dit bedrag verhoogd worden tot 6/10 dollarcent, indien de suiker afkomstig is van of geproduceerd wordt in een land, waar een grootere uitvoerpremie gegeven wordt (direct of indirect) op suiker boven no. 16 dan op die van mindere kwaliteit [4]).

Ter beoordeeling van het recht, waaraan de Nederlandsche suikers boven no. 16 voortaan werden onderworpen, is het noodig de suikerwetgeving te onzent nader te onderzoeken [5]).

De Hollandsche beetwortelsuikerfabrieken betaalden (meestal) accijns voor een vaste hoeveelheid suiker in verhouding tot de hoeveelheid en de dichtheid der verwerkte sappen. Deze vaste

---

1) De eerste maal was dit gelukt in het reciprociteitsverdrag met Hawaï (30 Januari 1875). Daarna was genoemde vrijstelling opgenomen in de in de tachtiger jaren gesloten reciprociteitsovereenkomsten met Mexico, Cuba en Porto Rico, welke echter niet werden geratificeerd.

2) No. 16 ingesloten.

3) Buit. Z. 1891, exh. Februari 25, no. 2205.

4) Hieraan was nog toegevoegd: „the Secretary of the Treasury shal. prescribe suitable rules and regulations to carry this provision into effect" Dit is nimmer gebeurd.

5) Buit. Z. 1891, exh. Mei 5, no. 4715. Zie de wet van 2 Juni 1865 (Stbl. no. 63), houdende bepalingen omtrent den accijns op de suiker, en die van 7 Juli 1867 (Stbl. no. 69), houdende vaststelling omtrent de heffing en verzekering van den accijns op de binnenlandsche suiker.

hoeveelheid suiker werd naar bepaalden maatstaf berekend, behoudens verhooging wegens de toepassing van bijzondere werkwijzen. Nu werd als regel uit het sap meer suiker verkregen dan de hoeveelheid, waarvoor de aanslag geschiedde. Dit verschil, ± 22 °/₀ van den aanslag, maakte, dat de betaalde accijns niet was *f* 27.— per 100 K.G. maar

$$\frac{2700}{100+22} = f\,22.13.$$

Intusschen werd bij uitvoer van ruwe beetwortelsuiker naar het buitenland op de accijnsrekening van den fabrikant afgeschreven, alsof de accijns *f* 27.— bedroeg. Deze restitutie was dus hooger dan de aanslag, zoodat bij uitvoer een premie werd verleend. Dezelfde premie werd echter ook genoten door suiker, welke door de fabrikanten rechtstreeks of tot raffinage voor de binnenlandsche consumptie werd geleverd. Ze was dus een productie-premie, geen eigenlijk gezegde uitvoer-premie. Van een hoogere premie voor suiker boven no. 16 dan voor die van minder kwaliteit was in geen geval sprake, zoodat wij voor onze suikers aanspraak maakten op het bovengenoemd recht van $^{5}/_{10}$ dollarcent per pond.

Nu was de invoer van suiker uit Nederland van weinig beteekenis, en deze zou waarschijnlijk tot geen moeilijkheden aanleiding hebben gegeven. Een ander geval was het echter met de suiker uit Nederlandsch Oost-Indië, waarvoor het van groot belang was, dat ze niet werd achtergesteld bij die uit andere landen. In 1891 werd voor $ 3.492.136 Oost-Indische suiker in Amerika geïmporteerd, welke invoer vermeerderde tot $ 7.808.871 in 1894, wat dus beteekent meer dan een verdubbeling in drie jaren. Voor een groot deel was dit het gevolg van de sedert 1890 zoo gunstige tariefbepalingen.

In het begin van 1894 scheen het een oogenblik, of ook de invoer van geraffineerde suiker vrijgesteld zou worden. Tenminste een wetsontwerp met die strekking was door het Huis van Afgevaardigden aangenomen. Dit zou, wanneer het ongehinderd den Senaat passeerde, den suikerinvoer in de Unie in het alge-

meen ten goede komen, doch zou Nederland berooven van het tot nu toe bestaande voordeel van 1/10 dollarcent per pond, hetwelk Nederlandsche suikers genoten boven die van Duitschland en Oostenrijk, welke landen uitvoerpremies gaven [1]).

Gelukkig is dit ontwerp geen wet geworden. Niet alleen was in de Wilson-Act van 1894 van vrijen invoer geen sprake meer, maar zelfs werd het recht nog eenigszins verhoogd. De regeling was als volgt: ruwe suiker (beneden no. 16) betaalde 40 %; geraffineerde suiker 0.125 dollarcent per pond meer. Hierboven zou nog 1/10 dollarcent per pond geheven worden van geraffineerde suiker, komende uit landen, waar ze bij uitvoer een grootere premie ontving dan de ruwe suiker. Voorts werden de binnenlandsche suikerpremies ingetrokken [2]). De invloed van de Amerikaansche suikertrust was in dit alles duidelijk merkbaar.

In ad valorem rechten uitgedrukt vertoonen de suikerrechten onder de Mc. Kinley- en de Wilson-Act de volgende verschillen:

	Mc. Kinley-Act	Wilson-Act
melasse . . . . , ...	vrij	15.54 %
suikers, niet boven no. 16. . . .	vrij	40.— %
suikers boven no. 16.	12.86 %	43.21 % (40 % + 1/8 dollarct.)
idem, wanneer de uitvoerpremie voor deze laatste soort hooger is dan voor suiker van lager kwaliteit	16.12 %	46.07 %

Onze exporteurs van geraffineerde suiker genoten een voordeel van ongeveer f 0.50 per 100 K.G. boven die van Midden-Europa, en hadden dientengevolge geen reden tot klagen. De toepassing van de in de wet neergelegde bepalingen bracht evenwel moeilijkheden. Nederlandsche suikers werden tot het-

---

1) Zie adres van de firma van Eeghen, van Heel & Co. te Amsterdam van 13 Februari 1894, Buit. Z. 1894, exh. Februari 14, no. 1893; en Buit. Z. 1894, exh. Juli 2, no. 7080, over de voorgestelde regeling der suikerrechten in de nieuwe tariefwet.

2) De nieuwe rechten zouden worden geheven met ingang van 1 Januari 1895.

zelfde bedrag aangeslagen als die uit Duitschland en Oostenrijk. Aangenomen werd dus, dat bij ons een uitvoerpremie betaald werd [1]). Onze exporteurs drongen daarom bij de regeering op afgifte van certificaten aan, waarin werd verklaard, dat geen exportpremie voor die bepaalde partij was genoten. Dit kon de regeering echter moeilijk doen, daar in zulk een afgifte een erkenning lag opgesloten, dat in het algemeen zulk een uitvoerpremie wel werd gegeven. Dit nu was, men kon er niet genoeg den nadruk op leggen, in Nederland niet het geval. Wel genoten de raffinadeurs en beetwortelsuikerfabrikanten bescherming door de bedekte premie, welke verscholen was in den te lagen aanslag der raffinadeurs voor de ter bewerking ingeslagen ruwe suiker en in den te lagen aanslag der beetwortelsuikerfabrikanten naar de hoeveelheid en dichtheid van het verwerkte beetwortelsap, maar het voordeel, gelegen in de daardoor ontstane onbelaste overponden, kon niet als een uitvoerpremie worden beschouwd, omdat dit voordeel werd genoten, onverschillig of de raffinadeur of fabrikant voor uitvoer dan wel voor de binnenlandsche markt werkte [2]). Ten overvloede ging de premie, welke afhankelijk was van de hoeveelheid geproduceerde suiker, voor een groot deel nog naar de verbouwers van beetwortelen [3]).

De Amerikaansche regeering wierp echter tegen, dat elke accijns op een in het binnenland geproduceerd artikel werkt als

---

[1]) Buit. Z. 1894, exh. September 17, no. 9859.

[2]) Buit. Z. 1894, exh. October 24, no. 11135.

[3]) In de Nederlandsche koloniën bestond evenmin een exportpremie; daar moest zelfs een uitvoerrecht van f 0.15 per 100 K.G. worden betaald. De Minister van Buitenlandsche Zaken kwam later met gemoedsbezwaren voor den dag. Immers door de mogelijkheid de overponden zonder betaling van accijns (en dus met aanzienlijke winst) in het binnenland te plaatsen, zouden de suikerfabrikanten de overige suiker tegen lagere prijzen (wellicht onder de productiekosten) naar het buitenland kunnen afzetten. Dit moesten wij de Amerikaansche regeering onomwonden laten weten. Wilde ze ons dan nog het voorrecht van 1/10 dollarcent geven, dan was dit haar zaak, Buit. Z. 1895, exh. Januari, no. 788 (niet uitgegaan).

een indirecte premie op den uitvoer, wanneer bij uitvoer restitutie van den accijns wordt gegeven [1]).

Toch achtte ze een voor beide partijen bevredigende oplossing mogelijk, wanneer namelijk de importeurs van Nederlandsche suiker verklaringen overlegden in den zin van het eerste provisum van artikel 182½ van het tarief van 1894, nl. „a certificate that no indirect bounty has been received upon said sugar in excess of the tax collected upon the beet or cane from which it was produced, and that no direct bounty has been or shall be paid" [2]). Nederlandsche suikers, welke vergezeld waren van een dergelijk certificaat, zouden dan niet aangeslagen worden voor de bewuste surtaxe [3]).

Inmiddels had evenwel de „Board of General Appraisers" uitspraak gedaan in zake een appèl tegen de heffing van de surtaxe op Nederlandsche suikers. Deze beslissing [4]) was in het voordeel van den appellant geweest en hield de feitelijke verklaring in, dat Nederland niet behoorde tot die landen, wier suikers aan de surtaxe zouden worden onderworpen.

Certificaten waren dus nu niet meer noodig. Alleen was het in het belang van den handel geraden om zoolang nog geen definitieve beslissing was gevallen [5]), toch tot de afgifte van gemelde verklaringen over te gaan. Hiertoe wilde de Nederlandsche regeering echter niet besluiten, met dit gevolg, dat de Nederlandsche suikers onderworpen bleven aan de surtaxe. Wel had Van Weckherlin bewerkt, dat het verzoek om revisie van bovengenoemde beslissing werd ingetrokken [6]), maar aan den anderen kant zat de suikertrust niet stil. Aan haar invloed moet het indienen van een nieuw appèl worden toegeschreven, waar-

---

1) Buit. Z. 1894, exh. November 29, no. 12430. De kwestie van de zoogenaamde overponden bleef buiten beschouwing.

2) Deze certificaten zouden worden afgegeven door de inspecteurs der invoerrechten en accijnzen te Amsterdam en te Rotterdam.

3) Buit. Z. 1895, exh. Januari 7, no. 223.

4) Buit. Z. 1895, exh. Februari 8, no. 1562.

5) Er was immers nog beroep bij de rechterlijke macht mogelijk.

6) Buit. Z. 1895, exh. Mei 2, no. 4855.

door de vorige toestand werd hersteld. Gelukkig kwam aan deze onzekerheid niet lang daarna een einde door een nieuwe instructie van het Departement van de Schatkist van 7 Juni 1895, waarin werd bepaald, dat voortaan Nederlandsche suikers werden vrijgesteld van betaling der surtaxe, ook al waren ze niet vergezeld van genoemde certificaten [1]).

Een paar jaren lang heeft men daarop niets meer van de kwestie gehoord. Een verandering in de suikerwetgevingen der beide landen bracht echter de zaak weder aan het rollen.

In Nederland werd 29 Januari 1897 [2]) een nieuwe suikerwet uitgevaardigd, welke den eersten September d.a.v. in werking trad. Blijkens artikel 67 dier wet werd een premie toegekend in verhouding tot de vervaardigde hoeveelheid suiker; het bedrag voor suiker, die in het land bleef, zou gelijk wezen aan dat voor suiker, die werd uitgevoerd. Hier had men dus te doen met een zuivere productie-premie. Ze was lager gesteld dan de bestaande en zou verder trapsgewijze verminderd worden: 1897—'98, f 2.50 per 100 K.G, afdalende tot f 1.30 voor 1905—'06 en volgende jaren. Tezamen zou aan alle fabrikanten niet meer worden betaald dan f 2.500.000 in het jaar 1897—'98, en f 1.700.000 in 1905—'06 en volgende jaren. Voor de raffinadeurs bedroeg de premie in 1897—'98: f 0.34 per 100 K.G. geraffineerde suiker (totaal maximum f 500.000) en van 1902—'03 en volgende jaren: *f* 0.19 (totaal maximum *f* 250.000). Deze premies waren maxima en daalden, naarmate de productie grooter was dan een zeker aantal K.G. [3]).

Ook de Amerikaansche suikerwetgeving werd in deze jaren gewijzigd. Reeds enkele maanden na het in werking treden der Wilson-Act waren voorstellen ingediend om de suikerrechten te herzien. Sommigen wilden alle invoerrechten weer afschaffen, anderen drongen uitsluitend aan op intrekking van de surtaxe

[1]) Buit. Z. 1895, exh. Juni 17, no. 6572. Zie verder voor de diplomatieke briefwisseling ook nog Senate Documents, 53rd Congress, 3rd session, no. 58, en Buit. Z. 1895, exh. Maart 8, no. 2690.

[2]) Staatsblad 63; Buit. Z. 1898, exh. Mei 14, no. 5225, en October 8, no. 10819.

[3]) 147 Millioen K.G. in 1897—'98.

Classificatie	(in dollarcents) 1897	1894	1890	1883
				Alle suiker niet boven no. 13 Hollandschen standaard (niet boven 75 graden) 1 4/10 cts. per pond [1])
Suiker niet boven no. 16 Hollandschen standaard.	0.95 cents per pond [2])	40 %	vrij	2.75 cents per pond
Suiker boven no. 16 Hollandschen standaard.	1.95 cents per pond	40 % + 0.125 cents p. pond	0.5 cents per pond	3 cents per pond (niet boven no. 20 Hollandschen standaard)
Alle suiker, die geraffineerd is.	1.95 cents per pond	idem	idem	$3^1/_2$ cents per pond (en alle boven no. 20)
Kandij suiker, waarde 15 cents per pond of minder.	4 cents per pond + 15 % ad valorem	35 %	5 cents per pond	5 cents per pond (niet gekleurd)
Geraffineerde suiker, die geverfd of gekleurd is.	4 cents per pond + 15 %	35 %	5 cents per pond	—
Kandij suiker, waarde meer dan 15 cents per pond.	50 %	idem	5 cents per pond	5 cents per pond (niet gekleurd)

[1]) Voor iedere bijkomende graad of gedeelte van een graad (polariscoopproef) 4/100 cent per pond erbij. De polariscoopproef is een methode

van $^1/_{10}$ dollarcent per pond, welke op zooveel verzet, speciaal van Duitschland, was gestuit [1]). Deze pogingen, en evenzoo die van het volgend jaar [2]), liepen evenwel op niets uit. Bij de algemeene tariefherziening van 1897 werd een vrij belangrijke verhooging voor de ruwe suikers ingevoerd. Het ad valorem recht van 40 % werd vervangen door een specifiek recht van ongeveer 1 à 1.65 dollarcent per pond [3]); dat op geraffineerde suiker zou 1.95 dollarcent per pond bedragen.

Duidelijkheidshalve geven we in het nevenstaand staatje een overzicht van de suikerrechten onder de laatste vier tariefwetten [4]).

In verband met de paragraaf over de suikerrechten noemen we nog sectie 5 der Dingley-Act, welke bepaalt, dat de invoerrechten zullen worden vermeerderd met het bedrag der in de landen van productie toegekende uitvoerpremies (hetzij direct, hetzij indirect); en wel onverschillig of die goederen al dan niet rechtstreeks worden ingevoerd in denzelfden toestand, waarin ze uit het land van productie zijn uitgevoerd, of dat zij door een nieuwe bearbeiding in een anderen toestand zijn gekomen [5]).

Deze sectie was wel niet van toepassing op de Nederlandsche

---

ter bepaling der verschillende suikersoorten door polarisatie. Zij berust op de eigenschap van vele stoffen om het polarisatievlak van gepolariseerd licht te doen afwijken, hetzij naar rechts, zooals saccharose en glucose, hetzij naar links, zooals bv. fructose en invertsuiker. Deze afwijking wordt met behulp van daartoe vervaardigde apparaten, polarimeters, gemeten, waaruit men dan, onder bepaalde omstandigheden werkende, de hoeveelheid der draaiende stof kan afleiden.

2) Voor iedere graad meer (polariscoopproef) 0.035 cent per pond erbij (gedeelten van een graad naar verhouding).

1) Nota van Duitschland van 28 Augustus 1894, Buit. Z. 1894, exh. November 29, no. 12430, en December 24, no. 13278.

2) Buit. Z. 1895, exh. Februari 9, no. 1632.

3) Ongeveer twee malen zoo hoog als in 1894, Dougnac, p. 68.

4) Ontleend aan het verslag van de Commissie voor de Handelspolitiek, dossier B. 26, portefeuille: Onderhandelingen op grond van sectie 4 der Dingley-Act.

5) U. S. Statutes at Large, vol. 30, p. 205. Zie voor de Hollandsche vertaling: Buit. Z. 1898, exh. Januari 25, no. 863.

suiker, maar desniettemin geraakten we er door in ongunstiger toestand. Immers suiker van Duitschen oorsprong, in Nederland geraffineerd, zou in Amerika als Duitsche suiker worden beschouwd en dus onder hooger recht worden gelegd.

De moeilijkheid zou echter wezen den oorsprong der ingevoerde suiker vast te stellen. Het lag toch voor de hand, dat Duitsche en Oostenrijksche fabrikanten hun ruwe suiker naar Nederland zouden versturen om bij ons verwerkt, en dan als Nederlandsche suiker uitgevoerd te worden. Alleen certificaten betreffende de herkomst der grondstof zouden hier uitkomst kunnen geven.

De Nederlandsche exporteurs, die er gerust op waren, dat hun product tegen een recht van $ 1.95 per 100 pond zou worden toegelaten, werden niet lang na het in werking treden der nieuwe wet opgeschrikt door het gerucht, dat een „countervailing duty" van 0,00518 dollarcent per Amerikaansch pond (= f 2.85 per 100 K.G.) voor Nederlandsche suiker was vastgesteld [1]). Dit gerucht werd bevestigd door een circulaire van het Departement van Financiën aan de „collectors of the customs", waarin voorloopig werd geconstateerd, dat suikers uit Nederland uitvoerpremies ontvingen gelijk aan de in de Nederlandsche wet genoemde terugbetalingen, en wel ruwe beetwortelsuiker f 2.50 per 100 K.G. en geraffineerde suiker f 2.84 per 100 K.G.

Deze circulaire werd 5 October 1897 in zooverre gewijzigd, dat ze alleen van toepassing werd verklaard op beetwortelsuiker [2]). Desniettemin bleef ze zeer nadeelig voor den Nederlandschen uitvoer, die nu werd achtergesteld bij die van andere landen (o.a. Brazilië) [3]). De door den Nederlandschen gezant ingediende

---

[1]) Buit. Z. 1897, exh. September 24, no. 10566 en no. 10596. Officieele circulaire van 22 September 1897, Buit. Z. 1897, exh. October 8, no. 11038 en October 21, no. 11518.

[2]) België ontving 19 October 1897 een gelijksoortige circulaire. Opmerkelijk is de tegenspraak tusschen de circulaire van 22 September en een missive van het Departement van de Schatkist van 31 Juli 1897, geteekend door Howell, en gericht tot enkele Amerikaansche suikerindustrieelen en handelaren, waarin formeel wordt verklaard, dat Nederland geen „bounty on the export of sugar" betaalde (Buit. Z. 1898, exh. Januari 25, no. 863).

[3]) De Duitsche suikerraffinadeurs hadden hun doel bereikt, en stonden

protesten en de daarop volgende besprekingen konden echter geen intrekking van de bedoelde instructie bewerken [1]. De Amerikaansche regeering werd éénzijdig voorgelicht door een vertegenwoordiger van de suikertrust, die bij alle onderhandelingen aanwezig was, en die er o.a. op wees, dat een toegeven aan onzen eisch direct tot gevolg zou hebben een wijziging van de Duitsche wetgeving in den geest der Nederlandsche, waardoor sectie 5 haar werking zou verliezen. Bovendien werkte volgens den Secretaris der Schatkist, Gage, elke productiepremie als een indirecte uitvoerpremie [2]. De kwestie uitvoerpremie of productiepremie werd zoodoende in voor ons ongunstigen zin beslist [3]. Het cijfer der surtaxe werd nu vastgesteld op f 1.78 per 100 K.G. voor ruwe beetwortelsuiker, en f 2.12 per 100 K.G. voor geraffineerde suiker [4].

Definitief was deze beslissing echter nog niet. Immers het

---

nu niet meer achter bij Nederland. Zeker is het, dat de vele artikelen in het tijdschrift „die Deutsche Zuckerindustrie", waarin werd geconstateerd, dat Nederlandsche suiker een exportpremie genoot, hun invloed op de Amerikaansche regeering niet gemist hebben.

[1]) Buit. Z. 1897, exh. November 11, 15, 18, 19, 20, 25, 29, nos. 12294, 12453, 12519, 12558, 12597, 12736 en 12746, 12848, en December 2, 6, 9, 10, 13, nos. 12952, 13080, 13190, 13232, 13310 en 13311.

[2]) In de Mc. Kinley-Act werd echter een essentieel verschil aangenomen tusschen een uitvoer- en een productiepremie. Sectie 231 kende nl. aan de Amerikaansche industrieelen een productiepremie toe; niemand beschouwde dit als een uitvoerpremie (zie het rapport van Mc. Kinley in het Huis van Vertegenwoordigers van 16 April 1890 en een rapport over de Wilson-bill van de meerderheid van het „Committee on Ways and Means" in het Huis van Afgevaardigden van 19 December 1893). Trouwens tot 1 September 1897 nam men hetzelfde standpunt in ten opzichte van de door ons verleende premie. Zie nota van den Minister van Buitenlandsche Zaken aan Van Weckherlin van 25 Januari 1898 (Buit. Z. 1898, exh. Januari 25, no. 863), waarin hij erkende, dat onze productiepremie soms als een indirecte uitvoerpremie kon werken.

[3]) Officieele mededeeling door den Amerikaanschen gezant in Den Haag, Buit. Z. 1897, exh. December 3, no. 12982 en 1898, Januari 6, no. 144.

[4]) Beslissing van 5 Maart 1898, Buit. Z. 1898, exh. Maart 21, no. 2923. Teneinde het verband niet te verbreken, zullen we de suikerkwestie ook in de jaren na 1897 vervolgen.

stond aan iederen importeur vrij tegen den aanslag appèl aan te teekenen bij den „Board of General Appraisers", en, zooals reeds hiervoor werd opgemerkt [1]), de uitspraken van dit lichaam weken herhaaldelijk van de opvatting der regeering af. Ditmaal stemden de „Appraisers" echter volkomen in met den Secretaris van de Schatkist en de surtaxe op Nederlandsche suiker bleef gehandhaafd [2]). Voortaan kregen de douane-beambten ieder jaar instructies aangaande het bedag, dat door de verschillende naties krachtens sectie 5 betaald moest worden. Bij de berekening van dit bedrag werd in de eerste jaren uitgegaan van de premie, welke in het voorafgaande jaar was genoten. Daar dit noodzakelijkerwijze fouten moest meebrengen, werd er op aandringen van de Nederlandsche regeering verandering in gebracht. De afrekening tusschen den „collector of the customs" en den importeur over het verschuldigde invoerrecht werd voortaan uitgesteld („liquidation of entry"). Men begon met het hoogere recht te betalen en kon restitutie verkrijgen, zoodra bleek, dat te veel was gestort. In de volgende jaren nam de surtaxe voortdurend af, zoodat ze in 1901 voor ruwe en geraffineerde suiker nog slechts f 1.50, respectievelijk f 1.72 per 100 K.G. bedroeg.

Tot slot van dit hoofdstuk wordt het volgende staatje hier geboden, om aan te toonen welken nadeeligen invloed de wijziging der suikerrechten op den Nederlandschen suikeruitvoer heeft gehad [3]).

---

[1]) Blz. 93, noot 1.

[2]) Op de volgende gronden: in Nederland bestond een accijnsrecht van f 27.— per 100 K.G. ruwe of geraffineerde suiker. Daarnaast werd een premie betaald van f 1.78 voor ruwe, en f 2.12 voor geraffineerde suiker (per 100 K.G.). Voor de in het binnenland geconsumeerde suiker was deze premie een vermindering van de accijnsbelasting, terwijl ze voor de uitgevoerde suiker (die geen accijns betaalde) een premie was. De feiten waren dus als volgt:

	zuivere premie	zuivere belasting
uitvoer	f 2.12	f 0.00
binnenlandsche consumptie	f 0.00	f 24.78

De uitspraak was van 9 September 1898 (Buit. Z. 1898, exh. December 15, no. 13428).

[3]) Foreign Commerce and Navigation of the U. S.

Uitvoer van suiker uit Nederland naar de Unie.

Jaar	niet boven no. 16 ponden	boven no. 16 ponden	Jaar	niet boven no. 16 ponden	boven no. 16 ponden
1891 —	4.716.256 —	2.016	1897 —	24.996.329 —	57.252.335
1892 —	463.425 —	3.355	1898 —	1.062.083 —	37.597.744
1893 —	2.147.262 —	569.848	1899 —	—	— 6.894.728
1894 —	11.735.515 —	12.094.033	1900 —	—	— 153.860
1895 —	7.703.508 —	4.896.695	1901 —	1.677.841 —	23.647.037
1896 —	7.503.496 —	33.462.367			

HOOFDSTUK V.

1897—1907.

Reeds hiervòòr [1]) werd opgemerkt, hoe tengevolge van verschillende omstandigheden de door de Wilson-Act aangebrachte wijzigingen in het tariefstelsel der Vereenigde Staten betrekkelijk onbelangrijk waren. Een van de voornaamste oorzaken hiervan was wel de verdeeldheid, welke de vraag over de al of niet vrije aanmunting van zilver onder de Democraten had gebracht. De Wilson-Act bevredigde dan ook niemand en reeds het volgend jaar werd een poging tot tariefherziening gedaan, evenwel zonder succes. Niet lang hierna wisten de Republikeinen, na een heftigen verkiezingsstrijd, waarin alles om de zilverkwestie draaide en waarbij de Democraten zich vrij algemeen als vrij-zilver-aanhangers ontpopten, de macht weer in handen te krijgen. Zij begonnen onverwijld met de herziening van het tarief, waarvoor een ontwerp in korten tijd is gereed gekomen.

Met de besprekingen der nieuwe tariefwet is groote haast gemaakt, aangezien tengevolge van den slechten toestand der financiën — in de laatste jaren vertoonde het staatsbudget geregeld een deficit [2]) — een spoedig in werking treden van het nieuwe tarief zeer gewenscht was. Deze omstandigheid maakte

---

[1]) Blz. 115.

[2]) (in millioenen dollars)

Fiscaal jaar	gewone opbrengsten	uitgaven	saldo
1892—'93	461.7	459.4	2.3 surplus
1893—'94	372.8	442.6	69.8 deficit
1894—'95	390.4	433.2	42.8 deficit
1895—'96	409.5	434.7	25.2 deficit
1896—'97	430.4	448.4	18.0 deficit

De crisis van 1893 deed zich sterk gevoelen.

het den protectionisten veel gemakkelijker verschillende sterk beschermende rechten, die anders allicht meer bestreden zouden zijn geworden, te doen aannemen.

Het resultaat was, dat de tariefwet van 1897, de z.g. Dingley-Act [1]), een uitgesproken beschermend karakter droeg, wat echter niet heeft verhinderd, dat ze twaalf jaren achtereen ongewijzigd is blijven bestaan (langer dus dan eenige andere Amerikaansche tariefwet), en dat gedurende dit tijdperk het economisch leven zich krachtig heeft ontwikkeld [2]).

De geest der nieuwe tariefwet vindt men het best weergegeven in de woorden, welke de President bij de indiening uitsprak: „The duties should be so levied upon foreign products as to preserve the home market so far as possible to our own producers, to revive and increase manufactures, to relieve and encourage agriculture, to increase our domestic and foreign commerce, to aid and develop mining and building and to render to labour in every field of useful occupation the liberal wages and adequate rewards to which skill and industry are justly entitled" [3]).

We komen thans tot de bespreking van de voornaamste bepalingen der Dingley-Act. Om te beginnen werden rechten op wol en huiden opnieuw ingevoerd [4]). Wat betreft het eerstgenoemde artikel werden niet alleen de rechten van 1890 hersteld [5]), maar werden voor enkele soorten zelfs nog hoogere

---

[1]) Ashley, p. 219 vlg.; Taussig, p. 321—360; Reciprocity and Commercial Treaties, p. 197 vlg. (speciaal over de secties 3 en 4 van de Dingley Act).

[2]) Hieruit de conclusie te trekken (zooals maar al te vaak wordt gedaan), dat een protectionistische handelspolitiek bevorderlijk is voor de welvaart van een land, zou, zoo al niet onjuist, toch ongetwijfeld onvoorzichtig zijn. Buiten het tarief zijn er immers zoo vele invloeden werkzaam, dat van een onmiddellijk verband tusschen tarief en conjunctuur niet gesproken kan worden. Het beste bewijs hiervoor geeft de tariefwet van 1846, welke het, na de Dingley-Act, het langst heeft uitgehouden. Deze wet was één van de meest vrijzinnige, welke de Vereenigde Staten ooit hebben gekend, en viel samen met een periode van groote welvaart en ontwikkeling.

[3]) Ashley, p. 219.

[4]) Huiden waren sedert 1872 vrij geweest, en werden nu met 15% belast.

[5]) 11 à 12 dollarcent per pond.

vastgesteld, en dit niettegenstaande de wolfabrikanten uitdrukkelijk gewezen hadden op de nadeelen, welke hieraan waren verbonden. Deze maatregel leidde uit den aard der zaak tot een verhooging van de rechten op wollen goederen; hierbij keerde het Amerikaansche tarief terug tot het systeem der samengestelde rechten, n.l. 55 % ad valorem plus een specifiek recht tot compensatie van het geheven recht op de grondstof [1]).

In het algemeen werden de rechten weer tot het niveau van 1890 verhoogd, behoudens enkele uitzonderingen, o. a. voor zijden stoffen [2]), linnen, vlas en steenkool, welke zwaarder werden belast. Daarentegen werd de metaalindustrie weinig beschermd, hetgeen ook niet meer dan rationeel was, gezien de enorme ontwikkeling dezer industrie. De suikerrechten ondergingen ook nu weder een belangrijke verandering. De prijsdaling in de negentiger jaren had de opbrengsten uit dit artikel aanzienlijk verminderd; daarom ging men nu over tot een specifiek recht op het ruwe product, varieerend van $ 1.00 tot $ 1.65 per 100 pond, hetgeen gelijkstond met een verdubbeling der bestaande rechten. Geraffineerde suiker werd belast met $ 1.95, waardoor de nationale raffinadeurs met 1/8 $ per 100 pond werden bevoordeeld. De invloed van de suikertrust was merkbaar! Ten aanzien van de suiker, afkomstig uit landen, waar een uitvoerpremie werd gegeven, kwam een nieuwe regeling tot stand. Onder de wetten van 1890 en 1894 was een vast additioneel recht van 1/10 dollarcent per pond geheven; thans schreef sectie 5 in algemeene termen voor, „that on any article on which a foreign country paid an export bounty, an additional duty should be imposed, equal to the net amount of such bounty or grant" [3]).

De Nederlandsche uitvoeren werden speciaal getroffen door de verhooging der tabaksrechten van $ 1.50 tot $ 1.85 per pond, en der rechten op bloembollen, rozen en heesters [4]). Ook de

[1]) In 1867 achtte men een beschermend recht van 25% ad valorem voldoende.

[2]) Het recht van 50% werd vervangen door een specifiek recht.

[3]) Zie hiervoor, blz. 125.

[4]) Zie de onderhandelingen op grond van sectie 4 der Dingley-Act, dossier B. 26, portefeuille van dien naam.

toch reeds sterk belaste invoer van gedistilleerd werd opnieuw bemoeilijkt: de rechten werden verhoogd van $ 1.80 per gallon tot $ 2.25 [1]). Alleen diamanten en edelgesteenten kwamen in gunstiger positie: het recht van 25 % werd verlaagd tot 10 %, hetgeen een sterke vermeerdering van den uitvoer uit Nederland ten gevolge gehad heeft:

1896 $ 1.488.767
1898 $ 3.217.623

Zoo schiep de Dingley-Act van 1897 dus ongunstige voorwaarden voor den Nederlandschen uitvoerhandel, maar — en dit mogen we niet verzwijgen — in dezelfde wet kwamen ook bepalingen voor, die de mogelijkheid tot een gunstiger regeling der rechten openden. Welke deze bepalingen waren, en waartoe ze leidden, zullen we thans nagaan.

We hebben reeds opgemerkt, dat de Wilson-Act geen reciprociteitsclausule bevatte, en door de wederinvoering der rechten op suiker van zelf een einde maakte aan de onder sectie 3 der Mc. Kinley-Act gesloten verdragen [2]). Na 1894, toen de Republikeinen in het Congres de meerderheid hadden gekregen, won de reciprociteits-gedachte weer veld. Ook de bedrijfswereld, wier meening in dezen was gevraagd, uitte zich bijna zonder uitzondering ten gunste van het reciprociteits-beginsel [3]). Immers de uitbreiding van den Amerikaanschen handel werd in deze jaren sterk belemmerd door de differentieele rechten, waaraan Amerikaansche goederen in de Europeesche havens waren onderworpen. Reciprociteit zou, zoo meende men, onder deze omstandigheden een gunstige verandering kunnen te weeg brengen.

In een rede van President Mc. Kinley, gehouden kort voor de indiening van de nieuwe tariefwet, zei hij dan ook met betrekking tot dit onderwerp: „In the revision of the tariff especial attention should be given to the reenactment and extension of

---

[1]) Zie de onderhandelingen op grond van sectie 3 der Dingley-Act, dossier B. 26, portefeulle van dien naam.

[2]) Bladz. 115.

[3]) House Reports, 54th Congress, 1st session, 1895-'96, vol. X, no. 2263, p. 295-545.

the reciprocity principle of the law of 1890. The brief trial given this legislation amply justifies a further experiment and additional discretionary power in the making of commercial treaties, the end in view always to be the opening up of new markets for the products of our country, by granting concessions to the products of other lands that we need and can not produce ourselves, and which do not involve any loss of labour to our own people, but tend to increase their employment" [1]).

Het resultaat was, dat, na lange discussie in den Senaat, en nadat verschillende wijzigingen waren aangebracht, enkele reciprociteits-bepalingen werden opgenomen [2]), welke de gelegenheid boden tot tweeërlei overeenkomst:

---

[1]) Reciprocity and Commercial Treaties, p. 197.

[2]) Hun inhoud was de volgende: sectie 3, „That for the purpose of equalizing the trade of the U.S. with foreign countries and their colonies producing and exporting to this country the following articles: argols, or crude tartar, or wine lees, crude; brandies, or other spirits manufactured or distilled from grain or other materials; champagne and all other sparkling wines; still wines and vermuth; paintings and statuary or any of them, the President is authorized to enter into negotiations with the government of those countries exporting to the U.S. the above mentioned articles, or any of them, with a view to the arrangement of commercial agreements in which reciprocal and equivalent concessions may be secured in favor of the manufactures and products of the United States; and authorizes the President to enter in such commercial agreements as in his judgment should be reciprocal and equivalent, and to suspend by proclamation the imposition and collection of the duties provided for in the Act and to substitute therefore duties as specifically stated in said section.

And it is further provided that with a view to secure reciprocal trade with countries producing the following articles, whenever and so often as the President shall be satisfied that the Government of any country or colony of such government, producing and exporting directly or indirectly to the U.S. coffee, tea and tonquin, tonqua or tonka beans, and vanilla beans, or any of such articles, imposes duties or other exactions upon the agricultural, manufactured, or other products of the U.S., which, in view of the introduction of such coffee, etc., into the U.S., as in this Act hereinbefore provided for, he may deem to be reciprocally unequable and unreasonable, he shall have the power and it shall be his duty to suspend, by proclamation to that effect, the provisions of this Act relating to the free introduction of such coffee, etc., of the products of such country or colony,

a. de z.g. „argol agreements", gesloten op grond van sectie 3; dit waren overeenkomsten, gebaseerd op een vermindering van rechten op gedistilleerd, wijn, wijnsteenzuur en derivaten, en schilderijen; voor het in werking treden van deze

---

for such time as he shall deem just; and in such case and during such suspension duties shall be levied, collected, and paid upon coffee, etc., the products or exports, direct or indirect, from such designated country, as follows:
on coffee, three cents per pound;
on tea, ten cents per pound;
on tonquin, etc., fifty cents per pound;
on vanilla beans, two $ per pound;
on vanilla beans commercially known as cuts 1 $ per pound".
Sec. 4: „That whenever the President of the United States, by and with the advice and consent of the Senate, with a view to secure reciprocal trade with foreign countries, shall, within the period of two years from and after the passage of this Act enter into commercial treaty or treaties with any other country or countries concerning the admission into any such country or countries of the goods, wares and merchandise of the United States and their use and disposition therein, deemed te be for the interests of the United States and in such treaty or treaties in consideration of the advantages accruing to the United States therefrom, shall provide for the reduction during a specified period, not exceeding five years, of the duties imposed by this Act, to the extent of not more than twenty per centum thereof, upon such goods, wares or merchandise as may be designated therein of the country or countries with which such treaty or treaties shall be made as in this section provided for; or shall provide for the transfer during such period from the dutiable list of this Act to the free list thereof of such goods, wares and merchandise, being the natural products of such foreign country or countries and not of the United States; or shall provide for the retention upon the free list of this Act during a specified period, not exceeding five years, of such goods, wares and merchandise now included in said free list as may be designated therein; and when any such treaty shall have been duly ratified by the Senate and approved by Congress, and public proclamation made accordingly, then and thereafter the duties which shall be collected by the United States upon any of the designated goods, wares and merchandise from the foreign country with which such treaty has been made shall, during the period provided for, be the duties specified and provided for in such treaty, and none other."

Volledige tekst te vinden in: Reciprocity and Commercial Treaties, p. 201—202. Men treft een bibliographie van boeken, tijdschriftartikelen en congresverslagen over het reciprociteitsbeginsel (chronologisch gerangschikt) aan in de Senate Documents, 57th Congress, 1st session, 1901—'02, vol. XXII, no. 317.

was alleen een proclamatie van den President noodig;

b. overeenkomsten op grond van sectie 4, welke meer algemeene concessies bevatten.

Dadelijk valt in het oog, dat eerstgenoemde overeenkomsten van beperkter strekking waren dan de onder *b* bedoelde. Zij zouden alleen betrekking hebben op enkele producten, waarvan voor Nederland alleen gedistilleerd een punt van onderhandeling kon uitmaken.

De onder sectie 4 te sluiten verdragen hadden echter weer het nadeel, dat voor hun aanneming voorwaarden waren gesteld, welke de kans op belangrijke resultaten aanmerkelijk kleiner deden worden. Niet alleen werd voor deze verdragen de goedkeuring van den Senaat en het Congres vereischt, maar de besprekingen waren bovendien gebonden aan een termijn van twee jaren na het in werking treden der Dingley-Act. Ook waren de voordeelen van sectie 4 geringer dan die van sectie 3. De rechten zouden hoogstens met 20 % mogen worden verminderd, terwijl de koloniën waren buitengesloten. Deze laatste bepaling zal ons meer begrijpelijk worden, wanneer wij weten, dat sectie 4 speciaal het sluiten van reciprociteitsovereenkomsten met de staten van Midden- en Zuid-Amerika beoogde.

Bij een beschouwing van de op grond der Dingley-Act gevoerde onderhandelingen beginnen we met die, welke uitgingen van de in sectie 4 neergelegde beginselen.

Toen de Dingley-Act in Europa bekend werd, was er algemeene verontwaardiging over de belemmeringen, welke ze den handel in den weg legde.

Die verontwaardiging uitte zich in verhooging van rechten en toepassing van maximum-tarieven op Amerikaansche voortbrengselen [1]).

Nederland kon dit niet doen, daar hier slechts een uniform tarief bestond. Differentieele rechten kenden wij al lang niet meer; ze pasten niet in ons handelsstelsel, en wederinvoering ten nadeele van de Vereenigde Staten was uit dien hoofde niet mogelijk.

---

1) Dit laatste geschiedde o.a. in Frankrijk en Duitschland.

Er bleef niet veel anders over dan met Amerika onderhandelingen te openen over een reciprociteitsverdrag. Voordat een voorstel in die richting gedaan kon worden, was het echter noodig na te gaan, welke Nederlandsche producten het meest getroffen werden door het Amerikaansche tarief, m.a.w. welke het meest in aanmerking kwamen om als punt van onderhandeling te dienen; daarnevens moest worden onderzocht wat men als equivalent aan de Unie zou kunnen aanbieden.

Dit onderzoek steunde voornamelijk op het in 1898 verschenen rapport van de Commissie voor de Handelspolitiek over de beteekenis van de Vereenigde Staten voor den afzet van Nederlandsche en koloniale producten [1]). In dit rapport werden, aan de hand van de Amerikaansche handelsstatistiek, de invoeren nagegaan van Nederland en de Nederlandsche koloniën in de Vereenigde Staten over het jaar, eindigende 30 Juni 1896. Tegelijk werd een vergelijkend overzicht gegeven van de rechten, welke onder de laatste vier tariefwetten waren geheven van de voornaamste uitvoerartikelen van Nederland, om zoodoende den invloed van het tarief op den handel te kunnen bepalen.

De volgende opmerkingen, welke in hoofdzaak aan dit rapport zijn ontleend, mogen hier een plaats vinden.

De totale invoer van Nederland in de Vereenigde Staten bedroeg in bovengenoemd jaar $ 13.295.767, waarvan $ 9.505.952 was belast; de rest, dus ongeveer 3.8 millioen dollar, kwam vrij binnen.

Van de belaste artikelen verdienen de volgende onze aandacht:

Tabak [2]). Het recht op dit artikel werd, nadat het in 1894 was teruggebracht tot $ 1.50 per pond, onder de Dingley-Act opnieuw verhoogd, nl. tot $ 1.85 per pond. Gezien het geringe nadeel, dat het recht van $ 2 (onder de Mc. Kinley-Act) had veroorzaakt, behoefde deze verhooging ons niet bijzonder te

---

[1]) Niet geëxhibiteerd; het rapport bevindt zich in de portefeuille: Onderhandelingen op grond van sectie 4 der Dingley-Act.

[2]) Tabak was in 1896 ons belangrijkste uitvoerproduct naar de Vereenigde Staten (35 % van den totalen uitvoer daarheen).

verontrusten; toch vertoonden de uitvoeren naar de Unie in de eerstvolgende jaren een belangrijke daling:

1897 — 5.085.033 $	1899 — 3.791.375 $
1898 — 3.635.174 „	1900 — 4.569.271 „

Edelgesteenten (diamanten), na tabak ons belangrijkste exportartikel naar Amerika. Edelgesteenten vormden een van de weinige artikelen, welke bij de laatste herziening minder belast waren geworden. Het recht van 25 % onder de Wilson-Act, dat een sterke achteruitgang van den invoer met zich had gebracht, werd weer tot 10 % verminderd, waarschijnlijk omdat men wel inzag, dat de clandestiene invoer toch niet belet kon worden. De invoer uit Nederland sedert 1893 vindt men in volgend staatje aangegeven [1]):

1893 — 5.833.004 $	1898 — 3.217.623 $
1894 — 1.231.600 „	1899 — 5.317.158 „
1895 — 2.304.736 „	1900 — 4.304.079 „
1896 — 1.488.767 „	1901 — 6.698.721 „
1897 — 575.494 „	1902 — 6.537.450 „

Suiker [2]). Dit artikel ondervond een nadeeligen invloed van de verhoogde rechten der Dingley-Act. De invoer in 1898 was ongeveer de helft minder dan die in het voorafgaande jaar [3]).

[1]) Cijfers ontleend aan de Amerikaansche handelsstatistiek.

[2]) Zie blz. 129.

[3]) Suiker beneden en boven no. 16 samengenomen. Een contrast met den invoer van suiker uit Nederland in de Unie vormt die uit Nederlandsch Oost-Indië, welke een enorme ontwikkeling aanwijst. Wel zien we in de jaren 1895 en 1898 (de jaren na het in werking treden der nieuwe tariefwetten) een kleinen terugslag, maar in de daarop volgende jaren herstelt de handel zich weer volkomen.

Invoer van suiker niet boven no. 16 Hollandschen standaard uit Ned. O.-Indië in de Vereenigde Staten:

1890 — 2.722.320 $	1897 — 13.090.323 $
1891 — 3.492.136 „	1898 — 11.112.150 „
1892 — 3.707.210 „	1899 — 19.817.646 „
1893 — 4.783.268 „	1900 — 24.170.081 „
1894 — 7.808.871 „	1901 — 16.965.511 „
1895 — 5.759.436 „	1902 — 12.325.518 „
1896 — 11.388.487 „	

Planten, bollen, enz. Deze producten waren er onder het nieuwe tarief merkbaar slechter aan toe dan in 1894, hetgeen uit volgend vergelijkend staatje blijken kan:

	1883	1890	1894	1897
bloembollen	20 %	vrij	vrij	25 %
rozen	vrij	20 %	vrij	$2^1/_2$ ct. p. stuk
azalea's	vrij	20 %	10 %	25 %
rhododendrons	vrij	20 %	vrij	25 %
niet afzonderlijk genoemde	vrij	20 %	10 %	25 %

De Nederlandsche uitvoer leed hieronder, hoewel minder dan aanvankelijk werd verwacht, hetgeen men uit de volgende cijfers, aangevende het totaal der uitvoeren naar de Unie van de tot deze groep behoorende producten, zien kan:

1895	— 206.171 $	1898	— 299.149 $
1896	— 307.362 „	1899	— 286.797 „
1897	— 350.882 „	1900	— 348.472 „

Kaas. Dit is een luxe artikel, waarop de rechten geen invloed hebben, getuige het feit, dat onder de Mc. Kinley-Act, die een hooger recht hief, de invoer toenam. Ten slotte nog:

Gedistilleerd en likeuren. De Nederlandsche jeneverstokerijen werden opnieuw zwaar getroffen, wijl het invoerrecht van $ 1.80 op $ 2.25 per gallon werd gebracht. Welken invloed deze verhooging op de invoeren in de Unie had, zal hierna, bij de onderhandelingen op grond van sectie 3 (waaronder dit product valt), worden besproken.

Wat den export van Nederlandsch Oost-Indië naar de Vereenigde Staten betrof, deze bestond nagenoeg geheel uit koffie, dat onbelast was en suiker (in 1896: 77 % van de totale uitvoerwaarde van Ned. Oost-Indië naar de Unie), dat wel zwaarder werd belast, doch daarvan blijkbaar geen nadeeligen invloed ondervond.

Maken we de conclusie op, waartoe het rapport van de Commissie voor de Handelspolitiek aanleiding geeft, dan blijkt, dat de artikelen, behoorende tot de groep planten, heesters, enz., het meest in aanmerking kwamen om als punt van onderhandeling te dienen. De kweekers uit Boskoop en andere plaatsen waren dan ook degenen, die zich het meest verzetten tegen het

tarief, en niet ophielden klachten bij de regeering in te dienen [1]). Hier mag niet worden verzwegen, dat deze protesten zeer overdreven en vaak ongegrond bleken te zijn [2]). Onder meer brachten ze aan het licht, dat herhaaldelijk geknoeid werd met de facturen, door de ambtelijk overgelegde lager te maken dan de werkelijke.

Toch besloot de Nederlandsche regeering de klachten der kweekers ter harte te nemen en Amerika uit te noodigen de rechten op bloembollen te doen vervallen, in ruil waarvoor de waarborg zou kunnen worden geboden, dat Amerikaansch meel, dat op het punt stond belast te worden [3]), vrij zou blijven [4]).

Eer men echter met de onderhandelingen kon beginnen, was de termijn van twee jaren, die sectie 4 der Dingley-Act voor het voeren der besprekingen had vastgesteld [5]), verstreken en hiermede was dus vanzelf de kwestie van de baan.

Ondertusschen had men in andere landen niet stil gezeten. Frankrijk, dat op Amerikaansche invoeren zijn maximum-tarief bijna geheel toepaste, had in het najaar van 1897 besprekingen over reciprociteitsverdragen met Kasson, den Amerikaanschen onderhandelaar, geopend. Den 24sten Juli 1899 werd een verdrag tusschen beide mogendheden geteekend [6]). Het resultaat was, dat voortaan de meeste Amerikaansche producten in Frankrijk tegen het minimum-tarief konden worden ingevoerd, terwijl de Unie aan vele Fransche artikelen verlagingen van 5 tot 20 % der bestaande rechten verleende. Behalve dit verdrag, verreweg

---

1) De kweekers hadden tijdens de beraadslagingen over het nieuwe tarief iemand uit hun midden, den heer Krelage, naar Amerika afgevaardigd, om voor hun belangen op te komen, doch deze had daar weinig kunnen uitrichten.

2) Buit. Z. 1898, exh. April 23, no. 4330. Hoe overdreven de klachten waren, kan men zien aan de hierboven genoemde uitvoercijfers.

3) Buit. Z. 1899, exh. Juni 16 en 26, no. 6925, en Augustus 5, no. 8801.

4) Dat de Amerikanen dit op prijs zouden stellen, meende men te mogen opmaken uit een artikel in het weekblad „The Northwestern Miller" van 19 Juli 1899, Buit. Z. 1899, exh. September 1, no. 9710.

5) Buit. Z. 1899, exh. September 23, no. 10443.

6) Senate Documents, 56th Congress, 1st session, no. 225, p. 66.

het belangrijkste, dat krachtens sectie 4 werd gesloten, kwam nog een overeenkomst met Groot-Brittannië tot stand voor de West-Indische koloniën [1]), waarbij een reductie van $12\frac{1}{2}$ % op de suikerrechten werd toegestaan. Eenzelfde begunstiging van den suikerinvoer werd opgenomen in de verdragen met Denemarken (voor St. Croix), San Domingo, Nicaragua, Argentinië [2]) en Ecuador.

Al was nog geen dezer tractaten door den Senaat goedgekeurd, toch begon men zich in Indië ongerust te maken, daar men vreesde voor achterstelling van onze suiker. Men achtte thans het oogenblik gekomen eenzelfde gunst te verzoeken als aan de bovengenoemde landen was verleend [3]). De op-handen-zijnde verhooging van het Indische tarief bood tevens een goede gelegenheid contraprestaties aan te bieden, b.v. het onveranderd laten van de rechten op petroleum en meel, of het vrijstellen van fabriek- en stoomwerktuigen, machinerieën, landbouwgereedschappen, enz. Hoewel ook nu weer de aangegeven termijn van twee jaar was verstreken, besloot de Nederlandsche regeering toch nog een poging te doen om tot een regeling met het Amerikaansche gouvernement te geraken, aangezien het ge-

---

1) Voor Barbados: 16 Juni 1899 ($12\frac{1}{2}$ % reductie voor suiker); Britsch Guyana: 18 Juli 1899 (idem); Jamaica: 22 Juli 1899 (idem); Turks en Caicos-eilanden: 21 Juli 1899; Bermuda: 24 Juli 1899. Zie Buit. Z. 1900, exh. April 14, no. 4234. De Britsche West-Indische koloniën voerden in 1898: 103.000 ton suiker uit naar de Vereenigde Staten, d.i. $8\frac{1}{2}$ % van den totalen invoer van suiker in de Unie (Reciprocity and Commercial Treaties, p. 218).

2) Gesloten 10 Juli 1899. De voornaamste concessie aan Argentinië was een reductie van 20 % op de wol-rechten.

3) Reeds vroeger had men in Indië aangedrongen op het vragen van reductie voor de rechten op rietsuiker (December 1897, request van de factory der Nederlandsche Handel-Maatschappij, de Nederlandsch-Indische Landbouw-Maatschappij en de K. v. K. te Batavia, Buit. Z. 1898, Juli 7, no. 7454), doch toen ter tijd zou men als equivalent hebben moeten aanbieden een verlaging van het tarief van invoerrechten, of het afschaffen van het recht op petroleum, beide ontegenzeggelijk van te groote waarde tegenover de door ons gevraagde reductie. Daarbij mocht ook niet uit het oog worden verloren, dat de uitvoer van suiker aan het toenemen was, dus dat er van een nadeeligen invloed der rechten niet gesproken kon worden.

bleken was, dat men in Amerika niet zoo streng vasthield aan die tijdsbepaling. In het voorjaar van 1900 werd de Nederlandsche gezant, baron Gevers, van instructies voorzien [1]). Deze betroffen niet alleen de Oost-Indische koloniën, maar ook het Rijk in Europa. Als voorbeeld voor de te sluiten overeenkomst zou het Fransche verdrag van 24 Juli 1899 moeten dienen; het uiterst lage Nederlandsche tarief zou ons voornaamste argument moeten zijn.

Ondertusschen had de Unie tijdelijk alle onderhandelingen over reciprociteitsverdragen stopgezet, daar er vrees bestond, dat het Congres de reeds gesloten overeenkomsten niet zou goedkeuren [2]). In den Senaat gaven de debatten aanleiding tot de vorming van twee partijen. De vertegenwoordigers van de Amerikaansche industrieën, werkend voor export, te zamen met de aanhangers van een meer vrijzinnig tarief, verdedigden de gevoerde politiek. Daarentegen onthielden de producenten voor de binnenlandsche markt en zij, die principieel tegen elke reductie van rechten waren, zich van goedkeuring der verdragen.

Het gevolg was, dat gedurende deze zitting niets geratificeerd werd. In den daarop volgenden zomer vonden besprekingen plaats tusschen Gevers en Kasson, die echter tot geen uitkomst leidden, daar laatstgenoemde weigerde verbintenissen aan te gaan betreffende de Nederlandsche Oost-Indische bezittingen, uit dezen hoofde dat hij te weinig statistische gegevens bezat over het handelsverkeer tusschen genoemde koloniën en de Unie, en hij bovendien ingrijpende veranderingen verwachtte van de inlijving der Philippijnen [3]). Alleen voor een verdrag rakende de West-Indische koloniën [4]) was hij te vinden, maar hiermede

[1]) Buit. Z. 1900, exh. Juni 27, no. 7082. Zie over den termijn van 2 jaren, welke blijkbaar verlengbaar was, een missive van den Minister van Koloniën, Buit. Z. 1900, exh. Juni 12, no. 6400.

[2]) Buit. Z. 1900, exh. Januari 26, no. 1097.

[3]) Buit. Z. 1901, exh. December 21, no. 14394.

[4]) Tegenover een verlaging van het recht op suiker door Amerika zouden wij de rechten op meel, gezouten spek, brood, beschuit, petroleum, tabak in bladen, visch, gezouten vleesch en hammen vastleggen, en fabrieks-, landbouw- en stoomwerktuigen, ijzer, enz. vrij toelaten, Buit. Z. 1900, exh. Augustus 4, no. 8199.

kon de Nederlandsche gezant geen genoegen nemen. Aldus waren de kansen om tot een overeenkomst krachtens sectie 4 der Dingley-Act te komen, vrijwel verkeken.

Trouwens uit de gevoerde besprekingen was ons herhaaldelijk gebleken, dat het de Amerikaansche regeering te doen was om uitsluitende concessies, welke Nederland in verband met zijn handelsstelsel, dat geen differentieele rechten kende en met het oog op de bestaande handelsverdragen, niet kon toekennen [1]).

Inmiddels liet de ratificatie der verdragen, welke reeds krachtens sectie 4 waren afgesloten, nog steeds op zich wachten. Tevergeefs trachtte President Mc. Kinley door zijn redevoeringen hunne aanneming te bespoedigen [2]). De zitting 1900—1901 ging voorbij zonder dat het Congres iets was opgeschoten. Hieraan waren de Republikeinen voor een groot deel schuld, daar zij zich op dit standpunt stelden, dat de reciprociteit alleen begunstigd moest worden, voorzoover ze was „directed as to open our markets on favorable terms for what we do not ourselves produce in return for free foreign markets" [3]).

Teleurgesteld door dezen gang van zaken, nam Kasson, de Amerikaansche onderhandelaar voor de reciprociteitstractaten, ontslag.

Mc. Kinley's opvolger, President Roosevelt, vroeg in zijn eerste boodschap aan het Congres [4]) nog wel de aandacht van den Senaat voor de reciprociteitsovereenkomsten, maar veel drang zette hij er niet achter. Het slot was, dat geen der verdragen werd geratificeerd.

In aansluiting aan het voorgaande moet het zeer belangrijke reciprociteitsverdrag met Cuba genoemd worden [5]). Al valt het

---

[1]) Advies van den Raad van Indië, Buit. Z. 1898, exh. Juli 7, no. 7454. Zie ook een missive van den Minister van Buitenlandsche Zaken van 5 September 1898, Buit. Z. 1898, exh. September 5, no. 8282.

[2]) Senate Documents, 58th Congress, 2nd session, no. 268, p. 8 en 9.

[3]) Reciprocity and Commercial Treaties, p. 225.

[4]) Foreign Relations, 1901, p. XXIII.

[5]) Reciprocity and Commercial Treaties, p. 320 vlg.

buiten de onderhandelingen op grond van sectie 4 [1]), toch mogen we het met het oog op zijne ook voor Nederland belangrijke bepalingen niet zonder meer voorbijgaan.

Op 17 December 1903 werd het tractaat gesloten, waarbij de Vereenigde Staten op alle invoeren van Cuba een reductie van 20 % der bestaande rechten toestonden; omgekeerd stemde Cuba toe in verlagingen van 20—40 % op Amerikaansche invoeren [2]).

Geen dezer concessies zou aan andere landen ten goede mogen komen (art. 8). De voor Nederland meest nadeelige bepaling was wel de reductie van 20 %, welke de Cubaansche suiker voortaan zou genieten, waaraan toegevoegd was de verbintenis, dat gedurende de geldigheid dezer conventie de suiker van geen enkel land toegelaten zou worden tegen een lager recht dan de Dingley-Act bepaade. Men begrijpt, dat, in verband met den grooten invoer van Cuba-suiker, de schadelijke gevolgen dezer concessie voor ons niet zouden achterwege blijven. Doch daarover later.

Gaan we thans over tot de op grond van sectie 3 der Dingley-Act gevoerde onderhandelingen.

Het is duidelijk, dat van de in deze sectie genoemde artikelen [3]) alleen gedistilleerd voor onderhandeling in aanmerking kwam [4]). Ten opzichte van de in de tweede helft dier sectie genoemde producten: koffie, enz., zou Nederland nooit tot con-

---

1) Onder de krachtens sectie 3 gesloten verdragen kan het evenmin gerangschikt worden.

2) Onder anderen 40 % reductie voor rijst, hetgeen neerkwam op een voordeel van f 1.20 per 100 K.G. Hiermede nog niet tevreden, trachtte de Unie Cuba er toe te brengen de invoerrechten op rijst te verhoogen tot $ 2.25 per 100 K.G., waardoor de bevoorrechting nog grooter zou worden. De protesten van verschillende landen, o.a. van Duitschland, Engeland en Nederland, wisten dit te voorkomen.

Zie o.a. Buit. Z. 1903, exh. April 14, no. 4757, en 1905, exh. Januari 30, no. 1416.

3) Blz. 134, noot 2.

4) Wat schilderijen (in het algemeen kunstwerken) betreft, hier zijn de rechten nimmer van overwegenden invloed, zoodat een reductie van 20 tot 15 % (als sectie 3 inhield) niet veel uit zou werken.

cessies kunnen worden gedwongen, daar men het niet voor de voeten kon werpen rechten te heffen „reciprocally unequal and unreasonable".

Wat nu het artikel gedistilleerd betrof, hier zou een gunstiger regeling zeer welkom zijn. Zoowel het hooge recht van $ 2.25 per gallon als de ontwikkeling der distilleerindustrie in Amerika, wier producten slechts met een accijns van $ 1.10 per gallon waren belast, droegen er toe bij den invoer van het Nederlandsche product voortdurend te doen afnemen [1]).

1890 —	167.005	$	1896 —	109.111	$
1891 —	157.875	„	1897 —	154.810	„
1892 —	135.069	„	1898 —	56.886	„
1893 —	126.457	„	1899 —	83.149	„
1894 —	88.650	„	1900 —	96.753	„
1895 —	127.980	„			

Sectie 3 opende nu de mogelijkheid het recht terug te brengen op $ 1.75, dus op een nog lager niveau dan de Wilson-Act had bepaald.

Toen nu bekend werd, dat Frankrijk bij het den 28sten Mei 1898 gesloten verdrag de verlangde reductie voor spiritualiën had verkregen [2]), bleven de requesten, dat ook Nederland een dergelijke overeenkomst zou sluiten, niet achterwege. Het duurde dan ook niet lang of de Nederlandsche gezant te Washington begaf zich, voorzien van instructies [3]), naar den Amerikaanschen Staatssecretaris, en wees er hem op, dat de Vereenigde Staten begonnen waren, door het verdrag met Frankrijk, „to discrimi-

[1]) Cijfers ontleend aan de Amerikaansche handelsstatistiek. De vermeerdering na 1894 was een gevolg van het lagere recht van $ 1.80 onder de Wilson-Act; een hooger cijfer als in 1897 is een gewoon verschijnsel, wanneer onder een nieuwe tariefwet een hooger recht wordt verwacht.

[2]) Behalve voor champagne en ander mousseerende wijnen. Als contraprestatie had Frankrijk alleen enkele rechten vastgelegd, en werden saucijsen en reuzel tegen de minimum-rechten toegelaten; Reciprocity and Commercial Treaties, p. 206.

[3]) Buit. Z. 1898, exh. Juni 7. no. 6012 (dit stuk bevindt zich ten onrechte in de portefeuille: Onderhandelingen op grond van sectie 4).

nate against the Netherlands" [1]). Het was immers buitengesloten, dat Nederland met zijn uiterst laag tarief nog concessies zou moeten doen. Het eenige, wat wij konden aanbieden, was het vastleggen van enkele rechten, waartegen Amerika de aan Frankrijk verleende tariefverlagingen ook aan Nederland zou moeten toekennen. De Amerikaansche regeering wilde op dit voorstel echter niet ingaan. Formeel eischte sectie 3 nieuwe concessies van de tegenpartij, al waren ze dan ook nog zoo klein, en hier moest aan worden voldaan!

Inmiddels had Zwitserland weten gedaan te krijgen, dat de aan Frankrijk toegestane verlagingen ook aan haar ten goede kwamen, en wel door een beroep op de meest-begunstigingsclausule van het Amerikaansch-Zwitsersch verdrag van 25 November 1850, waarin deze clausule nog in haar „unconditional" vorm was opgenomen [2]). Weldra volgden Portugal [3]), Duitschland [4]) en Italië [5]) met overeenkomsten krachtens sectie 3, zoodat de Nederlandsche distillatieproducten in steeds ongunstiger positie geraakten.

De Amerikaansche regeering, niet ongezind ook met Nederland in onderhandeling te treden over een reciprociteitsverdrag, diende in den zomer van 1900 een ontwerp in met memorandum betreffende de waarde der wederzijdsche concessies [6]). Het recht op „spirits", etc. zou verlaagd worden tot $ 1.75 per gallon. Daartegenover zou Nederland de volgende producten vrij moeten toelaten [7]): tarwe, rogge, haver, gerst, maïs en meel, benevens

---

1) Buit. Z. 1898, exh. Juli 9, no. 7550.

2) Buit. Z. 1898, exh. December 12, no. 13560 (portefeuille Sectie 4). Met ingang van 23 Maart 1900 zegde Amerika de op de „unconditional most favored nation treatment" betrekking hebbende bepalingen van dit verdrag op.

3) Trad 12 Juni 1900 in werking (betrof alle in sectie 3 genoemde artikelen, behalve vermouth).

4) Trad 13 Juli 1900 in werking (betrof alle in sectie 3 genoemde artikelen, behalve mousseerende wijnen; Duitschland paste in ruil daarvoor het conventioneele tarief op Amerikaansche producten toe).

5) Trad 18 Juli 1900 in werking (alle, behalve mousseerende wijnen).

6) Concept van 24 Juli 1900, Buit. Z. 1900, exh. Augustus 7, no. 8534.

7) Dus vastleggen van dien vrijdom.

biscuits en andere voedingsmiddelen, bereid uit deze granen. Amerikaansche katoenpittenolie zou met niet meer dan f 0.50 per 100 K.G. belast mogen worden. De opzeggingstermijn zou drie of zes maanden zijn.

Een verdrag in dezen vorm achtte de Nederlandsche regeering onaannemelijk [1]). Nederland kon moeilijk gunsten verleenen, omdat deze in verband met de meest-begunstigings-tractaten aan zoovele landen ten goede zouden moeten komen [2]). Wel was de Nederlandsche regeering bereid, een verbintenis aan te gaan om tijdens den duur van het tractaat Amerikaansche producten niet differentieel te belasten [3]). Kasson stemde hiermede in, mits aan deze clausule nog één concessie b.v. het vastleggen van het recht op tarwemeel, werd toegevoegd, teneinde aan de formeele eischen der Amerikaansche wet te voldoen [4]). Het Nederlandsche aanbod op dit punt was nu vastlegging van de vrijstelling voor ruwe margarine en reuzel, twee belangrijke Amerikaansche exportartikelen [5]).

Nog voordat Amerika kennis had gekregen van dit laatste voorstel, had het „Department of State" aan den Nederlandschen gezant een nieuw concept handelsconventie ter hand gesteld [6]). Tengevolge van den kabinets-crisis van 1901 werden de onderhandelingen echter voorloopig afgebroken.

---

[1]) Advies van den Minister van Financiën, Pierson, Buit. Z. 1900, exh. September 5, no. 9575.

[2]) De vrijstelling van meelfabrikaten en biscuits, welke artikelen slechts in geringe hoeveelheid uit Amerika hier te lande werden ingevoerd, was eigenlijk een concessie aan de Engelsche, Duitsche, Fransche en Belgische fabrikanten.

[3]) Instructies aan Gevers, Buit. Z. 1900, exh. October 22, no. 11270.

[4]) Buit. Z. 1900, exh. November 26, no. 12775.

[5]) In het jaar 1900 werd voor $ 5.912.334 (44.440.000 K.G.) ruwe margarine en voor $ 4.667.085 (30.000.000 K.G.) Amerikaansche reuzel in Nederland ingevoerd, Buit. Z. 1901, exh. Mei 30, no. 6632. Zie ook Buit. Z. 1900, exh. December 17, no. 13568, en Buit. Z. 1901, exh. April 26, no. 5319 over een voorstel, om het recht op vleesch in bussen van meer dan vier Engelsche ponden vast te leggen.

[6]) Buit. Z. 1901, exh. Mei 21, no. 6326. Tevens verbond de Amerikaansche regeering zich bij de onderteekening een verklaring af te geven van meest-

Het nieuwe kabinet, meer protectionistisch gezind dan zijn voorganger, oordeelde het om redenen van algemeene handelspolitiek ongewenscht thans met de Unie een tractaat aan te gaan. Er was namelijk een herziening der midden-Europeesche handelstractaten op handen; tevens zou het Nederlandsche tarief veranderd worden. In verband hiermede wees de Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, De Marez Oyens, op het gevaar, dat gelegen was in een behandeling van de Unie als meest-begunstigde natie, zonder dat ons voor onze producten eenzelfde behandeling werd verzekerd. Zooals het tractaat nu voor ons lag, hield het een eenzijdige verbintenis in, daar de Vereenigde Staten ons niet de meest-begunstigings-clausule toekenden, en zou het ons dus in een moeilijke positie brengen, wanneer de Unie aan andere landen voordeelen, buiten sectie 3 vallende, mocht inruimen. Verder kon men met eenige zekerheid verwachten, dat Amerika in de naaste toekomst toch tot tariefconcessies zou moeten overgaan, wilde het den toegang tot de Europeesche markten voor zijn producten niet verder bemoeilijkt zien en dan zou Nederland, wanneer nu reeds voor twee tarief-reducties aan Amerikaansche producten meest-begunstiging werd toegestaan, weinig meer kunnen aanbieden om te voorkomen, dat de Nederlandsche invoer achtergesteld werd bij die van andere landen [1]). Wel werden in de praktijk de Amerikaansche goederen reeds lang op voet van meest-begunstiging toegelaten, maar het maakte een groot verschil of men

---

begunstiging voor de Nederlandsche likeuren. Deze concessie eischt eenige toelichting. Sedert een beslissing van het U.S. Circuit Court of New-York van Mei 1900 (Buit. Z. 1900, exh. Augustus 13, no. 8764) was ook op Fransche likeuren het lagere recht van $ 1.75 per gallon toegepast geworden. Dit trof niet alleen de Nederlandsche likeurstokerijen, maar ook die van Duitschland, Italië en Portugal, daar krachtens een aanschrijving van den Secretaris der Schatkist van 22 Augustus 1900 genoemde uitzondering alleen voor Frankrijk gold (Buit. Z. 1900, exh. September 3, no. 9613). De vele protesten hadden evenwel tengevolge, dat bij een nieuwe aanschrijving werd gelast voortaan een uniform recht van $ 2.25 op alle likeuren („cordials") te heffen, Buit. Z. 1900, exh. November 20, no. 12575.

[1]) Advies van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, De Marez Oyens, Buit. Z. 1901, exh. Augustus 13, no. 9574, en Augustus 28, no. 10158.

daartoe vrijwillig overging, dan wel aldus handelde krachtens een contractueele verbintenis. Onder de huidige omstandigheden konden wij aan die behandeling direct een einde maken, en daarmede een wapen smeden tegen Amerika [1]).

Toen nu ook de Minister van Financiën uit het nieuwe kabinet, Harte van Tecklenburg, zich tegen elke vastlegging van tariefposten of van vrijstellingen verklaarde, werd besloten de onderhandelingen te staken [2]).

De volgende jaren brachten weinig verandering in den uitvoer van Nederlandsch gedistilleerd naar de Vereenigde Staten [3]), zoodat er geen bijzondere aanleiding bestond tot heropening der besprekingen. Deze deed zich eerst weder voor in den zomer van 1904, toen krachtens een uitspraak van het „Circuit Court of Appeals" [4]) het recht op likeuren voor Frankrijk, Portugal, Italië en Duitschland werd verlaagd tot $ 1.75. Dit beteekende voor die landen een voorsprong van 50 dollarcents per gallon of een vermindering van het recht met 22 % [5]), wat voor den Nederlandschen export, die toch reeds leed onder den verminderden afzet in het binnenland, doodend was. Van alle kanten kwamen dan ook requesten, waarin op een spoedige regeling dezer kwestie werd aangedrongen [6]). Het Ameri-

---

1) Buit. Z. 1902, exh. Februari 6, no. 228.

2) Buit. Z. 1902, exh. November 5, no. 11845.

3) Uitvoer van gedistilleerd (en likeuren) uit Nederland naar de Vereenigde Staten:

1898 — 111.701	gallons	1902 — 165.440	gallons
1899 — 157.047	„	1903 — 174.129	„
1900 — 184.992	„	1904 — 178.163	„
1901 — 189.613	„		

4) Van 23 Juni 1904, Buit. Z. 1904, exh. Juli 18, no. 8791 en October 11, no. 12198. Deze uitspraak werd gedaan in een rechtsgeding van Fransche importeurs tegen de Amerikaansche douane, nadat sedert 1901 weer een recht van $ 2.25 op Fransche likeuren werd geheven (zie blz. 147, noot 6). De importeurs kregen restitutie van de te veel betaalde rechten.

5) Of tenslotte een verschil van f 3.— op elke kist van 12 flesschen. Zie verslag van de Commissie voor de Handelspolitiek van 29 September 1904, Buit. Z. 1904, exh. October 21, no. 12660.

6) Request van de Amsterdamsche Likeurstokerij „'t Lootsje", van 28 Juli

kaansche débouché dreigde voor goed voor de Nederlandsche industrie verloren te gaan.

Den 22sten October 1904 werd de Nederlandsche gezant, De Marees van Swinderen, van instructies voorzien om de onderhandeling te heropenen [1]). Tegenover de meest-begunstiging, die voor enkele artikelen werd gevraagd, boden we aan Amerika iets soortgelijks aan, namelijk eenzelfde behandeling voor eenige Amerikaansche artikelen, welke voor de Vereenigde Staten van ongeveer gelijk belang waren als gedistilleerd en likeuren voor Nederland, t.w. geconserveerde en versche vruchten [2]) en daarnaast landbouwwerktuigen [3]).

Inmiddels was in Amerika de lust tot onderhandelen zeer verminderd. Eerst in Mei 1905 werd een tegenontwerp ingediend [4]), met voor ons onaannemelijke eischen. Behalve meest-begunstiging voor alle Amerikaansche producten, verlangde de Unie een lager recht voor vleesch in bussen van meer dan vier pond [5]), en behield zij zich het recht voor, deze overeenkomst op te zeggen (mits drie maanden van te voren aangekondigd), voor het geval Nederland een recht op Amerikaansch tarwemeel of Amerikaansche landbouwwerktuigen ging heffen, of hoogere rechten instelde op Amerikaansche vruchten en katoenzaadolie [6]). De Minister van Buitenlandsche Zaken, Van Weede [7]), wenschte

1904, Buit. Z. 1904, exh. Juli 29, no. 9305; voorts 15 Augustus 1904 van de K. v. K. te Haarlem, Buit. Z. 1904, exh. Augustus 16, no. 10090; 30 Augustus 1904 van de K. v. K. te Amsterdam, Buit. Z. 1904, exh. September 1, no. 10694.

1) Buit. Z. 1904, exh. October 22, no. 12660.

2) Uitvoerwaarde naar Nederland in 1902—'03: ruim 2 millioen dollar.

3) Uitvoerwaarde naar Nederland in 1902—'03: ± 195.000 dollar.

4) Buit. Z. 1905, exh. Mei 26, no. 6859.

5) Het recht bedroeg f 25.— per 100 K.G., doch in werkelijkheid werd f 8.—, f 6.— of f 1.— betaald, naar gelang der soort. Hetgeen Amerika thans vroeg, was het laatste recht.

6) Deze laatste bepaling was waarschijnlijk toegevoegd met het oog op de aanstaande Nederlandsche tariefherziening, waarbij hoogere rechten verwacht konden worden. Zie ook Buit. Z. 1905, exh. Mei 29, no. 6975, waaruit bleek, dat Van Swinderen afgeweken was van zijn instructies, en de meest-begunstigings-clausule zelf had voorgesteld.

7) Jhr. Mr. W. M. van Weede van Berencamp trad 22 April 1905 als Minister van Buitenlandsche Zaken op.

niet verder op deze overdreven vorderingen in te gaan, en besloot de onderhandelingen stop te zetten [1]).

In den zomer van 1905 trad hier te lande weder een vrijzinnig ministerie op, dat zich ten opzichte van het te sluiten handelsverdrag op een minder streng standpunt stelde. Het handhaafde de onaannemelijkverklaring der vorige regeering, maar bij de heropening der onderhandelingen in het begin van 1906 werd aan ons laatste aanbod nog een concessie met betrekking tot het recht op vleesch in blikken toegevoegd [2]). Amerika gaf echter in geen enkel opzicht toe: naast algemeene meest-begunstiging eischte het een positieve concessie. Daarenboven beweerde het, dat Nederland feitelijk reeds algemeene meestbegunstiging genoot [3]).

Wat moest de Nederlandsche regeering doen? Twee wegen stonden haar open. Eerstens kon ze de onderhandelingen weer afbreken; hierdoor zouden dan Nederlandsche producten achter komen te staan bij die van andere landen. Wel zou Nederland dan dwangmaatregelen kunnen nemen om den vreemden invoer te bemoeilijken, maar dan betrad het den gevaarlijken en voor kleine landen uiterst schadelijken weg van een tarievenoorlog. Daarbij zou deze toestand een gevaarlijk wapen leveren aan hen, die ook voor Nederland een dubbel tarief wenschten met toepassing der maximum-rechten op die landen, welke te onzen nadeele differentieerden [4]).

---

[1]) Buit. Z. 1905, exh. Mei 30, no. 6975.

[2]) Instructies aan Van Swinderen, Buit. Z. 1905, exh. December 22, no. 15449. Zie ook het advies van den Minister van Landbouw, Handel en Nijverheid, Buit. Z. 1905, exh. November 17, no. 14065. 26 Januari 1906 diende Van Swinderen een nota in, Buit. Z. 1906, exh. Februari 10, no. 2068.

[3]) Buit. Z. 1906, exh. Maart 6, no. 3286. De door den Amerikaanschen onderhandelaar, Colemans, ontworpen overeenkomst had veel gelijkenis met die, welke Gevers den 9den Mei 1901 ontving (blz. 147). Meerdere concessies van Amerikaansche zijde waren niet te verwachten; een wetsontwerp, waarbij de President de bevoegdheid zou krijgen, een vermindering van 20 % toe te staan aan die mogendheden, welke Amerika op den voet der meest-begunstigde natie behandelden, had weinig kans van slagen, Buit. Z. 1906, exh. Maart 14, no. 3803.

[4]) Buit. Z. 1906, exh. Mei 2, no. 6059.

In de tweede plaats zou ze den feitelijken toestand contractueel kunnen vastleggen, m. a. w. aan Amerika meest-begunstiging voor alle artikelen kunnen toestaan. De tegenstand der Staten-Generaal zou dan kunnen worden overwonnen door omgekeerd ook algemeene meest-begunstiging te vragen [1]).

Tot dit laatste werd besloten. Den 23sten Juli 1906 werd een nota in dezen geest verzonden. De onder-Staatssecretaris Bacon nam het voorstel gunstig op [2]). De meest-begunstigings-clausule achtte hij, op academische gronden, van groot belang, daar hij het Amerikaansche publiek wilde opleiden tot ruimer denkbeelden inzake protectionisme, en langs dezen weg wilde komen tot een dubbel tarief, doelwit zijner politiek.

In een concept, door hem den 13den December aan Van Swinderen overhandigd, was een reciprociteitsclausule opgenomen, echter niet precies zooals Nederland haar gewenscht had, maar meer overeenkomstig de door Amerika gestelde eischen, van den volgenden inhoud: „a reciprocal stipulation to the effect that either government may terminate the agreement upon prior notice to the other of three months, in the event that the Government of the Netherlands shall, at any time during the continuance in force of the agreement, withold from any American product the treatment of the most favored nation upon its importation into the Netherlands" [3]). Een zeer hinkende reciprociteit dus, maar gezien het geringe belang, dat voor Amerika bestond in het sluiten van een dergelijke overeenkomst, zou het verstandig zijn haar te accepteeren.

De verdere inhoud van het Amerikaansche concept kwam in het kort hierop neer: Nederland verkreeg voor zijn brandewijn en andere geestrijke dranken het lagere recht van $ 1.75, in sectie 3 neergelegd, waartegenover het recht op schapenvleesch, gezouten varkensvleesch en spek verlaagd werd van *f* 1.— tot

[1]) Buit. Z. 1906, exh. Mei 2, no. 6059. Mocht de Amerikaansche regeering hier niet op willen ingaan, dan boden wij alleen tariefverlaging aan voor enkele artikelen, b.v. schapen- en varkensvleesch en spek. Zie ook memorandum van 5 Juli 1906, Buit. Z. 1906, exh. Juli 5, no. 9740.

[2]) Buit. Z. 1906, exh. November 27, no. 17864.

[3]) Buit. Z. 1906, exh. December 29, no. 19746. Zij stond in artikel 4.

f 0.75 per 100 K.G., en indien gerookt of gedroogd, van *f* 1.25 tot *f* 1.—. Daarnevens bleef het lagere recht op vleesch in blikken gehandhaafd.

Een door Nederland gewenschte arbitrage-clausule werd niet opgenomen, daar hiervoor de medewerking van den Senaat vereischt werd [1]).

Behoudens één kwestie: de waardebepaling van Maastrichtsch aardewerk, kon de Nederlandsche regeering zich met dit ontwerp wel vereenigen, en nadat de Amerikaansche Minister van Financien goedgekeurd had [2]), dat dit éene punt in een afzonderlijke nota, gelijktijdig met de onderteekening van het tractaat te overhandigen, overeenkomstig onze wenschen, zou worden geregeld, werd Van Swinderen gemachtigd het verdrag te teekenen, hetgeen den 16den Mei 1907 is geschied [3]).

---

1) Buit. Z. 1907, exh. April 8, no. 6175.

2) Buit. Z. 1907, exh. April 18, no. 6936 (den 25sten April 1907 officieel bevestigd).

3) Buit. Z. 1907, exh. Mei 17, no. 8998. Het verdrag was niet toepasselijk op de Philippijnen.

De kwestie der waardebepaling van Maastrichtsch aardewerk vraagt nog een oogenblik onze aandacht. Dit geschilpunt dateerde reeds van 1903, toen de aardewerkfabrikanten (speciaal de Maastrichtsche) zich beklaagden over de willekeurige handelingen der Amerikaansche douanebeambten, welke boven het toch reeds zoo hooge recht van 60 % nog 10 % meer lieten betalen, onder voorwendsel, dat de prijzen te laag werden aangegeven. Eind 1904 werd bij een uitspraak van den „Board of Appraisers" het hoogere recht goedgekeurd (Buit. Z. 1905, exh. Januari 16, no. 690, portefeuille Handelstractaat IX), op grond van een decisie van het „Supreme Court", waarbij als marktprijs werd beschouwd „the regular market value in the principal markets of the country whence exported". Nu was de marktprijs voor de bedoelde artikelen in Nederland hooger dan in Amerika (men had ontkend, dat er voor deze producten in Nederland een markt bestond), dus moest het recht naar deze hoogere prijzen worden berekend (Buit. Z. 1906, exh. Maart 14, no. 3801).

Tenslotte werden de Maastrichtsche fabrikanten door de regeling van 1907 toch bevredigd, daar voortaan de uitvoerprijs als marktwaarde beschouwd zou worden, en wel met het oog op de bijzondere omstandigheden, waarin deze industrie zich bevond, welke den afzet in het binnenland duurder maakten dan in het buitenland. Deze regeling gold niet alleen voor Nederland, maar had een algemeene strekking (ze maakte o.a. deel uit van de con-

In Amerika zou het tractaat direct in werking kunnen treden; in Nederland moest het eerst nog door de Staten-Generaal worden goedgekeurd. Dit hield lang op, vooral wijl tegelijkertijd een wetsontwerp werd behandeld, dat de rechten op vleesch voor alle landen verlaagde, hetgeen langdurige debatten over de kwestie vrijhandel of bescherming tengevolge had. De protectionisten weerden zich geducht en wezen op het schadelijke van ons handelsstelsel, dat geen differentieele rechten meer duldde, zoodat eene aan één mogendheid gegeven concessie direct aan alle naties ten goede kwam. Ook beschouwden ze den invoer van het Amerikaansche vleesch als schadelijk voor de volksgezondheid. Tenslotte waren ze weinig ingenomen met de reciprociteitsclausule: ze achtten het meest-begunstigings-beding voor Nederland gedeprecieerd [1]).

Gelukkig vond het ontwerp in de Tweede Kamer een krach-

---

cessies door Amerika aan Duitschland gedaan in het handelsverdrag van 22 April 1907). Later zijn nog moeilijkheden over de toepassing ontstaan. In Nederland werd n.l. onder uitvoerprijs verstaan de prijs, waarvoor de producten op de Amerikaansche markt werden verkocht, terwijl de Amerikanen als maatstaf namen de algemeene, gemiddelde prijs bij export. Alleen wanneer uitsluitend naar de Vereenigde Staten geëxporteerd werd, zou de „entered value" in Amerika als uitvoerprijs worden beschouwd. De eindbeslissing van den „Board of General Appraisers" van 12 Januari 1909 viel in ons nadeel uit (Buit. Z. 1909, exh. Januari 27, no. 1755), doch men kwam ons eenigszins tegemoet door de aanvankelijk vastgestelde verhoogingen op sommige punten aanmerkelijk te verlagen (Buit. Z. 1909, exh. Maart 29, no. 6222), daar de ontstane moeilijkheden te wijten waren aan een onachtzaamheid van het „State Department" bij de beantwoording van de nota van Van Swinderen van 23 Maart 1907.

Vooruit loopende op de bespreking van de Payne-bill in het volgende hoofdstuk, geven we de regeling over dit product, zooals ze in sub-sectie 11 van sectie 28 dier wet voorkomt, weer: vastgesteld worden de productiekosten; dit bedrag wordt verhoogd met 8 tot 50 %; de waarde zal nooit lager mogen worden aangenomen dan de prijs, waarvoor soortgelijke ingevoerde goederen op de Amerikaansche markt in den groothandel ten verkoop worden aangeboden, behoudens aftrek van bij de wet met name genoemde kosten, en winst of provisie.

[1]) Zie voor het voorloopig verslag van 23 October 1907 en de memorie van antwoord, Handelingen Staten-Generaal Tweede Kamer, 1907—'08, deel II, blz. 1529—'41, en de bijlagen no. 79 en no. 136.

tigen verdediger in den nieuwen Minister van Buitenlandsche Zaken, De Marees van Swinderen, die als gezant te Washington het verdrag zelf had gesloten. De meeste bezwaren werden gemakkelijk weerlegd, en den 27sten Maart 1908 werden beide ontwerpen aangenomen. De overweging, dat het verwerpen van het wetsontwerp betreffende de verlaging van het recht op vleesch, waartegen de meeste bezwaren geopperd waren, toch niets zou helpen, wanneer het handelsverdrag werd geratificeerd, omdat bijna alle landen krachtens de meest-begunstigings-clausule aanspraak zouden kunnen maken op het lagere recht, heeft tenslotte den doorslag gegeven. Den 11den Juli vond de ratificatie plaats en den 12den Augustus werd het verdrag geproclameerd [1]).

Hoe was ondertusschen het verloop der onderhandelingen van de Unie met andere landen? Hiervòòr werd reeds melding gemaakt van de overeenkomsten met Frankrijk, Portugal, Duitschland en Italië. Deze waren alle vóór of in 1900 tot stand gekomen, in welk jaar tijdelijk alle onderhandelingen werden stop gezet. Het duurde daarna geruimen tijd, eer de besprekingen op grond van sectie 3 weer werden opgevat. De eerste van de nieuwe serie van overeenkomsten [2]), die met Zwitserland, was zonder diplomatieke actie tot stand gekomen, alleen als gevolg van de wederzijdsche wetgevingen. Ze trad 1 Januari 1906 in werking. Daarna volgden Spanje [3]), Bulgarije [4]) en Engeland [5]). De verdragen met Frankrijk [6]),

---

[1]) Het verdrag is te vinden in Lagemans, no. 992. Zie voor het aanhangsel bijlage XI.

[2]) „Argol agreements, second series”, Reciprocity and Commercial Treaties, p. 209 vlg.

[3]) 1 September 1906 (aangevuld 20 Februari 1909), House Documents, Foreign Relations, 1906, vol. II p. 1341—’42.

[4]) 30 September 1906, ibid., vol. I p. 141. In deze en in de vorige overeenkomst was wederzijdsche meest-begunstiging opgenomen.

[5]) 5 December 1907, ibid. 1907, vol. I p. 577.

[6]) 22 Augustus 1902 (speciaal voor koffie van Porto Rico) en 1 Februari 1908 (betreffende koffie en petroleum eenerzijds, en champagne en andere mousseerende wijnen anderzijds), Reciprocity and Commercial Treaties, p. 211—212.

Portugal [1]), Italië [2]) en Duitschland [3]) werden aangevuld, meest voor de artikelen champagne en mousseerende wijnen. Aan het Duitsche tractaat werden nog enkele bepalingen toegevoegd [4]), welke Amerikaansche douane-concessies inhielden. Deze administratieve regelingen kwamen aan alle landen ten goede, en betroffen o. a. marktwaarde-bepaling [5]), bevoegdheid van Kamers van Koophandel om certificaten aangaande de waarde der goederen af te geven, enz. [6]).

Ten slotte dient vermeld te worden, dat van de in het tweede gedeelte van sectie 3 genoemde vergeldingsrechten op koffie, thee, enz. tegenover landen, die de Amerikaansche producten „unequal and unreasonable" behandelden, nagenoeg geen gebruik is gemaakt. Alleen bij onderhandelingen met Portugal en Brazilië speelden ze een rol [7]).

---

[1]) 24 Januari 1907, uitbreiding tot Porto Rico.

[2]) 24 April 1909; mousseerende wijnen werden ook in de overeenkomst opgenomen.

[3]) Tijdelijke overeenkomst van 22 April 1907 (geproclameerd 1 Juli 1907), waarbij mousseerende wijnen werden opgenomen en Amerika bijna alle rechten van het conventioneele tarief verkreeg.

[4]) Geletterd A tot F.

[5]) Zie blz. 153, noot 3, en aanhangsel van het Nederlandsch-Amerikaansch verdrag van 16 Mei 1907.

[6]) Zie over het Duitsch-Amerikaansch verdrag, portefeuille: Onderhandelingen op grond van sectie 3 der Dingley-Act, gedrukte stukken.

[7]) Reciprocity and Commercial Treaties, p. 285 vlg.

HOOFDSTUK VI.

1907—1914.

In het voorjaar van 1909 werd in het Huis van Afgevaardigden door Mr. Payne, voorzitter van het „Committee on Ways and Means" een wet ingediend „to provide revenue, equalize duties and encourage the industries of the United States, and for other purposes" [1]). De benaming dezer tariefwet vraagt eenige toelichting.

In de lange periode, die verloopen was sedert de laatste tariefherziening, en in welke meer aandacht was besteed aan het trust-vraagstuk dan aan kwesties van handelspolitiek, waren de Republikeinen voortdurend aan het bewind geweest. Daar de Republiek zich in een stadium van groote ontwikkeling en welvaart bevond, en de binnenlandsche vraagstukken zich sterk op den voorgrond drongen, hoorde men weinig klachten over het tarief. Langzamerhand vestigde zich echter de meening, dat de trust- en monopolievorming werd bevorderd door de hooge rechten; een beweging ontstond voor matiging dier rechten, teneinde aldus te voorkomen, dat in sommige industrieën buitensporige winsten werden gemaakt [2]). De Republikeinen zagen nu wel in, dat het geraden was hun leer omtrent bescherming in een anderen vorm te gieten. De volgende formule werd gevonden: [3]) „In all protective legislation the true principle of protection is best maintained by the imposition of such duties as will equal the difference between the cost of production at home and abroad, together with a reasonable profit to Ameri-

[1]) 17 Maart 1909. Zie over de Payne-Aldrich bill: dossier B. 26, portefeuille Handelstractaat IX.

[2]) Taussig, p. 362.

[3]) Ibid. p. 363.

can industries". Hier vindt men dus de verklaring van de uitdrukking „equalize duties", welke in den titel van het Payne-ontwerp wordt gevonden.

De eerste indruk, welke de aangehaalde zinsnede maakt, is er een van gematigdheid. Doch dit is niet meer dan schijn. In werkelijkheid leidt een op dit beginsel gebaseerd tarief tot zeer uiteenloopende rechten, hetgeen een ieder duidelijk wordt, die bedenkt, dat verschillende artikelen niet dan onder ongunstige omstandigheden in de Vereenigde Staten vervaardigd kunnen worden. Daarnaast springt direct in het oog, welke nadeelige gevolgen haar toepassing kan hebben voor de richting, waarin de productie wordt geleid. Hoe minder effectief toch de arbeid in een bepaalde industrie is, m.a.w. hoe hooger de productiekosten zijn, hoe grooter de bescherming wezen moet.

Het resultaat is dan ook geweest, dat, op een enkele uitzondering na, de tariefverlagingen in deze wet niet noemenswaard zijn geweest.

Alvorens de wet meer in details te onderzoeken, zullen we een oogenblik stilstaan bij één harer belangrijkste bepalingen, de maximum- en minimum-clausule. Het was de eerste maal, dat een dergelijke clausule in een Amerikaansche wet voorkwam, en reeds als zoodanig verdient ze onze aandacht [1]).

Met het opnemen van deze clausule gaf de Amerikaansche regeering blijk te willen breken met de tot dusver gevolgde praktijk van onderhandelen, welke berustte op de reciprociteitsgedachte en waarbij concessies slechts gegeven werden tegen concessies.

Welke motieven hebben haar tot deze verandering van politiek geleid? Het antwoord op deze vraag vinden we door beschouwing van de resultaten, welke de onder sectie 3 gesloten verdragen hebben opgeleverd. Zonder ons te verdiepen in statistische gegevens betreffende de in- en uitvoeren tusschen de Vereenigde Staten en de tractaatlanden [2]), kunnen we toch wel dit aannemen, dat de genoemde overeenkomsten in het alge-

[1]) Buit. Z. 1909, exh. September 22, no. 19800 bis.

[2]) Reciprocity and Commercial Treaties, p. 228—261.

meen weinig of geen invloed hebben uitgeoefend op den algemeenen loop van den handel. De reducties van rechten waren meestal onbeteekenend en verloren hun waarde, doordat ze krachtens meest-begunstigingsverdragen aan vele andere landen werden toegekend [1]).

Daarbij kwam, dat Amerikaansche producten bij voortduring ongunstig behandeld werden in Europeesche tarieven. Een en ander deed de Unie besluiten tot een ander wapen haar toevlucht te nemen. Zij vond dit in het in Europa veelvuldig voorkomende stelsel van dubbele tarieven. Dientengevolge werd in sectie 2 der wet van 1909 een maximum- en minimum-clausule opgenomen, welke het volgende inhield [2]): de in de wet opgenomen rechten vormden het minimum-tarief; door toevoeging van 25 % van de waarde der ingevoerde goederen verkreeg men het maximum-tarief, hetwelk na 31 Maart 1910 het algemeene zou zijn. Voor het geval echter, dat de President (hierbij voorgelicht door den „Tariff Board" [3])) oordeelde, dat een land:

1e niet onbillijk en ongemotiveerd differentieerde („unduly discriminated") tegen den Amerikaanschen handel [4]),

2e aan de voortbrengselen der Vereenigde Staten een wederkeerige en equivalente behandeling toestond,

zou de President bij proclamatie het minimum-tarief op zulk een land kunnen toepassen [5]). De President had dus alle macht

---

[1]) Het is moeilijk den juisten invloed van de tariefreducties na te gaan, daar de aan Amerika gedane concessies bijna zonder uitzondering na afloop der tractaten gehandhaafd bleven.

[2]) Zie voor haar oorspronkelijken vorm, welke in het ontwerp-Payne voorkwam, en de daarop ingediende amendementen, Reciprocity and Commercial Treaties, p. 265—269. De in de wet voorkomende clausule is afkomstig van senator Aldrich.

[3]) Zie hierna, blz. 167, noot 1.

[4]) Door bepalingen van welken aard ook in den vorm van tariefrechten of anderszins, rechtstreeks of zijdelings, bij invoer of verkoop van eenig voortbrengsel der Vereenigde Staten, of wel door uitvoerpremies of uitvoerrechten.

[5]) Reciprocity and Commercial Treaties, p. 269 (volledige tekst van sectie 2). De wet zou niet van invloed zijn op het reciprociteitsverdrag met Cuba van 11 December 1902 (sectie 3).

in handen en was met het oog op de zeer rekbare begrippen van sectie 2 geheel vrij in de vaststelling van den omvang, waarin het maximum-tarief zou worden toegepast, hetzij dan geheel of gedeeltelijk.

Aansluitende aan deze clausule bepaalde sectie 4, dat de President, binnen 10 dagen na aanneming der wet, aan alle landen, die handelsovereenkomsten krachtens sectie 3 der Dingley-Act hadden gesloten, opzegging moest notificeeren. Na afloop van den in die conventies bepaalden termijn — en wanneer geen termijn genoemd was op 31 October 1909 — zou het nieuwe tarief in werking treden [1]).

Alvorens ons met de toepassing van deze secties in te laten, zullen we de door de Payne-Aldrich bill aangebrachte wijzigingen nader onderzoeken.

Het is ons reeds bekend, van welk principe daarbij werd uitgegaan. Ingrijpende veranderingen werden niet voorgesteld, en had President Taft niet op het laatste oogenblik, toen de wet al in het „Conference Committee" der beide Huizen was, er op aangedrongen enkele belangrijke rechten te verlagen, dan waren de tariefreducties niet noemenswaard geweest. Het is overigens wel waarschijnlijk, dat Taft bij veronachtzaming zijner wenschen van zijn veto-recht gebruik gemaakt zou hebben, om het in werking treden der wet te verhinderen; hij had immers in de verkiezingscampagne een tariefreductie beloofd, en moest nu zijn belofte getrouw blijven. Door zijn toedoen werden huiden vrijgesteld (voorheen 15 %) [2]) en de rechten op enkele producten verlaagd, b.v. hout $ 1.25 ($ 2.00), ijzererts $ 0.15 ($0.40), kolen $ 0.45 per ton ($ 0.67). Verminderd waren reeds de rechten op de volgende producten [3]): gietijzer $ 2.50 per ton ($ 4.00), stalen staven $ 3.92 ($ 6.00), stalen rails $ 3.92 ($ 7.84), leer 5 %

---

[1]) Reciprocity and Commercial Treaties, p. 227. Het tijdstip van 31 October was gekozen zes maanden na 30 April, den datum, tegen welken voorloopig de verdragen waren opgezegd (10 April was het Payne ontwerp door het Huis aangenomen).

[2]) Tusschen haakjes het recht onder de Dingley-Act.

[3]) Dougnac, p. 48 vlg.; Taussig, p. 371—403.

(20 %), schoenen 10 % (25 %); een mindere bescherming alzoo van de ijzer-, staal- en leerindustrie. Trouwens de metaalnijverheid behoefde al lang niet meer gesteund te worden, terwijl de leerindustrie reeds werd geholpen door de vrijstelling van haar voornaamste grondstof, huiden.

Tegenover deze reducties stonden verschillende verhoogingen, o. a. voor katoenen en zijden stoffen, whiskey, wijnen, enz., meest luxe-artikelen.

Voor den Nederlandschen uitvoer waren speciaal de thans te noemen wijzigingen van belang [1]):

Bloembollen. Het bestaande recht van 25 % werd vervangen door een specifiek recht, varieerend van $ 0.50 tot $ 10.00 per 1000 stuks. Dit stond gelijk met een recht van ± 12 % ad valorem, zoodat de bloembollencultuur, in het bijzonder de cultuur der duurdere soorten, in betere condities kwam.

Planten, boomen en heesters. Het recht op rozen werd gebracht van 2½ dollarcents op 4 dollarcents per plant; ook de andere rechten werden vrij algemeen verhoogd.

Gedistilleerd en likeuren. Deze werden belast met $ 2.60 per gallon. Het recht van $ 1.75 verviel met het eindigen der handelsovereenkomst van 16 Mei 1907.

Petroleum. Dit artikel bleef vrij, doch het vergeldingsrecht (countervailing duty) werd afgeschaft.

Suiker. Voor zoover niet boven no. 16 bleef deze onderworpen aan hetzelfde recht, terwijl dat op geraffineerde suiker werd verlaagd van 12 ½ dollarcents per pond tot 7 ½ dollarcents. Van belang was de bepaling, dat 300.000 ton ruwe suiker (ongeveer de geheele productie) van de Philippijnen vrij mochten worden ingevoerd [2]). Hierdoor werd ons de concurrentie voor den invoer van ruwe suiker opnieuw verzwaard; immers Cuba behield haar voorsprong van 20 % en de suiker der Hawaïgroep kwam, sedert deze eilanden door de Vereenigde Staten waren geannexeerd, vanzelf vrij binnen [3]); sedert 1901 genoot die van Porto-Rico eenzelfde gunst.

---

[1]) Buit. Z. 1909, exh. September 22, no. 19800 bis.

[2]) Sedert 1902 kregen de suikers uit de Philippijnen een reductie van 25 %.

[3]) De Hawaï eilanden werden 12 Augustus 1898 geannexeerd.

Het meest getroffen werd dus weder gedistilleerd, welk artikel echter reeds lang zijn beteekenis als uitvoerproduct had verloren.

Enkele bepalingen uit de wet moeten nog afzonderlijk worden genoemd. In de eerste plaats die betreffende den uitvoerprijs. Hiervoor werd de volgende regeling getroffen: geconsigneerde goederen werden belast niet meer naar de marktwaarde in het land van herkomst op het tijdstip van afscheping, maar naar de in Amerika heerschende marktwaarde. Onder marktwaarde werd verstaan de prijs, waarvoor op de voornaamste markten de goederen in het groot aan een ieder vrijelijk te koop werden aangeboden [1]).

Verder maakte sectie 36 een einde aan de bij de proclamatie van 22 April 1887 verleende vrijstelling van tonnengelden voor schepen, komende uit Nederland en de open havens van Nederlandsch Oost-Indië [2]). Voor de Holland-Amerika lijn was dit een

---

[1]) Zie in verband hiermede blz. 153, noot 3 (einde). Nieuw was ook de instelling van een „Court of Customs Appeals" te Washington, welke in hoogste instantie uitspraak zou doen over de beslissingen van den „Board of General Appraisers".

[2]) Archief Ministerie van Koloniën 1887, exh. Mei 28, no. 12. In verband hiermede dient het volgende vermeld te worden: 26 Juni 1884 werd in de Vereenigde Staten een wet uitgevaardigd „to remove certain burdens on the American merchant marine and to encourage the Amercan foreign carrying trade, and for other purposes". Sectie 14 dezer wet handelde over de tonnenrechten. Deze zouden voortaan bedragen 3 of 6 dollarcents per ton (tot een maximum van respectievelijk 15 en 30 dollarcents per ton per jaar), naarmate de schepen kwamen van Noord- en Midden-Amerikaansche havens, of van elders. Dit bedrag kon verminderd worden voor schepen komende van Canada, New Foundland, de Bahama-, Bermuda en de West-Indische eilanden, Centraal-Amerika en de Noordkust van Zuid-Amerika, wanneer de Amerikaandsche schepen in deze streken ook minder betaalden (U.S. Statutes at Large, vol. XXIII, p. 57). Op protesten van Europeesche mogendheden werd bovengenoemde sectie in dier voege gewijzigd, dat deze gunst uitgebreid zou kunnen worden tot alle andere landen (wet van 19 Juni 1886, sectie 11, Revised Statutes, supplement 1874—'91, vol. I p. 495). Tevens werd door deze wet de mogelijkheid geopend om met andere landen, welke de Unie niet differentieel behandelden, een overeenkomst te sluiten, waarbij van weerszijden alle dergelijke rechten werden opgeheven. Hierop diende Van Weckherlin den 8sten November 1886 een voorstel in, waarin hij o.a. wees op de Nederlandsche wet van 3 Juni

tegenslag, welke de financieele uitkomsten dezer onderneming echter niet, zooals verwacht kon worden, ongunstig heeft beïnvloed [1]). De aanleiding tot deze intrekking zal gezocht moeten worden in de vrees, dat ook aan andere staten (met name aan Engeland) deze vrijstelling gegeven zou moeten worden, in ruil voor aan Amerikaansche schepen verleende gelijksoortige gunsten, hetgeen dan de inkomsten te veel zou drukken [2]).

Hoe ging Taft nu te werk bij de vervulling van de hem in de wet opgelegde verplichtingen, m. a. w. hoe was zijn oordeel over de behandeling, welke Amerikaansche producten ondervonden in de tarieven der andere mogendheden? Dit is de vraag, welke ons thans zal bezighouden.

Voorgeschreven was, dat eerst alle onder sectie 3 der Dingley-Act gesloten reciprociteitsovereenkomsten opgezegd moesten worden. Deze opzegging, welke 30 April 1909 reeds voorloopig was geschied, werd op 6 en 7 Augustus definitief aan de betrokken mogendheden bekend gemaakt [3]). De Nederlandsche gezant ontving den 7den Augustus de hierop betrekking hebbende nota van Staatssecretaris Knox [4]), zoodat het verdrag van

---

1875 (Stbl. no. 101), welke alle tonnen-, vuur- en andere ongelden had afgeschaft. De proclamatie van 22 April 1887 was het antwoord (House Documents, 50th Congress, 2nd session, 1888—'89, vol. 25, no. 74; Ministerie van Koloniën 1886, exh. Augustus 14, no. 15).

De vrijstelling, in de tekst genoemd, werd niet verleend aan schepen, uit Nederland komende, doch varende onder de vlag eener natie, welke op het gebied van scheepvaartrechten aan hare eigen schepen (of aan Nederlandsche) meer gunsten toekende dan aan Amerikaansche (wet van 4 April 1888).

1) Zie De Boer.

2) Min. v. Kol. 1906, exh. Mei 1, no. 53. Het tonnenrecht zou bedragen $ 0.02 per ton, tot een maximum van $ 0.10 per ton per jaar voor schepen, komende van een vreemde haven in Noord- of Centraal-Amerika, de West-Indische-, Bahama- en Bermuda-eilanden, de Zuid-Amerikaansche kust der Caraïbische Zee of New-Foundland; en $ 0.12 per ton, tot een maximum van $ 0.60 per ton per jaar voor schepen, komende van een andere haven dan hierboven genoemd.

3) De tariefwet was 5 Augustus 1909 in werking getreden.

4) Buit. Z. 1909, exh. Augustus 21, no. 17506. Zie voor de notificatie van 30 April: Foreign Relations 1909, p. 444.

16 Mei 1907 ruim drie jaren na zijn onderteekening, nl. 7 Augustus 1910, kwam te vervallen.

Naar aanleiding van de beëindiging van het in 1898 met Frankrijk gesloten verdrag rezen er met dit land moeilijkheden. In dit verdrag was geen opzeggingstermijn opgenomen, zoodat het volgens de in de tariefwet getroffen regeling reeds 31 October 1909 eindigde, dus eerder dan de verdragen met andere landen. Dit werd in Frankrijk als een onvriendelijke daad beschouwd, waarom de Amerikaansche producten nu aan het Fransche maximum-tarief werden onderworpen [1]).

De publieke opinie in Amerika werd hierdoor ongunstig beinvloed, en men begon te vreezen, dat het voorbeeld van Frankrijk door andere mogendheden, zoodra zij aan de maximum-rechten van het Amerikaansche tarief werden onderworpen, zou worden gevolgd. Velen achtten dan het gevaar van tarievenoorlogen onvermijdelijk.

De presidentieele boodschap van December 1909 stelde de gemoederen echter gerust. Taft verklaarde toen uitdrukkelijk, dat voor toepassing zijnerzijds van het maximum-tarief noodig was, dat het andere land de Amerikaansche producten differentieel belastte, en wel „undue, that is, without good and fair reason". Teneinde omtrent die behandeling zekerheid te verkrijgen werden de diplomatieke en consulaire vertegenwoordigers van Amerika in het buitenland aangeschreven, verslag uit te brengen over de tariefwetgevingen in de diverse landen. Waar het bleek, dat Amerikaansche producten ongunstig werden behandeld, trad de „Tariff Board", te zamen met het Departement van Staat, in onderhandeling met de desbetreffende regeering, teneinde opheffing van zulke nadeelig werkende bepalingen te verkrijgen [2]). Op deze wijze werden concessies verkregen van Duitschland, Frankrijk, Portugal, Oostenrijk-Hongarije, Brazilië, enz. Het slot was, dat Taft de maximum-rechten op geen enkel land toepas-

[1]) U.S. Foreign Relations, 1909, p. 248—254.

[2]) Zie voor het resultaat van deze onderhandelingen een rapport van den Staatssecretaris en den Secretaris van de Schatkist aan het Congres: House Documents, 61st Congress, 2nd session, 1909—'10, no. 956.

selijk verklaarde, waarmede hij dus te kennen gaf, dat de Amerikaansche producten nergens meer onbillijk werden behandeld.

Bij proclamatie van 29 Januari 1910 [1]) werd het minimum-tarief toepasselijk verklaard voor Nederland en de West-Indische koloniën [2]). Eenzelfde toezegging voor onze Oost-Indische bezittingen verkregen we bij proclamatie van 1 Maart d.a.v.

De opheffing van het Nederlandsch-Amerikaansche tractaat op 7 Augustus 1910 heeft weinig invloed gehad op onzen uitvoerhandel naar de Vereenigde Staten. Alleen de export van gedistilleerd en van rozen kwam eenigszins te lijden onder de hoogere rechten, doch overigens konden we tevreden zijn met de toepassing van het minimum-tarief op de Nederlandsche producten [3]).

In de Unie zelf was men niet bijster ingenomen met de uitwerking van de maximum- en minimum-clausule. Ze had geenszins een einde gemaakt aan de differentieele behandeling van Amerikaansche producten in het buitenland, en bleek in de toepassing niet elastisch genoeg. Vandaar dan ook, dat in de presidentieele boodschap van 20 December 1911 [4]) werd voorgesteld sectie 2 te wijzigen in dier voege, dat voortaan de President gemachtigd zou wezen, in geval een mogendheid Amerika op tariefgebied slecht behandelde [5]), alle of eenige producten van zulk een land met 5 tot 25 % hooger te belasten. Een trapsgewijze represaille dus, voornamelijk tegen de handelspolitiek van Duitschland, Oostenrijk-Hongarije, België, Bulgarije, Portugal en Italië gericht [6]). Van dit en andere dergelijke voorstellen, het

[1]) Buit Z. 1910, exh. Februari 4, no. 2548.

[2]) En dit niettegenstaande wij kort tevoren hadden geweigerd het verbod van invoer voor Amerikaansch vee in Nederland op te heffen.

[3]) Zie voor de door andere landen gedane concessies: Reciprocity and Commercial Treaties, p. 271—274.

[4]) Buit. Z. 1912, exh. Januari 6, no. 359 (portefeulle Handelstractaat IX). Behalve dit werd ook een vermindering van de rechten op wol en wollen fabrikaten aanbevolen.

[5]) Ruimer dan „undue discrimination".

[6]) Wetsontwerpen met een dergelijke strekking waren reeds ingediend bij Senaat en Huis van Afgevaardigden op 13 en 28 April 1911.

tarief betreffende, kwam evenwel niets, daar de Democraten, die door de verkiezingscampagne van 1910 de meerderheid in het Huis van Afgevaardigden hadden verkregen, bij elke poging tot het invoeren van liberale hervormingen, werden tegengewerkt door den Republikeinschen Senaat. Daarbij vonden laatstgenoemden een steun in de hooge opbrengst van het tarief [1]), welke in deze jaren van minderen voorspoed zeer welkom was.

Aan deze periode van politieke onvruchtbaarheid [2]) kwam een einde in 1913, toen de Democraten de zoo lang gewenschte meerderheid verkregen in beide Huizen van het Congres [3]). Zij besloten deze gunstige gelegenheid voor hervormingen niet ongebruikt te laten. President Wilson riep het Congres terstond in extra-zitting bijeen, en 7 April 1913 werd door Underwood een wetsontwerp ingediend „to reduce tariff duties" [4]), dat reeds den 8sten Mei het Huis passeerde. In den Senaat was de gang van zaken minder snel; de beraadslagingen duurden daar den geheelen zomer, zoodat de wet eerst den 3en October werd afgekondigd.

Het principe, waarvan deze wet uitging, was dat van een „competitive tariff", zoodanig, dat de nationale en de vreemde producenten konden concurreeren zonder hun de kans op een billijke winst te ontnemen [5]). Op de keper beschouwd vertoonde deze formule wonder veel overeenkomst met die van de „equalizing cost of production" en bood ze in het geheel geen waarborg voor een gematigd tarief. In de praktijk der wets-opstelling

---

[1]) 334 Millioen dollar in 1910, zie Bijlage V.

[2]) Een uitzondering hierop vormde het in 1910 met Canada gesloten reciprociteitsverdrag: Reciprocity and Commercial Treaties, p. 368—381.

[3]) Van invloed op deze overwinning was ook geweest de splitsing onder de Republikeinen in Progressieven en Republikeinen. Bij de presidentsverkiezing in 1912 deed deze scheuring in de Republikeinsche partij zich duidelijk gevoelen.

[4]) Buit. Z. 1913, exh. Mei 2, no. 9209.

[5]) Taussig, p. 419.

werd er evenwel niet streng de hand aan gehouden, zoodat tenslotte een zeer liberaal tarief tot stand kwam [1]).

De volgende regels treft men in het tarief van 1913 aan: [2])

1e vrijstelling van de belangrijkste levensmiddelen;

2e idem der grondstoffen;

3e idem der artikelen, die veel werden uitgevoerd;

4e vermindering van rechten op de producten der trusts;

5e idem op artikelen, die de Unie niet invoerde;

6e verhooging van rechten op luxe voorwerpen;

7e vervanging van nagenoeg alle specifieke rechten door waarderechten.

Om enkele voorbeelden te noemen: suiker, vleesch, aardappelen [3]), brood, zout, wol [4]), tarwe [3]), ijzererts, steenkolen, ruw ijzer, stalen rails, schoenen en landbouwgereedschappen, welke voorheen alle belast waren, werden thans vrijgesteld. Verlaagd werden o. a. de rechten op aardewerk 35—55 % (voorheen 55—60 %), zeep 5 % (20 %), katoenen goederen 30 % (46 %) en wollen goederen 35 % (50—55 %), terwijl o. a. verhoogd werden de rechten op parfumerieën 74 % (72 %), gouden en zilveren voorwerpen 50 % (45 %), geslepen diamanten 15 % (10 %), ruwe diamanten 10 % (vrij) en hyacinthbollen $ 2.50 per 1000 stuks ($ 0.50). Onveranderd bleef het recht op spiritualiën $ 2.60 per gallon (d. i. ± 83 %) en op tabak ± 84 %.

Zeer belangrijk was de vrijstelling van suiker, welke echter eerst op 1 Mei 1916 zou ingaan, teneinde de inkomstenbelasting,

---

[1]) Men verweet den Democraten, dat het ontwerp niet wetenschappelijk was, en schreef dit, niet ten onrechte, toe aan de opheffing van den sedert October 1909 ingestelden „Tariff Board", een Republikeinsche instelling, die in den korten tijd van haar bestaan waardevolle gegevens had verzameld. Doordat de voor haar benoodigde credieten door de Democraten werden geweigerd, werd ze den eersten Juli 1912 opgeheven, Taussig, p. 424.

[2]) Dougnac, p. 115—149.

[3]) Deze vrijstelling was afhankelijk gesteld van een gelijke behandeling van het Amerikaansche product in het uitvoerende land.

[4]) Voorheen belast met 11 à 12 dollarcent per pond. De vrijstelling ging 1 December 1913 in.

die het gemis van tarief-inkomsten zou moeten opheffen, tot volle werking te laten komen. Tot zoolang zou het recht van $1^2/_3$ dollarcent per pond (overeenkomende met ± 48 %) verminderd worden tot $1^1/_4$ dollarcent (± 36 %) [1]).

Het gemiddelde van alle rechten verminderde van ± 40 % onder de Payne-wet tot ± 29 % onder de Underwood-Act, een niet geringe verlichting alzoo.

De maximum- en minimum-clausule vinden we niet meer terug in de nieuwe wet. Reeds vroeger werd opgemerkt [2]), dat ze nagenoeg niets had bijgedragen tot de uitbreiding van den buitenlandschen handel, zoodat men maar weder terugkeerde tot een reciprociteits-systeem. In sectie 4 werd dan ook de volgende clausule opgenomen: „That for the purpose of readjusting the present duties on importations into the United States and at the same time to encourage the export trade of this country, the President of the United States is authorized and empowered to negotiate trade agreements with foreign nations wherein mutual concessions are made looking toward freer trade relations and further reciprocal expansion of trade and commerce" [3]); zulke overeenkomsten moesten dan worden onderworpen aan de goedkeuring van het Congres.

Nog enkele andere bepalingen in de wet van 1913 waren van belang. In de eerste plaats een algemeene anti-dumping-clausule, welke den Secretaris van de Schatkist machtigde additioneele rechten te heffen gelijkstaande met de uitvoerpremies, van welken aard ook (hetzij direct, hetzij indirect verleend), welke door een vreemde natie toegekend mochten worden aan haar eigen producten [4]).

---

1) De reductie van 20 % voor Cuba-suiker bleef tot 1916 bestaan.

2) Blz. 165.

3) Reciprocity and Commercial Treaties, p. 279.

4) In Nederland bestonden dergelijke premies niet meer sedert artikel 8 der wet van 24 Juli 1903 (Stb. 248) het hoofdstuk over premiën, in de suikerwet van 1897 voorkomende, had ingetrokken. Nederland had nl. de suikerconventie van Brussel van 5 Maart 1902 en het protocol van 17 Maart 1912 geteekend; zoo werden hier te lande geen directe of indirecte premiën verleend, welke de productie of uitvoer van suiker bevorderden.

Verder de bepaling, dat, teneinde de Amerikaansche scheepvaart aan te moedigen, alle goederen, welke in Amerikaansche schepen werden ingevoerd, 5 % verlaging van rechten zouden genieten, doch onder deze voorwaarde „that it should not abrogate, impair or affect the provisions of any treaty". Practisch bleef deze maatregel zonder gevolg, daar alleen Rusland en de Balkanstaten [1]) zich niet op een desbetreffende tractaatsbepaling konden beroepen [2]).

De uitgebreide toepassing van ad-valorem rechten maakte het noodzakelijk de administratieve regelingen ter voorkoming van fraude te verzwaren. Eén van de meest ingrijpende clausules was die, welke aan Amerikaansche ambtenaren het recht gaf inzage te eischen van de boeken van buitenlandsche fabrikanten. Werd dit geweigerd, dan mocht 15 % extra op de van hen afkomstige producten worden geheven.

Met de Underwood-Act werd een nieuwe richting ingeslagen in de Amerikaansche tariefpolitiek, welke, dit zij terloops opgemerkt, na den wereldoorlog weer is verlaten. Vrijhandel hield ze wel niet in, maar de hoofdzaak was, dat ze in vele opzichten een einde maakte aan de overdreven protectionistische (om niet te zeggen prohibitieve) rechten der laatste tijden.

Tot besluit van dit laatste hoofdstuk geven we een overzicht van de ontwikkeling van handel en scheepvaart tusschen de Unie en Nederland sedert de invoering der Mc. Kinley-Act.

Teneinde een denkbeeld te geven van den enormen vooruitgang der Amerikaansche industrie, wier voortbrengselen onder

---

Een Amerikaansche instructie van 4 Augustus 1914 aan de douanebeambten vermeldde, uitdrukkelijk dat de „Treasury Decision" van 2 December 1903 was vervallen (sedert jaren had men trouwens geen „countervailing duty" meer gevorderd); Buit. Z. 1914, exh. September 9, no. 21131 (portefeuille Handelsverdrag XII).

[1]) Met uitzondering van Griekenland.

[2]) Tenslotte werd ze in het geheel niet toegepast; Buit. Z. 1913, exh. November 11, no. 22615 (portefeuille Handelsverdrag XI).

de totale exporten der Unie een steeds belangrijker plaats beginnen in te nemen, brengt het volgende staatje de productiecijfers der voornaaste industrieën in de jaren 1899 en 1909, de jaren waartusschen de grootste ontwikkeling ligt[1]):

	1899	1909
katoenindustrie	$ 339.200.000	$ 628.392.000
wolindustrie	„ 296.990.484	„ 507.166.710
staal- en walsindustrie	„ 597.211.716	„ 985.722.534
hoogovenbedrijf	„ 206.756.557	„ 391.429.283
papierindustrie	„ 127.326.162	„ 267.656.964
chemische industrie	„ 48.158.261	„ 117.741.103
koper-, tin- en plaatijzer industrie	„ 78.359.000	„ 199.824.000
automobielindustrie	„ 4.748.000	„ 249.202.000
slacht- en vleeschverpakkings-industrie	„ 783.779.191	„ 1.355.544.431

Deze industrieën tezamen hebben dus in een tijdperk van 10 jaren hun productie bijna verdubbeld. Groote invloed op deze ongekende productie-vermeerdering is uitgeoefend door de trusts, die voornamelijk dateeren uit de jaren na 1897.

Het spreekt vanzelf, dat het verkeerswezen niet achter is gebleven:

	1890	1913
spoorwegen (aantal mijlen)	167.191	251.984
tonneninhoud der Amerikaansche koopvaardijvloot	4.424.497	7.886.551

De geheele omvang van den buitenlandschen handel vermeerderde in de periode 1890—1913 van $ 1.647.139.093 tot $ 4.278.892.383, dus met ongeveer 160 %.

Laat ons thans den handel tusschen Nederland en de Vereenigde Staten van nabij beschouwen. De handelsbalans tusschen

---

[1]) Abstract of the Census of Manufactures 1914.

beide landen, welke altijd in ons nadeel was geweest, werd er in deze periode niet beter op [1]):

	Uitvoer van Nederland naar de Vereenigde Staten van Amerika	Uitvoer van de Vereenigde Staten van Amerika naar Nederland
1890	$ 17.029.233	$ 22.657.795
1913	„ 38.180.967	„ 125.909.862
1920	„ 95.233.476 [2])	„ 245.803.873 [2])

Bevreemden zal dit niet, nu wij gezien hebben, welken ongemeenen vooruitgang de Amerikaansche industrie in deze periode vertoont. In het tijdvak 1890—1913 nemen de uitvoeren van Nederland naar Amerika toe met 124 %; daarentegen die van Amerika naar Nederland met 455 %. Dit is kenmerkend voor de ontwikkeling der handelsbeweging tusschen beide landen.

Aan de hand van enkele statistische gegevens, welke in de bijlagen XII en XIII zijn te vinden, merken we nog het volgende op:

a. Uitvoerhandel van de Vereenigde Staten naar Nederland.

Gerangschikt naar de onderlinge waardeverhouding bij den export, stonden de producten in 1890 en in 1913 onderscheidenlijk in de volgende rangorde:

1890	1913
1. ruwe margarine	1. koperen staven en oud koper
2. petroleum	2. tarwe
3. tarwemeel	3. ruwe margarine
4. katoenzaadolie	4. hout en houten fabrikaten
5. talk	5. petroleum
6. graan	6. lijnkoeken en lijnmeel
7. tabak (onbewerkt)	7. varkensreuzel
8. katoen	8. katoenzaadolie
9. spek en ham	9. tarwemeel
10. varkensreuzel	10. graan

[1]) Statistical Abstract of the United States.

[2]) Bij de beschouwing dezer getallen moet vooral rekening gehouden worden met de waardedaling van het geld. Tot 1913 geven de waardecijfers een vrij juiste aanwijzing voor de ontwikkeling van den handel.

Relatief hebben dus varkensreuzel, koperen staven en oud koper, tarwe, smeerolie, paraffine en naphta, lijnkoeken, hout en houten fabrikaten aan belang gewonnen; ruwe margarine, petroleum, tarwemeel, katoenzaadolie, talk, graan, tabak, katoen, spek en ham daarentegen verloren.

Absoluut nam de uitvoer van alle artikelen toe, behalve van talk en katoen, en wel in de volgende mate:

Artikelen	1890	1913	stijging tot:	daling tot:
ruwe margarine	$ 4.897.674	$ 8.482.645	173 %	
petroleum	„ 2.537.324	„ 6.604.092	260 %	
tarwemeel	„ 2.438.681	„ 4.279.394	175 %	
katoenzaadolie	„ 1.791.456	„ 4.916.034	274 %	
talk	„ 1.500.075	„ 228.076		15 %
graan	„ 1.376.035	„ 4.071.068	296 %	
tabak	„ 998.852	„ 2.416.467	242 %	
katoen	„ 873.736	„ 695.115		79 %
spek en ham	„ 865.207	„ 921.451	106 %	
varkensreuzel	„ 821.204	„ 4.940.671	602 %	
koperen staven en oud koper	„ 438.419	„ 27.952.207	6382 %	
tarwe	„ 305.283	„ 14.805.115	4854 %	
smeerolie, paraffine en naphta	„ 289.688	„ 2.834.085	977 %	
hout en houten fabrikaten	„ 529.434	„ 6.625.383	1252 %	
lijnkoeken en lijnmeel	„ —.—	„ 6.214.375	—	

Een geheel juisten indruk verkrijgt men door deze cijfers niet. Rekening dient namelijk te worden gehouden met de meerdere of mindere stabiliteit der uitvoeren. Deze was b.v. voor de landbouwgewassen, zooals tarwe en katoen, zeer gering, welke daarom in den handel niet dat belang hebben, die bovengenoemde ranglijsten zouden doen vermoeden.

b. Uitvoerhandel van Nederland naar de Vereenigde Staten.

Naar rangorde van de uitvoerwaarde treft men de volgende producten aan:

1890	1913
1. tabak [1]	1. edelgesteenten (diamanten)
2. edelgesteenten	2. tabak
3. koffie	3. huiden
4. haring	4. planten, bloembollen, enz.
5. tin	5. tin
6. vlas	6. specerijen
7. gedistilleerd	7. haring
8. rubber en guttapercha	8. zaden
9. specerijen	9. cacao en chocolade
10. zaden	10. rijst

Aan relatieve waarde hebben alzoo gewonnen: edelgesteenten, tin, specerijen, zaden, huiden, planten, cacao en chocolade, en rijst; en hebben verloren: tabak, koffie, haring, vlas, gedistilleerd en rubber.

Absoluut was de vooruitgang (eventueel achteruitgang) als volgt:

Artikelen	1890	1913	stijging tot:	daling tot:
tabak [1]	$ 9.037.388	$ 8.038.779		88 %
edelgesteenten (diamanten)	„ 3.513.631	„ 11.815.649	336 %	
koffie	„ 1.236.979	„ 350.093		28 %
haring	„ 470.133	„ 927.992	197 %	
specerijen	„ 229.751	„ 1.227.905	534 %	
tin	„ 192.199	„ 1.574.336	819 %	
vlas	„ 184.516	„ 91.861		50 %
gedistilleerd	„ 167.005	„ 144.810		87 %
rubber en gutta-percha	„ 166.057	„ 481.243	290 %	
zaden	„ 136.973	„ 688.099	502 %	
rijst	„ 76.583	„ 668.446	873 %	
huiden	„ 26.838	„ 3.244.045	12.088 %	
cacao en chocolade	„ 25.361	„ 676.739	2.668 %	
planten, bollen, enz. [2]	—.—	„ 1.582.615	—.—	

Verreweg overwegend in den Nederlandschen uitvoerhandel naar de Vereenigde Staten zijn dus twee artikelen: diamanten,

[1]) De uitvoer in 1890 was voor dit artikel abnormaal hoog, met het oog op het verhoogde recht, dat de Mc. Kinley-Act zou invoeren.

[2]) De Amerikaansche statistiek geeft voor 1890 niets op; de Nederlandsche f 442.227.—.

in de laatste vijf jaren vóór den wereldoorlog gemiddeld 30 % van den totalen export naar de Unie, en tabak, dat volgt met gemiddeld 20 % [1]). Samen vertegenwoordigen ze ongeveer de helft onzer uitvoeren.

De diamanthandel dateert van het einde der tachtiger jaren en is vooral na 1897, toen het recht tot 10 % werd verlaagd, tot grooter bloei gekomen. Een nieuwe verlevendiging trad in 1909, in toen bij de Payne-Act de invoer werd vrijgesteld:

1908 — $ 3.833.348 [2])
1909 — „ 9.221.893
1910 — „ 12.215.498

In 1913 werd het recht van 10 % hersteld en gingen de uitvoeren weer achteruit.

De uitvoer van tabak naar de Unie is altijd vrij geregeld geweest, en gaat nog steeds vooruit, niettegenstaande de voortdurend hooge belasting, waaraan dit artikel bij invoer in de Vereenigde Staten is onderworpen.

De huidenexport, welke eerst sedert het begin dezer eeuw van belang is geworden, is in korten tijd tot groote ontwikkeling gekomen. De vrijstelling in 1909 werkte hiertoe mede.

De uitvoer van bloembollen, evenals die van rozen, heesters en andere planten, geeft aanleiding tot de volgende opmerkingen: deze voortbrengselen van den Nederlandschen grond ver-

---

[1]) Men raadplege voor „diamanten" niet de Nederlandsche uitvoerstatistiek, daar men dan tot totaal verkeerde resultaten zou komen. Men vindt ze meestal niet vermeld in onze statistiek, niettegenstaande er in 1920 voor meer dan 31 millioen dollar naar de Vereenigde Staten werd verzonden. Naar mij werd medegedeeld, worden diamanten bij uitvoer niet aangegeven, daar ze òf in den zak worden meegenomen, òf als postpakket worden verzonden, en dus buiten het bereik van de statistiek vallen. In Amerika daarentegen wordt iedereen gevisiteerd, en krijgt men dientengevolge een vrij nauwkeurige opgave van de ingevoerde waarde.

Wat tabak betreft, deze wordt vanuit entrepôt uitgevoerd en vindt eerst sedert de reorganisatie onzer handelsstatistiek in 1917 nauwkeurige vermelding.

[2]) Het lage cijfer voor 1908 zal waarschijnlijk zijn verklaring vinden in de crisis van 1907.

tegenwoordigen een aloude Nederlandsche cultuur, welke helaas dit nadeel heeft, dat ze te veel afhankelijk is van de buitenlandsche vraag. Het behoud van het Amerikaansche débouché is voor haar een levenskwestie. We hebben dan ook reeds kunnen opmerken, dat Nederland zich geen moeite spaarde om elke verhooging van rechten te voorkomen. Dat het hierin niet altoos slaagde, bewees de Dingley-Act, die echter tegelijkertijd aan het licht bracht, dat de voorspelling der kweekers, als zou hun bedrijf door de verhooging van rechten vernietigd worden, verre van juist was. Juist onder de Dingley-Act zien we de uitvoeren nog snel toenemen. In kilogrammen uitgedrukt bedroeg bv. de bollenexport in:

1900 — ± 1.100.000 K.G.
1905 — ± 2.000.000 „
1909 — ± 3.400.000 „ [1])

Na 1910 leidden de gunstiger rechten der Payne-Act tot een hernieuwden opbloei van den handel in dit artikel [2]). Wel stond hiertegenover een zwaardere belasting op rozen en andere planten, maar in verband met de overwegende plaats, die de bollen innamen, bemerkt men in de uitvoercijfers daarvan niet veel. De Underwood-Act eindelijk bracht voor dit luxe-artikel een minder liberaal recht, dat evenwel den handel niet ongunstig heeft beïnvloed.

Onder specerijen nemen voornamelijk nootmuskaat en peper een plaats van beteekenis in. De koffie-uitvoer is achteruitgegaan. Amerika betrekt dit product in hoofdzaak uit Brazilië (in 1913 ongeveer 74 %).

Eenzelfde achteruitgang valt te constateeren bij gedistilleerd. Dit eens zoo belangrijke artikel in den Nederlandschen handel op Amerika (in 1854 stond het met ongeveer 450.000 dollar vooraan, en vormde het 26 % van den totalen uitvoer daarheen) was gedurig meer op den achtergrond geraakt, en werd door de laatste tariefwetten zwaar getroffen. De enkele jaren, ge-

---

[1]) Gedenkboek ter herinnering aan het 50-jarig bestaan der Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur 1860—1910, blz. 150.

[2]) Zie blz. 161 en Bijlage XIV.

durende welke het handelstractaat van 1907 heeft gewerkt, vermochten slechts een tijdelijke verbetering te brengen [1]).

In 1913 stond Nederland onder de Europeesche landen, waarheen de Vereenigde Staten exporteerden, op de vierde plaats; onder de invoerende landen was het nummer zes [2]).

Thans een enkel woord over het scheepvaartverkeer tusschen beide landen [3]). Tot 1850 was dit vrij onbeteekend, en geschiedde het voor het grootste deel met Amerikaansche vaartuigen. Om een willekeurig jaar te nemen: in 1846 klaarden in Nederland 83 schepen in, komende uit de Vereenigde Staten, waarvan 51 Amerikaansche en 12 Nederlandsche, terwijl in dat jaar naar Amerika 72 schepen uitklaarden, waarvan 48 Amerikaansche en 13 Nederlandsche [4]). Wel werd deze verhouding in de volgende jaren gunstiger voor Nederland, maar eerst na 1873, toen een geregelde Nederlandsche dienst op Amerika werd geopend, zag men een sneller toename van de Nederlandsche tonnage. Daarop volgde weer een stilstand van 1880—'90, gevolgd evenwel door een bijna constante ontwikkeling [5]), welke tot 1913 toe heeft voortgeduurd [6]).

Jaar	Tonnage van Ned. schepen, welke		Tonnage van schepen, welke	
	uitgeklaard zijn uit de Ver. Staten	ingeklaard zijn in de Ver. Staten	in de Ver. Staten binnenkwamen uit Nederland	uit de Ver. Staten vertrokken n. Nederl.
1870	15.965	14.929	27.112	57.274
1880	112.105	107.151	250.998	300.205
1890	158.147	163.863	200.897	368.447
1900	441.253	466.911	868.657	1.303.168
1910	927.135	946.900	989.543	1.284.441
1913	1.077.364	1.048.896	1.324.431	1.851.027

[1]) Het percentage van den totalen uitvoer van Nederland naar de Vereenigde Staten, dat op gedistilleerd viel, was als volgt:

1905 — 0.57 %	1909 — 0.75 %
1906 — 0.41 %	1910 — 1.15 %
1907 — 0.40 %	1911 — 0.75 %
1908 — 0.55 %	1912 — 0.20 %

(Reciprocity and Commercial Treaties, p. 241).

In 1913 nemen de Nederlandsche schepen de derde plaats in onder de Europeesche schepen, wat betreft het bedrag der uitvoeren uit de Unie, en de vierde plaats, wat dat der invoeren aangaat [1]).

Aan het einde van het derde hoofdstuk werd, bij de bespreking van het handelsverkeer tusschen de Vereenigde Staten en de Nederlandsche Oost-Indische koloniën, reeds gewezen op de belemmeringen, welke aan een snelle ontwikkeling van dat verkeer in den weg stonden. Onder meer was de omstandigheid, dat een geregelde directe vaart ontbrak, daaraan schuldig, zoodat voorziening dezer aangelegenheid zeer gewenscht was. Evenwel, ook in de thans besproken periode werd het initiatief tot een dergelijke onderneming niet genomen, met dit gevolg, dat de handel zich niet ontwikkelde, zooals dit anders het geval had kunnen zijn.

Uitvoer uit de Ver. Staten naar Nederlandsch Oost-Indië			Uitvoer uit Nederlandsch Oost-Indië naar de Ver. Staten		
1890 —	$ 1.799.306	stijging tot 178 %	1890 —	$ 5.791.250	stijging t. 239 % [3])
1912 [2]) —	„ 3.209.067		1912 —	„ 13.825.506	

Een sterk overwegende plaats in den uitvoerhandel van onze Oost-Indiën naar de Vereenigde Staten neemt suiker in, zooals uit volgend staatje blijken moge [4]):

[2]) Foreign Commerce and Navigation of the United States, 1913.
[3]) Bijlagen VII en VIII.
[4]) Statistiek van den handel en de scheepvaart in het Koningrijk der Nederlanden, 1846.
[5]) Kleine achteruitgang in 1895 en in het begin der 20ste eeuw.
[6]) Statistical Abstract of the United States.

[1]) Statistical Abstract of the United States, 1913.
[2]) Hier is het jaar 1912 genomen, daar 1913 een abnormaal lagen uitvoer voor Nederlandsch-Indië naar de Unie aangeeft, wegens het nagenoeg geheel uitvallen van den suikerexport.
[3]) Statistical Abstract of the United States.
[4]) De Indische suiker wordt vnl. geëxporteerd naar Britsch-Indië, Hongkong, Japan, Singapore, Port-Saïd en Engeland.

Percentage van den totalen uitvoer naar de Unie, uit suiker bestaande:

1890 — 47 %	1897 — 84 %	1904 — 72 %
1891 — 51 %	1898 — 76 %	1905 — 85 %
1892 — 54 %	1899 — 93 %	1906 — 82 %
1893 — 55 %	1900 — 87 %	1907 — 69 %
1894 — 69 %	1901 — 89 %	1908 — 76 %
1895 — 75 %	1902 — 84 %	1909 — 80 %
1896 — 77 %	1903 — 82 %	1910 — 60 %

Vandaar dat met den suikeruitvoer de totale uivoer op en neer ging. Tot 1900 was er een enorme stijging [1]) van den suikerexport waar te nemen:

1890 — $ 2.722.320
1900 — „ 24.170.081 [2])

welke echter sedert door inzinking is gevolgd: [3])

1901 — $ 16.965.511	1908 — $ 10.682.990
1902 — „ 12.325.518	1909 — „ 18.319.537
1903 — „ 13.251.816	1910 — „ 6.195.539
1904 — „ 7.409.996	1911 — „ 5.278.186
1905 — „ 15.611.568	1912 — „ 8.352.681
1906 — „ 16.941.093	1913 — „ 358.871
1907 — „ 7.815.261	

Waaraan is deze vermindering toe te schrijven? Het antwoord op deze vraag geeft de Amerikaansche tariefgeschiedenis. Na 1897 werden verschillende reciprociteitsverdragen gesloten, waarbij Amerika als concessie een vermindering van het recht op suiker aanbood. Verreweg het voornaamste hiervan was dat met Cuba, een van de rijkste suikerlanden der wereld. Vanaf 17 December 1903 werd Cubaansche suiker tegen een 20 % lager recht in de Unie toegelaten dan andere suikers. Verder was suiker van Hawaï en Porto Rico vrijgesteld [4]), in welke gunst sedert

---

1) Blz. 141, noot 3.

2) De productie steeg in deze periode van ruim $1\frac{1}{2}$ millioen picols in 1890 tot ruim 12 millioen picols in 1900.

3) Foreign Commerce and Navigation of tbe United States.

4) Sedert 1901 voor Porto Rico.

1909 ook die van de Philippijnen deelde [1]). Het behoeft geen betoog, dat door al deze begunstigingen de Nederlandsch-Indische suikerexport in het gedrang geraakte, vooral daar de Cubaansche suiker, welke van 1903 af meer dan de helft van den totalen suikerinvoer der Unie dekte, bijna uitsluitend in de eerste zes maanden van het jaar binnenkwam en daardoor de markt geheel beheerschte [2]). In 1910 betaalden nog slechts 7 % van de totale suikerinvoeren, en daaronder die uit Nederlandsch Oost-Indië, het volle recht.

Naast suiker moet nog koffie genoemd worden als belangrijk artikel van export; ook hiervan was de uitvoer naar de Unie afgenomen sedert de negentiger jaren [3]):

[1]) Vanaf 1902 genoot de Philippijnsche suiker een reductie van 25 %. Zie hierna (Philippijnen).

[2]) Volgend overzichtje, overgenomen uit „Reciprocity and Commercial Treaties", p. 329—330, moge tot verduidelijking dienen:

Suikerinvoeren in de Vereenigde Staten van 1900—'13 (in duizenden ponden).

Fiscaal jaar	Totale invoeren van suiker	Van Cuba		Territoria van de Vereenigde Staten		Van alle andere lasten, welke vol recht betalen		Rietsuiker van Ned. O.-Indië	
		Hoeveelheid	% van totaal	Hoeveelheid	% van totaal	Hoeveelheid	% van totaal	Hoeveelheid	% van totaal
1900	4.018.087	705.456	17.55	626.762	15.60	2.685.869	66.85	1.162.203	28.92
01	4.803.088	1.099.404	22.56	832.773	17.34	2.870.911	59.80	777.987	16.19
02	3.936.286	984.217	25.00	915.794	23.27	2.036.275	51.73	636.710	16.18
03	5.217.077	2.396.498	45.93	1.019.742	19.55	1.800.837	34.52	891.758	17.09
04	4.696.348	2.819.558	60.04	1.057.294	22.51	819.496	17.45	440.370	9.38
05	4.784.974	2.057.684	42.99	1.182.038	24.70	1.545.252	32.31	899.395	18.80
06	5.136.479	2.781.901	54.26	1.226.521	23.93	1.128.057	21.81	781.892	15.22
07	5.621.005	3.236.466	57.58	1.254.330	22.31	1.130.209	20.11	448.680	7.98
08	4.918.773	2.309.189	46.94	1.585.184	32.23	1.024.400	20.83	589.680	11.99
09	5.700.675	2.862.260	50.21	1.594.965	27.98	1.243.450	21.81	916.858	16.08
10	5.774.098	3.509.658	60.78	1.855.504	32.13	408.936	7.09	314.851	5.45
11	5.594.985	3.347.606	59.83	1.887.402	33.74	359.977	6.43	228.079	4.08
12	6.044.323	3.186.634	52.72	2.375.325	39.30	482.364	7.98	340.396	5.63
13	6.590.787	4.311.782	65.42	2.053.944	31.17	225.061	3.41	12.760	0.19

[3]) Foreign Commerce and Navigation of the United States.

1890	—	$ 2.757.876	1898	—	$ 2.770.627	1906	—	$ 1.649.959
1891	—	„ 2.916.975	1899	—	„ 1.097.388	1907	—	„ 957.755
1892	—	„ 2.642.091	1900	—	„ 2.935.661	1908	—	„ 1.124.098
1893	—	„ 3.594.436	1901	—	„ 1.359.794	1909	—	„ 1.674.125
1894	—	„ 3.174.026	1902	—	„ 1.312.410	1910	—	„ 1.500.730
1895	—	„ 1.716.815	1903	—	„ 1.678.408	1911	—	„ 1.242.314
1896	—	„ 3.045.075	1904	—	„ 1.388.325	1912	—	„ 1.980.795
1897	—	„ 2.075.157	1905	—	„ 1.318.970	1913	—	„ 1.238.386

In 1890 vormde koffie 48 % van den totalen uitvoer uit Indië naar de Unie, in 1900 — 11 %, in 1910 — 14 %.

Andere producten, welke Amerika uit Indië vraagt, zijn: gomkopal, dammar, specerijen, huiden, cacao en tin.

De invoer vanuit de Vereenigde Staten is van veel minder belang. Hier treedt petroleum geheel op den voorgrond; zoo viel in 1890 van een invoer van $ 1.799.306 niet minder dan $ 1.754.827 (± 98 %) toe aan petroleum. Sedert 1898 neemt dat aandeel eenigszins af tot 69 % in 1900 en ± 40 % voor de jaren 1910—'13, doch petroleum blijft het voornaamste product, dat Indië uit de Vereenigde Staten betrekt[1]). Daarnaast worden nog ijzer, staal en fabrikaten van dit metaal (automobielen, enz.) in belangrijke hoeveelheden ingevoerd.

[1]) Absoluut bleef de invoer sedert 1890 ongeveer gelijk.

AANHANGSEL I.

Ontwikkelingskansen van den handel tusschen de Vereenigde Staten van Amerika en Nederland. Invloed van den Oorlog op de handelsbetrekkingen tusschen de Unie en Nederlandsch Oost-Indië.

Verschillende omstandigheden noopten den schrijver de behandeling van de handelspolitieke betrekkingen tusschen Nederland en de Vereenigde Staten van Amerika af te breken bij den aanvang van den wereldoorlog in 1914. Toch verdienen enkele gebeurtenissen na dat tijdstip onze aandacht, om den grooten invloed, die ze op de verdere ontwikkeling van onzen handel met de Unie kunnen hebben. Tegen het einde van den oorlog kreeg Nederland bericht [1]), dat de regeering der Unie het verdrag van 1839 [2]), evenals de consulaire conventie van 23 Mei 1878 [3]), op 10 Mei 1919 beëindigd wilde zien, en wel naar aanleiding van de omstandigheid, dat enkele bepalingen [4]) uit deze tractaten onvereenigbaar waren met de Merchant Seamen's-Act van 4 Maart 1915 [5]). Het verdrag van 1852 zou, niettegenstaande de

---

1) 10 Mei 1918.

2) Zie blz. 36.

3) De eerste consulaire conventie, welke Nederland met de Vereenigde Staten sloot, was van 22 Januari 1855. Zij liep den 20sten Augustus 1879 af, en werd vervangen door die van 23 Mei 1878.

4) Artikel 3 van het verdrag van 1839, en de artikelen 11 en 12 van de consulaire overeenkomst.

5) The Merchant Seamen's Act was „an Act to promote the welfare of American Seamen in the Merchant Marine of the United States; to abolish arrest and imprisonment as a penalty for desertion and to secure the abrogation of treaty provisions in relation thereto; and to promote safety at sea".

De betreffende artikelen waren in strijd met de in de Seamen's Act voorkomende bepalingen over de arrestatie en gevangenneming van deser-

bepaling in artikel 6 [1]), toch van kracht blijven [2]). Hierin lag dus een waarborg tegen een ongunstige behandeling van de Nederlandsche vlag. Sindsdien is echter in Amerika een wet uitgevaardigd, de Merchant Marine-Act van 5 Juni 1920 (de Jones bill), welke van vèrstrekkende beteekenis zal zijn [3]). Het is een wet „to provide for the promotion and maintenance of the American Merchant Marine, to repeal certain emergency legislation, and provide for the disposition, regulation and use of property acquired thereunder, and for other purposes", en zal dus de sedert 1913 enorm toegenomen Amerikaansche handelsvloot moeten beschermen. Zij beoogt echter nog meer; zij wenscht het bestaan te verzekeren van een zuiver Amerikaansche handelsvloot, voldoende om het grootste deel van den buitenlandschen handel der Vereenigde Staten te verschepen en tevens om in tijd van oorlog militaire diensten te bewijzen, en dit door het geven van voorkeurrechten, zooals preferentieele invoerrechten, havengelden, enz. aan Amerikaansche schepen; hiermede strijdige tractaten zullen moeten worden opgezegd (art. 34). Spoorwegen zullen geen differentieele (lagere) tarieven toestaan voor goederen of personen, tenzij deze door Amerikaansche schepen worden vervoerd (art. 28); de „Shipping Board" mag den toegang tot Amerikaansche havens weigeren aan schepen, toebehoorende aan reederijen, welke uitgestelde rabatten [4]) toekennen in het verkeer tusschen niet-Amerikaansche havens (art. 20, sectie 2); de vaart tusschen de Philippijnen en de Unie wordt voorbehouden aan Amerikaansche schepen (art. 21) [1]).

---

teerende scheepsofficieren en scheepsgezellen, en met de regeling van de medewerking, hulp en bescherming, welke de bevoegde wettelijke autoriteiten daarbij mogen verleenen. Zie voor deze wet: U.S. Statutes at Large, vol. XXXVIII, part I, p. 1164—'85.

[1]) Dit artikel schreef voor, dat wanneer één van de beide contractanten te kennen had gegeven de overeenkomst te willen beëindigen, deze overeenkomst èn het tractaat van 1839 gezamenlijk zouden eindigen.

[2]) Zie Economisch-Statistische Berichten van 9 Maart 1921, blz. 216 vlg.

[3]) Ibid. Zie ook Congressional Record, 66th Congress, 2nd session, p. 8678.

[4]) Uitgestelde rabatten zijn rabatten, welke verleend worden door een reederij aan afladers, die zich verbinden gedurende een bepaalde periode

Deze bepalingen zijn verre van gunstig voor de vreemde scheepvaart, en de Nederlandsche reederijen, welke op Amerika varen, worden er onaangenaam door getroffen. Speciaal art. 34, dat over de voorkeurrechten handelt, zal zoodra het in werking treedt [2]), een schadelijken invloed uitoefenen op de Nederlandsche scheepvaart [3]).

Ongeveer tegelijkertijd met deze scheepvaartwet werden voorstellen tot tariefherziening ingediend, welke een minder liberale strekking hadden. Men vindt ze terug in de Mc. Cumber-Fordney Tariff Law van 20 September 1922 [4]). Vooral de landbouw en de veeteelt werden sterk beschermd. De rechten op zuivelproducten werden nagenoeg prohibitief. Daarnaast waren voor Nederland speciaal van belang de verhoogingen der rechten op bloembollen en haring. Ingrijpend was bovendien de bepaling, waarbij den President de bevoegdheid was gegeven in enkele gevallen de rechten met 50 % te verhoogen (eventueel te verlagen) of de „American valuation" te berekenen. Dezelfde bevoegdheid had hij tegenover landen, die de Unie differentieel behandelden.

De vooruitzichten werden voor den Nederlandschen handel niet schitterend. In verband hiermede willen we een oogenblik stilstaan bij de ontwikkelingskansen voor den wederzijdschen handel der beide landen. We hebben reeds kunnen opmerken, dat die ontwikkeling tot omstreeks 1890 zeer gering is geweest, dat ze daarna in sneller tempo voortging, doch alleen voor zoover betreft de uitvoeren van de Vereenigde Staten naar Nederland. De Nederlandsche export, welke zich in de

---

voor hun verschepingen gebruik te maken van de schepen dier reederij. Dit rabat bestaat uit een korting van 10 % op de vracht, doch wordt eerst toegekend, wanneer vastgesteld is, dat de aflader zich aan de bepalingen van het contract gehouden heeft. Meestal gebeurt dit een half jaar na de afsluiting der rekening tusschen den aflader en de reederij.

1) Artikel 31 werkt het deserteeren van vreemde schepelingen in Amerikaansche havens in de hand.

2) Namelijk na afloop der tractaten.

3) Het artikel is nooit bekrachtigd.

4) Economisch-Statistische Berichten van 18 October 1922, blz. 896.

periode 1879—'90 vrij goed ontwikkelde, kwam daarna in een stadium van rust, m. a. w. ging relatief achteruit. Dit duurde tot het begin dezer eeuw, toen hij zijn langzaam stijgenden loop, afgewisseld door kleine inzinkingen [1]), hernam. Onzes insziens is een snellere toename niet te verwachten. De Nederlandsche uitvoeren naar de Unie zijn te veel geconcentreerd op de beide artikelen diamanten en tabak. Over de export-mogelijkheden van het eerste artikel kan men zich niet aan voorspellingen wagen. En wat de tabak betreft, deze is uit den aard der zaak in haar uitvoer beperkt door de productiemogelijkheden van Sumatra.

Er bestaat geen reden een minder gunstige wending voor den invoerhandel uit Amerika te verwachten. Hoogstens zal, zoolang Midden-Europa nog in ontredderden toestand verkeert, de invoer met bestemming tot doorvoer op laag niveau blijven.

Belangrijker is ongetwijfeld de vraag, welke toekomst weggelegd kan zijn voor den handel tusschen de Vereenigde Staten en Nederlandsch Oost-Indië. Zal de groote uitbreiding, welke in de oorlogsjaren plaats greep [2]), stand houden, of zal men, nu de oorlog met zijn belemmerende invloeden tot het verleden behoort, weer terugkeeren tot de vroegere wijze van zaken doen, via Nederland?

Verschillende factoren moeten bij de beantwoording dezer vraag in aanmerking worden genomen.

Beschouwen we eerst den uitvoerhandel van Amerika naar Indië. De kwestie der prijzen vraagt al dadelijk onze aandacht. Het is bekend, dat de Amerikaansche artikelen, die in Indië ten verkoop worden aangeboden, duur zijn. Tijdens den oorlog, toen men niets uit Europa ontving, zat er niet veel anders op, dan deze hooge prijzen te betalen. Nu echter het scheepvaartverkeer weer is hersteld, begint de Europeesche nijverheid een scherpe concurrentie, om zich weder meester te maken van het gedurende den oorlog verloren afzetgebied. Zoo tracht zij door het

[1]) O.a. in 1904 en 1908 (crisis van 1907).

[2]) Zie aanhangsel II.

aanbieden van meerdere faciliteiten vele afnemers terug te winnen. In dit opzicht heeft de Europeesche usance van een driemaandelijksch crediet voor betrouwbare afnemers veel voor op den door de Amerikaansche leveranciers ingestelden eisch van contante betaling. Immers, daar de leveringstijd soms zeer lang is, mist de kooper dan gedurende vele maanden de beschikking over belangrijke geldsommen. Duidelijk is, dat alleen de zeer groote huizen, die met belangrijke kapitalen werken, in staat zijn goederen in Amerika te koopen, teneinde ze in Indië van de hand te doen.

Een andere gunstige omstandigheid voor de Europeesche industrie is deze, dat de invoerhandel in Nederlandsch-Indië tijdens den oorlog goeddeels in Nederlandsche handen bleef. De Nederlandsche exporthuizen, die hun inkoopen niet meer in Europa konden doen, zonden vertegenwoordigers naar de Vereenigde Staten, en bleven dus in het genot van de winsten, uit den tusschenhandel voortvloeiende. Alleen enkele groote opdrachten, zooals bruggenconstructies, werden rechtstreeks aanbesteed; maar dit was vóór den oorlog ook reeds het geval geweest.

De mogelijkheid, dat Amerikaansche firma's in Indië agentschappen gaan stichten, om zoodoende aan vele bezwaren tegemoet te komen, mag evenwel niet over het hoofd worden gezien. Het is een feit, dat men zich in Amerika steeds meer gaat interesseeren voor onze koloniën; veel kapitaal werd reeds gestoken in cultures, speciaal in die van koffie en rubber. Ook op het gebied van petroleum-ontginning tracht Amerika zich toegang te verschaffen tot ons Indisch gebied [1]).

Wat den uitvoerhandel van Indië naar Amerika betreft nog het volgende. Vele onzer koloniale producten hebben zich tijdens den oorlog in de Vereenigde Staten een markt weten te verschaffen, welke zij niet zoo licht weer zullen verliezen, mits de Nederlandsche regeering de bestaande liberale handelspolitiek voor de Overzeesche gewesten handhaaft, en niet overgaat tot het instellen van uitvoerrechten, welke de concurrentie met andere

---

[1]) Men denke aan de Djambi-terreinen.

tropische gebieden zeer zouden bemoeilijken. Ter bevordering van dien handel zou het wenschelijk zijn een afzonderlijk handelstractaat voor de koloniën te sluiten, waarin dan gunstige bepalingen voor de toelating onzer producten moesten worden bedongen [1]).

In het algemeen bevinden onze Oost-Indische koloniën zich thans in vrij wat gunstiger positie dan voorheen, tengevolge van het sterk toegenomen verkeer op den Stillen Oceaan. De economische ontwikkeling van de randstaten, evenals de opening van het Panama-kanaal, hebben er toe medegewerkt het zwaartepunt van het internationaal verkeer meer naar dezen Oceaan te verschuiven. De vooruitgang van handel en scheepvaart tusschen de hierboven bedoelde staten is de laatste tien jaren enorm geweest, en dat de Nederlandsche koloniën hiervan ook hebben geprofiteerd, bewijzen de uitgebreide relaties met Japan en Amerika. Dit is een niet te verwaarloozen factor bij de beschouwing van de positie, welke het Nederlandsche koloniale rijk in de toekomst zal innemen.

AANHANGSEL II.

De ontwikkeling van Handel en Scheepvaart tusschen Nederlandsch Oost-Indië en de Vereenigde Staten van Amerika in de jaren 1913—1920.

Men kan zeer wel beweren, dat het uitbreken van den Grooten Oorlog van 1914 onvermijdelijk een toenadering tusschen de beide hierboven genoemde gebieden moest ten gevolge hebben. Wat was natuurlijker, dan dat deze beide landen, die elkander noodig hadden, toen de Europeesche markt nagenoeg geheel was uitgevallen, in nauwere relatie tot elkander traden?

Aanvankelijk werd deze toenadering bemoeilijkt door het ontbreken van een rechtstreeksche stoomvaartverbinding; immers tot nog

---

[2]) Economisch-Statistische Berichten 1920, blz. 541.

toe werden nagenoeg alle goederen via het Suez-kanaal naar Nederland gebracht, om daar overgeladen te worden in schepen van de Holland-Amerika lijn, die ze verder naar Amerika vervoerden. Alleen goederen van grooter afmeting, voor welke de kosten van overlading te hoog kwamen, werden rechtstreeks via Kaap de Goede Hoop vervoerd door den vereenigden dienst van de Hansa en van de Duitsch-Australische maatschappijen [1]). Dit was de eenige directe verbinding tusschen Java en Amerika.

Toen nu door den oorlog de Europeesche markt haar beteekenis als distributie-centrum van koloniale producten grootendeels verloor, en het vervoer via Nederland zeer belemmerd werd door N.O.T. consenten, uitvoerverboden, gebrek aan scheepsruimte en groote risico's, begon men in Amerika er aan te denken de goederen rechtstreeks uit Indië te ontbieden. Omgekeerd zochten de Indische cultuurondernemers naar nieuwe débouché's voor hunne producten, waarbij in de eerste plaats de Unie hun aandacht trok.

Evenwel, een goede transportgelegenheid ontbrak. De Duitsche reederijen waren door den oorlog genoodzaakt hunne schepen uit de vaart terug te nemen. Daar zij de eenige waren, die een directe verbinding onderhielden, werd door de Rotterdamsche Lloyd en de Maatschappij Nederland besloten den dienst dezer reederijen over te nemen. Dit geschiedde einde October 1914. Aanvankelijk werd maandelijks gevaren, later, toen de vrachten toenamen, om de drie weken, en tenslotte om de veertien dagen. De benoodigde scheepsruimte verkreeg men door het toetreden van de Holland-Amerika lijn in November 1915. Vanaf Maart 1916 stelde ook de Nederlandsche Stoomvaart Maatschappij „Oceaan" enkele schepen beschikbaar [2]). Er namen toen 13 sche-

---

[1]) Deze route is echter niet korter, zooals men uit de volgende opgave kan zien:

New-York—Java	langs de Kaap de Goede Hoop	: 11.827 mijl;
	via het Suez-kanaal	: 10.182 mijl;
	via het Panama-kanaal	: 12.721 mijl.

[2]) Hiervan is echter niets gekomen, daar deze schepen door Engeland gerequireerd werden (de Maatschappij werkte met Engelsch kapitaal).

pen, metende 51.500 last, aan dezen dienst deel. De route, welke eerst door het Panama-kanaal had geloopen [1]), werd later over Zuid-Afrika gelegd. De kortste verbinding met Amerika was dit ongetwijfeld niet. De Westkust der Vereenigde Staten was veel gunstiger gelegen. Immers de afstand San Francisco-Batavia bedroeg slechts 7800 mijl, d.i. 2382 mijl minder dan de kortste verbinding met New-York (via Suez). Toevallig deed zich nu in September 1915 een goede gelegenheid voor om een dienst op San Francisco te openen, toen de Pacific Mail Steamship Company, die op Oost-Azië voer, ophield te bestaan en haar vloot verkocht. Te meer waren de vooruitzichten voor een nieuwe onderneming gunstig, daar er nog slechts één geregelde verbinding tusschen San Francisco en Oost-Azië over bleef (de Toyo Kisen Kaisha) en scheepsruimte dringend noodig was.

De directie der Java-China-Japan lijn besloot nu de schepen der liquideerende Amerikaansche Maatschappij over te nemen, en opende een dienst Java-San Francisco via Manilla en Hongkong. Ook de Rotterdamsche Lloyd en de Maatschappij Nederland namen deel aan deze vaart, welke den 15den December 1915 een aanvang nam. Er werd met vijf schepen gevaren.

Het uitbreken van den onbeperkten duikbootenoorlog in 1917, waardoor de verbinding met Nederland via Suez werd stopgezet, leidde tot de instelling van een tijdelijken maildienst San Francisco-Batavia, teneinde tegemoet te komen aan de dringende behoefte van een meer geregeld passagiersverkeer naar Nederland via Amerika [2]).

Zoo zien we dan, dat in 1917—22 vrachtschepen en 12 mailbooten (de Amerikaansche niet medegerekend) een geregelde verbinding onderhouden tusschen de beide hier besproken gebieden. Jammer was het, dat er nog zooveel moeilijkheden in den weg stonden aan een onbelemmerd verkeer. Zoo was voor elken invoer in Amerika de goedkeuring noodig van den Amerikaanschen consul in Indië, terwijl de uitvoer uit Amerika aan licensie onder-

---

[1]) Geopend Augustus 1914.

[2]) De dienst was maandelijks.

worpen was. Dit bracht dikwijls veel vertraging [1]). Bovendien heeft de Java-Pacific-lijn in den beginne de fout begaan, dat ze te veel lading voor Japan aannam. Daardoor ontstond een ophooping van goederen, voor Indië bestemd, in San Francisco, welke een zoo grooten omvang verkreeg, dat de Amerikaansche spoorwegautoriteiten tijdelijk een embargo op alle lading voor de Nederlandsche lijn legden, waardoor nog meer stagnatie ontstond in het transport der in Indië zoo dringend benoodigde producten. Tenslotte heeft het Nederlandsche consulaat van regeeringswege moeten ingrijpen, om aan dezen wantoestand een einde te maken.

We willen thans de ontwikkeltng van de in- en uitvoeren nader bezien [2]). Als uitgangspunt nemen we het laatste vredesjaar.

Uitvoer van Nederlandsch Oost-Indië naar de Vereenigde Staten.	Uitvoer van de Vereenigde Staten naar Nederlandsch Oost-Indië.
1913 — $ 6.221.954	1913 — $ 3.151.693
1914 — „ 5.334.361	1914 — „ 3.676.895
1915 — „ 9.254.784	1915 — „ 2.771.779
1916 — „ 27.716.589	1916 — „ 7.401.026
1917 — „ 62.011.236	1917 — „ 21.139.305
1918 — „ 79.314.233	1918 — „ 19.777.504
1919 — „ 71.036.606	1919 — „ 44.845.561
1920 — „ 95.801.266	1920 — „ 45.647.245

De grootste vooruitgang vond in 1917 plaats, dus na het uitbreken van den onbeperkten duikbootenoorlog. Vooral San Francisco trok het leeuwendeel van dezen handel tot zich. De Nederlandsche consul-generaal aldaar, Van Coenen Torchiana, meldde, dat de invoeren uit Nederlandsch Oost-Indië, die in 1914 nog slechts $ 410.000 hadden bedragen, in 1917 stegen tot ongeveer $ 43.000.000. Deze cijfers behoeven geen nadere toelichting [3]).

[1]) Hetzelfde gold voor de levering van bunkerkolen.

[2]) Statistical Abstract of the United States. Men houde vooral rekening met de waardevermindering van het geld in de latere oorlogsjaren.

[3]) Het aandeel van de Vereenigde Staten in den handel van Nederlandsch

Bij een onderzoek naar de bestanddeelen van dien handel springt direct de veelzijdigheid der wederzijdsche uitvoeren, vergeleken bij vroeger, in het oog. Beginnen we met den uitvoer van Nederlandsch Oost-Indië naar Amerika. Deze bestond vóór 1913 nagenoeg geheel uit suiker en koffie. Tijdens den oorlog voegden zich hierbij rubber [1]), klapperolie, tin, peper, nootmuskaat, thee, kinine (kinabast), tapiocameel, cacao, sisalhennep, dammar, tabak, copra, huiden, kapok [2]), hoeden, enz.

Daarentegen stond de suikerexport tot 1919 zoo goed als geheel stil. In 1913 daalde hij van ruim 340 millioen pond in het voorafgaande jaar tot nog geen 13 millioen pond, om in de volgende jaren geheel op te houden, hetgeen toegeschreven moet worden aan gebrek aan scheepsruimte.

Aan de hand van de Amerikaansche handelsstatistiek zijn de tabellen op p. 191 opgemaakt.

Uit de vroeger [3]) genoemde totaalcijfers betreffende den uitvoer van de Vereenigde Staten naar Indië heeft men gezien, dat deze zeer belangrijk is toegenomen, al blijft hij ver ten achter bij hetgeen Amerika uit onze koloniën importeert. Tijdens den oorlog is Amerika grootendeels in de plaats van Duitschland getreden als leverancier van machinerieën, enz. Voornamelijk kocht Indië in de Unie de volgende artikelen: ijzer, staal en machines voor suiker-, thee- en andere cultuurondernemingen, ijzerdraad, blik, automobielen en onderdeelen van automobielen, papier en papieren fabrikaten, petroleum [4]), chemicaliën en droge-

Oost-Indië, uitgedrukt in percenten, vindt men in onderstaande tabel

Invoeren		*Uitvoeren*	
1905 — 1.7 %	1916 — 7.6 %	1905 — 4.2 %	1916 — 11.5 %
1910 — 1.6 %	1917 — 14.- %	1910 — 4.4 %	1917 — 26.- %
1914 — 2.5 %	1918 — 14.- %	1914 — 2.5 %	1918 — 16.5 %
1915 — 4.5 %		1915 — 5.3 %	

1) Amerika ontving niets meer van de Engelsche koloniën.

2) Uitvoer in de jaren 1916 — $2.766.008
1919 — „ 3.641.332
1920 — „ 3.761.657.

3) Bladz. 177.

4) Behalve petroleum ook groote hoeveelheden smeerolie en paraffine; in 1919 voor $ 629.877, in 1920 voor $ 1.380.329.

Uitvoer van de voornaamste Indische producten naar de Vereenigde Staten van Amerika in de jaren 1913—'20 (waarde in duizenden dollars).

Jaar, eindigende 30 Juni	Cacao (ruw)	Copra [1]	Kokosolie	Koffie [2]	Kinabast en kinine	Sisalhennip
1913	63	1	—	1.238	45	—
'14	19	—	—	1.323	—	480
'15	49	17	37	1.888	43	312
'16	121	35	417	1.082	4	222
'17	118	2.251	2.932	660	142	1.317
'18	352	2.445	5.017	740	1.030	2.421
'19 *)	309	828	4.514	10.084	1.592	666
'20 *)	93	1.534	7.713	5.123	982	2.785
*) kalenderjaar						

Jaar, eindigende 30 Juni	Huiden	Gomkopal, kauri en damar	Sago en tapioca	Tabak [3]	Thee [4]	Rubber	Tin [5]
1913	294	283	1.326	—	18	86.	—
'14	167	240	1.039	—	44	294	21
'15	403	384	931	—	60	2.139	1.201
'16	2.821	339	1.466	1.—	120	12.836	4.915
17	5.102	697	2.897	1.92	410	27.604	9.910
'18	4.542	663	2.877	4.401	5.615	30.791	11.528
'19*)	7.724	746	3.482	9.087	1.777	25.259	2.501
20*)	6.909	3.004	4.557	3.034	1.439	31.812	1.887
*) kalenderjaar							

---

[1]) De uitvoer neemt weer af tengevolge van den toenemenden uitvoer van kokosolie. Export van coprakoeken voor veevoeder heeft een goede toekomst.

[2]) De groote vermeerdering in 1919 is een gevolg van het droogleggen van Amerika.

[3]) In 1917 voor het eerst rechtstreeks naar de Unie verzonden.

[4]) Op de wereldtentoonstelling van 1915 te San Fancisco is veel reclame gemaakt voor de Indische thee. Sedert 1918 is de afzet belangrijk.

[5]) Tin-uitvoer via Nederland is sedert 1915 opgehouden.

rijen, geneesmiddelen, autobanden, verfstoffen, koper en koperwerk, stalen rails, tinplaten, schrijf- en rekenmachines, lampen, electrische toestellen, geconserveerde levensmiddelen, lederwerk, bier en tijdelijk ook meel [1]). Voor de oorlogsjaren verkrijgt men dus een geheel ander beeld dan voor de daaraan voorafgaande periode, toen petroleum nog domineerend was en er buiten dit artikel betrekkelijk weinig werd ingevoerd. In 1919 was het aandeel van petroleum geslonken tot ongeveer 5 % van den totalen Amerikaanschen invoer in Indië, en stond de rubriek ijzer, staal en de fabrikaten van dit metaal met 46 % van het geheel bovenaan.

Onder de invoerende landen in Nederlandsch Oost-Indië stond Amerika in 1917 op de derde plaats [2]); voor onze koloniën was in genoemd jaar de Unie het voornaamste afzetgebied.

Uitvoer van enkele der voornaamste Amerikaansche producten naar Nederlandsch Oost-Indië in de jaren 1913—1920 (waarde in duizenden dollars).

Jaar, eindigende 30 Juni	Autobanden	Automobielen- en onderdeelen	Papieren fabrikaten	Verfstoffen	IJzer, staal en machines, ijzerdraad, blik enz.	Chemicaliën, drogerijen en medicijnen	Petroleum	Koperen fabrikaten
1913	1	215	3	3	1.097	10	1.079	3
'14	3	238	8	6	820	6	1.882	—
'15	8	112	15	3	912	52	731	26
'16	201	870	65	20	2.735	173	762	159
'17	416	2.973	297	347	8.905	960	1.268	530
'18	348	1.658	137	316	9.528	583	635	78
'19*)	687	3.547	962	422	21.476	1.251	2.166	300
'20*)	492	10.462	1.233	312	17.723	625	2.300	350

*) Kalenderjaar

1) In 1915 bestond in Australië een uitvoerverbod voor dit artikel.
2) Engeland was no. 1, Japan no. 2.

AANHANGSEL III.

De Philippijnen [1]).

Bij den vrede van Parijs van 10 December 1898 werd deze eilandengroep door Spanje tegen een som van 20 millioen dollar aan de Vereenigde Staten afgestaan. In zake handelspolitiek bleven ze afgescheiden van de groote Republiek; hun eerste tariefwet was van 17 September 1901 [2]).

De invoer van goederen uit de Philippijnen in de Vereenigde Staten werd kort hierop begunstigd bij de wet van 8 Maart 1902 [3]), welke een reductie van 25 % instelde, terwijl de goederen, waarvan geen invoerrechten werden geheven, werden vrijgesteld van de op genoemde eilanden bestaande uitvoerrechten. Hierdoor werd bv. de Nederlandsche suikerinvoer in Amerika differentieel belast [4]).

Het nieuwe tarief van 3 Maart 1905 bracht voor ons slechts weinig belangrijke veranderingen. Niet lang hierna diende Payne een wetsontwerp in, waarbij practisch de geheele invoer uit de Philippijnen vrij zou worden toegelaten, met uitzondering van suiker en tabak, welke 25 % van de bestaande rechten zouden betalen. Na 11 April 1909 zou de handel tusschen beide landen geheel vrij zijn. Van dit voorstel is echter niets gekomen, daar de Senaat het van de agenda afvoerde [5]).

Hinderlijk voor den export van Nederlandsche kaas naar de Philippijnen waren enkele douanevoorschriften uit de „Pure Food and Drugs Act" van 30 Juni 1906 [6]). Besprekingen leidden echter tot een compromis.

---

1) Zie dossier B. 26, portefeuille: Cuba en de Philippijnen.

2) Hieraan werd op 6 Februari 1902 een administratieve wet toegevoegd.

3) „An Act temporarily to provide revenue for the Philippine Islands".

4) Duitschland, Engeland en Frankrijk beklaagden zich ten opzichte van het artikel hennip, een belangrijk exportartikel van de Philippijnen. Zij achtten de wet in strijd met de open-deur-politiek, welke Amerika had beloofd in zijn Aziatische bezittingen te zullen voeren.

5) In 1906 een wijziging van de rechten voor katoenen weefsels ten gunste van de Vereenigde Staten.

6) Zij trad in 1908 in werking.

Tegelijk met de Payne-Tariff-Act van 1909 kregen ook de Philippijnen een nieuwe tariefwet, de z.g. Colton-bill, welke alle Amerikaansche producten vrijstelde van rechten. Omgekeerd zouden ook alle invoeren in de Vereenigde Staten onbelast zijn, ook die van suiker en rijst, indien een invoer van 300.000 ton jaarlijks niet werd overschreden. Eenzelfde bepaling gold voor tabak (tot 300.000 pond vrij) en sigaren (tot 150 millloen stuks vrij).

Speciaal nadeelig voor den Nederlandschen handel op de Philippijnen waren de verhoogingen van de rechten op jenever (nagenoeg prohibitief) en tabak. Ook voor petroleum kwamen we in ongunstiger positie door de vrijstelling van het Amerikaansche product.

Tenslotte werden 4 October 1913 alle uitvoerrechten afgeschaft en werden de beperkingen ten aanzien van den export van suiker, tabak en sigaren opgeheven.

De voornaamste producten in den handel met Nederland zijn:

a. uitvoerproducten: plantaardige oliën, hennip en tabak;

b. invoerproducten: katoenen fabrikaten, kaas, margarine en jenever [1]).

In den handel met Nederlandsch Oost-Indië treden op den voorgrond:

a. uitvoerproducten: tabak en sigaren;

b. invoerproducten: petroleum, koffie, cacao, en sinds eenige jaren ook copra.

[1]) Na 1909 sterk afnemende.

BIJLAGEN

I. In- en uitvoerstatistiek tusschen de Vereenigde Staten van Amerika en Nederland van 1821—1921.

Jaar, eindigende 30 September	Uitvoer van de Vereenigde Staten naar Nederland	Uitvoer van Nederland naar de Vereenigde Staten	Jaar, eindigende 30 Juni	Uitvoer van de Vereenigde Staten naar Nederland	Uitvoer van Nederland naar de Vereenigde Staten
	dollars	dollars		dollars	dollars
1821	3.694.073	586.786	1855	2.128.984	1.825.700
22	3.601.737	705.344	56	3.586.428	2.426.479
23	5.050.156	532.159	57	4.107.877	2.469.762
24	2.215.345	970.716	58	3.371.507	2.328.142
25	3.793.307	1.238.284	59	4.706.983	4.397.232
26	3.870.056	955.028	60	3.972.331	2.869.959
27	3.227.591	880.309	61	3.719.373	2.811.334
28	2.225.093	1.217.289	62	2.725.108	1.662.454
29	3.969.736	1.040.546	63	3.637.575	1.546.514
30	4.030.078	876.211	64	3.537.487	1.324.637
31	1.915.152	973.196	65	3.134.874	778.020
32	5.103.282	1.355.904	66	2.430.431	2.778.314
33	2.330·584	1.161.416	67	3.079.707	1.585.360
34	3.623.674	1.063.885	68	4.655.931	1.273.857
35	2.533.016	1.539.962	69	4.025.756	2.691.034
36	3.184.575	1.828.231	70	6.399.835	1.344.922
37	3.358.525	1.854.515	71	12.670.131	2.047.962
38	2.950.636	1.171.385	72	11.175.932	2.547.715
39	1.972.743	2.147.344	73	11.210.308	2.943.077
40	3.855.510	1.074.288	74	13.915.424	2.516.623
41	2.514.922	1.638.022	75	7.543.074	2.353.658
42	3.623.326	1.067.438	76	12.243.108	2.438.257
30 Juni 43 *)	1.936.467	418.103	77	10.568.335	2.547.119
44	2.698.944	1.309.845	78	13.300.047	2.774.934
45	3.022.047	952.844	79	14.164.159	3.680.932
46	2.296.765	1.057.535	80	17.207.098	6.944.087
47	2.015.334	1.232.547	81	26.352.507	5.802.306
48	1.838.063	1.417.908	82	13.737.823	8.165.728
49	2.397.355	1.501.643	83	18.919.583	12.253.733
50	2.604.665	1.686.967	84	16.558.282	4.872.933
51	2.195.169	2.052.706	85	16.804.263	5.652.749
52	2.497.529	1.635.561	86	14.759.717	8.523.846
53	2.199.496	1.625.170	87	18.848.270	9.922.913
54	2.442.666	1.695.970	88	16.214.133	12.356.374
*) 9maanden			89	15.062.939	10.950.843

1890	22.657.795	17.029.233	1906	95.471.593	27.007.107
91	24.113.977	12.422.174	07	104.507.716	32.455.612
92	43.917.984	10.886.802	08	102.206.184	20.305.864
93	38.505.193	17.448.948	09	95.012.366	26.086.336
94	43.570.312	10.690.979	10	84.944.878	31.713.766
95	31.011.775	15.182.581	11	96.103.769	32.926.492
96	39.022.899	13.295.767	12	103.702.859	35.568.436
97	51.045.011	12.824.126	13	125.909.862	38.180.967
98	64.274.524	12.525.065	14	112.215.673	36.294.010
99	79.305.998	14.457.620	15	143.267.019	32.518.890
1900	89.386.676	15.852.624	16	97.476.328	38.534.509
01	84.356 318	20.598.799	17	109.082.168	31.842.144
02	75.123.135	19.645.808	18	6.381.964	16.396.633
03	78.245.419	22.868.978	19 *)	255.098.740	75.506.503
04	72.250.568	19.591.784	20 *)	245.803.873	95.233.476
05	73.298.362	21.718.748	21 *)	170.879.158	45.226.179

*) kalenderjaar

Bron: Statistical Tables exhibiting the Commerce of the U. S. with European Countries from 1790 to 1890, Statistical Abstract of the U. S.

II. Staat van den tonneninhoud der Amerikaansche en der Nederlandsche schepen, welke voeren tusschen beide landen, van 1 October 1820 tot 30 September 1835.

Jaren	Ingeklaard in de Unie		Uitgeklaard uit de Unie	
	Amerikaansche	Nederlandsche	Amerikaansche	Nederlandsche
	ton	ton	ton	ton
1821	25.851	1.043	26.048	2.063
22	18.397	1.168	28.683	442
23	19.274	994	53.346	682
24	23.529	1.087	24.517	924
25	20.921	480	26.946	678
26	26.902	—	32.946	573
27	31.662	414	33.519	533
28	24.724	565	25.515	3.301
29	24.453	659	38.372	1.119
30	42.998	573	35.520	390
31	24.076	349	23.168	1.187
32	29.912	1.976	38.770	1.848
33	18.590	309	22.483	3.938
34	17.374	1.651	25.819	1.484
35	15.234	3.058	18.512	1.813

Bron: Rapport van Howard van 16 Februari 1836, House Documents, 24th Congress, 1st session, no. 333.

III. In- en uitvoerstatistiek betreffende den handel tusschen de Vereenigde Staten van Amerika en Nederlandsch Oost-Indië van 1860—1921.

Jaar, eindigende 30 Juni	Uitvoer uit de Vereenigde Staten naar Nederlandsch Oost-Indië	Uitvoer uit Nederlandsch Oost-Indië naar de Vereenigde Staten	Jaar, eindigende 30 Juni	Uitvoer uit de Vereenigde Staten naar Nederlandsch Oost-Indië	Uitvoer uit Nederlandsch Oost-Indië naar de Vereenigde Staten
	dollars	dollars		dollars	dollars
1860	270.060	882.808	1891	2.102.942	6.778.992
61	254.069	1.045.791	92	1.372.035	6.914.743
62	244.056	325.654	93	1.183.605	8.696.588
63	144.233	402.752	94	1.722.876	11.278.725
64	119.735	685.865	95	1.147.315	7.727.282
65	128.138	1.012.180	96	1.576.316	14.854.026
66	161.053	776.255	97	2.094.109	15.604.866
67	211.053	2.644.186	98	1.201.416	14.529.335
68	144.263	1.903.375	99	1.548.973	21.313.945
69	132.827	1.947.201	1900	1.534.149	27.886.814
70	158.636	2.550.692	01	2.064.705	19.026.481
71	203.785	3.043.131	02	2.076.091	14.749.241
72	111.323	7.325.202	03	1.184.886	16.232.332
73	255.134	7.556.954	04	1.609.718	10.325.672
74	451.584	3.857.706	05	1.669.805	18.462.648
75	1.034.159	6.775.399	06	1.766.159	20.575.521
76	633.612	5.989.628	07	2.041.028	11.401.065
77	2.667.893	4.511.214	08	2.181.952	14.095.364
78	1.456.362	4.568.515	09	2.622.998	22.967.601
79	1.477.510	5.435.331	10	2.241.225	10.651.935
80	2.600.878	6.280.672	11	3.213.598	9.934.163
81	1.728.786	7.249.811	12	3.209.067	13.825.506
82	3.020.287	4.122.880	13	3.151.693	6.221.954
83	2.407.131	2.645.917	14	3.676.895	5.334.361
84	2.110.323	3.507.727	15	2.771.779	9.245.784
85	2.103.066	3.261.671	16	7.401.026	27.716.589
86	2.132.947	3.175.930	17	21.139.305	62.011.236
87	2.169.099	2.978.071	18	19.777.504	79.314.233
88	2.360.401	3.306.626	19 *)	46.576.489	78.743.591
89	2.249.604	5.207.254	20 *)	59.018.192	167.415.935
90	1.799.306	5.791.250	21 *)	32.340.408	32.141.773

*) kalenderjaar

Bron: Foreign Commerce and Navigation of the U. S., Statistical Abstract of the U. S.

IV. In- en uitvoerstatistiek betreffende den handel tusschen de Vereenigde Staten van Amerika en Nederlandsch West-Indië van 1860—1921.

Jaar, eindigende 30 Juni	Uitvoer uit de Vereenigde Staten naar Nederlandsch West-Indië	Uitvoer uit Nederlandsch West-Indië naar de Vereenigde Staten	Jaar, eindigende 30 Juni	Uitvoer uit de Vereenigde Staten naar Nederlandsch West-Indië	Uitvoer uit Nederlandsch West-Indië naar de Vereenigde Staten
	dollars	dollars		dollars	dollars
1860	625.347	748.539	1891	1.028.056	848.541
61	837.397	788.462	92	1.005.756	668.305
62	650.570	717.479	93	1.126.062	1.351.304
63	763.393	833.581	94	989.124	1.141.228
64	1.093.798	996.689	95	963.014	1.031.916
65	1.568.964	459.888	96	984.418	1.120.381
66	1.144.627	530.036	97	1.036.677	1.133.031
67	889.147	589.163	98	952.877	1.631.378
68	973.355	712.154	99	918.192	1.897.911
69	929.204	952.664	1900	1.076.170	1.546.598
70	970.937	672.336	01	1.258.585	1.512.750
71	849.908	1.020.222	02	1.120.630	1.594.281
72	792.290	1.064.501	03	1.541.896	1.280.285
73	998.211	1.182.994	04	1.428.330	678.964
74	1.000.387	1.580.736	05	1.363.226	831.976
75	839.267	1.486.577	06	1.323.916	986.539
76	872.996	671.726	07	1.230.645	1.046.982
77	984.630	690.694	08	1.351.627	1.142.335
78	689.377	624.934	09	1.247.914	1.115.566
79	797.606	872.222	10	1.344.035	1.272.371
80	1.103.337	1.637.387	11	1.491.655	1.352.477
81	1.189.952	2.996.895	12	1.758.220	1.431.326
82	1.138.871	2.046.283	13	1.724.991	1.496.822
83	1.040.961	1.355.101	14	1.618.022	1.539.009
84	903.433	1.270.710	15	1.693.680	1.285.481
85	965.860	652.007	16	2.282.668	1.452.465
86	871.869	727.698	17	3.213.832	2.548.812
87	779.439	739.119	18	2.605.203	2.029.017
88	849.838	819.817	19 *)	3.461.825	4.021.919
89	887·778	654.330	20 *)	5.937.610	5.012.179
90	933.832	768.150	21 *)	3.846.298	2.469.415

*) kalenderjaar

Bron: Foreign Commerce and Navigation of the U. S., Statistical Abstract of the U.S.

V. Het jaarlijksch gemiddelde der rechten, welke onder het Amerikaansche tarief werden geheven, benevens de inkomsten uit de binnenlandsche belastingen en die uit het tarief van 1820—1921.

Jaar	Gemiddeld ad valorem recht		Inkomsten (in millioenen dollars)		Jaar	Gemiddeld ad valorem recht		Inkomsten (in millioenen dollars)	
	belaste artikelen	vrije en belaste artikelen	uit de binnenlandsche belastingen	uit het tarief		belaste artikelen	vrije en belaste artikelen	uit de binnenlandsche belastingen	uit het tarief
	%	%				%	%		
1820	35.97	34.64	—	15	1868	48.63	46.49	191	164
30	48.88	45.31	—	22	69	47.22	44.65	158	180
39	29.90	16.38	—	23	70	47.08	42.23	185	195
40	30.37	15.45	—	13	71	43.95	38.94	143	206
41	32.20	16.22	—	14	72	41.35	37.—	131	216
42	24.—	17.37	—	18	73	38.07	26.95	114	188
43	25.73	17.70	—	7	74	38.53	26.88	102	163
44	35.13	28.65	—	26	75	40.62	28.20	110	157
45	32.57	27.37	—	28	76	44.74	30.19	117	148
46	31.45	25.85	—	27	77	42.89	26.68	119	131
47	26.86	22.98	—	24	78	42.75	27.13	111	130
48	24.97	22.22	—	32	79	44.87	28.97	114	137
49	24.73	21.97	—	28	80	43.48	29.07	124	187
50	25.85	23.16	—	40	81	43.20	29.75	135	198
51	25.44	23.07	—	49	82	42.66	30.11	147	220
52	25.96	22.94	—	47	83	42.45	29.92	145	215
53	25.93	23.37	—	59	84	41.61	28.44	122	195
54	25.61	23.52	—	64	85	45.86	30.59	113	182
55	26.82	23.36	—	53	86	45.55	30.13	117	193
56	26.05	21.68	—	64	87	47.10	31.02	119	217
57	22.45	19.09	—	64	88	45.63	29.99	124	219
58	22.44	17.33	—	42	89	45.13	29.50	131	224
59	19.56	15.43	—	50	90	44.41	29.12	143	230
60	19.67	15.67	—	53	91	46.28	25.25	146	220
61	18.84	14.21	—	40	92	48.71	21.26	154	177
62	36.19	26.08	—	49	93	49.58	23.49	161	203
63	32.62	28.28	38	69	94	50.06	20.25	147	132
64	36.69	32.03	110	102	95	41.75	20.23	143	152
65	47.56	38.46	210	85	96	39.95	20.67	147	160
66	48.33	41.81	309	179	97	42.17	21.89	147	177
67	46.67	44.56	266	176	98	48.75	24.77	171	150

	%	%				%	%		
1899	52.07	29.48	273	206	1910	41.52	21.11	290	334
1900	49.24	27.62	295	233	11	41.22	20.29	323	314
01	49.64	28.91	307	239	12	40.12	18.58	322	311
02	49.78	27.95	272	254	13	40.05	17.69	344	319
03	49.03	27.85	231	284	14	37.60	14.88	380	292
04	48.77	26.29	233	261	15	33.43	12.49	416	210
05	45.24	23.77	234	262	16	30.67	9.62	513	213
06	44.16	24.22	249	300	17	27.18	8.31	809	226
07	42.55	23.28	270	332	18	24.11	6.30	3696	183
08	42.94	23.88	252	286	19	21.27	6.20	3840	183
09	43.15	22.99	246	301	20	16.40	6.38	5399	324

Bron: Statistical Abstract of the U. S.

VI. 1854

Uitvoer van de voornaamste artikelen uit de Vereenigde Staten van Amerika naar Nederland.

a. eigen voortbrengselen.

tabak	$ 1.350.336	terpentijn	$ 25.619
katoen	„ 567.482	rijst	„ 22.299
meel	„ 52.289	varkensvleesch	„ 16.642
rogge en haver	„ 50.276	potasch	„ 15.259
tarwe	„ 47.441	eikenschors	„ 11.449
scheepsbenoodigdheden	„ 45.101	walvisch en andere visch	„ 8.944
hout en houten fabrikaten	„ 44.345	bewerkte tabak	„ 7.316
		baleinen	„ 6.571
		was	„ 4.959

b. goederen van vreemden oorsprong.

suiker en melasse	$ 31.558	nagelen	$ 16.672
koffie	„ 25.632	tabak (bewerkt en onbewerkt)	„ 11.311
tarwe	„ 21.787	hout	„ 6.960

Uitvoer van de voornaamste artikelen uit Nederland naar de Vereenigde Staten van Amerika.

gedistilleerd	$ 449.806	koffie	$ 81.520
tin (in baren)	„ 229.207	vlas (onbewerkt)	„ 57.254

sigaren	$ 55.465	houten fabrikaten . . .	$ 13.091
nootmuskaat	„ 47.132	kaas	„ 11.938
wijn (in flesschen). . .	„ 28.422	porcelein en aardewerk	„ 11.261
wijn (in vaten)	„ 28.008	hout (onbewerkt) . . .	„ 9.806
staal	„ 26.921	kinine	„ 9.320
suiker	„ 25.092	lood (baren, platen, oud)	„ 8.866
lijnzaadolie	„ 21.834	was	„ 8.525
haring	„ 17.990	tuinzaden, boomen, heesters	„ 8.218
lakens en cashmire . .	„ 15.442	thee	„ 8.109
fabrikaten van ijzer en staal	„ 12.062	papier en fabrikaten . .	„ 7.507

1890

Uitvoer van de voornaamste artikelen uit de Vereenigde Staten van Amerika naar Nederland.

dierlijk vet (voor de bereiding van margarine)	$ 4.897.674	spek en ham	$ 865.207
petroleum	„ 2.537.324	varkensreuzel	„ 821.204
tarwemeel	„ 2.438.681	terpentijn	„ 557.413
katoenzaadolie . . .	„ 1.791.456	koper (staven en oud koper)	„ 438.419
talk	„ 1.500.075	tarwe	„ 305.283
graan	„ 1.376.035	smeerolie, naphta en paraffine	„ 289.688
tabak (onbewerkt). .	„ 998.852	scheepsbenoodigdheden	„ 237.294
katoen	„ 873.736	hout (gezaagd en gehakt)	„ 235.470

Uitvoer van de voornaamste artikelen uit Nederland naar de Vereenigde Staten van Amerika.

tabak (in bladen) . .	$ 9.037.388	zaden	$ 136.973
edelgesteenten (geslepen of ongeslepen)	„ 3.513.631	kaas	„ 127.503
koffie	„ 1.236.979	ijzer en staal (brokjes, welke verwerkt worden)	„ 83.897
haring	„ 470.133	papier	„ 79.067
tin	„ 192.199	rijst	„ 76.583
vlas	„ 184.516	suiker, niet boven no. 16	„ 52.761
gedistilleerd	„ 167.005	kinine	„ 48.951
rubber en getah percha	„ 166.057		
nootmuskaat	„ 161.891		

Bron: Foreign Commerce and Navigation of the U. S.

VII. Tonnage van de Nederlandsche en van de Vreemde en Nederlandsche schepen, welke in de Vereenigde Staten werden ingeklaard (1856—1921).

Nederlandsche schepen				Vreemde en Nederlandsche schepen vanuit Nederland			
Jaar, eindigende 30 Juni	ton	Jaar, eindigende 30 Juni	ton	Jaar, eindigende 30 Juni	ton	Jaar, eindigende 30 Juni	ton
1856	16.892	1889	166.626	1856	33.851	1889	204.880
57	10.875	90	163.863	57	30.867	90	200.897
58	6.353	91	218.695	58	33.288	91	261.017
59	17.330	92	370.705	59	5.892	92	463.552
60	9.504	93	378.056	60	32.451	93	514.240
61	10.528	94	395.494	61	38.027	94	573.284
62	12.350	95	367.004	62	33.492	95	507.845
63	13.276	96	402.825	63	30.431	96	485.979
64	24.930	97	405.641	64	19.124	97	527.711
65	13.256	98	413.692	65	9.761	98	651.046
66	17.251	99	466.622	66	26.308	99	802.084
67	12.481	1900	466.911	67	21.597	1900	868.657
68	13.256	01	508.136	68	20.510	01	794.944
69	12.960	02	669.016	69	24.107	02	801.834
70	14.929	03	751.099	70	27.112	03	828.878
71	13.240	04	604.458	71	28.319	04	778.624
72	16.756	05	627.715	72	51.545	05	732.050
73	41.138	06	698.704	73	69.906	06	845.091
74	43.979	07	709.836	74	162.647	07	942.695
75	66.331	08	752.287	75	128.971	08	911.951
76	63.621	09	882.680	76	152.901	09	959.659
77	63.488	10	946.900	77	179.386	10	989.543
78	79.656	11	985.736	78	180.032	11	1.056.481
79	96.412	12	984.796	79	275.437	12	1.155.192
80	107.151	13	1.048.896	80	250.998	13	1.324.431
81	120.490	14	1.055.515	81	277.245	14	1.321.014
82	157.244	15	1.473.521	82	254.447	15	1.504.738
83	165.976	16	1.416.047	83	260.576	16	1.268.875
84	119.338	17	1.173.886	84	206.962	17	1.084.867
85	109.077	18*)	608.103	85	179.279	18*)	804.855
86	124.645	19*)	908.560	86	234.678	19*)	1.525.005
87	129.435	20*)	965.968	87	261.411	20*)	2.204.378
88	141.472	21*)	1.351.283	88	244.358	21*)	1.999.729
		*) kalenderjaar				*) kalenderjaar	

Bron: Statistical Abstract of the U. S.

VIII. Tonnage van de Nederlandsche en van de Vreemde en Nederlandsche schepen, welke uit de Vereenigde Staten werden uitgeklaard (1856—1921).

Nederlandsche schepen				Vreemde en Nederlandsche schepen naar Nederland			
Jaar, eindigende 30 Juni	ton	Jaar, eindigende 30 Juni	ton	Jaar, eindigende 30 Juni	ton	Jaar, eindigende 30 Juni	ton
1856	22.367	1889	167.051	1856	47.534	1889	318.249
57 1)	—	90	158.147	57	51.489	90	368.447
58	10.899	91	206.126	58	43.346	91	369.174
59	14.053	92	374.603	59	59.074	92	711.216
60	12.725	93	380.212	60	57.347	93	599.294
61	12.336	94	397.247	61	53.430	94	590.805
62	11.353	95	365.340	62	41.649	95	476.537
63	16.433	96	397.921	63	30.271	96	825.052
64	23.061	97	396.328	64	30.311	97	1.061.546
65	21.598	98	409.946	65	23.603	98	1.211.445
66	12.662	99	448.574	66	24.746	99	1.455.756
67	11.669	1900	441.253	67	37.815	1900	1.303.168
68	13.986	01	497.533	68	47.781	01	1.280.044
69	12.411	02	640.464	69	42.945	02	1.136.150
70	15.965	03	711.639	70	57.274	03	1.214.546
71	13.379	04	611.770	71	104.053	04	1.049.105
72	17.563	05	625.838	72	51.545	05	1.002.084
73	39.712	06	695.744	73	112.148	06	1.297.688
74	44.564	07	702.130	74	195.737	07	1.208.000
75	71.254	08	800.641	75	135.185	08	1.273.351
76	60.272	09	884.265	76	178.871	09	1.294.345
77	60.091	10	927.135	77	147.459	10	1.284.441
78	74.760	11	959.154	78	239.080	11	1.297.108
79	93.802	12	962.547	79	374.251	12	1.411.444
80	112.105	13	1.077.364	80	300.205	13	1.851.027
81	127.369	14	1.107.415	81	446.411	14	1.760.676
82	159.643	15	1.483.321	82	294.092	15	1.675.298
83	156.926	16	1.474.780	83	325.932	16	1.366.143
84	121.353	17	1.128.179	84	287.175	17	1.291.529
85	115.496	18 *)	632.871	85	273.478	18 *)	912.161
86	145.559	19 *)	987.397	86	304.592	19 *)	1.712.654
87	130.487	20 *)	1.149.109	87	353.023	20 *)	2.528.531
88	145.462	21 *)	1.410.178	88	336.679	21 *)	1.636.606
1) Cijfer voor dit jaar niet aanwezig		*) kalenderjaar				*) kalenderjaar	

Bron: Statistical Abstract of the U. S.

IX. Suikerproductie der Vereenigde Staten van Amerika en totale suikerinvoer van 1871—1900.

Jaar	productie (in millioenen ponden)	invoer	Jaar	productie (in millioenen ponden)	invoer
1871	179	1277	1886	304	2690
72	157	1509	87	193	3136
73	136	1568	88	376	2700
74	110	1701	89	349	2762
75	142	1798	90	306	2934
76	173	1494	91	505	3483
77	200	1655	92	383	3557
78	159	1537	93	525	3766
79	251	1834	94	656	4345
80	182	1829	95	774	3575
81	286	1947	96	609	3896
82	172	1990	97	728	4919
83	320	2138	98	799	2690
84	304	2756	99	642	3980
85	228	2718	1900	486	4018

Bron: Statistical Abstract of the U. S.

X. Ontwikkeling der Amerikaansche handelsvloot, met inbegrip van de schepen, varende op de groote meren (1789—1920).

Jaar	ton	Jaar	ton
1789	201.562	1860	5.353.868
1800	972.492	70	4.246.507
10	1.424.723	80	4.068.034
20	1.280.167	90	4.424.497
30	1.191.776	1900	5.164.839
40	2.180.764	10	7.508.082
50	3.535.454	20	16.324.024

Bron: Statistical Abstract of the U. S.

XI.

Department of State
Washington May 16th, 1907

Sir,

Referring to the commercial agreement signed this day between the Government of the Netherlands and the Government of the United States, I have the honor to inform you that instructions will be issued to the customs officers of the United States to the following effect:

„Market value as defined by section 19 of the Customs Administrative „Act shall be construed to mean the export price whenever goods, wares „and merchandise are sold wholly for export, or sold in the home market „only in limeted quantities, by reason of which facts there can not be „established a market value based upon the sale of such goods, wares „and merchandise in usual wholesale quantities, packed ready for shipment „to the United States."

These instructions shall take effect not later than July 1, 1907. and shall remain in force thereafter for the term of the aforesaid agreement. In pursuance thereof the export price of Maastricht pottery imported into the United States from the Netherlands under the conditions described in your note of March 23, 1907, shall be accepted by the customs officers of the United States as the true market value of the aforesaid articles or merchandise.

Receive, Mr. Minister, the renewed assurance of my highest consideration.

(w.s.) Elihu Root.

Bron: Lagemans, No. 992.

XII. Uitvoer van enkele der voornaamste artikelen van Nederland naar de Vereenigde Staten in de jaren 1891—1920.

Jaar	huiden	haring	diamanten	tabak	tin
	dollars	dollars	dollars	dollars	dollars
1891	77.960	407.040	3.295.535	4.682.493	527.042
96	167.546	628.979	1.488.767	4.710.024	1.253.553
1901	961.452	633.090	6.698.721	5.609.090	844.492
06	1.578.949	1.002.676	11.137.397	6.231.638	369.078
11	2.779.295	1.102.171	10.175.069	6.165.339	1.630.249
13	3.244.045	927.992	11.815.649	8.038.779	1.574.336
20 *)	3.759.001	641.361	31.690.523	14.582.116	1.125.953

*) kalenderjaar

Bron: Foreign Commerce and Navigation of the U. S.

XIII. Uitvoer van enkele der voornaamste artikelen der Vereenigde Staten naar Nederland in de jaren 1891—1920.

Jaar	graan	tarwe	tarwemeel	varkens-reuzel	katoen-zaadolie	smeerolie, paraffine en naphta
	dollars	dollars	dollars	dollars	dollars	dollars
1891	1.002.870	412.436	1.364.519	1.948.183	571.740	194.582
96	3.430.766	516.180	2.290.861	2.387.634	1.311.540	315.029
1901	8.111.664	9.173.817	4.420.656	3.917.826	3.792.924	637.979
06	7.306.933	1.232.725	5.176.356	6.457.096	3.367.425	1.103.726
11	3.938.180	885.172	4.765.501	3.884.182	2.515.200	1.656.213
13	4.071.068	14.805.115	4.279.394	4.940.671	4.916.034	2.834.085
20 *)	519.717	32.678.644	8.636.848	21.212.245	4.725.157	4.617.078

*) kalenderjaar

Jaar	terpentijn	petroleum	koperen staven, oud koper	katoen	ruwe margarine	tabak (ruw)
	dollars	dollars	dollars	dollars	dollars	dollars
1891	665.317	2.794.315	1.115.795	2.150.580	5.759.672	984.353
96	457.989	6.569.704	5.335.736	556.471	5.056.488	1.152.136
1901	818.175	6.862.529	13.540.100	2.422.092	6.131.071	1.567.035
06	1.082.722	5.726.780	23.808.831	874.712	9.591.108	1.272.788
11	1.117.875	4.512.415	30.146.611	963.946	8.728.792	2.570.869
13	1.718.862	6.604.092	27.952.207	695.115	8.482.645	2.416.467
20 *)	718.372	7.302.013	7.020.282	14.391.550	5.146.151	7.304.032

*) kalenderjaar

Bron: Foreign Commerce and Navigation of the U. S.

XIV. Uitvoer van planten, boomen, heesters, bloembollen, enz. naar de Vereenigde Staten in de jaren 1895—1920.

Jaar	Dollars	Jaar	Dollars	Jaar	Dollars
1895	206.171	1904	643.709	1913	1.582.615
96	307.362	05	642.859	14	1.746.369
97	350.882	06	689.394	15	2.123.309
98	299.149	07	810.468	16	2.291.850
99	286.797	08	850.665	17	2.407.539
1900	348.472	09	843.701	18	1.974.834
01	453.231	10	1.022.774	19 *)	2.214.777
02	458.862	11	1.170.665	20 *)	3.039.213
03	535.442	12	1.425.474		

*) kalenderjaar

Bron: Foreign Commerce and Navigation of the U. S.

Archief- en Litteratuurlijst.

A. Archieven.

Archief van het Ministerie van Buitenlandsche Zaken (afgekort Buit. Z.). De stukken uit dit archief, betrekking hebbende op de jaren 1813-1849, zijn aanwezig in het Algemeen Rijksarchief. Na laatstgenoemd jaar bevinden ze zich in het archief van het Ministerie van Buitenlandsche Zaken, waar ze zijn bijeengebracht in dossier B. 26. De tot dit dossier behoorende portefeuilles zijn voorzien van nummers en opschriften, naar welke (waar zulks noodig is) verwezen zal worden. Vanaf 1920 is een gedeelte van dit archief overgebracht naar de afdeeling Economische Zaken van genoemd Ministerie. Een kaartsysteem trad in de plaats van het tot dusver gevolgde systeem van dossiers [1]).

Archief van het Ministerie van Koloniën.

Collectie GOLDBERG (deel IV) op het Algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage.

B. Litteratuur.

Verzamelwerken.

American State Papers, relating to foreign affairs (1789-1859).

Congressional Record, containing the proceedings and debates (1873 seq.).

Consulaire verslagen en berichten.

Handelingen der Staten-Generaal.

Handelspolitiek, Rapport van de Commissie voor de.

Journals, Reports and Documents of the Senate and the House of Representatives (1826 seq.).

Navigation Laws of the United States, published by the Department of Commerce. Washington 1919.

Revised Statutes of the United States.

U. S. Consular Reports.

United States Statutes at Large.

United States Tariff Commission, Reciprocity and commercial treaties. Washington 1919.

Boekwerken.

ASHLEY, P. Modern tariff history: Germany, United States, France. Londen 1920.

---

[1]) Geschreven in 1922.

BEARD, CH. A. Contemporary American history 1877-1913. Londen 1914.
BOER, M. G. DE, De Holland-Amerika lijn 1873-1923. Rotterdam 1923.
BOGART, E. L. Economic history of the United States. New-York 1907.
DECKERT, E. Nord-Amerika. Leipzig, Weenen 1913.
DOBBELAAR, P. J. Over de opkomst van het Schiedamsche korenwijnhoudersbedrijf (De Economist 1920).
DOBBELAAR, P. J. De toestand der nijverheid te Schiedam in 1816 (De Economist 1920).
DOUGNAC, JACQUES, Le nouveau tarif douanier américain, 3 octobre 1913. Parijs 1916.
Economisch Historisch Jaarboek,
bijdragen tot de economische geschiedenis van Nederland, 1916, I, blz. 199-240, Gegevens over de handelsrelaties van Nederland met de Vereenigde Staten van Noord-Amerika in de eerste jaren na het herstel.
FISHER, RICHARD SWAINSON, Progress of the United States of America. New-York 1854.
FORD, L. C. and TH. F. The foreign trade of the United States, its character, organization and method. New-York 1920.
FOSTER, JOHN W. A century of American diplomacy, being a brief review of the foreign relations of the United States 1776-1876. Boston 1901.
GORKOM, K. W. VAN, Oost-Indische cultures. Amsterdam 1918.
HOEKSTRA, P. Thirty seven years of Holland-American relations 1803-1840. Grand Rapids 1916.
HOUGH, B. OLNEY, Ocean traffic and trade. Londen, Chicago 1914.
HUIZINGA, J. Mensch en menigte in Amerika. Haarlem 1918.
JOHNSON, EMORY R.; METRE, T. W. VAN; HUEBNER G. G. AND HANCHETT D. S. History of domestic and foreign commerce of the United States. Washington 1915.
JONG HZ., M. DE, Joan Derk van der Capellen. 's-Gravenhage 1921.
KEILER, HANS, American shipping, its history and economic conditions (in Probleme der Weltwirtschaft, Schriften des Instituts für Seeverkehr und Weltwirtschaft an der Universität Kiel. Jena 1913.
KIEHL, E. J. Ons verdrag met Amerika. 's-Gravenhage 1863.
KRELAGE, E. H. Gedenkboek ter herinnering aan het 50-jarig bestaan der Alg. Vereeniging voor bloembollencultuur 1860-1910.
LAGEMANS, E. G. Recueil des traités et conventions conclus par le royaume des Pays-Bas. 's-Gravenhage 1858-1916.
LEROY BEAULIEU, P. Les Etats-Unis an 20ième siècle. Parijs 1904.
LIPPINCOTT, IS. Economic development of the United States. New-York, Londen 1921.
MARTENS, G. F. DE, Recueil des principaux traités depuis 1761. Göttingen.
MAYO-SMITH, R. and SELIGMAN, E. R. A. The commercial policy of the United States 1860-1890 (in Die Handelspolitik der wichtigern Kulturstaaten, ed. Verein für Sozial-Politik, 1892).

METRE, TH. W. VAN, Economic history of the United States. New-York 1921.
NELSON, HENRY L. The United States and its trade. Londen 1902.
OWEN, DOUGLAS, Ocean trade and shipping. Cambridge 1914.
PIERSON, N. G. Leerboek der Staathuishoudkunde. Haarlem 1913.
QUETELET, A. Recherches statistiques sur le Royaume des Pays-Bas. Brussel 1829.
REES, O. VAN, Geschiedenis der Staathuishoudkunde in Nederland tot het einde der achttiende eeuw. Utrecht 1868.
RODENBURG, J. B. Onze stoomvaart. Amsterdam 1910.
SANDBERG, C. G. S. De Nederlandsche koloniale politiek. Utrecht 1916.
SAUTIJN KLUIT, W. P. Geschiedenis en invloed van het continentaalstelsel op den staatkundigen en maatschappelijken toestand van Europa. Amsterdam 1863.
STANWOOD, EDWARD, American tariff controversies in the 19th century. Boston 1903.
TAUSSIG, F. W. The tariff history of the United States. New-York, Londen 1913.
TYDEMAN, H. W. De Nederlandsche Handelmaatschappij, bijdrage tot haar geschiedenis en waardeering in verband met het koloniaal beheer. Leiden 1867.
VERVIERS, E. De Nederlandsche handelspolitiek tot aan de toepassing der vrijhandelsbeginselen. Leiden 1914.
WANJON, D. Geschiedenis van den Nederlandschen handel sedert 1795. Haarlem 1900.
WIJK, F. W. VAN, De Republiek en Amerika, 1776 tot 1782. Leiden 1921.

Pamfletten.

COENEN TORCHIANA, H. A. VAN, The future of trade between the Netherlands and its colonies and the United States. San Francisco 1918.
DAUM, G. C. Een Nederlandsch-Amerikaansche stoomvaart- en spoorwegverbinding. 's-Gravenhage 1870.
DUSSELDORP, J. VAN, Handelsvrijheid in de koloniën. 's-Gravenhage 1918.
FOKKER, G. A. De stoomvaart op Amerika en het Groninger adres. Middelburg 1871.
JANSEN, M. H. Een brug over den Oceaan. Delft 1869.
KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE STOOMBOOT MAATSCHAPPIJ, Korte beschouwingen van de directie. Amsterdam 1872.
MEES, M. Kort woord over het plan van de directe stoomvaart naar Amerika. Rotterdam 1870.

Statistieken.

I. Amerikaansche uitgaven.
Department of Commerce,
The foreign commerce and navigation of the United States[1]).

[1]) Verschijnt jaarlijks.

Department of Commerce (vervolg).
Statistical Abstract of the United States (vanaf 1878) [1]).
Monthly summary of commerce and finance of the United States (een vervolg op de Quarterly reports, relative to the imports, exports, immigration and navigation of the United States, vanaf 1854).
Abstract of the census of manufactures 1914. Washington 1917.
Treasury Department. Statistical tables exhibiting the commerce of the United States with European countries from 1790 to 1890. Washington 1893.

II. Nederlandsche uitgaven.
Statistiek van den handel en de scheepvaart in het Koningrijk der Nederlanden, later getiteld: Jaarstatistiek van den in-, uit- en doorvoer.
Statistiek van den handel en de in- en uitvoerrechten in Ned.-Indië.

Tijdschriftartikelen, welke betrekking hebben op de ontwikkeling van den handel en de scheepvaart van Nederlandsch Oost-Indië in de jaren 1914 1920.

The Dutch East Indian Archipelago,
1918-'19, p. 279, America's trade future in the Dutch colonies.

Economisch Statistische Berichten,
1917, blz. 583, Gebrek aan scheepsruimte in Nederlandsch-Indië.
1918, blz. 289, Een algemeen uitvoerverbod in Nederlandsch-Indië.
blz. 415, 443, 466, 500 en 594, De regeling van in- en uitvoer van Nederlandsch-Indië.
blz. 801, Indië en Amerika.
1919, blz. 181, Het uitvoerverbod van rubber uit Nederlandsch-Indië.
1920, blz. 541, Onze handelspolitiek.

De Economist,
1920, blz. 775, De open-deur-politiek in de koloniën en vermeerdering der wereldproductie.

De Handel,
1917, blz. 30, Scheepvaartverkeer in Nederlandsch-Indië.
blz. 378, Indië's import na den oorlog.

Handelsberichten van het Ministerie van Arbeid, Handel en Nijverheid [2]).

In- en Uitvoer,
1916, blz. 760, De buitenlandsche handelsbeweging van Java in 1915.

---

1) Verschijnt jaarlijks.
2) Verschijnen wekelijks.

In- en Uitvoer (vervolg).
1917, blz. 766, Overzicht van de buitenlandsche handelsbeweging van Java in 1916.
blz. 865, De Indische scheepvaartmoeilijkheden.
blz. 953, De verschuivingen in het handelsverkeer van Java met het buitenland in 1916.
blz. 997, De Vereenigde Staten als afzetgebied voor Nederlandsch-Indië.
blz. 1023, De Vereenigde Staten als leveranciers van Nederlandsch-Indië.
blz. 1051, De handelsbetrekkingen van Java met Amerika (V. S.) in 1916.
blz. 1105, Het gebrek aan scheepsruimte voor den Indischen handel.
1918, blz. 32, De Indische vaart op Amerika.
blz. 689, Overzicht van de buitenlandsche handelsbeweging van Java in 1917.
blz. 867, De verschuivingen in het handelsverkeer van Java met het buitenland in 1917.
1919, blz. 381, Kort overzicht van den uitvoerhandel van Java in 1918.
blz. 868, Overzicht van de buitenlandsche handelsbeweging van Java in 1918.

Indische Gids,
1916, blz. 780, De resultaten van de Frisco-expositie voor Nederland en zijn koloniën.
blz. 1111, Een breedere handelsbasis.

Indische Mercuur,
1916, blz. 395, De Bataviasche handel in 1915.
blz. 427, Scheepvaartbeweging in Nederlandsch-Indië gedurende 1915.
1917, blz. 287, Onze export van Nederlandsch-Indië.
1919, blz. 472, Scheepvaartbeweging in Nederlandsch-Indië gedurende 1918.

Koloniaal Tijdschrift,
1917, blz. 1242, Verkeersmoeilijkheden.

Korte Berichten van Landbouw, Nijverheid en Handel.
1916, blz. 242, 294, 331, 399, Het scheepvaartverkeer van Nederlandsch-Indië.
blz. 354, 409, De handel van Ned. Indië met de Vereenigde Staten van Noord-Amerika.
1918, blz. 255 en 265, De ontwikkeling van den handel van Java en Madoera met de Vereenigde Staten van Noord-Amerika.
1919, bijlagen no. 15 en no. 16, Verslag van het kantoor voor buitenlandsche handelsaangelegenheden.

Netherlands Indies Review,
1920, p. 177, The Netherlands East Indies as an international trader.
Nederlandsch Indisch Rubber Tijdschrift,
1918, blz. 54, De beteekenis en de naaste toekomst van den handel tusschen Ned. Indië en San Francisco.

Tijdschrift der Maatschappij van Nijverheid,
1918, blz. 251, Sprekende cijfers uit Indië.

Yearbook Holland American Chamber of Commerce,
1917, p. 35, Our fast growing trade with the Dutch East Indies.
p. 46, American opportunities in the Dutch East Indies.
1919, p. 37, The mission of Mr. K. F. van den Berg to Washington, D. C.
p. 54, Cocoanut oil trade with Dutch East Indies.

